

* ناوی کتیب: ئینگلیزی گشتگیر

* نووسینی: خالد حەداد

* وەرگیڕانی: نەریمان خۆشناو، محەمەد وەسمان، مستەفا سەید مینە

* نەخشەسازی: خەلیل مام ھیدایەت

* چاپ: یەكەم

* چاپخانی:

* تیراژ: 2000 دانە

* نرخ: 6000

* لە بەرپۆشەبەرایی گشتی کتیبخانی گشتییەکان ژمارە ی سپاردنی (ی) سالی 2009 ی پێدراوە.

ئینگلیزی گشتگیر

رێبەرئیکی گشتگیر بۆ ریزمانی

زمانی ئینگلیزی

وەرگیڕانی

نەریمان عەبدوللا خۆشناو

مستەفا سەید مینە

محەمەد وەسمان

2010

چاپی یەكەم

ناوه‌رۆك

به‌شه‌كاني ئاخاوتن

ناو

جيتاوا

ئاوه‌لئاو

كار

ئاوه‌لكار

پريپژيشن

ئامرازي به‌ستنه‌وه

ئامرازي سه‌رسوپمان

قسه‌ي پاسته‌وخۆ و قسه‌ي ناپاسته‌وخۆ

بكه‌ر ديار و بكه‌ر ناديار

پيساكاني حينجه‌كردن و پينووس

ده‌نگ و پيته‌كاني زماني ئينگليزي(ريساي گۆكردن)

خالبه‌ندي

ئامرازه‌كاني ناسراوي و نه‌ناسراوي

له‌ پسته‌وه بۆ وتار

پسته

په‌ره‌گراف

وتار

نووسيني نامه

مه‌له باوه‌كان

خشته‌كان:

1- كاره ناوازه‌كان

2- دژيه‌كه‌كان

3- داتا‌شراوه‌كان

4- كورت‌كراوه‌كان

5- سه‌رچاوه

پیشه‌کی

کۆمه‌لگه‌ی مرقفایه‌تی له‌ بواری زماندا قه‌رزاری یۆنانییه‌کان ، چونکه یۆنانییه‌کان زۆریه‌ی کاره‌کانی بواری زمانیان دۆزییه‌وه و کاریان له‌ سه‌ر نه‌جامد ، یه‌کی له‌ ده‌سه‌که‌وتانه‌ی که به‌ده‌ستییان هینا، دۆزینه‌وه‌ی (به‌شه‌کانی ئاخوتن) بوو ، که نه‌وکات پێیان ده‌وت (به‌شه‌کانی وشه‌)، که کرۆکی پێزمان ده‌گرێته‌وه . ئیتر دوا‌ی یۆنانییه‌کان ، کۆمه‌لگه‌کانی تر به‌گشتی و قوتابخانه‌ زمانه‌وانییه‌کان به‌تایبه‌تی کاریان له‌سه‌ر کردوه .

کتیبخانه‌ی کوردی چه‌ند کتیبکی ئینگلیزی وه‌رگێردراوی کوردی له‌ باره‌ی به‌شه‌ ئاخوتنه‌کانه‌وه‌ ده‌رکردوه ، به‌لام ئه‌وه‌ی چیگه‌ی داخه‌ زۆریه‌یان سی تا چوار به‌شه‌ ئاخوتنیان خستۆته‌پوو و به‌شه‌کانی تریان فه‌رامۆشکردوه . ئه‌م کتیبه‌ی ئیمه (ئینگلیزی گشتگیر) هه‌موو به‌شه‌ ئاخوتنه‌کان ده‌گرێته‌خۆ ، له‌گه‌ڵ چه‌ند لایه‌نیکی تری بواری پێزمان . له‌لایه‌کی تریشه‌وه‌ ئه‌م کتیبه‌ به‌ پرفروشته‌ترین کتیب لای عه‌ره‌به‌کان داده‌نریت ، چونکه تاكو ئیستا چه‌ندین جار کتیبی (ئینگلیزی گشتگیر خالید حه‌داد) چاپکراوه ، هه‌ریۆیه‌شه‌ ئیمه له‌ پوانگه‌ی هه‌ست به‌ به‌رپرسیریه‌تی میژوو ئه‌م کتیبه‌مان وه‌رگێتیا سه‌ر زمانه‌ی شیرینی کوردی، هیوادارین له‌ هه‌له‌ و تیبینییه‌کان ئاگادارمان بکه‌نه‌وه .

نه‌ریمان عه‌بدوڵلا خۆشناو

هه‌ولێر 2009/12/2

به‌شه‌کانی ئاخوتن

Parts of speech

پێش لیکۆلینه‌وه‌ له‌ پێزمانی زمانی ئینگلیزی ، سه‌ره‌تا پێویسته‌ بزانی وشه‌ چییه‌ ؟ ، وشه‌ یه‌که‌یه‌کی هه‌ره‌ بچوکه‌ له‌ پیکهاته‌ی رسته‌دا ، به‌چه‌ندان شیوه‌ له‌ نیو ده‌قی نووسراودا دیت ، که به‌ شه‌کانی ئاخوتن (parts of speech) ناوده‌نرین .

بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌ش وشه‌کانی زمانی ئینگلیزی ده‌شی به‌پێی تاییه‌تمه‌ندی و شوینیان له‌ رسته‌دا بکه‌ینه‌ هه‌شت به‌ش ، ئه‌مانه‌ن:

1. ناو (nouns):

ئه‌م وشانه‌ن بۆ ناوانی که‌س ، یا شوین ، یا شت یا که‌ره‌سته‌کان ... هتد ، به‌کاردین ، وه‌ک:

Sami , Damascu , woman , book , paper , army , beauty...

2. جیناو (pronouns):

ئهو وشانه‌ن له‌بری ناوه‌کان به‌کاردین ، بۆ ئاماژه‌ بۆکردنیان ، بی ناوه‌نیان یا دووباره‌کردنه‌وه‌یان ، وه‌ک:

we , me , him , us , min , yours , who , that , themselves...

3. ئاوه‌لئاو (adjectives):

ئهو وشانه‌ن وه‌سفی ناو ده‌که‌ن ، یا دیارییان ده‌که‌ن ، واتایان پوونتر ، یا ته‌واوتر یان وردتر ده‌که‌ن ، وه‌ک:

Arabic , my , happy , two, many , this . whose , every ...

4. کار (verbs):

به‌و‌اشنه دوتریٲت که کاریک دهرده‌بږن و له‌لایه‌ن بکه‌روهه ئه‌نجام دراوه ، یاخود حاله‌تیک که به‌سه‌ریدا تیٲه‌رده‌بیٲت ، وه‌ک:

drink , speak , waked , stopped , ran , is , can , may ...

5. ناوه‌لکار (adverbs):

ئهو وشانه‌ن بۆ دیاریکردنی واتای کار یا پوونکردنه‌وه‌ی یا ته‌واوکردنی کار ده‌خړیٲته پسته‌وه ، کات یا شوین یا چۆنیه‌تی دیاریده‌که‌ن ، وه‌ک:

now , yesterday , here , well , quickly , very , always....

6. پٲشبه‌ند (پریپۆزیشن) (prepositions):

ئهو وشانه له‌گه‌ل ناو یا جیٲناوه‌کاندا به‌کاردین ، بۆ پوونکردنه‌وه‌ی په‌یوه‌ندیان له‌گه‌ل وشه‌کانی دیکه ، وه‌ک:

in , on , to , at , about , under , between , in front of

7. نامرازی په‌یوه‌ندی (conjunctions):

ئهم وشانه‌ن که بۆ په‌یوه‌ندکردنی وشه‌یه‌ک به‌ وشه‌یه‌کی دیکه ، یا په‌یوه‌ندکردنی پسته‌یه‌ک به‌ پسته‌یه‌کی دیکه به‌کاردین ، وه‌ک:

and , or , but , it , so , because , though , however....

8. نامرازی سه‌رسوپمان (interjections):

ئهو وشانه‌ن بۆ دهربرینی لایه‌نیکی هه‌لچپوونی ، یا هه‌ست و نه‌سته دیاریکراوه‌کان به‌کاردین و ، ناچنه ناو پٲکهاته‌ی شیکردنه‌وه بۆ پسته وه‌ک:

Hello! Oh! Ah! Alas! Bravo! Goodbye!....

له‌م توٲځینه‌وانه‌ی داهاتوودا ، به‌شه‌کانی ئاخاوتن په‌که په‌که به‌سه‌ر ده‌که‌ینه‌وه :

1. نار (Nouns)

1. ناوی تایبه‌تی (proper nouns):

ئهو ناوانه‌ن بۆ ناوانانی که‌س و شوین به‌کاردین ، هه‌روه‌ها ناوی مانگ و پۆژ و هه‌فته و ده‌وله‌ت و شار و شویننه جوگرافییه‌کان به‌کاردین ، پیٲتی په‌که‌می ئهم ناوانه به پیٲتی گه‌وره (capital letter) ده‌نوسریٲت ، وه‌ک:

Fadi , Homs , Lebanon , July , Friday ...

2. ناوی نه‌ناسراو (common nouns):

ئهو ناوانه‌ن بۆ جوړیک له‌ که‌س ، یا شت ، یا شوین به‌کاردین ، وه‌ک: man , child , teacher , eat , book , river , city , day....

3. ناوی ماددی (material nouns):

به‌ شیوه‌یه‌کی گشتی بریٲییه له‌ ناوی مادده و شته‌کان ، (ناوی ماددی به‌و ناوانه دوتریٲت که به‌ر په‌کیک له‌ هه‌سته‌کانی مرؤف ده‌که‌ون – نه‌ریمان خو‌شناو ، وه‌رگیٲر) وه‌ک:

Iron , snow , water , wood , air , sand , bread

4. ناوی کۆمه‌ل (collective nouns):

ئهو ناوانه‌ن به‌ کۆمه‌لیک که‌س یا ئاژه‌ل یا شت دوتریٲت ، که ئهو کۆمه‌له‌یه به‌ په‌که‌وه باس ده‌کریٲت ، وه‌ک:

... (کۆکه‌شتی) fleet , (میگه‌ل) flock , (سوپا) army , (ئاپۆره) crowd

5. ناوی مه‌عنه‌وی (abstract nouns):

ئهو ناوانه‌ن که به‌ تایبه‌تمه‌ندییه‌ک ، یا حاله‌تیک ، یا کرده‌یه‌کی دیاریکراو دوتریٲت ، (به‌و ناوانه دوتریٲت که به‌ره‌سته‌کانی مرؤف ناکه‌ون – نه‌ریمان خو‌شناو ، وه‌رگیٲر) وه‌ک:

Wisdom (په‌ندیاری) , pleasure (شادی) , laughter (پیکه‌نین) , joy (پیکه‌نین) (خوشی)

چوار جوره‌کھی به‌رایی ئه‌م ناوانه ، ناوی ماددین (concrete nouns) بۆ جیاکردنه‌وه‌یان له ناوه‌مه‌عنه‌وییه‌کان.

ناوه‌ژمیردراو و نه‌ژمیردراوه‌کان (countable uncountable nouns)

1. ناهه‌ژمیردراوه‌کان (countable nouns):

ئهو ناوانه‌ن شایانی ژماردنن و بۆ تاک و کۆ به‌کار دین ، له‌حاله‌تی تاکدا ده‌شئ یه‌کێک له‌ دوو ژمارزی نه‌ناسراوه‌ی (a , an) له‌ پێشدا بیئت ، له‌باری ژۆریدا به‌ وشه‌ی (many) ده‌رده‌بدریئت و (که‌م)ی به‌ وشه‌ی (few) ده‌رده‌بدریئت ، وه‌ک:

man : a man , many men , few men.

three: a three , many three , few three.

2. ناهه‌ژمیردراوه‌کان (uncountable nouns):

ئهو ناوانه‌ن ناژمیردین ، بۆ تاک و کۆکردن نابن ، ژمارزی نه‌ناسراوی ناکه‌ویته‌ پێشه‌وه‌ی ، به‌ وشه‌ی (much) واتای ژۆری و به‌ وشه‌ی (little) واتای که‌می ده‌رده‌بدریئت ، هه‌روه‌کو ناوه‌کانی ماده‌ و ناوی مه‌عنه‌وی ، وه‌ک:

gold , paper , beauty , health

ئهم نمونه‌ی خواره‌وه‌ ئه‌مه‌ پوونده‌کاته‌وه‌:

she has much gold and little beauty.

ئهو کچه‌ ژۆری ژۆره‌ و که‌میکی جوانی هه‌یه‌.

ده‌شئ هه‌ندی له‌ ناوه‌نه‌ژمیردراوه‌کا ببن به‌ناوی ژمیردراو ، به‌لام به‌ واتایه‌کی جیاواز ، وه‌ک:

The boy threw as tone at the dog. (countable)

منداله‌که‌ به‌ردیکی گرته‌ سه‌گه‌که‌ . (ژمیردراو)

This wall is made of stone. (uncountable)

ئهم دیواره‌ له‌ به‌رد دروستکراوه‌ . (نلژمیره‌ییه‌)

هه‌ندی ناوی مه‌عنه‌وی ده‌شئ بکرینه‌ ژمیردراو و به‌ پێژه‌ی کۆ به‌کارین ، وه‌ک:

(ideas , opinions ,truths ...)

له‌ هه‌ندی حاله‌تی تایبه‌تدا ده‌شئ ناوی تایبه‌تی له‌ حاله‌تی کۆ به‌کارین ، وه‌ک:

I met three johns at the browns yesterday.

دوینی سی‌که‌سم به‌ناوی جۆن لای خانه‌واده‌ی براون بینی.

کۆکردنه‌وه‌ی ناو (The plural)

1. له‌ زمانی ئینگلیزیدا ، وه‌ک پێسا ناوه‌کان به‌ زیادکردنی پیتی (S) بۆ ناوه‌که‌ ، واتای کۆده‌دات ، وه‌ک:

boy : boys , act : cats , book : books , day : days , three : threes...

2. ئهو ناوانه‌ی به‌ (S) یا (Z) یا (X) یا (ch) یا (sh) کۆتاییان دیت ، به‌ زیادکردنی (es) بۆ ناوه‌که‌ ده‌بیته‌ کۆ ، وه‌ک:

bus : busses (پاس)

buzz : buzzes (ویزه‌)

box : boxes (سندوق)

church : churches (کلیسه‌)

brush : brushes (فلچه‌)

day (پۆن) : days

key (کلیل) : keys

— ناوی ناسراوی کۆتایی هاتوو به پیتی (y) ، ته‌نیا به زیادکردنی پیتی (s) ده‌کرینه کۆ ، ئە‌گەر پیتی نه‌بزوینی له پیش بوو ، وه‌ک :

Mary : Marrings

Harry : Harrys

5. زمانی ئینگلیزی دوازه‌ناوی هه‌یه ، کۆتاییان به پیتی (f) یا (fe) دیت ، به‌گۆرینی ئە‌م پیتانه بۆ (ve) و زیادکردنی (s) ده‌کرینه کۆ ، وه‌ک :

leaf (گه‌لا) : leaves

loaf (ئه‌ستورک) : loaves

sheaf (ده‌سته) : sheaves

shelf (په‌فه) : shelves

thief (دن) : thieves

calf (لاق به‌ند) : calves

self (خود) : selves

wolf (گورگ) : wolves

half (نیو) : halves

life (ژیان) : lives

wife (زن) : wives

knife (چه‌قو) : knives

— هه‌روه‌ها چوار ناوی تیا‌یه ، کۆتاییان به پیتی (f) دیت ، که ده‌شیت به ته‌نیا (s) به‌کرینه کۆ ، یا به‌گۆرینی (f) بۆ (ve) و زیادکردنی (s) ، وه‌ک :

3. زۆربه‌ی ئە‌و ناوانه‌ی کۆتاییان به پیتی (o) دیت ، گه‌ر پیتیکی نه‌بزوینی له پیش بوو ، به زیادکردنی (es) کۆده‌کرینه‌وه ، وه‌ک :

hero (پاله‌وان) : heroes

potato (په‌تاته) : potatoes

negro (قوله‌په‌ش) (زنجی) : negroes

— ناوه‌ بیانییه‌کان له‌نیۆ زمانی ئینگلیزدا ، ته‌نیا به زیادکردنی (s) ده‌کرینه‌کۆ ، وه‌ک :

dynamo (هیننه‌) : dynamos

kilo (کیلۆ) : kilos

piano (پیانۆ) : pianos

— ئە‌و ناوانه‌ی کۆتاییان به پیتی (o) دیت و پیتیکی بزوینی له پیشدا‌یه ، به‌ زیادکردنی (s) ده‌کرینه‌کۆ ، وه‌ک :

radio (رادیۆ) : radios

studio (ستودیۆ) : studios

4. ئە‌و ناوانه‌ی کۆتاییان به پیتی (y) هاتوو ، له پیشدا پیتی نه‌بزوین هه‌یه پیتی (y) ده‌کرینه (ie) و (s) ی کۆی ده‌خړینه‌سه‌ر ، وه‌ک :

army (سوپا) : armies

lady (خانم) : ladies

story (چیرۆک) : stories

— ئە‌و ناوانه‌ی کۆتاییان به پیتی (y) دیت و پیتیکی نه‌بزوینیان له پیشدا‌یه ، ته‌نیا به زیادکردنی پیتی (s) ده‌کرینه‌کۆ ، وه‌ک :

boy (کوچک) : boys

tooth (دردان) : teeth

ox (گا) : oxen

mouse (مشك) : mice

goose (گان) : geese

louse (ئەسپى) : lice

7. هەندى ناو هەن ، هەمان پېژەيان هەيە لە تاك و لە كۆ ، وەك:

Deer (مامن) , sheep (مەپ) , swine (بەران) ،

— وشەى (fish) دەكەرى وەك خۆى بۆ كۆش بەكارىتت يا بەپىي پىسا ، واتە (fishes).

8. هەندى ناو هەن داپشتنى تاكيان هەيە ، بەلام وەك كۆ دەژمىردىن ، وەك:

clergy (پىاوانى ئايىنى)

people (خەلك)

gentry (پۆلەى چىنەبالاكان)

police (پۆلىس)

Public (لايه‌نگران)

mankind (پەگەزى مرۆڤ)

poultry (بالندەى مالى)

cattle (ولاخ)

vermin (زىندە‌وهرى زىانبە‌خش)

— هەندىكيان بۆ رىژەى كۆ بەكاردىن بە واتاى جىاواز ، وەك وشەى (خەلك) (people) بە واتاى (گەل) بەكاردىت ، وەك:

The peoples of Europe eat much potato.

staff (گۆچان ، دارئالا) : staffs , staves

hoof (سم) : hoofs , hooves

wharf (شۆسته) : wharfs . wharves

scarf (لەچەك) : scarfs , scarves

— ناوەكانى دىكەى كۆتاييان بە پىتى (f) يا (fe) دىت ، تەنيا بە زىادكردنى (s) دەكرىنە كۆ ، وەك:

chief (سەرۆك) : chiefs

hoof : roofs (بان)

hoof (سم) : hoofs

gulf (كەنداو) : gulfs

dwarf (كورتەبالا) : dwarfs

proof (ئەزمون) : proofs

grief (خەم) : griefs

cliff (بەردەكەنار) : cliffs

safe (گەنجىنە) : safes

. كۆكردنە‌وهى ناوازه‌كان:

زمانى ئىنگلىزى (نۆ) ناوى تىايە ، بە شىوازىك كۆدەكرىنە‌وه ، جىايە لە پىسا گشتىيەكە ، ئەمانەن:

man (پىاو) : men

child (مندال) ; children

foot (پى) : feet

woman (ئافرەت) : women

گه لانی ئه وروپا په تاته زۆر ده خۆن

9. کۆکردنه‌وه‌ی ناوه بیانییه‌کان :

زۆر ناو هه‌ن له بنجدا ئینگلیزی نین ، که وتۆته ناو زمانی ئینگلیزی و پرسیای کۆکردنه‌وه‌ی زمانی بنه‌په‌تی خۆی پاراستوه ، وه‌ک :

أ. ئه‌و وشانه‌ی له بنجدا لاتینین :

radius (نیوه‌تیره) : radii

locus (جیگه) : loci

stratum (چه‌شن) : strata

axis (ته‌وه‌ر) : axes

medium (ناوه‌ند) : media

larva (سه‌رمیکوته) : larvae

bacterium (به‌کتريا) : bacteria

bacillus (به‌کتريای چيلکه‌یی) : bacilli

ب. ئه‌و وشانه‌ی له بنجدا یونانین :

thesis (تیزنامه) : theses

criterion (پێوه‌ر) : criteria

basis (بنچینه) : bases

analysis (شیکاری) : analyses

oasis (مێرگ) : oases

crisis (ته‌نگۆه) : crises

hypothesis (گریمانە) : hypotheses

phonpnenon (دیاردە) : phenomena

ج. ئه‌و وشانه‌ی تازه که وتونه‌ته نێو زمانی ئینگلیزی و له فه‌ره‌نسی یا ئیتالییه‌وه هاتوون ، ئه‌وانه به هه‌ردوو پێباز کۆده‌کرینه‌وه ، واته بنجی ، یا ئینگلیزی پرسیای ، وه‌ک :

bureau (فه‌ره‌نسی) : bureaux , bureaus (نوسینگه)

tableau (فه‌ره‌نسی) : tableaux , tableaus (تابلۆ)

bandit (فه‌ره‌نسی) : banditti . bandits (پێگ)

libretto (ئیتالی) : libretti , libretto (ده‌قی ئۆپرا)

— هه‌ندیکجار ئه‌م دوو شیوه کۆکردنه‌وه‌یه ، دوو واتای جیاواز ده‌به‌خشیت ، وه‌ک :

index : indices , هێما جه‌برییه‌کان , indexes

genias : genii , گیانپاریزی , geniuses : formula

نیوه‌ندی : medium : mediums , دارشتنی کیمیایی : forulae , ئاخاوتن

نیوه‌ندکار , media : نیوه‌ند , گیانی

10. کۆکردنه‌وه‌ی ناوه لیکدراوه‌کان :

ناوه لیکدراوه‌کان به زۆری وه‌ک ناوی ساده کۆده‌کرینه‌وه ، واته نیشانه‌ی کۆی

ده‌خړیته سه‌ر به‌شی دووه‌می ناوه لیکدراوه‌که ، وه‌ک :

armchair (قه‌نه‌فه) : armchairs

horseman (سوار) : horsemen

housewife (ژنی ماله‌وه) : housewives

— هه‌مان پرسیا بۆ ئه‌و ناوه لیکدراوانه به‌کار دێت ، که به‌شی دووه‌میان ناو نین ،

وه‌ک :

handful (چه‌نگ) : handfuls

drawback (له‌مپه‌ر) : drawbacks

Passer-bys , governor-generals , father-in-laws...

11. هه‌ندی ناوه‌ن ، گه‌ردوای ژماره به‌کارهاتن ، نابیت نیشانه‌ی کۆی بخریته‌سه‌ر ، وه‌ك:

dozen (ده‌رزه‌ن): two dozen

score (بیست): three score

gross (ده‌رزه‌ن): five gross

head (سه‌ره‌ولاخ): ten head

hundred (سه‌د): six hundred

thousand (هه‌زار): seven thousand

million (ملیۆن): four million

— به‌لام نیشانه‌ی کۆی ده‌خریته‌سه‌ر، ئه‌گه‌ر بێ ژماره به‌کارهات:

dozen of eggs , scores of boys , hundred of people ,

12. هه‌ندی ناوه‌ن ته‌نیا له‌ حاله‌تی کۆ به‌کاردین ، وه‌ك کۆ په‌فتاریان له‌گه‌ل ده‌کریت ، وه‌ك:

أ. ناوی هه‌ندی جلوه‌به‌رگ ، وه‌ك:

trousers (پانتۆل)

pants (شه‌روال)

pyjamas (بیجامه)

ب. ناوی هه‌ندی ئامراز ، وه‌ك:

Pincers (گیره)

pliers (گیره)

scissors (مقه‌س)

breakdown (پرووخان): breakdowns

— هه‌مان پێسا بۆ ناوه لی‌کدراوه‌کان به‌کاردیت ، که له‌ دوو وشه‌ی له‌ یه‌ك جیا پیکهاتون ، وه‌ك:

boy scat (دیده‌وان): boy scats

boy friend (هاوپی): boy friends

girl friend (هاوپی کچ): girl friends

ticket collector (پلیت بی): ticket collectors

— هه‌ندی له‌ ناوه لی‌کدراوه‌کان ، ده‌شی هه‌ردوو به‌شی کۆ بکریته‌وه ، وه‌ك:

man servant (خزمه‌تکار): men servants

woman servant (خزمه‌تکاری ئافره‌ت): women servants

lord-justice (سه‌رۆکی دادوه‌ران): lords-justices

— ئه‌و ناوانه‌ی لی‌کدراون له‌ بنیاتدا ، به‌شی یه‌که‌می ناویکی دیاریکراوه به‌ ده‌سته‌واژه‌یه‌کی ئاوه‌لئاوی یا ئاوه‌لکار یا ئامراز ، ئه‌وا ئه‌و ناوه نیشانه‌ی کۆ هه‌لده‌گریت ، وه‌ك:

passer-by (پیبوار): passers-by

court-martial (دادگه‌ی په‌وایی): courts-martial

governor-general (دادوه‌ری گشتی): governors-general

father-in-law (خه‌زور): fathers-in-law

commander-in-chief (سه‌رۆکی گشتی): commanders-in-chief

justice-of-the-peace (دادوه‌ری ئاشته‌وایی): justices-of-the-peace

— ئیستا زمانی ئینگلیزی به‌تایبه‌تی له‌ ئاخواوتندا ، به‌ره‌و زیاده‌کردنی نیشانه‌ی کۆ بۆ کۆتایی هه‌موو ناویکی لی‌کدراو ده‌چیت له‌ هه‌ر به‌شیکیش پیکهاتبیت ، وه‌ك:

tongs (پىنگر)
spectacles (چاويلكه)
bellows (پفكار)....

ج. ناوى هەندى نەخۆشى ، وەك:

mumps (نوگاف) گوپپه پە
measles (سوورپژە) سوورپه كە

د. ناوى هەندى يارى ، وەك:

billiards : بليارد
dominos : دۆمینه

ه. هەندى ناوى ديكە ، وەك:

Contents : ناوهرۆكى كتيپ
dregs : خلتە
sweepings : پاشه رۆك
surroundings : دەوروبەر
ashes : هيسك و پروسك
Soap-suds : كەفه سابوون

13. هەندى ناوى ديكە هەن پپژەى كۆ هەلدەگرن ، بەلام وەك تاك پەفتاريان لەگەڵ
دەكرپت ، وەك:

news : هەوال
innings : تۆره كار
gallows : پەتى سیداره

— هەمان شت پەپرەودەكرى سەبارەت بە هەندى لەو زانستانەى كۆتاييان بە (ICS)
دپت ، وەك:

ethics : زانستى ئاكار
mathematics : بىركارى
physics : فىزىيا
phonetics : فۆنەتىك

bachelor : ژننه‌هیناو	spinster : شوونه‌کردوو
boy : کورپ	girl : کچ
brother : برا	sister : خوشک
bull : گا	cow : چیل
cock : که‌له‌باب	hen : مریشک
colt : جوانوو	filly : جوانووی می
dog : سه‌گ	bitch : دیله‌سه‌گ
father : باوک	mother : دایک
fox : پیوی	vixen : دیله‌پیوی
gander : قازه‌نیر	goose : قازه‌می
horse : انه‌سپ	mare : ماین
husband : میژد	wife : ژن
king : پاشا	queen : شازن
lord : به‌گزاده	lady : خانم
man : پیاو	woman : ژن
monk : پرهبه‌ن	nun : کچه‌پرهبه‌ن
nephew : (کورپ) ی برا یا خوشک	niece : (کچ) ی برا یا خوشک
raw : نیری	Ewe : مه‌پ
sir : به‌پیز	madam : خانم
son : کورپ	daughter : کچ ، کیژ
uncle : مام / خال	aunt : ژنی مام / خال

زایه‌ند – Gander

(جینده‌ن) (نیرومی)

زمانی ئینگلیزی له سیسته‌می نیرومی جیاوازی نییه وهک زمانی عه‌ره‌بی و فه‌ره‌نسی ، له‌گه‌ل ئەمه‌شدا ناو له زمانی ئینگلیزیدا له پووی زایه‌نده‌وه چوار چه‌شنن ، ئەمانه‌ن:

1. نیر: ئەو ناوانه‌ن که ده‌کری جیناوی (he) یا جیناوی خوئی (him) ی بخریته‌شوین ، وهک:

man , boy , father , brather , uncle , nephew , price , king

2. می: ئەم ناوانه‌ن که ده‌کری جیناوی (she) یا جیناوی خوئی (her) ی له‌بری دابنریت ، وهک:

woman , girl , mother , sister , aunt , niece , princess , queen

3. ناژیر: ئەو ناوانه‌ن که ده‌کری جیناوی (it) ی له‌بری دابنریت ، وهک:

Pen , table , book , door , window , city , day , week , year

4. تیکه‌ل (بی زایه‌ند): ئەم ناوانه‌ن که ده‌کری له‌گه‌ل هه‌ردوو په‌گه‌ز به‌کاربین ، وهک:

baby , child , doctor , judge , cousin , artist , teacher....

— له زمانی ئینگلیزیدا سی پینگای جیاواز هه‌یه بۆ ئاماژه‌کردن بۆ زایه‌ند ، ئەمانه‌ن:

1. به‌کارهینانی دوو وشه‌ی جیاواز ئاماژه بۆ نیر و مینیه‌ی به‌رانبه‌ر بکات ، وهک:

wizard : جادوگر	witch : ژنه جادوگر
2. زیادکردنی پاشگری (...ess) بۆ ریژه‌ی نیرینه ، له گه‌ل هه‌ندی گۆرانی که م له هه‌ندی جاردا :	
actor : کوربه‌نمایشکار	actress : کچه‌نمایشکار
autho : دانهر (نیر)	authoress : کچه‌دانهر
count : کۆنت	countess : کۆنتیس
duke : دۆق	duchess : دۆقه
empero : ئیمپراتۆر	empress : ئیمپراتۆره
god : خودا	goddess : خوداوه‌ندی (م)
heir : میراتگر	heiress : کچه‌میراتگر
host : میوان (نیر)	hostess : میوان (م)
lion : شیر	lioness : ماشیر (شیره‌م)
master : به‌ریز	mistress : خانم
poet : شاعیر - هۆنهر	poetess : ژنه‌شاعیر
prince : میر ، شازاده	Princess : کچه‌شازاده
tiger : پلنگ	tigress : کچه‌پلنگه‌م
waiter : شاگرد	waitress : کچه‌شاگرد
3. وشه‌ی لیکدراو ، به‌شیک‌ی ئاماژه بۆ زایه‌ند بکات ، وه‌ک:	
boy friend : کوربه‌هاوری	girl friend : کچه‌هاوری
cock : نیر	hen sparrow : م
grand father :	grand mother : داپیر

(دایکه‌گه‌وره)	(باپیر) باوکه‌گه‌وره
she-bear : ورچه‌م	he-bear : ورچه‌نیر
she-wolf : گورگه‌م	he wolf : گورگه‌نیر
land lady : ژنه‌خاوه‌ن	landlord : خاوه‌ن مال
peahen : تاوسه‌م	peacock : نیره‌تاوس
she-cat : پشیلهم	tom-cat : پشیلهنیر
— هه‌ندی ناوی م هه‌یه پاشگریکی ده‌خریته‌سه‌ر ، بۆ ئه‌وه‌ی بکریته‌نیر ، وه‌ک:	
bride : بوک	bridegroom : زاوا
widow : بیوه‌ژن	widower : بیوه‌پیاو
— هه‌ندی ناو که له بنجدا ئینگلیزی نین ، که‌وا به‌پیی زمانه‌ بنجیه‌که ده‌کریته‌نیر و م ، وه‌ک:	
belle : (پۆشته) (کچ)	beau : (پۆشته) (کور)
czarina : ژنه‌قه‌یسه‌ر	czar : قه‌یسه‌ر
donna : خانمی ئیسپانی	don : گه‌وره‌ی ئیسپانی
executrix : (م) راسپیدراو	executor : راسپیدراو (نیر)
heroine : (کچ) پاله‌وان	hero : پاله‌وان (کور)
prosecutrix : (م) جیگری گشی	prosecutor : جیگری گشتی (نیر)
signora : (ئیتالی) خانم	signor : به‌ریز (ئیتالی)
sultana (م) سولتانه	sultan : سولتان
testatrix : (م) راسپیری	testator : راسپیر (نیر)

حاله‌ته‌کانی شیکردنه‌وهی ناو

Cases of Noun

یه‌که‌م: حاله‌تی بکه‌ری (the nominative case) ، که تیایدا ناو:

بکه‌ری کاره‌که (subject):

The boy broke the window.

منداله‌که په‌نجه‌ره‌که‌ی شکاند.

ته‌واوکه‌ری کار (subjective complement) به واتای گوزاره دیت له

هه‌ردوو زمانی کوردی و عه‌ره‌بیدا:

The man is may father.

ئه‌و پیاوه باوکه‌مه.

له‌بری (apposition) بۆ بکه‌ر:

My brother , Samir , is trying to repair his radio.

براکه‌م ، سه‌میر ، هه‌ولیدا رادیۆکه‌ی چاک کاته‌وه.

دووهم: حاله‌تی به‌رکاری (the objective case) ، دوو به‌شه :

1. باری به‌رکاری (the accusative case) ناو تیایدا:

به‌رکاری راسته‌وخۆی کاره‌که‌یه (direct object):

The boy broke the window.

منداله‌که په‌نجه‌ره‌که‌ی شکاند.

ته‌واوکه‌ری کار (objective complement):

They made her their representative.

کردیان به‌نوینه‌ری خۆیان.

به‌رکاری ناراسته‌وخۆ ، وه‌ک:

Put your cup on the table.

کووپه‌که‌ت بخه سه‌ر میزه‌که .

له‌بری (apposition) بۆ به‌رکار:

I saw your brother , Kamal , in the restaurant.

که‌مالی براکه‌تم له چیشته‌خانه‌دابینی.

باری ته‌واوکه‌ری ناوه‌لکاره‌که ده‌رپریت (adverbial accusative):

He came yesterday.

دوینی هات.

I am going home.

من ده‌چم بۆ قوتابخانه .

2. حاله‌تی ناراسته‌وخۆی به‌رکاری (the dative case) ، ناو تیایدا:

به‌رکار تیایدا ناراسته‌وخۆ ده‌بییت (indirect object) ، به‌دوو پرینگا

داده‌پریت:

أ. به‌کاره‌ینانی (to) یا (for) ، پاشان به‌رکاری ناراسته‌وخۆ دواى به‌رکاری

راسته‌وخۆ دیت:

He sent some money to his parents.

هه‌ندى پاره‌ی بۆ دایک و باوکی نارد.

She bought some clothes for her daughter.

هه‌ندى جلی بۆ کچه‌که‌ی کړی.

ب. بى‌به‌کاره‌ینانی پرپۆزیشن ، تیایدا به‌رکاری ناراسته‌وخۆ پیش به‌رکاری

راسته‌وخۆ دیت.

He sent his parents some money.

هه‌ندى پاره‌ی بۆ باوانی نارد.

She bought her daughter some clothes.

هەندئ جلی بۆ کچه‌کی کړی.

له‌بری (apposition) بۆ به‌رکاری ناپارسته‌وخۆ :

He sent his brother **Kamal** , some money.

سێیه‌م : باری خستنه‌پال (the genitive case) به دوو ریڤگا ده‌بیت :

1. ریڤگای ساکسونی ، به دوو شیوه‌یه :

أ. له‌گه‌ل ناوی تاک به زیادکردنی (s)ی دانه‌پال:

Shakespear's plays : شانۆنامه‌ی شکسپەر

The girl's dress : جلی کچه‌که

— له‌و کاته‌ی دوا بره‌گی ناوه‌که به (s) کۆتایی دیت و ده‌ستپێده‌کات و کۆتایی ،
وێرگولێ بالا (') ده‌خړیته‌ سه‌ر ناوه‌که :

Moses' laws : شه‌ریعه‌تی موسا (یاسای موسا)

— هه‌روه‌ها ده‌خړیته‌ دوا‌ی ناویک ، که کۆتایی به پیتی (s) هاتبیت ، له‌و کاته‌ی
وشه‌ی دوا‌ی ئه‌و به پیتی (s) کۆتایی دیت :

For goodness' sake! : تکات لی ده‌که‌م :

ب. له‌گه‌ل کۆ ، به زیادکردنی وێرگولێ سه‌ره‌وه (') بۆ ناو ، به مه‌رجیک کۆیه‌که به
زادکردنی (s) یا (es) دارپێژاویت :

The girl's dresses : جلی کچان

The boy's books : کتیبی مندالان (کوپه‌کان)

له‌گه‌ر ناوی کۆ کۆتایی به (s) نه‌هاتبوو ، وه‌ک ناوی تاک په‌فتارده‌کړیت و (s)ی
ده‌خړیته‌سه‌ر :

The men's room : ژووری پیاوان

The children's stories : چیرۆکی مندالان

«ریبازی ساکسونی له‌م حاله‌تانه به‌کار دیت :

أ. له‌گه‌ل ئه‌و ناوانه‌ی ئاماژه‌ن بۆ زینده‌وه‌ران :

The Women's Society : کۆمه‌له‌ی ئافه‌ره‌ت

The cat's tail : کلکی کتک

ب. له‌گه‌ل شته‌ به‌رجه‌سته‌کان ، واته‌ سیفه‌تیکی مرۆیی هه‌یه :

The Beauty's queen : شاجوان

ج. بۆ ئاماژه‌کردن به پاده‌یه‌کی شوینی ، کاتی ، چه‌ندی :

A ston's throw : هه‌لدانی به‌رد

A week's a bsence : نه‌هاتنی هه‌فته‌یه‌ک

د. بۆ ده‌ربیرینی زاراوه‌ی به‌رده‌ست ، وه‌ک :

The sun's rays : تیشکی خۆر

The wind's whistle : فیکه‌ی با

The ship's crew : تاخمی که‌شتی

The pin's head : سه‌ره‌ده‌نبووس

The journey's end : کۆتایی گه‌شت

— ده‌شی کورتکردنه‌وه بکړیت به‌پێی ئه‌م ریبازه ، که ئاماژه بۆ شوینی کار یا
شوینی بازرگانی یا مترل یا باله‌خانه ده‌کړیت :

She bought her coat at **Maher's (shop)**.

پالتۆکه‌ی له شوینی ماهیر کړی.

He is going to his **aunt's (house)**.

ده‌چیته‌ مالی خالۆژنی.

2. پریبازی نورماندی: به به کارهیتانی پریپۆزیشن (of) داده پریژریت ، له م
حاله تانه دا:

أ. له گه ل ئه و ناوانه ی نازیندوون:

The leg of the table : پیچکه ی میز

The roof of the house : سه قفی خانوو

ب. له گه ل ئه و ئاوه لئاوانه ی وه ک ناو به کاردین:

The clubs of the rich : یانه ی دهوله مه ندان

The needs of the poor : پیداو یستییه کانی هه ژاران

ج. له کاتی دارپشتنی خستنه پالی دووانه:

A play of shaw's : شانۆگه ریبه کی شو

A friend of Hani's : براده ریکی هانی

— تیبینی جیاواز له لیکنانی ئه م دوو پرسته یه ی خواره وه بکه ن:

He read a book of **shakespeare's**.

کتیبیکی له باره ی دانراوه کانی شکسپیر خوینده وه.

He read a book of **shakespeare**.

کتیبیکی له باره ی شکسپیر خوینده وه.

— ههروه ها له نیوان ئه م دوو پرستانه ی خواره وه دا:

I saw a portrait of **picasso's**.

من پۆرتریتیکی پیکاسۆم بینی.

I saw a portrait of **Picasso**.

پۆرتریتیکم بینی پیکاسۆبوو.

2. جیناوه‌کان (pronouns)

جیناوه‌کان هه‌شت جۆرن:

1. جیناوه که‌سییه‌کان (personal pronouns).

2. جیناوه دیارنه‌کراره‌کان (in definite pronouns)

3. جیناوه خاوه‌نیتییه‌کان (possessive pronouns)

4. جیناوه په‌نگدانه‌وه‌کان (reflexive pronouns)

5. جیناوه دووپاته‌کییه‌کان (emphasizing pronouns)

6. جیناوه نیشانه‌یه‌کان (demonstrative pronouns)

7. جیناوه پرسیه‌کان (interrogative pronouns)

8. جیناوه به‌ستنه‌وه‌یه‌کان (relative pronouns)

1. جیناوه که‌سییه‌کان (personal pronouns): بۆ ئاماژه‌کردن بۆ که‌سی

یه‌که‌م (قسه‌که‌ر) یا بۆ که‌سی دووهم (گوینگر) یا بۆ که‌سی سێیه‌م (نادیار -
نائاماده) به‌کار دێت ، ئه م جیناوانه ده‌کرینه دووبه‌ش:

أ جیناوی بکه‌ر (nominative pronouns): بۆ ده‌ربیرینی بکه‌ر به‌کار دێن ، که‌وا
:

⌘ (I): بۆ قسه‌که‌ری تاک به‌کار دێت ، هه‌میشه به‌ پیتی گه‌وره ده‌نووسریت:

I must reduce my weight.

من پێویسته کێشم که‌م بکه‌مه‌وه.

⌘ (we): بۆ قسه‌که‌ری کۆ به‌کار دێت:

We are going to Paris next week.

له هه‌فته‌ی داها‌توو ئی‌مه ده‌چین بۆ پارێس.

☞ (you): بۆ گوێگرتاک و کۆ و نێرو می به‌کار‌دیت:

You can decide where to go.

تۆ ده‌توانیت ب‌پارێبه‌یت بۆ کۆی ده‌چیت.

☞ (he): بۆ ده‌رپ‌پ‌نی تاکی نێری نا‌ئاماده به‌کار‌دیت:

He met her in Paris.

ئهو ئه‌می له پارێس ب‌ینی.

☞ (she): بۆ ده‌رپ‌پ‌نی تاکی م‌یی نا‌ئاماده به‌کار‌دیت:

She can speak three languages.

ده‌توانیت به‌ س‌ی زمان ب‌خوینیت.

☞ (it): بۆ ده‌رپ‌پ‌نی تاکی نا‌زیری نا‌ئاماده به‌کار‌دیت:

Take this pen, it is yours.

☞ (they): بۆ کۆی نا‌ئاماده‌ی نێرو م‌یی نا‌زیر به‌کار‌دیت:

They know all about you.

ئه‌وان هه‌موو شتی‌ک له‌ باره‌ی تۆوه‌ ده‌زانن.

ب. ج‌یناوی به‌رکاری (objective pronouns):

بۆ ده‌رپ‌پ‌نی به‌رکاری پ‌سته‌وخۆ یا به‌رکاری نا‌پ‌سته‌وخۆی د‌وی پ‌یتی پ‌ر‌پ‌ژ‌یشن

به‌کار‌دیت ، ئه‌مانه‌ن:

☞ (me) : بۆ ده‌رپ‌پ‌نی قسه‌که‌ری تاکی به‌کار‌دیت:

She gave me her address.

ئهو ناو‌نیشانی خۆی پ‌یدام.

☞ (us) : بۆ نا‌خ‌یوه‌ران له‌ حاله‌تی کۆ به‌کار‌دیت:

Let us speak frankly.

با ئی‌مه به‌ راشکاوانه‌ ب‌وین.

☞ (you): بۆ گوێگرانی تاکی و کۆ و نێرو م‌ی به‌کار‌دیت:

She saw you dancing with her friend.

ئهو تۆی ب‌ینیوه‌ له‌ گه‌ل هاو‌پ‌یکه‌ی سه‌ماده‌که‌یت.

☞ (him) : بۆ تاکی نا‌ئاماده‌ی نێر به‌کار‌دیت:

I know him since he was a child.

من ئهو ده‌ناسم له‌ کاته‌وه‌ی منداڵ بوو.

☞ (her) : بۆ تاکی نا‌ئاماده‌ی م‌ی به‌کار‌دیت:

Tell her that I am ready.

به‌ ئهو ب‌لی من ئاماده‌م.

☞ (it) : بۆ تاکی نا‌ئاماده‌ی نا‌زیر به‌کار‌دیت:

If you read this book you will enjoy it.

گه‌ر تۆ ئه‌م کت‌ب‌ه‌ ب‌خوینیه‌وه‌ ، خۆشی ل‌ی ده‌ب‌ینیت.

☞ (them) : بۆ کۆی نا‌ئاماده‌ی نێرو م‌ی و نا‌زیر به‌کار‌دیت:

You must invite them to your party.

تۆ پ‌یو‌سته‌ ئهو بۆ ئاهه‌نگی خۆت بانگه‌پ‌شت ب‌که‌یت.

چ‌ند ت‌ب‌پ‌نییه‌ک له‌ باره‌ی ج‌یناوی که‌سی:

1. دوو ج‌یناوی (he , him) بۆ ئاز‌ه‌له‌ م‌الییه‌کانی نێریش به‌کار‌دین:

He is my dog , be careful of him.

ئهو سه‌گی منه ، له‌ ئهو وریابه‌.

2. دوو ج‌یناوی (she , her) بۆ د‌واندن سه‌باره‌ت به‌ ئاز‌ه‌له‌ م‌ییه‌کان به‌کار‌دیت ،

هه‌روه‌ها له‌ باره‌ی شتی نا‌زیر ، وه‌ک : که‌شتی ، ئۆتۆم‌ب‌یل ، فرۆکه‌ ، شار ،

ده‌وله‌تان ،

That is my cat , **she** is feeding **her** babies.

ئەوێهێ (ئەو) پشیلەى منە ، ئەو شیر بە بچچووەکانى خۆى دەدات.

3. جیناوى كەسى (it) لە حاڵەتى دیکە بە کاردێت:

— قسەکردن لە بارەى كەسێكى تەواو نەناسراو:

Who is **it**? **It** is the milk man.

ئەو كێیە؟ ئەو شیر فرۆشە.

— بکەرێك دەردەبرێت ، دواتر لە شیۆهێ چاواگ ، دەستەواژە یا پارستە

دەردەكەوێت:

It is necessary to tell the truth.

زۆر پێویستە راستى بلێیت.

— بۆ باسکردنى بکەرى راستەقینە:

It is my brother who told me that.

ئەو برائى منە ، ئەو هێ وای پى وتم.

ئەو هێ وای پى وتم ، برائى منە.

— بۆ ئاخوتن لە بارەى كەش و هەوا ، یا ماوه ، یا كات:

It is hot today.

ئەمڕۆ ئەو هێ گەرما (ئەمڕۆ گەرما).

It is ten kilometers to his factory.

ئەو هێ دە كیلۆمەترە تا كارگەكەى.

It is ten as five,

ئەو هێ سەعات دە و پینچ خولهكە

— بۆ ئاماژەکردنى پستهیهك ، كە پێشتر باس كراوه:

They were all speaking together , **it** was terrible.

هەمووان بە یه‌كه‌وه دەدوان ، ئەو هێ گرفت بوو.

— بۆ ئاماژەکردن دەربارەى منداڵانى تازه لە دایکبوو:

The baby is crying , **it** must be hungry.

منداڵەكە دەگری ، ئەو دەبێ برسێ بێت.

4. جیناوه كەسیه‌كان (one) یان دیتە دواوه ، كە بۆ واتای (كەى) یا (شت) یا

(خه‌لك) یا (پیاو) بە کاردێن:

You are first **one** in my list.

تۆ یه‌كەم كەسى لە لیسته‌كەدا.

One must do **one's** best.

هەر كەسە پێویستە ئەو هێ بکات كە باشترینە.

— پێویستە ئاگاداریین (his) بە کارنەهێنین لە برى (one's) ، بۆ یه‌ نابی بلێین:

One must do his best. (هه‌له‌یه)

— دەشى (one) بە کاربێت بۆ دووبارە نەکردنەوه‌ى ناو:

Look at those cars , I'll buy the red **one**.

بروانه ئەم ئۆتۆمبیلانە ، سوورەكەیان دەكڕم.

— لەم حاڵەتەدا دەكړئ (ones) بە کاربێت ، واتە لە بارى كۆدا:

Look at those cars , I like the red **ones**.

بروانه ئەم ئۆتۆمبیلانە ، سوورەكەیانم بە دلە.

5. دوا بە دواى (so) ، جیناوى كەسى دیت ، بۆ دەربیرینی بارى ئەرینی:

Will Kamal pass his examination? I think **so**.

ئایا كەمال لە ئەزموون دەردەچیت؟ وابزانم.

— دەشى بۆ دەربیرینی نەرینی بە دوو جۆر بە کاربێت:

Will Kamal pass his examination?

I am afraid not.

دەترسم نە توانیت.

Will Kamal pass his examination?

I don't think so.

وابزانم نا.

— ئه م ئامرازه به تايپه تي دواي هه ندي كاري دياريكراو به كارديت ، وهك:

say , think , hope , believe , suppose , expect , hear , tell , imagine , fear...

خشته ي جيناوه كه سيبه كان

دۆخى به كارى راسته خوۆ دۆخى بكهري جۆرى جيناو

و به ركارى ناراسته وخوۆ

I me قسه كه رى تاك

you you گوڤگرى تاك

he him تاكى نيـرى

نائاماده

she her تاكى ميـى نائاماده

it it تاكى ناـڤيرى

نائاماده

we us قسه كه رى كوۆ

you you گوڤگرى كوۆ

they them كوۆ نائاماده

2. جيناوه ديارنه كراوه كان (indefinite pronouns): ئه م جيناوانه له

خۆده گرى:

all , each , both , some , -thing , -body , -one , much , none , (a) few , (a) little K less , any (-thing , -body , -one) , other , another , enough , either , neither , no (-thing , -body , -one) , every (-thing , -body , -one).

له خواره وه هه ندي نمونه ي به كار هيتانيان ديـينه وه:

She was crying: "All is lost"

هاواري ده كرد : ((هه موو شتيك چوو))

Each has done his work.

هه ر كه سه كاري خوۆي كرد.

He lives with his brother, they are both engineers.

له گه ل برا كه ي ده ژيـيت ، هه ردووكيان نه ندانزيارن.

He may do anything for money.

ده شـى هه ركاريك بكات بو پاره .

He was holding a sword in one hand and a pistol in the other.

شيريكى به ده ستيكى گرتبوو ، ده مانچه يه ك به ده سته كه ي تر.

3. جيناوه خاوه نييه كان (possessive pronouns)

ده شـى تيـكه ليـه ك له نيوان ئاوه لئاوه خاوه نييه كان (كه رافه كه ي له باسى

ئاوه لئاوه كاندا ديـت) ، له گه ل جيناوه خاوه نييه كاندا هه بيت ، بو جيا كردنه وه و

په واندنه وه ي ئه م ئالـوژييه ، ده شـى وريابين ، كه وا ئاوه لئاوه خاوه نييه كان ناوي

وه سف كراوي به دوا دا ديـت ، كه چي جيناوي خاوه نييه تي وشـي ته نيان ، كه

شويني ئاوه لئاوي خاوه نييه تي و ناوي وه سف كراودا ديـت ، وه ك له م خشته يه دا

هه يه:

جیناوی خاوه‌نیه‌تی ئاوه‌لناوی خاوه‌نیه‌تی

This house is **mine**.
 This house is **yours**.
 This house is **his**.
 This house is **hers**.
 This house is **its**.
 This house is **ours**.
 This house is **your** **yours**.
 This house is **their** **theirs**.

— ده‌شی جیناوی خاوه‌نیه‌تی به‌شیوه‌ی خاوه‌نیه‌تی دووه‌نده به‌کاریت ، وه‌ک له‌م نمونه‌یه هاتووه:

He is a friend **of mine**.

ئو یه‌کیکه له براده‌ره‌کانم.

— جیناوی خاوه‌نیه‌تی له ده‌سته‌واژه‌ی تایبته به‌کاریت ، وه‌ک له کۆتایی نامه‌کاندا:

My best wishes to you and **yours** (= your family) , from me and **mine** (= my family) , **yours** sincerely (= truly) , faithfully

باشترین هیوا و ئاوات ده‌خوایم بۆ تۆ و خیزانه‌که‌ت له من و له بنه‌ماله‌مه‌وه .
 دل‌سۆزتان....

4. جیناوه په‌نگدانه‌وه‌یه‌یه‌کان (reflexive pronouns):

به‌کاردین بۆ ده‌برپینی به‌رکار که خۆی له هه‌مان کاتدا بکه‌ر ده‌بیته ، له پێگه‌ی زیادکردن (-self) له باری تاکدا و (-selves) له باری کۆدا بۆ ئاوه‌لناوی خاوه‌نیه‌تی بۆ قسه‌که‌ر و گوئیگر ، بۆ جیناوی بکه‌ری و پرپی‌پۆزیشن و که‌سی نا‌ئاماده . ئه‌میش ئه‌مانه‌ن:

شیاواز	تاک	کۆ
قسه‌که‌ر	myself	ourselves
گوئیگر	yourself	yourselves
	himself	
نا‌ئاماده	herself	themselves
	itself	

له خواره‌وه هه‌ندی نمونه‌ بۆ به‌کاره‌ینانیاں دینینه‌وه:

She hurt **herself** in the garden.

ئو خۆی له باخچه‌که‌دا بریندارکرد.

They blamed **themselves** for their absence.

ئوان لۆمه‌ی خۆیان کرد بۆ نه‌هاتنیاں.

— جیاوازی له‌گه‌ڵ ئه‌م پرسته‌ی خواره‌وه تیبینی بکه:

They blamed each other for their absence.

له‌به‌ر نه‌هاتنی هه‌ریه‌که‌یان لۆمه‌ی ئه‌وه‌ی دیکه‌ی کرد.

— ده‌شی جیناوی خوئی په‌نگدانه‌وه به شیوه‌یه‌کی له‌م جوړه دواي پریپوزیشن به‌کاربیټ :

She was angry with **herself**.

ئو له خوئی توپه‌بوو.

— نامراز به‌کاربیټ له‌بری جیناوی خوئی په‌نگدانه‌وه ، گهر شوین بگه‌یه‌نیټ و گومان له ناسنامه‌ی ئو که‌سه نه‌بیټ که جیناوه‌که مه‌به‌ستیه‌تی:

She took the baby with **her**.

ئو مندالله‌که‌ی له‌گه‌ل خوئی برد.

She shat the door behind **her**.

ئو ده‌رگای له دواي خوئی داخست.

— ده‌شی هندی جار جیناوی په‌نگدانه‌وه‌یی به‌کاربیټ له‌بری جیناوی که‌سی ناسایی ، بو‌پونکردنه‌وه‌ی زیاتری واتا دټه‌گوری:

She thought that they recognized her sister but not **herself**.

ئو وای بیرکرده‌وه که‌وا ئوان سه‌رنجیان داوه‌ته خوشکه‌که‌ی نه‌ک ئو خوئی.

My wife and **myself** were invited to the party.

من و خیزانه‌که‌م بو‌ناه‌نگه‌که بانگه‌یشټ کرابوون.

5. جیناوی دویاتکرده‌وه (emphasizing pronouns):

بو‌دوویاتکرده‌وه‌ی ناو یا جیناو به‌کارډین ، له‌م حاله‌ته‌دا جیناو وشه‌ی بنجی نابیت له‌پسته‌دا ، ده‌شیت هه‌لگیریت ، بی‌ئو‌وه‌ی واتا بگوریټ:

I saw him climb the tower (**myself**).

من بو‌خوم ئوم بیني به‌سه‌ر تاوهره‌که هه‌لده‌گه‌را.

— تیبینی بکه‌بکه‌و به‌رکار هه‌مان که‌س ناگه‌یه‌نن ، وه‌ک له جیناوی په‌نگدانه‌وه‌یی.

— ده‌شی جیناوی دویاتکرده‌وه (ته‌نیا) به‌کاربیټ یا (بی‌یاریده) ، له‌و باره‌دا پیویسته جیناوی دویاتکرده‌وه وشه‌ی (by) له پیشدا بیټ:

She dos the work **by herself**.

ئو کاره‌که‌ی به‌ته‌نیا خوئی کردی. (بی‌یارمه‌تی)

— هه‌روه‌ها ده‌شی جیناوی دویاتکرده‌وه ، به‌واتای (هه‌تا ئو‌ویش) به‌کاربیټ:

Shakespeare **himself** never wrote a play like this.

هه‌تا شکسپیریش (خوئی) شانؤنامه‌ی وای نه‌نووسیوه.

6. جیناوی نیشانه (demonstrative pronouns):

نامازه به‌ناو یا جیناوی که‌سی ده‌کات ، که پیشتر باس کراوه ، یان زانراوه کټیه ، له‌بری ئو به‌کاربیټ ، که دوو جوړن:

أ. جیناوی نیشانه‌ی دیارکراو ، به‌رچاوترینیان:

this , that , these , those , such , the former , the latter .

ئوم چه‌ند نمونه‌ی خواره‌وه حاله‌ته‌کانی به‌کاره‌ینانی ئوم جیناوانه پون ده‌کاته‌وه:

This is exactly what I want.

ئومه ده‌قی ئو‌وه‌یه که من ده‌مه‌ویټ.

That was may opinion.

ئو‌ویان پای من بوو.

These are your books.

ئومانه کټیبه‌کانی تو بوون.

Those were our neighbors.

ئەمانە ھاوسیی ئیمەبوون.

Such is life.

ژیان ئەوهایە.

Sami and Rami are friends , **the former** is tall and **the letter** is short.

سامی و رامی دوو ھاوڕین ، یەكەمیان درێژە و دووهمیان كورت.

ب. جیناوی نیشانەى دیارنەكراو ، بەرچاوترینیان:

they: بە واتای (خەلك بەگشتی)

They say she will marry a millionaire.

دەلێن شوو بە ملیۆنێك دەكات.

one: بە واتای (هەر كەسیك)

One should never be lazy.

پێویستە هەر مەروەفێك هیچ كات ملكە چى تەنبەلى نەبێت.

— جیناوی نیشانەى دەبێتە ئاوەلناوی نیشانە ، لەو كاتەى ناو یا جیناوی كەسى دیت:

This is the best car. (demonstrative pronoun)

ئەمە باشترین ئۆتۆمبێلە . (جیناوی ئاماژە)

This car is better than that one. (demonstrative adjective)

ئەم ئۆتۆمبێلە لەوێ تر باشترە . (ئاوەلناوی ئاماژە)

7. جیناوی پرسیار (interrogative pronouns)

بۆ پرسیارکردن بە کاردیت ، هەمیشە لە پیش کاردا دیت ، گەر لەگەڵ تاك یا كۆ ،

نێر ، یا مێ بە کاربیت ، ناگۆریت ، كە ئەمانەن:

Who? : جیناویكى بەرپێه ، لە رسته‌دا لە شوینی بەر دیت ، تەنیاش

لەگەڵ (كەس) دیت و بە واتای (كێ...؟) دیت:

Who is making this noise?

كێ ئەو گێروگرفته‌ى كردوو؟

Whom : جیناویكى بەرکاری راستەوخۆ یان ناراستەوخۆیە ، لە رسته‌دا لە

شوینی بەرکاری راستەوخۆ یان بەرکاری ناراستەوخۆ دیت ، هەروەها تەنیا لەگەڵ

(كەس) دین:

Whom did see in the party?

لە ئاھەنگە‌دا كێت بینی؟

To whom did you pay the money?

پارەكەت بە كێ دا؟

— لەم حالە‌تە‌دا دەتوانیت پریپۆزیشن لە كۆتایی رسته‌دا بنیت:

Whom did you pay the money **to**?

What: بەگشتی بۆشت بە کاردی ، لە خالە‌تە‌کانی بەرکاری و بەرکاری راستەوخۆ

و ناراستە‌وخۆدا:

What are you waiting for?

چاوه‌پوانی چیت؟

— تیبینی جیاوازی نیوان هەردوو جیناوی پرسیارى (who? , whom?) بەكە ،

كە بۆ كەس بە کاردین و جیناوی پرسیار (what?) بۆشت بە کاردیت لەم رسته‌نەى

خواره‌وه:

Who broke the window?

کئ (چ که سیڭ) په نجه ره که ی شکاند؟

What broke the window?

چ په نجه ره که ی شکاند؟

Whom did you see?

کیت بینی؟ (کهس)

What did you see?

چیت بینی؟ (شت)

— ده شی جیناوی پرسپاری (what?) له گه ل کهس به کاربیت بو پرسپار له باره ی

شیوه ی کهسی یا پواله تی یا کاری ، وهک:

What is he? He is a doctor.

کاری چیه؟ پزیشکه.

What is he like? He is a tall man.

شیوه ی چونه؟ پیاویکی دریزه.

— هروه ها ده شیت دهسته واژه ی (what... for?) (بو چ مه به ستيك؟)

به کاربیت:

What did you do that **for**?

بوچی نه وهت کرد؟

which ? بو کهس و شت به کاربیت بو هه لبراردن له نیوان کومه له یه کی زانراو

و دیارکراو له شیمانده دا:

That is my brother – **which** is he?

(نه وه) نه ویهی براکه مه – کامیان نه وه؟

Which do you prefer tea or coffee?

چی به باشتد ده زانی چایی یا قاوه؟ (هه لبراردنی دیاریکراو)

— یان که هه لبراردن له نیوان کومه له شتيكي دیارنه کراودا بیت ، جیناوی پرسپاری

(what?) به کاربیت:

What do you prefer?

چی به باش ده زانیت؟ (هه لبراردنی دیارنه کراوه)

whose? به واتای (هی کئ...؟) دیت و بو پرسپارکردن له خاوه نی شته که

به کاربیت:

Whose is that car?

نه و توتومبیله هی کئیه؟

— هروه ها جیناوی پرسپار به کاربیت له هندی دهسته واژه ی واتا جیاواز ، وهک:

There's Mr. **what's** – **his** – **name**?

نه وه تانی به ریز ، ناوی چیه؟

The two cars alike , I can't tell **which** is **which**?

هه ردوو توتومبیله که وهک یه کن ، نازانم کامیان کامیانه؟

The two brothers are alike , I can't tell who is who?

(نه و کاته ده وتریت که نه توانیت دوو کهس له یه ک جیا بکه یته وه)

He is a clever fellow , he knows **what** is **what**?

نه وهنده زیره که ، ده زانی چ چیه؟

8. جیناوی به ستنه وه (relative pronouns):

ناماژه به ناو یا دهسته واژه یا رسته یه کی پیشوو دهکات ، نه م جیناوانه ش نه وه ی

پیش خوی به دواوه ده به ستنه وه ، رولی جیناوا و نامرازی به ستنه وه ده گپریت ،

گرنگترین نه و جیناوانه ش:

who: به واتای (نه وه ی) دیت و بکه ر ده گه یه نیت و بو کهس به کاربیت:

The man who spoke with you is my brother.

ئەو پیاووەی لەگەڵ تۆ دوا برامە .

whom : جیناویکە بە واتای (ئەوێ) دیت و بەرکاری راستەوخۆ و ناپراستەوخۆ

دەگەیه نیت و بۆ کەس بە کار دیت :

He is a man **whom** I can trust.

ئەو ئەو پیاووەی دەتوانم لێی دلتیا بم .

That is the man **to whom** I gave the money.

(ئەو) ئەو وێهێی بوو ئەو پیاووەی من پارەگەم پێدا .

— لەم نمونەى دوایی ، دەتوانی پریپۆزیشن لە کۆتایی رسته دابنیت :

That is the man **to whom** I gave the money to.

which : بۆ ناژیر بە کار دێ و بە واتای (ئەوێ) دیت :

She told us the news **which** she had heard.

ئەو هەوالەى گۆیم لى بوو لە بارەى ئیمەوه بوو .

He brought the book about **which** he had spoken.

ئەو کتێبەى هینا کە لە بارەى دواى .

— دەتوانی جیناوی بەستنه وەى (which) لەگەڵ ناوی کۆ بە کاربھێنری :

The team **which** is dressed in green is our team.

ئەو فەریقەى (تیمەى) کە جلی سەوزی لە بەرە ، فەریقى ئیمەیه .

— هەروەها دەکرێ ئەو جیناوه بە کاربھێنری ، کاتى رسته یه کى تەواو دەگەیه نیت :

She is very nervous , **which** makes people avoid her.

ئەو زۆر توپە و توندە ، بۆیه خەلك لى دوور دەکەوێتەوه .

that : بۆ کەس و شت بە کار دەهێنری و ، لە زۆربەى حالەتەکاندا بۆ حالەتى

بەرکاری راستەوخۆ و ناپراستەوخۆ بە کار دیت و لە شوینی (whom) یان

(which) دیت :

He is a man **that** I can trust.

ئەو ئەو پیاووەی دەتوانم لێی دلتیا بم .

She told us the news **that** she had heard.

ئەو هەوالەى گۆیم لى بوو لە بارەى ئیمەوه بوو .

— جیناوی بەستنه وەى (that) ناتوانی بە کاربھێنری ، کاتى پریپۆزیشن لە پیش

بیت وەکو جیناوی بەستنه وەى (whom) و (which) بۆیه لەم حالەتەدا دەبێ

پریپۆزیشن لە کۆتایی رسته کە دابنری .

— دەشى جیناوی بەستنه وە هەلگرن ، کاتى لە هەردوو حالەتى بەرکاری راستەوخۆ

و ناپراستەوخۆ بە کار دیت :

He is a man I can trust.

That is the man I gave the money to.

She told us the news she had heard.

He brought the book he had spoken about.

what : بە واتای (ئەو شتەى کە) (the thing which) دیت و لە کاتى

نەبوونی وشەیهک یاخود دەستەواژەیهک کە ئاماژە بۆ پیشەوه بکات بە کار دەهێنری

، بە جۆریک جیناوی وشەکە و دەستەواژەکە پیشوو لەخۆوه بگری ، وەک :

Tell me **what** you want to know.

پیم بلێ چی تە دەوی بزانی ت ؟

— دەشى وشەى (-ever) بلکیت بە هەندى جیناوی بەستنه وە وەک ئەم رستانەى

خوارەوه :

You can meet him **whoever** you are.

دەتوانی ببینی تۆ هەرچییهکی بیت .

Take **whichever** you like.

هەرچییهکت دەوی ببیه .

She can get **whatever** she wants.

کچه ده توانیت هرچی بیه ویت دهستی بکه ویت.

— له کاتی به کارهینانی جیناوی به ستنه وه ، پیویسته ناگاداری واتا بین ، گهر به شیککی سه ره کی نه بوو له واتادا ، ته نیا بۆ زانیاری زیاتر بوو ، ئه‌وا ده کرئ لابریت ، بی ئه وهی کار له پسته که بکات و ، پیویسته بخریته نیو دوو ویرگول و نابیت (that) به کاریت:

Her brother , who lives in Aleppo , will get married next month.

برایه که ی ، که له هه له ب ده ژیت ، له مانگی داهاتوودا ژن دینیت.

— به لام گهر دهسته واژه ی به ستنه وه به شیککی بنجی بوو له پسته دا ، لابرندی کاری ده کرده سهر واتای پسته که ، ئه‌وا نابیت بخریته نیو دوو ویرگول و ، ده کرئ (that) به کاریت :

Her brother who lives in Aleppo will get married next month.

Her brother that lives in Aleppo will get married next month.

برایه که ی که له هه له ب ده ژیت ، مانگی داهاتوو ژن دینیت.

— مه به ست له پسته یه ئه وه یه ، که زیاتر له برایه کی هیه ، به لام ئه و برایه ی که له هه له ب ده ژیت ، ئه و مانگی داهاتوو ژن دینیت. و دهسته واژه سه ره که یه که لیره دایه ، بۆیه لابرندی ده بیته هوی تیکچوونی واتا.

3. ئاوه‌لئاو (adjectives)

ئاوه‌لئاو ده کریته ههشت بهش:

1. ئاوه‌لئاوی نسبی (proper adjectives)
2. ئاوه‌لئاوی خاوه‌نیتی (possessives adjectives)
3. ئاوه‌لئاوی وه‌سفی (چۆنیه‌تی) (descriptive adjectives)
4. ئاوه‌لئاوی چه‌ندیتی (quantitative adjectives)
5. ئاوه‌لئاوی ژماره‌یی (numeral adjectives)
6. ئاوه‌لئاوی نیشانه (demonstrative adjectives)
7. ئاوه‌لئاوی پرس (interrogative adjectives)
8. ئاوه‌لئاوی تاکه‌ری (distributive adjectives)

1. ئاوه‌لئاوی نسبی (proper adj.):

ئهو ئاوه‌لئاوانه‌ن که له ناوی تایبه‌ته‌وه داریژراون ، هه‌میشه به پیتی گه‌وره ده‌ست پی ده‌کن (capital letter):

زمانی کوردی : Kurdish language

زمانی عه‌ره‌بی : Arabic language

ریژمانی ئینگلیزی : English grammar

چاخی ئیلیزابییس : Elizabethan age

2. ئاوه‌لئاوه‌کانی خاوه‌نیتی (possessive adjectives):

ئهو ئاوه‌لئاوانه‌ن ئاماژه بۆ خاوه‌نه‌که ده‌کن ، وه‌ک له‌م خسته‌یه‌دا دیاره:

my house	مالی من
your house	مالی تو
his house	(بو نیر) مالی ئەو
her house	(بو مئ) مالی ئەو
its house	(بو بی لایەن) مالی ئەو
our house	مالی خۆمان
your house	مالی ئێوە
their house	مالی ئەوان

— هەندێ دەستەواژە هەن لە زمانی ئینگلیزی ، تاییدا ئامرازی ناسراوی (the) لەبری ئاوەلناوی خواوەنیتی بەکار دێت ، وەک:

She was hurt in **the** leg.

ئەو لاقی بریندار بوو.

He took me by **the** hand.

ئەو دەستی منی گرت.

— هەندێ جار وشەی (OWN) دەخوێتە پیشی ئاوەلناوی خواوەنیتی ، بۆ مەبەستی دووپاتکردنەوی واتا ، وەک:

I shall write with my **own** pen , it is better than yours.

من بە پینووسە تایبەتیەکەم خۆم دەنووسم ، ئەو باشترە لەوەی تو.

— هەرودەها وشەی (OWN) زیاد دەکرێت بۆ مەبەستی تیکەڵ نەکردن ، بەراوردی ئەم دوو پرستەییە بکە :

He did his work / He did his own work.

بە کارەکەم هەلسا.

لە پرستەیی یەكەم دیار نییە کارەكە هی بکەرە یا كەسیکی دیکە ، لە پرستەیی دووهم واتا كە پوون و ئاشکرایە کارەكە هی هەمان بکەرە .

3. ئاوەلناوی چۆنیەتی (وہسفی) (descriptive adjectives):

ئەو ئاوەلناوانەن كە جۆر ، یا شیۆه یا رەنگ یا حالەتی دیارخراو پیشان دەدەن ، وەک:

a long street : شەقامی درێژ :

a black bird : باندەهی رەش :

a beautiful girl : كچیکی جوان :

an old house : خانوویکی کۆن :

— هەندێ ئاوەلناوی چۆنیەتی هەن ، دەکرێ وەک ناو بەکار بێن بۆ دەستەییەکی دیاریکراوی خەلک و ، لێرەدا وەک کۆ مامەلەیی لەگەڵدا دەکرێت و ، دەبێ ئامرازی ناسراوی (the) ی لە پیشدا بێت:

the rich : دەوڵەمەندان :

the old : بەسالاچووان :

the blind : کوێرەکان :

the poor : هەژارەکان :

the sick : نەخۆشەکان :

the dead : مردوووەکان :

— بە هەمان شیۆه دەکرێ لە بارەیی پۆلەکانی هەندێ دەوڵەت بدوین:

The English : ئینگلیزەکان :

The French : فەره‌نسییه‌کان

The Danish : دانیمارکه‌کان

The Irish : ئیرله‌ندییه‌کان

— به‌لام حاله‌تی کۆ پیویسته بۆ هه‌ندی ده‌وله‌تی دیکه به‌کاربێت ، وه‌ک:

The Arabs : عه‌ره‌به‌کان

The Indians : هیندییه‌کان

The Italians : ئیتالییه‌کان

The Americans : ئه‌مریکیه‌کان

— هه‌ندی جار ئاوه‌لئاو وه‌ک ناو به‌کارده‌یت و ئامرازی ناسراوی (the) له پێشدا دێت ، به‌لام وه‌کو (تاک) مامه‌له‌ی له‌گه‌لدا ده‌کریت ، له‌و کاته‌ی که ئاماژه بۆ ده‌سته‌یه‌کی خه‌لک ناکات ، به‌لکو ئاماژه بۆ تاییه‌تمه‌ندییه‌کی مه‌عنه‌وی ده‌کات ، وه‌کو:

the good : لایه‌نی چاکه

the beautiful : جوانی

the better : باشترین

the bad : لایه‌نی خراپه

the true : راستی

the worse : خراپترین

— هه‌ندی ناو هه‌ن ده‌کرێ وه‌کو ئاوه‌لئاوی چۆنیه‌تی به‌کاربێن ، وه‌ک:

a stone wall : دیواری به‌ردین

a leather belt : پشینه‌ی پیستی

a gold watch : کاترمیری زێڕین

rubber gloves : ده‌سته‌وانه‌ی پلاستیکی

a cotton frock : پۆشاکێ لۆکه‌یی

— ده‌کرێ ئاوه‌لئاو له ناو دروست بکری به‌ زیادکردنی پاشگری (suffixes) ، وه‌ک:

-y , -ly , -less , -en , -ous , -able , -some , -ic , -ed , -like , -al , -an , -cal , -ish...

ئهم خشته‌یه‌ی خواره‌وه ئه‌مه‌ پوون ده‌کاته‌وه :

noun	ناو	adjective	ئاوه‌لئاو
storm	زریان	stormy	زریان
friend	هاورپێ	friendly	هاورپێ
care	بایه‌خ	careless	بێ بایه‌خ
wood	دار	wooden	دارین
danger	مه‌ترسی	dangerous	مه‌ترسیدار
honour	رێز	honourable	رێزداری
trouble	وه‌پس	troublesome	وه‌پسکار
atom	ئه‌تۆم	atomic	ئه‌تۆمی
talent	به‌هره	talented	به‌هره‌دار
child	مندال	childlike	مندالی
education	په‌روه‌رده	education	په‌روه‌رده‌یی
republic	کۆمار	republican	کۆماری
history	میژوو	historical	میژوویی
self	خود	selfish	خۆویستی

— ده‌کری ژور له ناوی بکه‌ر و ناوی به‌رکار وهک ئاوه‌لناو به‌کاربێن ، پێویسته له یه‌کیان جیاکه‌ینه‌وه له دارپشتنی کاری به‌رده‌وام و کاری ته‌واو:

She told an **amusing** story.

ئهو چیرۆکیکی خوشی بو گێرامه‌وه .

(ناوی بکه‌ر وهک ئاوه‌لناو به‌کارهاتوه)

She was **amusing** the children.

ئهو منداڵه‌کانی خوشحال ده‌کرد .

(ناوی بکه‌ر به‌کارهاتوه بو دارپشتنی پابردویی به‌رده‌وام)

He found a **broken** bottle.

شوشه‌یه‌کی شکاوی بینیه‌وه .

(ناوی به‌رکار وهک ئاوه‌لناو به‌کارهاتوه)

He has broken the bottle.

شوشه‌که‌ی شکاند .

(ناوی به‌رکار ئیستای ته‌واوی لێ دارپێژراوه)

— ده‌شێ ئاوه‌لناوه دژه‌کان (opposite adjectives) دابپێژرین به‌به‌کارهێنانی چه‌ند پیشگریکی (prefixes) دیاریکراو ، وهک ئه‌م خسته‌یه‌ی خواره‌وه ئه‌مه‌ پوون ده‌کاته‌وه:

happy	خۆشبه‌خت	un happy	به‌دبه‌خت
accurate	وردبێن	inaccurate	ناوردبێن
possible	ده‌شێ	impossible	نه‌شیاو
legal	یاسایی	Illegal	نایاسایی

honest دسه‌ستپاک dishonest ناده‌ستپاک

— ده‌شێ ئاوه‌لناوه دژه‌کان (opposite adjectives) دابپێژرین بو ئه‌و ئاوه‌لناوانه‌ی کۆتاییان به‌پاشگری (-ful) هاتوه‌وه به‌به‌کارهێنانی (-less) له‌بری ئه‌و ، له‌م خسته‌یه‌ی خواره‌وه هه‌ندێ نمونه‌ له‌م باره‌یه‌وه:

helpful	سوودبه‌خش	helpless	په‌که‌وته
hopeful	په‌هیا	hopeless	ناوهمید
useful	سوودبه‌خش	useless	بی سوود

4. ئاوه‌لناوی چه‌ندیتی (quantitative adjectives): ئه‌و ئاوه‌لناوانه‌ن که پاده‌ی شته دیاریکراوه‌کان پیشان ده‌ده‌ن و ، ده‌بێ ناگاداری ئه‌وه‌ بین که ناوی دوا‌ی ئه‌و تاک ده‌بیت ، گرنگترینیان:

some , little , half , any , whole , much , all , enough , sufficient ...

ئه‌م نمونه‌یه‌ی خواره‌وه به‌کارهێنانی پوون ده‌که‌نه‌وه:

Do you like **some** coffee?

هه‌ندێ قاوه‌ت ده‌ویت؟

There is **little** sugar in the tea?

شه‌کریکی که‌م له‌ چایه‌که‌دایه

I shall come after **half** an hour.

دوا‌ی نیو کاتژمێر ناماده‌ ده‌بم .

She hasn't **any** friend.

ئەو هیچ ھاوڕێی نییە .

He told her the **whole** story.

هەموو قسەکەى بۆ گێڕاپایەوه .

She has **much** trouble.

ئەو زۆر گێروگرفتى هەیه .

You can eat **all** the pie.

دەتوانیت هەموو ئەستووکە که بخۆی .

I haven't **enough** time for this.

کاتی تەواوم نییە بۆ ئەمە .

There is **sufficient** food for them.

خۆراک بۆ هەمووان هەیه .

5. **ئاوە‌لناوی ژمارەیی (numeral adjectives):** ئەو ئاوە‌لناوانەن که

ژمارەى شتە که دیاری دەکەن . بۆ دوو بەش دابەش دەکرێت :

أ. ئاوە‌لناوی ژمارەیی دیاریکراو: ژمارەى ئاسایی و ژمارەى رێکخستن دەگرتێتە خۆ ،

ئەم خشتەیهى خوارەوه نمونەیه که لەم بارەوه :

ژمارەى رێکخستن ژمارەى ئاسایی

یه که م : first یه ک : one

دووهم : second دوو : two

سێهه م : third سێ : three

چوارهم : fourth چوار : four

چەند تێبیبیەك سەبارەت بە بەکارهێنانی ژمارە :

ژمارە (ئاساییەکان) بنبجییه‌کان بەم شیۆه دەخویندرێنەوه :

2345 : two thousand three hundred and forty – five.

رێکەوت (بەرۆار) بەم شیۆه دەخویندرێتەوه :

31st March , 1995 : the thirty - first of March , nineteen ninety – five.

ژمارەى تەلەفۆن لە چەپەوه بۆ راست دەخویندرێتەوه ، ژمارە سفر وەك پیتی

(0) دەخویندرێتەوه :

1230456 : one two three O four five six.

ناوی ئەو پادشایانەى ژمارەى رێکخستنیا ن هەیه ، بەم شیۆه دەخویندرێنەوه :

Henry III : Henry the Third : هینری سێهه م

George VI : George the Sixth : جۆرجی شەشەم

کرده ژمیرییه‌کان بەم شیۆهیه دەخویندرێنەوه :

— کۆ (addition) نیشانه‌کەى پێی دەوتریت (the plus sign +)

5 + 6 = 11 : five and six are eleven , or : five plus six makes eleven.

— لێدەرکردن (لێ‌که‌مکردنەوه) (subtraction) نیشانه‌کەى ناوی (the

minus sign -):

10 – 4 = 6 : four from ten leaves six , or : ten minus four is six.

— لێکدان (multiplication) ، نیشانه‌کەى (the multiplication sign

×):

6 X 8 = 48 : multiply six by eight : six times eight is forty – eight.

— دابه‌ش (division) نیشانه‌کەى (the division sign ÷):

15 ÷ 5 = 3 : divide fifteen by five : five into fifteen goes three.

ب. ئاوه‌لئاوه ژماره‌ییه‌کانی دیاری نه‌کراو : ئه‌و ئاوه‌لئاوانه‌ن که ئاماژه بۆ ژماره‌یه‌کی دیارینه‌کراو ده‌که‌ن ، ناوی وه‌سفکراوی دواي ئه‌و کۆ ده‌بیئت :
many , all , few , some , several , enough , no , any , ...
وه‌ک نمونه‌کانی خواره‌وه ئه‌مه پوون ده‌که‌نه‌وه :

There are **many** boys in the playground.

زۆر مندال له یاریگه‌دان.

All her friends were in the party.

هه‌موو هاوریکی له ئاهه‌نگه‌که‌دا بوون.

Say us **few** words as possible.

که‌مترین وشه‌ی شیاو بلی.

Can you give me **some** books?

ده‌توانیت هه‌ندیک کتیبمان به‌هیت؟

There were **several** men in the street.

زۆر پیاو له‌سه‌ر شه‌قامدا بوون.

There are **enough** seats for every one.

کورسی ته‌واو هه‌یه بۆ هه‌مووان.

No children were permitted to the party.

پێ نه‌درابوو هه‌چ مندالیک ئاماده‌ی ئاهه‌نگه‌که‌بیئت.

Are there **any** letters for me?

هه‌چ نامه‌یه‌ک هه‌یه بۆ من؟

— تیبینی بکه (much) و (little) دوو ئاوه‌لئاوی چه‌ندی تین و به‌کار دین له‌گه‌ڵ تاک ، به‌لام (many) و (few) دوو ئاوه‌لئاوی ژماره‌ین و له‌گه‌ڵ هه‌مووان به‌کار دین.

6. ئاوه‌لئاوی نیشانه (demonstrative adjectives) : ده‌کریتته دوو

به‌ش:

أ. ئاوه‌لئاوی نیشانه‌ی دیاریکراو ، گرنگترینان ، وه‌ک :

this , that , these , those , such , the same , the other ...

نمونه‌ی داهاتوو به‌کاره‌ینانی پوون ده‌کاته‌وه :

I don't want **this** apple , give me **that** one.

ئه‌م سیوه‌م ناویت ، ئه‌وه‌ی ترم به‌یه .

These chairs are more comfortable than **those**.

ئه‌م کورسیانه خۆشتر له‌وانیتر.

She doesn't like to read **such** books.

حه‌ز ناکات ئه‌م جوهره‌ کتیبه‌ بخوینیتته‌وه .

He tells the **some** joke in every party.

هه‌مان نوکته له هه‌موو ئاهه‌نگیک ده‌لیتته‌وه .

Eat the first apple then take the **other** one.

سیوی یه‌که‌م بخۆ دواتر یه‌کیکی دیکه وه‌رگره .

ب. ئاوه‌لئاوی نیشانه‌ی دیارینه‌کراو : گرنگترینان :

any , one , certain , such , some other , another ...

ئه‌م نمونه‌بانه به‌کاره‌ینانی پوون ده‌که‌نه‌وه :

Any man wouldn't do that.

هیچ پیاویک نییه ئه و کاره بکات.
You will know the truth **one** day.

پوژتیک دادی پاستییه که بزانیته.
She asked of **certain** books about cooking.

چهندان کتیبی دیاریکراوی له باره‌ی چیشته لیتان داواکرد.
Be careful not to do **such** a mistake in the future.

وریابه ئه م هه‌لانه له دواپوژدا نه‌که‌یت.
She will know the news from **some other** person.

هه‌واله‌کان له که‌سیکی دیکه ده‌زانیته.
I must bring **another** one.

پئویسته من یه‌کیکی دیکه ئاماده بکه‌م.
— ئامرازی ناسراوی (the) به ئاوه‌لئاوه‌کانی نیشانه‌ی دیاریکراو ده‌ژمیردیت ،
هه‌روه‌ها دوو ئامرازی نه‌ناسراوی (a , an) له ئاوه‌لئاوه‌کانی نیشانه‌ی دیارینه‌کراو
ده‌ژمیردیت ، ئه م دوو نمونه‌ش ئه وه پوون ده‌که‌نه‌وه :

She asked for **the** red dress.
داوا‌ی کراسه سووره‌که‌ی کرد. (له پيشدا دیاریکراو زانراو بووه)

7- ئاوه‌لئاوی پرس (interrogative adjectives): ئه و ئاوه‌لئاوانه بو
پرسیارکردن به‌کاردین ، له دوا‌ی ئه‌ودا ناوی له باره‌وه‌کراو دیت ، گرنگترینیان
ئه‌مانه‌ن:

(what? , which? , whose?)
What programmes do you prefer?

چی به‌رنامه‌یه‌ک په‌سه‌ند ده‌که‌یت؟

Which car is yours?

کام ئوتۆمبیل هی تو بوو؟
Whose house is this?

ئه‌مه مالی کتیه؟
8- ئاوه‌لئاوی تاکگری (distributive adjectives): ئه و ئاوه‌لئاوانه‌ن
به‌شیوه‌یه‌کی تاکگری باسلیکراو ده‌خاته‌پوو ، گرنگترینیان: (each , every ,
(both , either , neither

He gave **each** student a book.

ئه و کتیبیکی دایه هه‌ر قوتابییه‌ک.

Every one must do his best.

هه‌ریه‌که ده‌بی هه‌موو تواناکانی به‌کاربینیت.

Both the men were engineers.

هه‌ردوو پیاوه‌که ئه‌ندازیار بوون.

I can give you **either** pen.

من ده‌توانم یه‌ک له م دوو پینووسه‌ت پیدهم.

Neither woman came.

هیچ کام له ژنه‌کان نه‌هاتن.

ده‌بی ئاگاداری ئه‌وه‌بین ، که له واتا و به‌کاره‌یتاندا (each) و (every) له
یه‌که‌تر جیاوازن ، یه‌که‌م به‌شیوه‌یه‌کی تاکگری ده‌پوانیتته باسکراو ، دووه‌م وه‌ک
کۆمه‌له‌.

چهند تیبینییه‌ک له باره‌ی ئاوه‌لئاوه‌کان:

— (some) به‌چهند شیوه‌یه‌ک به‌کاردیت:

I want **some** sugar.

هه‌ندیک شه‌کرم ده‌ویت (ئاوه‌لئاوی چه‌ندیته)

I bought **some** books.

هه‌ندیك كتيبم كړی. (ئاوه‌لناوی ژماره‌یی ناديار)

I want **some** book to read.

كتيبېكم بڼ خویندنه‌وه ده‌ويت. (ئاوه‌لناوی نيشانه‌ی نادياريكراو)

ب- (any) به دوو جوړ به‌كارديت ، وهك:

She hasn't **any** friends.

هیچ هاورپي نیه. (ئاوه‌لناوی ژماره‌یی ناديار)

Take **any** book you like.

هر كتيبيك پیت باشه بیه (ئاوه‌لناوی نيشانه‌ی نادياريكراو)

له‌م رسته‌یه‌دا به‌راوردی (some) و (any) بکه:

Did you have **some** trouble?

تایا تووشی هیچ گروگرفتیک هاتوی؟ (وا هه‌ست ده‌کم وه‌لام به‌ئری)

ده‌دریته‌وه)

Did you have **any** trouble?

هیچ گروگرفتیک هه‌بوو؟ (وه‌لامه‌که نازانم)

ج- هه‌ردوو ئاوه‌لناوی (much) و (many): (much) له‌گه‌ل‌ئو ناوانه‌ی

ژمیردراو نین به‌کارديت ، له‌به‌رئوه‌ی (چه‌ندی‌تیه) ، به‌لام (many) له‌گه‌ل‌ناوه

ژمیردراوه‌کان به‌کارديت ، واته (ئاوه‌لناوی ژماره‌یی ناديار) ، ئه‌م دوو نمونه‌یه

به‌راورد بکه:

He hasn't **much** money.

پاره‌ی ژوری نیه. (ئاوه‌لناوی چه‌ندی‌تیه)

She hasn't **many** friends.

ژور هاورپي نیه. (ئاوه‌لناوی ژماره‌یی ناديار)

له‌و وتویژده‌دا هه‌ندیك ده‌سته‌واژه‌ی دیکه له‌بری هه‌ردووکیان (much) و (any)

به‌کاردين:

a lot of , lost of , plenty of

د- هه‌ردوو ئاوه‌لناوی (little) و (few): (little) له‌گه‌ل‌ئو ناوانه به‌کارديت، که

ناژمیردريين، که ئه‌مه‌ش پیچه‌وانه‌ی (much) ه، هه‌روه‌ها ئاوه‌لناوی (few) له‌گه‌ل‌

ئو ناوانه به‌کارديت که ده‌ژمیردريين، که پیچه‌وانه‌ی (many) ه، وهك:

He has **little** money.

ئو (که‌میك) هه‌ندیك هاورپي هه‌یه.

She has **few** friends.

ئو هه‌ندیك هاورپي هه‌یه. (که‌من به‌لام به‌سه)

ه- هه‌ردوو ئاوه‌لناوی (a little) و (a few): ئه‌م دوو ئاوه‌لناوه به‌کاردين بڼ

ده‌برپینی چه‌ندی‌تی یاخود بوونی ژماره‌یه‌کی که‌م و به‌س، (a little) بڼ‌ئو ناوانه

به‌کارديت که ناژمیردريين، (a few) بڼ‌ئو ناوانه به‌کارديت که ده‌ژمیردريين، ئه‌م دوو

نمونه‌یه‌ی خواره‌وه له‌گه‌ل‌ دوو نمونه‌که‌ی پیشووتر به‌راورد بکه:

He has **a little** money.

هه‌ندیك پاره‌ی هه‌یه. (که‌میکه ، به‌لام به‌سه)

She has **a few** friends.

هه‌ندیك هاورپي هه‌یه. (که‌من ، به‌لام به‌سن)

شوینی ئاوه‌لناو به‌گویره‌ی ناو:

به‌شپوه‌یه‌کی ئاسایی ئاوه‌لناو ده‌خريته‌ پیش ناوی باسکراو ، ده‌شی له‌هه‌ندی

حاله‌تدا به‌پیشی که‌ويت:

1- کاتی ئاوه‌لناو له‌شپوه‌ی ده‌سته‌واژه‌ی وه‌سفی:

The book **on the table** is mine.

ئەو کتیبەیی لەسەر میزەکەیه هی منه .

2- بۆ بەخشینی واتای جیاواز ، ئەم دوو دەستەواژەیه بەراورد بکە :

ئەندامانی ئیستا هەن : the members **present**

ئەندامە دانراوەکانی ئیستا(ئەوانەیی تازە هاتوون) : the **present** members

3- کاتی ئاوەلناو لەگەڵ دەستەواژەیهک ، که درێژی یا پانی یا بەرزی یا تەمەنی لەخۆوه گرتبێ :

پووبارەکه درێژی 500کم و : a river 500 km **long** and 200 m **wide**

پانی 200 مەتره

بالەخانەیهکی (10) نهۆمی : a building 10 storeys **high**

پیاویکی تەمەن هەشتا سالی : a man 80 years **old**

4- کاتی له ئاوه‌لناویک زیاتر بێت بۆ هەمان باسکراو :

She is a woman **clever , beautiful and rich**.

ئەو ئافەرەتییکی ژیر و جوان و دەولەمەنده .

5- کاتی له دواي ئاوه‌لناوه‌که ده‌سته‌واژه دێت :

He is a man **greedy** for money.

ئەو پیاویکی چلێسی پاره‌یه .

6- له هه‌ندێ دەسته‌واژه‌ی له فه‌رپه‌نسییه‌وه وه‌رگیراوه :

شانۆی پادشایی : the man Theatre **Royal**

دادگای سه‌ریازیی : the court **martial**

7- له کاتی به‌کارهێنانی ئاوه‌لناو له‌گه‌ڵ ئەم جیناوانه :

something , some one , somebody , anything , any one , anybody , nothing , no one , nobody

ئەم دوو نموونەیه ئەمە پروون دەکەنەوه :

I'll tell you something very **important**.

کاریکی گرنگت بۆ باس دەکەم .

Have you met anybody **new**?

به که‌سی نووی گه‌یشتییت ؟

8- هاتنی ئاوه‌لناوی (enough) پیش باسکراو ، ئەگەر چاوی له دوا بێت :

You have **enough time**.

کاتی ته‌واوت له ده‌سته .

You have **time enough** to do that.

کاتی ته‌واوت له ده‌سته بۆ ئەنجامدانی .

9- ئاوه‌لناو ده‌خریته دواي کار ، گه‌ر ته‌واوکه‌ری هه‌واڵ بوو :

He is **kind**.

ئەو نەرم و نیانه .

She became **rich**.

ئەو ده‌وله‌مەند بوو .

10- هه‌ندیک جار ئاوه‌لناو پیش باسکراوه‌که ده‌که‌وێت بۆ دووپاتکردنه‌وه :

Sweet was the song of the birds.

ده‌نگی بالنده‌کان خوش بوو .

به‌راوردی ئاوه‌لناوه‌کان (comparison of adjectives) :

له‌ زمانی ئینگلیزیدا سی پله بۆ به‌راورد کردنی ئاوه‌لناوه‌کان هه‌یه :

1- پله‌ی چه‌سپوو (equality) :

Sami is as **tall** as Maher.

سامی ئەوه‌نده‌ی ماهیر درێژه .

2- پله‌ی به‌راوردی نیوان دووان (comparative):

Sami is **taller than** his brother.

سامی له برابره‌کە‌ی درێژتره.

3- پله‌ی گه‌وره‌ترین (بالا) (superlative):

Kamal is **the tallest of** his brothers.

که‌مال له هه‌مووو برابره‌کانی درێژتره.

پله‌ی به‌راورد و بالا به‌م شیوه‌یه‌ داده‌پێژێن:

1- به‌ زیادکردنی (-er) بۆ پله‌ی به‌راورد و (-est) بۆ پله‌ی بالا ، بۆ ئاوه‌لناوی یه‌ک بره‌گه‌یی ، یا دوو بره‌گه‌یی ، که‌ هێژ (stress) له‌سه‌ر بره‌گه‌ی دووه‌م ده‌بی‌ت ، یا بره‌گه‌ی دووه‌م کۆتایی به‌ پیتته‌کانی (-er) یا (-le) یا (-y) یا (-ow) دیت:

یه‌ک بره‌گه‌یی : old , older , oldest

دوو بره‌گه‌یی ، هێژ له‌سه‌ر بره‌گه‌ی دووه‌مه : polite , politer , politest

دوو بره‌گه‌یی ، دووه‌میان کۆتایی به‌ (-er) دیت clever , cleverer , cleverest

:

دوو بره‌گه‌یی ، دووه‌میان کۆتایی به‌ (-le) هاتوو ، simple , simpler

simplest :

دوو بره‌گه‌یی ، دووه‌میان کۆتایی به‌ (-y) هاتبیت ، happy , happier

happiest

دوو بره‌گه‌یی ، دووه‌میان کۆتایی به‌ (-ow) هاتبیت : narrow , narrower

narrowest

2- به‌ به‌کاره‌ینانی وشه‌ی (more) پێش ئاوه‌لناو بۆ دارشتنی پله‌ی به‌راورد و ،

وشه‌ی (most) بۆ بالا ، بۆ زۆربه‌ی ئه‌و ئاوه‌لناوه‌ی دوو بره‌گه‌ین و هێژ (stress)

له‌سه‌ر بره‌گه‌ی یه‌که‌میان دیت ، ئه‌و ئاوه‌لناوه‌ی له‌ دوو بره‌گه‌ زیاتر پیکهاتوون:

hopeful , more hopeful , most hopeful : دوو بره‌گه‌یی و هێژ له‌سه‌ر

یه‌که‌مه

difficult , more difficult , most difficult : زیاتر له‌ دوو بره‌گه‌

Ÿ ده‌بێ ئاگاداری ئه‌م گۆرانه‌کاریه‌ رینوسیا نه‌ بین:

أ- له‌و ئاوه‌لناوه‌ی خاوه‌ن یه‌ک بره‌گه‌ین ، پیتی نه‌بزوینی دواي ئاوه‌لناوه‌که‌ دووپات

ده‌کریتته‌وه ، هه‌روه‌ها ئه‌وه‌ی یه‌ک بزوینی تیدا بی‌ت و نه‌بزوینی به‌ دوا دا بی‌ت :

Big , bigger , biggest

sad , sadder , saddest

thin , thinner , thinnest

ب- ئاوه‌لناوه‌کانی به‌ (-y) کۆتایان دیت و پیتی نه‌بزوین (consonant) ی له‌

پێشدا به‌ ، پیتی (y) ده‌بی‌ته (i) ، به‌لام ئه‌گه‌ر (y) له‌ پێشی ده‌نگی بزویندا بی‌ت

وه‌ک خۆی ده‌می‌نیتته‌وه :

happy , happier , happiest

gay , gayer , gayest

Ÿ له‌م پێسایه‌ به‌ده‌ر:

shy , shyer , shyest

ج- ئاوه‌لناوه‌کانی به‌ پیتی (-e) گۆنه‌کراو کۆتایان دیت ، ئه‌م پیتته‌ لاده‌بریت:

fine , finer , finest

large , larger , largest

ئاوه‌لناوه‌ به‌راورده‌ نارپێسایه‌کانی (irregular comparisons):

هه‌ندیک ئاوه‌لناوی به‌راورد هه‌یه‌ ، به‌ پێسای ئاسایی نارپوات ، گرنگترینان ئه‌مانه‌ن :

پله‌ی بالا	پله‌ی به‌راورد	ئاوه‌لئاو
best	better	good
worst	worse	bad
most	more	much
least	less	little
latest , last	later , latter	late
farthest ,	farther ,	far
furthest	further	
oldest , eldest	older , elder	old
foremost ,	former	fore
first		
uppermost	upper	up
nearest , next	nearer	near
innermost ,	inner	in
inmost		
outermost ,	outer	out
outmost		

هه‌ندیک تیبینی له باره‌ی ئاوه‌لئاوه‌کانی به‌راوردی نارپساییی:

أ- ده‌شی پله‌ی بالا (most) به‌کاربیت له‌گه‌ل ئاوه‌لئاویک بۆ ده‌ربیرینی پله‌ی هه‌ره بالا، بێ ئه‌وه‌ی مه‌به‌ست به‌راورد بیت:

What you have said is **most interesting**.

ئه‌وه‌ی وتت زۆر سه‌رنج پراکیشه‌.

ب- پله‌ی به‌راوردی (less) له‌گه‌ل ئه‌و ناوانه‌ی که نه‌ژمیردراون به‌کاربیت ، بۆ ناوه ژمیره‌بیه‌کان (fewer) به‌کاربیت:

He eats **less** food and smokes **fewer** cigarettes now.

ئه‌و ئیستا خواردنیککی که‌م ده‌خوات و ژماره‌یه‌کی که‌م جگه‌ره ده‌کیشیت.

ج- پله‌ی به‌راوردی (latter) واتای دووه‌می دواوه له پیزدا ده‌گه‌یه‌نیت ، به‌رانبه‌ر ئه‌و پله‌ی به‌راوردی (fewer) هه‌یه ، که واتای یه‌که‌م له نیاوان هه‌ردواواندا:

I met Kamal and Maher , **the former** is fat and **the latter** is thin.

که‌مال و ماهیرم بینی یه‌که‌میان قه‌له‌وه و دووه‌میان لاواز.

د- پله‌ی به‌راوردی (farther) به‌ شێوه‌یه‌کی ئاسایی بۆ ماوه به‌کاربیت ، که‌چی پله‌ی به‌راوردی (further) به‌ شێوه‌یه‌کی تایبه‌تی بۆ ده‌ربیرینی وشه‌ی (زیاده) به‌کاربیت:

I can't walk any **farther**.

ناتوانم له‌وه زیاتر بخۆم.

I'll give you **further** details later.

دواتر پووونکردنه‌وه‌یه‌کی زیاتر ده‌ده‌می.

ه- پله‌ی به‌راوردی (older) و پله‌ی بالا (oldest) ده‌کری بۆ که‌س و شته‌کان به‌کاربیت:

She is **older** than her friend.

ئه‌و له هاوڕێیه‌که‌ی گه‌وره‌تره‌.

This is **the oldest** building in the city.

ئه‌مه کۆنترین خانووه له شاردا.

پله‌ی به‌راوردی (elder) و پله‌ی بالا (eldest) ته‌نیا بۆ که‌س به‌کاربیت ، به‌تایبه‌تی بۆ ئه‌ندامانی یه‌ک خێزان:

He is three years **elder** than his sister.

ئەو بە سەئ ساڵ لە خوشکە کەى گەرە ترە .
Her **eldest** son is ten years old.

کۆرە گەرە کەى دە سالانە .
Ī هەرەها دەشى وشەى (elders) بە واتای (نەوہى گەرە تر و هەرە بلیمەت و ژیر) بە کاربیت:

You should respect your **elders**.

تۆ پئویستە پز لە وانەى لە تۆ گەرە ترن بگرت .
و- پلەى بە راوردى (nearest) بۆ ماوہى نئوان شوینە کان بە کاردى ، بە لام (next) ئاماژەى بۆ پزبەندى شوینە کان:

Where is the **nearest** pharmacy?

نزیکتەرىن دەرمانخانە لە کۆتەى ؟

Where is the **next** station?

وئستگەى داھاتوو لە کۆتەى ؟

ئەو ئاوە ئاوانەى پزەى بە راوردیان نئەى:

هەندى ئاوە ئاوانەى ، لە پووى لۆژیکە وە واتا کانیان شیوازی بە راوردی وە رناگرن ،
وہکو:

Perfect , full , empty , square , round , circular , triangular , wooden , monthly , daily....

بە لام دەشى (perfect) و (full) شیوازی بە راوردیان لە گەل بە کاربیت ، لە و کاتەى واتا یە کى تر دە گە یە نن و واتاى خۆیان ناگە یە نن ، وە کو:

This is a **more perfect** plan than one.

ئە مە یان پلانى هەرە باشترە لە وەى دیکە .

My cup is **fuller** than yours.

فنجانى من پترە لە ھى تۆ .

4- کارە کان (Verbs)

زمانى ئینگلیزى دوو جۆر کارى هەىە ، هەرىە کە یان تاییە تمەندى خۆى هەىە ، ئەم دوو جۆرە ئەمانەن: (کارى ئاسایى، کارى یایدە دەر و تاییەت).

کارى ئاسایى

Ordinary Verbs

کارى ئاسایى بە دوو شیوہ دیت:

1- کارى تئپەر (transitive verbs): ئەو کارانەن پئویستیان بە بەرکارىک

یان زیاتر هەىە، دە کرى بۆ بکەر ناديارى بە کاربیتىت ، وە ک:

break , eat , drink , see , hear , open , close , raise , make , throw...

2- کارى تئنە پەر (intransitive verbs): ئەو کارانەن پئویستیان بە بەرکار

نئەى ، ناتوانى بۆ بکەر ناديارى بە کاربیتىت ، وە ک:

walk , sleep , sit , stand , cry , fall , rise , laugh , move , die , run....

تئبئىنى: دە کرى هەندىک کار بە گوێرەى مانا کانیان بۆ تئنە پەر و تئپەر بە کاربیتىن:

The headmaster **rings** the bell. (transitive)

بە پئوہ بەر زەنگ لئدە دات. (تئپەر)

The bell **rings**. (intransitive)

زەنگ لئدرا. (تئنە پەر)

The driver **stopped** the car. (transitive)

شوفئرە کە ئۆتۆمبئلە کەى وە ستاند. (تئپەر)

My watch **stopped** yesterday. (intransitive)

دوینۆ کاتژمیرەکم وەستا . (تینەپەپ)

کار لە زمانی ئینگلیزیدا بە پێی کات دەکرێتە سێ بەش:

یەكەم: کاتی ئیستا (present tense)

دووهم: کاتی ڕابردوو (past tense)

سێیەم: کاتی داهاوو (future tense)

یەهەریەك لەم بەشانه چوار شیۆه‌ی هه‌یه:

أ. شیۆازی ساده (simple tense)

ب. شیۆازی بەرده‌وام (continuous tense)

ج. شیۆازی ته‌واو (perfect tense)

د. شیۆازی بەرده‌وامی ته‌واو (perfect continuous tense)

یەه‌روه‌ها حاله‌تی تایبه‌تیشی هه‌یه ،ئەویش : ڕابردووی نادروست (unreal

past) و پرستی مەرج (conditional sentences). له‌کۆتایی کاره

ئاساییه‌کان باسیان ده‌که‌ین.

یەكەم: کاتی ئیستا (the present tense):

أ- ئیستای ساده (the simple tense):

یە ئیستای ساده بە کاردێت بۆ دەربرینی:

1- داب و نه‌ریت (خوو) ، وەك:

She **sleeps** at 8 o'clock.

ئەو (وەك خوو) له‌ کاتژمیر هه‌شت ده‌نوێت.

2- کاری دووباره‌بوونه‌وه ، وەك:

He always **sings** in the bath.

ئەو هه‌میشه له‌ گه‌رماو گۆرانی ده‌لێت.

3- حاله‌تیکی گشتی یا راستیه‌کی زانستی ، وەك:

The earth **moves** round the sun.

زه‌وی به‌ ده‌وری خۆردا ده‌سوڕێته‌وه.

4- په‌ند و قسه‌ی نه‌سته‌ق ، وەك:

History **repeats** itself.

میژوو خۆی دووباره‌ ده‌کاته‌وه.

5- کاری هه‌ست و جووله ، گرنگترینیان:

believe	باوه‌ری	care	بايه‌خی
	وايه		پێده‌دات
desire	حه‌زی لێیه	feel	هه‌ست ده‌کات
forget	له‌بیره‌کات	hate	په‌قی
			لێده‌بێته‌وه
hear	ده‌بسته‌ی	know	ده‌زانیت
love	خۆشی	mean	واته
	ده‌وێت		
see	ده‌بینیت	seem	واده‌رده‌که‌وێت
smell	بۆن ده‌کات	suppose	گریمان
taste	ده‌چێژیت	understand	تیده‌گات
want	ده‌یه‌وێت	wish	هه‌واخوازه

آله‌ خواره‌وه‌ نمونه‌کان دین:

I **suppose** he has gone home.

گريمان چووه‌ته‌وه ماله‌وه.

She **knows** what happened.

ده‌زانيت چي پوویدا.

We **understand** what you are saying.

ئيمه تیده‌گه‌ين چي ده‌لئيت.

They **believe** him to be honest.

له‌و باوه‌په‌دان كه ده‌ستپاكه.

ب- ئيستای به‌رده‌وام (the present continuous):

○ به‌به‌کارهينانی ئيستای ساده‌ی کاری بوون (to be) واته (am , is , are) +

ناوی بکه‌ر له‌ کار ، واته (کار + ing) داده‌پژرئيت ، خشته‌ی خواره‌وه به‌کارهينانی

پوون ده‌که‌نه‌وه :

I am reading : من ده‌ خوینم :

we are walking : ئيمه‌ ده‌پوین :

you are asking : تو ده‌پرسیت :

you are waiting : ئيوه‌ چاوه‌پین :

he is eating : ئه‌و ده‌خوات :

they are playing : ئه‌وان یاری ده‌کن :

Ⓜ پژه‌ی ئيستای به‌رده‌وام به‌کارديت بو‌ ده‌برپینی :

1- کاریک له‌ رابردووو ده‌ستی پیکردووو و تا کاتی قسه‌کردن به‌رده‌وامه ، وه‌ک :

He **is eating** now.

ئو ئیستا نان ده‌خوات.

2- داهاتوی نزیک به‌شیوه‌یه‌کی تایبه‌تی له‌گه‌ل کاری جووله ، وه‌ک :

go , come , have , leave , return , fall , fly , run , travel

Ⓜ ئه‌م نمونانه‌ی خواره‌وه به‌کارهينانی پوون ده‌که‌نه‌وه :

I **am going** to Aleppo tomorrow.

من به‌یانی بو‌ حه‌له‌ب ده‌چم.

He **is coming** home soon.

ئو به‌م زووانه‌ ده‌گه‌رپته‌وه نیشتمان.

She **is leaving** her house after a month.

ئو پاش مانگیک ماله‌که‌ی به‌جیده‌هیلئیت.

We **are returning** from London next week.

ئيمه‌ هه‌فته‌ی داهاتوو له‌ نده‌ن ده‌گه‌رپینه‌وه.

They **are travelling** to Europe on Friday.

پوژی هه‌ینی بو‌ ئه‌وروپا ده‌چن.

ج. ئيستای ته‌واو (the present perfect):

○ به‌به‌کارهينانی ئيستای ساده‌ی کاری هه‌یی (to have) واته (have , has) +

ناوی به‌رکار له‌ کار (دارشتنی سییه‌م) ، خشته‌ی خواره‌وه به‌کارهينانی پوون

ده‌کاته‌وه :

I have read : من خویندم :

we have walked : ئيمه‌ پویشتين :

you have asked : تو پرسیت :

you have waited : ئيوه‌ چاوه‌پیتان کرد :

ه‌و خواردی : he has eaten

یاریان کرد : they have played

پ‌ر‌ی‌ز‌ه‌ی ئ‌ی‌س‌ت‌ای ته‌واو به‌کار‌دی‌ت بۆ ده‌ر‌بر‌پ‌ینی :

1- کار‌یک له‌ ر‌اب‌رد‌ووو ده‌ستی پ‌یک‌رد‌ووو و ئ‌اکامه‌که‌ی ه‌ی‌شتا ماوه ، وه‌ک :

He has closed the window.

ه‌و په‌نجه‌ره‌که‌ی داخست . (تا ئ‌یستا هه‌ر داخراوه)

2- کار‌یک له‌ ر‌اب‌رد‌ووو ده‌ستی پ‌یک‌رد‌ووو و تا ئ‌یستا به‌رده‌وامه ، به‌تایبه‌تی له‌گه‌ڵ

پ‌سته‌ی ئ‌اوه‌ل‌کاری ، که به‌ وشه‌ی (since) یا (for) ده‌ست پ‌یده‌کات ، وه‌ک :

She hasn't seen him since last year.

ه‌و له‌ سالی ر‌اب‌رد‌ووووه نه‌ت‌ب‌ینیوه .

They have left Syria for ten years.

ده‌ ساڵه له‌ سوریا ده‌ر‌چوونه . (ه‌یشتا له‌ ده‌ره‌وه‌ن)

پ‌سته‌ی ر‌اب‌رد‌ووو له‌گه‌ڵ ه‌م پ‌سته‌یه‌ی خواره‌وه به‌راورد‌بکه ، که ر‌اب‌رد‌وووی

ساده‌ی تیا به‌کارهاتوووه :

They left Syria for ten years.

ه‌وان ده‌ ساڵان له‌ ده‌ره‌وه‌ی سوریا بوون . (ئ‌یستا هاتووونه‌ته‌وه)

ت‌ی‌ب‌ینی : ئ‌یستا ته‌واو له‌گه‌ڵ (ago) به‌کارنایه‌ت ، به‌ل‌کو له‌گه‌ڵ ر‌اب‌رد‌وووی

ساده ، وه‌ک :

I went to Damascus two days ago.

من دوو رۆژ چوو بووم بۆ دیمه‌شق .

3- کار‌یک کاتی ر‌وودانی دیارنه‌بی‌ت ، وه‌ک :

I have seen this man before.

من ه‌م پ‌یاوه‌م له‌ پ‌یشدا بینوه .

ه‌م پ‌سته‌یه‌ی خواره‌وه کاتی ر‌وودانی کاره‌که دیاریکراوه ، ر‌اب‌رد‌وووی ساده
به‌کارهاتوووه :

I saw this man yesterday.

من دو‌ینی ه‌م پ‌یاوه‌م بینی .

4- کار‌یک له‌ کاتی‌کدا ر‌وویداوه ، تا کاتی ئ‌اخوتن به‌رده‌وامه ، وه‌ک :

She has written three letters this morning.

ه‌و ه‌م به‌یانیه‌ی سه‌ نام‌ی نویسی بوو . (پ‌یش ه‌م به‌یانیه‌ی)

5- کار‌یک ئ‌اوه‌ل‌کاری له‌گه‌ڵ به‌کار‌بی‌ت ، وه‌ک :

just , now , still , today , never , ever , already , not yet ,
lately , recently , this morning (week , month....)

I have just arrived.

هه‌ر ئ‌یستا گه‌ی‌شتم .

ت‌ی‌ب‌ینی : کاره‌کانی هه‌ست و پ‌یزانین به‌ ر‌ی‌زه‌ی ئ‌یستا به‌رده‌وام به‌کارنایه‌ت ،
به‌ل‌کو به‌ ر‌ی‌زه‌ی ئ‌یستا ساده به‌کار‌دی‌ت ، وه‌ک باسکرا .

د- ئ‌یستا به‌رده‌وامی ته‌واو (the present perfect continuous):

ه‌م کاره‌ دروست ده‌کر‌یت ، به‌ به‌کاره‌ینانی ئ‌یستا ته‌واو له‌ کاری هه‌یی (to

have) ، واته (have been) + ناوی بکه‌ر له‌ کاری (کار + -ing) ، وه‌ک :

I have been reading , you have been reading , he has been
reading

ه‌م ر‌ی‌زه‌یه به‌کار‌دی‌ت بۆ :

1- ده‌ر‌بر‌پ‌ینی کار‌یک له‌ ر‌اب‌رد‌ووو ده‌ستی پ‌یک‌رد‌ووو و ه‌یشتا به‌رده‌وامه ، ده‌شی له‌

داها‌ت‌ووش به‌رده‌وام بی‌ت ، وه‌ک :

She **has been teaching** this class for three years.

ئەو سێ ساڵە وانی لەم پۆلە دەلیتەوه .

(هیشتا بەردەوامە دەشی لە داهاووش بەردەوام بێت)

2- لەگەڵ ئەم کارانە کاتیکی دەوێت بۆ تەواوکردن ، وەك:

wait , live , read , work , teach , sleep , watch , stay , learn , study ...

ئەم نموونانە خوارەوه ئەمە پوون دەکەنەوه:

I **have been waiting** you for half an hour.

من نیو کاتژمێرە چاوەڕێم .

He **has been living** here for six years.

ئەو شەش ساڵە لیڤە دەژیت .

she **has been sleeping** for ten hours.

ئەو دە کاتژمێرە خەوتووه .

They **have been working** since last week.

ئەوان لە هەفتە ی پێشوووه کار دەکەن .

3- لەگەڵ ئەو کارانە کە کاریکی دووبارەبووهوه دەردەبرێت ، لەم حالەتەشدا

ئاوەلکار بەکار دێت ، و (all) لە پێشدا ، وەك:

all this morning , all this week ...

تێبینی: بەکارهێنانی پێژە ی ئیستای بەردەوامی تەواو لە کارە هەنووکەییەکان ،

واتە ئەوهی ئەنجامدانی کاتی دەوێت ، وەك (لێدان - knock) واتە:

دووبارەبوونەوهی پوودانی:

I **have been knocking** on the door for ten minutes.

من ئەمە دە دەقەیه لە دەرگا دەدەم .

دووهم: کاتی پابردووو (the past tenses):

أ- پابردوووی ساده (the simple past):

ب- بەکار دێت بۆ دەرپرینی:

1- کاریک بە تەواوی لە پابردووو ئەنجام دراوه ، وەك:

He **visited** New York five years ago.

ئەو پێنج سال پێش ئیستا سەردانی نیویۆرکی کرد . (بەلام ئیستا لەوی نییه)

Y لەگەڵ ئەم پێژەیه دا بەشیۆهیهکی ئاسایی دەستەواژهی کاتی بەکار دێت ، وەك:

ago , yesterday , last night , last week ...

2- داب و نهریتیک لە پابردووو دا هه‌بوو ، به‌جۆرێککه زیاتر گرنگی به کاتی پوودانه‌که

دەدات ، ئەوه‌ك کاته‌که خۆی، وەك:

He **played** football when he was young.

ئەو لە سەرەتای لایه‌تیدا یاری تۆپی پێی دەکرد .

3- کاریک لە پابردووو تەواو بووه ، وەك:

I **went** to the cinema last night.

من شەوی پابردووو چووم بۆ سینەما .

(لێره گرنگی کاتی پوودانی کاره‌که‌یه ، نه‌وه‌ك کاره‌که خۆی)

4- هیوا و داخواری له رسته‌ی مه‌رجیدا ، وەك:

If I **were** you I should do my best.

مه‌گه‌ر له شوینی تۆ بوایه‌م ئەو پەپێ کۆششم دەکرد .

I wish I **had** a garden like yours.

هیوادارم که باخچه‌یه‌کم بوایه‌ وەك باخچه‌ی تۆ .

It's (high) time you **went**.

کاتی پوودانی هاتووه .

ب- پابردووی به‌رده‌وام (the past continuous):

○ به‌کارهینانی پابردووی ساده‌ی کاری بوون (to be) واته: (was , were) + ناوی بکه‌ر ، واته (کار + -ing) داده‌ریژریت ، ئەم خشته‌یه‌ی خواره‌وه ئەمه پوون ده‌که‌نه‌وه:

I was reading : من ده‌مخویند

we were walking : ئیمه ده‌پویشتین

you were asking : تو ده‌تپرسی

you were waiting : ئیوه چاوه‌ری بوون

he was eating : ئەو ده‌یخوارد

they were playing : ئەوان یاریان ده‌کرد

پ پڙه‌ی پابردووی به‌رده‌وام به‌کاردیت بو ده‌ریپینی:

1- کاریک له‌سه‌ره‌تا تا کۆتایی له‌پابردوو پوویداوه ، وه‌ک:

I was working all day yesterday.

من دوینی به‌دریژایی پوژ کارم ده‌کرد.

2- کاریک له‌پابردوو پوویدا ، له‌وکاته‌ی کاریکی دیکه پوودانی بری ، وه‌ک:

He was driving fast when the accident happened.

ئەو به‌خیرایی لڤی ده‌خوری ، که پووداوه‌که پوویدا.

Ÿ تیبینی بکه‌ کاری (happened) به‌پڙه‌ی پابردووی ساده پوویداوه .

ج- پابردووی ته‌واو (the past perfect):

○ به‌کارهینانی پابردووی ساده له‌کاری هه‌یی (to have) واته‌ی (had) +

ناوی به‌رکار له‌کار (پڙه‌ی سییه‌م) داده‌ریژریت ، ئەم خشته‌یه‌ی خواره‌وه ئەمه پوون

ده‌کاته‌وه:

I had read : من خویندم

we had walked : ئیمه پویشتین

you had asked : تو پرسیت

you had waited : ئیوه چاوه‌ری بوون

he had eaten : ئەو خواردی

they had played : ئەوان یاریان کرد:

پ پڙه‌ی پابردووی ته‌واو به‌کاردیت بو ده‌ریپینی:

1- کاریک له‌پابردوو پوویداوه ، پیش پوودانی کاریکی دیکه ، وه‌ک:

He had written five letters before she answered him.

ئەو پینج نامه‌ی نووسی پیش ئەوه‌ی وه‌لامی بداته‌وه .

She had learned English before she travelled to England.

ئەو فیژی ئینگلیزی بوو پیش ئەوه‌ی بجیت بو به‌پیتانیا .

Ÿ تیبینی بکه‌ هه‌ردوو کاری دووهم (answered) و (travelled) له‌هه‌ردوو پسته‌که به‌پڙه‌ی پابردووی ساده به‌کارهاتوون .

2- کاریک له‌پابردوودا پوویداوه تا کاتیکی دیاریکراو له‌پابردوووی دووردا ، وه‌ک:

At 8 o'clock last night I had finished my work.

له‌کاتژمیر هه‌شتی شه‌و من کاری خۆم ته‌واوکردبوو .

د- پابردووی به‌رده‌وامی ته‌واو (the past perfect continuous):

○ بو به‌کارهینانی پابردووی ته‌واو له‌کاری بوون (to be) واته: (had been) +

ناوی بکه‌ر له‌کار ، واته (کار + -ing) داریژراوه ، وه‌ک:

I had been reading , you had been reading , he had been reading

۱۱ ئەم ریزه‌یه بۆ دهربرینی کاریک دیت که له پابردووو دهستی پیکردوو ،
 به‌رده‌وام بووه تا کاتیکی دیاریکراو له پابردووو ، وهک:

She **had been talking** for half an hour before she stopped.

نیو کاتژمیر ده‌وا پیش ئه‌وه‌ی بوه‌ستیت.

سییه‌م: کاتی داهاتوو (the future tenses):

۱- داهاتوو ساده (the simple future):

۱ به‌کارهینانی یه‌کێک له هه‌ردوو کاری یاریده‌ده‌ر (shall , will) پیش کار
 داده‌پێژدیت ، ئەم خسته‌یه‌ی خواره‌وه ئەمه‌ پوون ده‌که‌نه‌وه:

I shall read : من ده‌خوینم

we shall walk : ئیمه‌ ده‌پۆین

you will ask : تۆ ده‌پرسیت

you will wait : ئیوه‌ چاوه‌پێ ده‌بن

he will eat : ئەو ده‌خوات

they will play : ئەوان یاری ده‌که‌ن

۱۱ ریزه‌ی داهاتوو ساده به‌کاردیت بۆ دهربرینی کاریک که پووده‌دات، یاخود له
 کاتیکی داهاتوو پووده‌دات، وه‌کو:

I **shall see** you tomorrow.

دوایی ده‌تبینم.

She **will be** twenty on Thursday.

پۆژی پینچ شه‌مه‌مه‌ ته‌مه‌نی ده‌گاته بیست سان.

ب- داهاتوو به‌رده‌وام (the future continues):

۱ به‌کارهینانی داهاتوو ساده له کاری بوون ، واته (shall be , will be)
 + ناوی بکه‌ر له کاری (کار + ing) و ئەم خسته‌یه‌ی خواره‌وه ئەمه‌ پوون
 ده‌کاته‌وه:

I shall be sleeping :

من ده‌نووم

you will be flying :

تۆ ده‌فپیت.

he will be going :

ئو ده‌پوات.

we shall be leaving :

ئیمه‌ به‌جیده‌هیلین .

you will be waiting :

ئيوه‌ چاوه‌پوانن.

they will be sitting :

ئوان داده‌نیشن.

۱۱ ریزه‌ی داهاتوو به‌رده‌وام به‌کاردیت بۆ:

1- کاریک له داهاتوو له‌پیش کاتیکی دیاریکراو ده‌ست پی ده‌کات دواتر ته‌واو
 ده‌بیت ، وه‌ک:

I **shall be waiting** for you At 9 o'clock.

من تا کاتژمیر تۆ چاوه‌پیت ده‌که‌م.

2- کاریک له سه‌ره‌تا تا کۆتایی له ماوه‌یه‌کدا ده‌بیت له داهاتوو ، وه‌ک:

She **will be sleeping** all day tomorrow.

ئو به‌ دریزایی به‌یانی ده‌خه‌ویت.

ج- داهاتوی ته‌واو (the future perfect):

Ó به به‌کارهینانی داهاتوی ساده له کاری (ه‌بی) (to have) ، واته (shall)

(have) یان (will have) + ناوی به‌رکار له کار (سییه م پیژه) داد‌هریژریت:

I shall have slept : من خو و ده‌مباته‌وه :

you will have finished : تو ته‌واو ده‌بیت :

he will have gone : ئه و ده‌پوات :

we shall have left : ئیمه ئه‌وکات ده‌پوین :

you will have worked : ئیوه ئه‌وکات له کاردا ده‌بن :

they will have studied : ئه‌وان ئه‌وکات ده‌خوینن :

Ⓜ پیژه‌ی داهاتوی ته‌واو به‌کاردیت بۆ ده‌برپینی :

1- کاریک له داهاتوودا پیش ماوه‌یه‌کی دیاریکراو ده‌کریت ، ده‌سته‌واژه‌ی وه‌ک

ئهمانه‌ی خواره‌وه‌ی بۆ به‌کاردیت:

(له ماوه‌ی سالیك in a year or so , (له کاتژمیری ...) o'clock ... by ...

.... (کاتی که ...) by the time , (یان ...)

I shall have left the office at 10 o'clock.

من له کاتژمیر ده له نووسینگه ده‌رده‌چم.

He will have going by the time you arrived.

له هه‌مان کات تو ده‌گه‌یت ئه و پویشتون.

In a year or so they will have forgotten al about you.

له ماوه‌ی سالیك یا هاوشیوه‌ی هه‌موو شتیك له باره‌ی تو له بیر ده‌که‌ن.

2- کاریک له داهاتوودا ده‌کریت پیش روودانی کاریکی دیکه ، وه‌ک:

When he goes home , he will have worked 8 hours.

ئه و کاتی ده‌چیته ماله‌وه ، هه‌شت کاتژمیر کاری کردوه .

Ž **تیبینی:** له و پستانه‌دا که ده‌سته‌واژه‌ی کاتی تیدایه ، پیژه‌ی داهاتوو

به‌کارنايهت ، وه‌ک:

when , until , as soon as , before , after , now that , the moment that , by the time that...

Ÿ له م حاله‌ته‌دا پیژه‌ی ئیستای ساده و ته‌واو به‌کاردیت.

د- داهاتوی به‌رده‌وامی ته‌واو (the future perfect continuous):

Ó به به‌کارهینانی دارشتنی داهاتوو له کاری خاوه‌نداریتی (to have) ، واته:

(shall have) یا (will have) + (been) + ناوی به‌که‌ر له کار (کار + -ing)

، و بۆ ده‌برپینی به‌رده‌وامی کاریک له داهاتوودا تا کاتیکی دیاریکراو به‌کاردیت:

On the first September I shall have been working here for 20 years.

له یه‌کی ئه‌یلوولدا ده‌کاته بیست سال من لیره کارده‌که‌م.

چواره‌م: پابردوی ناراسته‌قینه (the unreal past):

حاله‌ته‌کانی هیوا و گریمانه ده‌رده‌بریت ، به به‌کارهینانی ده‌سته‌واژه‌ی وه‌ک :

I wish (هیواخوازم) , as if ... (وه‌ک ئه‌وه‌ی) , if only.... (ته‌نیا)

(suppose ... , I'd rather... (وا باشتره) , it's (high) , (گریمان) , suppose ... , ئه‌گه‌ر)

time... (کاتی ئه‌وه هاتوه) (time...)

Ⓜ ئه م پیژه‌یه دوو شیوازی هه‌یه :

1- ده‌برپینی شتیکی ناراسته‌قینه یا هیوا و ئاواتیک له ده‌می ئیستادا ، بۆ ئه‌مه‌ش

شیوازی پابردوی ساده به‌کاردیت ، وه‌ک:

I wish I knew his name. (now)

هیواخوازم ناوی ئه‌وم زانیبا . (ئیستا)

She speaks **as if she were** a radio.

ئەو دەلێی پادییۆیه قسه‌ده‌کات.

If only you visited him.

تەنیا ئەگەر یه‌کجار سه‌ری لێ بده‌یت.

Suppose (that) he came before us.

گریمان پێش ئێمه‌ هات.

I'd rather (that) you told him.

وا باشتره‌ گەر خۆت پێی بلێیت.

It's (high) time we left the party.

کاتی ئەوه‌ هاتوو له‌ ئاهه‌نگه‌که‌ بپۆین.

ژ تێبینی: کاری بوون (to be) له‌ پابردووی ساده‌ی ناپارسته‌قینه‌ بۆ هه‌موو

جێناوه‌کان به‌ شیوازی (were) به‌ کاردێت ، وه‌ک:

I wish I **were** him.

هیواخوایم له‌ شوینی ئەو بوومایه‌.

2- ده‌ربڕینی گریمانه‌ یا داخواییه‌که‌ له‌ پابردوو ، ئەوا رێژه‌ی پابردووی ته‌واوی بۆ

به‌ کاردێت:

He would have helped you if he **had heard** about your trouble.

ئەو یارمه‌تی ده‌دایت ئەگەر گوێببستی گه‌رگه‌فته‌کانت بووایه‌.

He wished he **had never known** him.

هیواخواز بوو ئەگەر هه‌ر نه‌یناسیبایه‌.

پێنجه‌م: پسته‌ی مه‌رجی (the conditional sentences):

II سی جۆر پسته‌ی مه‌رجی هه‌ن:

1- جۆری شیواه‌کی (ئه‌گه‌ری) (possible or probable):

شیان و ئیمکانیه‌تی بوودانی شتی‌ک ده‌رده‌برێت، ئەگه‌ر مه‌رجی پێویست بۆ بوودانی

هه‌بوون ، وه‌ک:

If he gets up early , he will finish his work.

ئەگه‌ر خێرا به‌ ئاگا بی‌ت ، کاره‌که‌ی ته‌واو ده‌کات. (شیواه‌)

2- دووره‌شیوا (دوره‌ئه‌گه‌ر) (improbable):

هیوا‌ی شتی‌ک خواستن ده‌رده‌برێت، که‌ شیوا‌ی بوودان نییه‌، له‌ به‌رئه‌وه‌ی مه‌رجه‌کانی

بوودانی نییه‌ ، وه‌ک:

If he got up early , he would finish his work.

ئەگه‌ر زوو له‌ خه‌و هه‌لسی‌ت، کاره‌که‌ی ته‌واو ده‌کات. (دووره‌ شیوا، دووره‌ ئه‌گه‌ر،

له‌ به‌رئه‌وه‌ی له‌ خه‌وه‌که‌ دواده‌که‌وی‌ت)

3- نه‌شیوا (شیان به‌ ده‌ر) (impossible):

په‌ژاره‌ بۆ شتی‌ک ده‌رده‌خات که‌ پووینه‌داوه‌ به‌ هۆی نه‌بوونی مه‌رجی پێویست ، وه‌ک:

If he had got early , he would have finished his work.

ئەگه‌ر زوو له‌ خه‌و هه‌ستا‌بووایه‌ ، کاره‌که‌ی ته‌واو ده‌کرد. (کاتی ئەوه‌ به‌ سه‌رچوو).

کاره یاریده‌دهر و تاییه‌تیه‌کان

Auxiliary and special verbs

۱- ۴م کارانه هه‌شت تاییه‌تمه‌ندی خوْیان هه‌یه ، که ته‌نیا ئه‌وان هه‌یانه ، به‌وانه‌ش له کاری ئاسایی جیاده‌کرئنه‌وه ، که ئه‌مانه‌ن:
 1- به دانانی (not) پاسته‌وخۆ دوی کار ، نه‌رئ ده‌کرئیت:

He is here. He is **not** here.

ئه‌و لێره‌یه. ئه‌و لێره‌ نییه.

ئ نه‌رئ له کاری ئاساییدا به کاری یاریده‌دهری (do) دئته‌دی:

He went home. He **did not** go home.

ئه‌و چوه‌وه مال. ئه‌و نه‌چۆوه مال.

2- شیوازی پرسیار به دانانی کار له پیشی بکه‌ردا دروست ده‌بئیت:

She can go. **Can she** go?

ئه‌و ده‌توانئیت بروات. ئایا ده‌توانئیت بروات؟

ئ که چی شیوازی پرسیار له کاری ئاسایی به به‌کاره‌ینانی کاری یاریده‌دهری (do) دئته‌دی:

She speaks English. **Does she** speak English?

ئه‌و به ئینگلیزی ده‌دوئیت. ئایا ئه‌و به ئینگلیزی ده‌دوئیت؟

3- بۆ دارشتنی رێژه‌ی ده‌سته‌واژه‌ی پرسیار ی به‌کار دئیت:

It is a fine day, **isn't** it?

پوژئیکی خۆشه ، وانیه؟

ئ که چی له کاری ئاساییدا کاری یاریده‌دهری (do) به‌کار دئیت:

You like music, **don't** you?

tense time	Simple سه‌مه	Continuous هه‌ده‌هه‌مه	Perfect ته‌مه	Perfect continuous ته‌مه‌یه‌ده‌هه‌مه
Present زانه‌بردوو	I go You go He goes We go you go they go	I am going You are going He is going we are going You are going they are going	I have gone You have gone He has gone we have gone you have gone they have gone	I have been going You have been going He has been going We have been going
Past زابدوو	I went You went He went we went you went they went	I was going You were going He was going We were going You were going they were going	I had gone You had gone He had gone we had gone you had gone they had gone	I had been going You had been going He had been going We had been going
Future داهاتوو	I shall go You will go He will go We shall go	I shall be going You will be going he will be going we shall be going You will be going	I shall have gone You will have gone he will have gone we shall have gone	I shall have been going You will have been going He will have been going we shall have been going

تو موسیقات خوش دهویت ، وانیه ؟

4- له داپشتنی کورته وه لام بو دوورکه وتنه وه له دووباره کردنه وهی کار به کار دیت:

-Can you speak English?

-yes I can. -no I can't.

- ده توانیت به ئینگلیزی بدویت؟

- به لئی ده توانم . نا ، ناتوانم.

Y که چی له کاری ئاساییدا کاری یاریده ده ری (do) به کار دیت:

-I think he works well. yes he does.

- وایزنام باش کار ده کات. - به لئی راسته .

5- ده کری له داپشتنی کورته رسته به کار دیت بو دوورکه وتنه وه له دووباره بوونه وهی

کار:

She will come tomorrow, and when she **does** you may see her.

به یانی دیت ، کاتی دیت ده کریت ببینی.

6- بو داپشتنی ده سته واژه ی جه ختکردن به کار دیت:

I do enjoy good music.

به راستی چیژ له موسیقای باش و ده ده گرم.

7- جیاوازی شوینی ئاوه لکار ، وه ک ئاوه لکاری دووباره کردنه وه ، که دوا ی کار

دیت:

She is always angry.

ئو هه همیشه توورپه یه .

Y که چی له گه ل کاری ئاسایی پیشی کار دیت:

She always helps poor people.

8- پیتی (S) زیاده کردن بو که سی تاکی نا ناماده له پیژهی ئیستا ههروه کو له

کاری ئاساییدا ، به راوردی ئه م شیوانه بکه ، که به رانبه رن له گه ل کاری یاریده ده و

تایهت:

he is, has, does, will, may, can, must, ought to, need, dare, used to.

(له م حاله ته دا (does) و (has).

هه ردوو کاری (do) و (have) ده گوپردرین بو

Y پیتی (S) ده خریتته سه ر هه ردوو کاری (need) و (dare)، کاتی وه ک دوو کاری

ئاسایی به کار دین.

بگه ریوه به توئینه وهی تایهت به وان له م به شه دا.

1- کاره یاریده ده ره کان

Auxiliary verbs

پیان ده گو تریت یاریده ده ر ، له به رئه وهی یاریده ی کاری ئاسایی ده دن له

پیکهاته ی نه ری و پرسیار و داپشتنه کانی دیکه دا. ئه م کارانه ش بریتین له :

BE Œ

ó حاله ته کانی گه ردانکردنی ئه مانه ن (, am, is, are, was, were, being,

:been)

پ به کاره ئینانه کانی:

• وه ک کاری یاریده ده ر به کار دیت بو داپشتنی ده می به رده وامی کار له باری

بکه رنادیار:

She is writing a letter.

ئو نامه یه ک ده نووسیت.

r وهك كارى ياریده‌دهر به‌کارديت بۆ پیکهینانی هه‌موو پیزه‌کان له حاله‌تى بکه‌رناديار:

The window **was** found broken.

په‌نجه‌ره‌که شکینرابوو.

f وهك كارى ئاسایی به‌کارديت، پيوستی به‌يارمه‌تى (گوزاره و پسته‌ى گوزاره‌ی هه‌یه) وهك:

به واتای (هه‌یه):

I think, therefore I **am**.

من بیرده‌که‌مه‌وه ، که‌واته من هه‌م.

به واتای (ده‌ژى):

She **has been** in this country before.

ئه‌و پيشتر له‌م ولاته‌دا ژيا بوو.

به واتای (ده‌گات):

He **was** there in time.

ئه‌و له کاتيکی گونجاو گه‌يشته‌جی.

به واتای (سه‌ردانی ده‌کات):

He **has been** to London twice.

دووچار سه‌ردانی له‌نده‌نى کردوو.

// وه‌کو کاریکی ئاسایی به‌کارديت ، که واتای ته‌واو نه‌بیت ، و پيوستی به‌پشتگیری (گوزاره و پسته‌ى گوزاره‌ی) بۆ ته‌واو بوونی واتا ، له‌م باره‌دا پيى ده‌گوتریت کارى به‌ستنه‌وه ، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی بکه‌ر و گوزاره‌که‌ی به‌یه‌که‌وه ده‌به‌ستیت‌ه‌وه:

She **is** very pretty.

ئه‌و ژۆر جوانه .

... ده‌کری به‌کارديت بۆ ده‌رپيینی:

به‌کاره‌یتن یا نیاز:

We **are** to meet tomorrow.

به‌یانی به‌یه‌کده‌گه‌ین.

داخوای یا فه‌رمان:

You **are** to go home at once.

پيوسته ئیستا بۆ ماله‌وه بچیت.

ئه‌گه‌ر و شیمان:

What **is** to be done?

ده‌کری چی بکريت؟

HAVE •

ó حاله‌ته‌کانی گه‌ردانکردنی ئه‌مانه‌ن (have, has, had, having):

به‌کاره‌یتانه‌کانی:

• وهك كارى ياریده‌دهر به‌کارديت بۆ پیکهینانی پیزه‌ی ته‌واو بۆ کارى ئاسایی له حاله‌تى بکه‌رديار و بکه‌رنادياردا:

She **has written** two letters today.

ئه‌مړۆ ئه‌و دو نامه‌ی نووسی . (ئىستای ته‌واو – بکه‌رديار)

The work **had been finished** before I arrived.

کاره‌که‌ی ئه‌نجامدا پيش گه‌يشتم (بیردوووی ته‌واو – بکه‌رناديار)

Ÿ دارشتمى نه‌رى له‌م حاله‌ته‌دا به‌دانانی (not) له‌دوای کاره‌که‌ ده‌کريت:

She **has not** written any letter today.

Ÿ هه‌روه‌ها شيوای پرسيار به‌دانانی کار له‌پيش بکه‌ر ده‌کريت:

Has she written any letter today?

ئایا ئه و ئه مرقۆ هیچ نامه‌ی نووسیوه ؟

، وه‌کو کاریکی یاریده‌ده‌ر به‌کاریی بۆ داژشتنی واتای مه‌رجی یان ئه‌گه‌ریی:

Had you come early, you would have met her.

ئه‌گه‌ر تۆ زوو ناماده‌بووایه‌، ده‌توانی بیبینی.

هه‌روه‌ها له‌گه‌ڵ ده‌سته‌واژه‌کانی وه‌ک (had rather , had better)

به‌کاریی له‌گه‌ڵ به‌ دوا‌دا‌هاتنی چاوگ به‌بی (to):

I had rather walk than go by bus.

من به‌ پی‌یان پ‌ۆ‌یشتنم پی‌ باشتره‌ له‌ پاس.

You had better give up smoking.

تۆ پ‌ۆ‌یسته‌ واز له‌ جگه‌ره‌ک‌ی‌شان بی‌نیت.

Y نه‌ری له‌م حاله‌ته‌دا دروست ده‌کری به‌ دانانی (not) له‌ دوا‌ی کار و پرس‌یار دی‌ت

به‌ دانانی کار له‌ پی‌ش بگه‌ردا.

f له‌م حاله‌تانه‌دا کاری ئاسایی به‌کاریت:

h به‌ واتای (هه‌یه‌تی):

He has many friends.

ئه‌و زۆر هاو‌پ‌یی هه‌یه‌.

h به‌ واتای (ده‌خوات):

I have my breakfast at 8 o'clock.

من نانی به‌یانی له‌ کاتژم‌یر هه‌شتدا ده‌خۆم.

h به‌ واتای (وه‌رده‌گریت):

I had a letter today.

ئه‌مرقۆ نامه‌یه‌کم وه‌رگرتوه‌.

h به‌ واتای (به‌سه‌بردن):

We had a good time yesterday.

دو‌ینی کاتیکی خۆشمان به‌سه‌بردا.

h به‌ واتای (دووچاربون):

He has a cold.

دووچاری سه‌رما‌بوون بووه‌.

h به‌ واتای (ده‌یکات ، پ‌ووده‌دات) به‌ تایه‌تی پی‌ش ئه‌و ناوانه‌ی هه‌مان پ‌یژه‌ی

کاریان هه‌یه‌ ، وه‌ک: (talk , walk , look , swim ...)

We had a talk for three hours.

وتو‌یژیکیان کرد سه‌ کاتژم‌یری خایاند.

ژ **ت‌یی‌نی:**

Y کاتی کاری وه‌کو حاله‌ته‌کانی پ‌یشووتر به‌کارده‌هینری، ئه‌وا نه‌ری و پرس‌یار وه‌ک

کاره ئاساییه‌کان ده‌کریت ، واته‌ به‌ به‌کاره‌ینانی کاری یایده‌ده‌ری (do):

He does not have any friend.

Did you have any letter today?

Y ده‌شی به‌ پ‌یژه‌ی به‌رده‌وامی به‌کاریت، وه‌ک هه‌ر کاریکی ئاسایی:

We are having a good time.

Y له‌ کاتی گفتو‌گۆدا ، ده‌کریت (have got) به‌کاریت، وه‌کو:

He has got many friends.

I had got a letter today.

له‌م حاله‌ته‌دا نه‌ری و پرس‌یار به‌ پ‌یگه‌ی کاری یاریده‌ده‌ر ده‌بی‌ت:

He hasn't got any friend.

Have you got any letter today?

» کاری ئاسایی به‌کاردی له‌دوای ئه‌ویش چاوگیک (to) ی له پێشدا هاتبیت و به واتای (پێویستی ، پابه‌ندبوون) بێت:

I have to go now.

من پێویسته ئێستا بچم.

You have to study if you want to succeed.

پێویسته بخوینیت تا سه‌رکه‌ویت. (پێویستی)

» له‌م حاله‌ته‌دا ده‌شی نه‌ری و پرسیار له‌گه‌ڵ کاری یاریده‌ده‌ر و ئاسایی، به‌م دو ریگایه دروست بکری:

I have not to go now. / I don't have to go now.

Have you to go now? / Do you have to go now?

... کاریکی ئاسایی به‌کاردیته که به‌کاریکی راسته‌وخۆی به‌ دوا‌دا دیت و دواتر چاوگیک (to) ی له پێشدا بێت بۆ ده‌برینی شتی که ده‌شی ته‌واو بکریته (ده‌شی ته‌واو نه‌بیت):

I have two letters to write.

دوو نامه‌م هه‌یه بۆ نووسین. (ده‌شی بیاننوسم یا نه‌یاننوسم)

» به‌راوردی رسته‌ی پێشوو له‌گه‌ڵ ئه‌م رسته‌یه بکه:

I have to write two letters.

من ده‌بێ دوو نامه بنوسم. (ده‌بێ بیاننوسم)

† کاریکی ئاسایی به‌کاردیته که به‌کاریکی راسته‌وخۆی به‌ دوا‌دا دیت و دواتر ناوی به‌رکار به واتای (شتیک ریک ده‌خات) دیت:

I had my car cleaned.

(من له‌ رێی که‌سیکه‌وه ئۆتۆمبیله‌که‌م شوشته)

» به‌راوردی بکه له‌گه‌ڵ رسته‌ی:

I cleaned my car.

من به‌ خۆم ئۆتۆمبیله‌که‌م پاک کرده‌وه.

» **تێبینی:**

» پرسیار و نه‌ری له‌م حاله‌ته‌دا به‌ به‌کارهێنانی کاری یاریده‌ده‌ری (do) ده‌بیت ، ده‌شی له‌ ریگه‌ی کاری به‌رده‌وامیش دا‌برێژریت:

Did you have your car cleaned?

I didn't have my car cleaned.

I am having my car cleaned now.

» ده‌شی کاری (got) له‌بری (have) به‌کاربیت:

I have my car cleaned.

I got a man to clean my car.

» ده‌کری کاری (have) به‌هه‌مان واتا به‌کاربیت له‌گه‌ڵ ناوه‌ینانی ئه‌و که‌سه‌ی کاره‌که‌ی کردوه ، به‌جۆری چاوگ به‌بێ (to) داده‌نریت له‌بری ناوی به‌رکار:

I have a man clean my car.

» ده‌شی (have) وه‌ک ناو به‌کاربیت و به‌ واتای (هه‌ژار و ده‌وله‌مه‌ندان) بیت.

The haves and the have - nots.

DO Ž

» حاله‌ته‌کانی گه‌ردانکردنه‌که‌ی بریتین له‌ (do, does, did, doing, done):

» به‌کارهێنانه‌کانی:

• وه‌ک کاری یاریده‌ده‌ر به‌کاردیته بۆ دا‌رشتنی نه‌ری له‌گه‌ڵ کاره ئاساییه‌کان:

She does not arrive in time.

له‌ کاتی خۆی ناگات.

He did not see her.

ئه‌و نه‌یبینی.

Ÿ ناکړی کارى (do) وه کارى یاریده‌دهر به‌کاربیټ بؤ داپښتنى نه‌ری له کاتى به‌کارهینانى ده‌سته‌واژه‌یه‌ک نه‌ری بگه‌یه‌نیټ ، جگه له (not):

I know nobody here.

که‌س لیږه ناناسم.

، کارى ئاسایى له‌گه‌ل کارى یاریده‌دهر به‌کاربیټ بؤ داپښتنى پرسىار:

Do you like fruit?

حه‌ز له میوه‌جات ده‌که‌یت؟

Did you understand this question?

له‌م پرسىاره گه‌یشتیټ؟

f کارى یاریده‌دهر به‌کاربیټ بؤ دوورکه‌وته‌وم له دووباره‌کردنه‌وه‌ی کارى ئاسایى له هه‌مان پسته‌دا ، به‌تایبه‌تى له وه‌لامى کورتدا:

I like swimming, so does my brother.

حه‌ز له مه‌له‌وانى ده‌که‌م ، هه‌روه‌ها برابیه‌که‌م (حه‌زى لیږه‌کات).

- **Do you help your friends? -yes, I do.**

- ئایا یاریده‌ه‌ی براده‌رانت ده‌ده‌ی؟ - به‌لئى (یاریده‌ه‌یان ده‌ده‌م)

// کاريكى یاریده‌دهر به‌کاربیټ بؤ پرسىارى کورت به‌واتای (نه‌ری وانیه‌؟) ، له دواى کارى ئاسایى:

You like music, don't you?

تو میوزیکت خوښ ده‌ویټ ، وانیه‌؟

You don't like modern music, do you?

تو میوزیکى نوټ خوښ ناویټ ، وانیه‌؟

Ÿ تیښنى پرسىارى کورت بکه له حاله‌تى نه‌ری ، کاتى پسته سه‌ره‌کپیه‌که له‌بارى نه‌ریږدا بیټ و به‌پېچه‌وانه‌وه‌ش:

... کاريكى یاریده‌دهر به‌کاربیټ بؤ داپښتنى جه‌ختکردنه‌وه‌ی کار:

She does look well.

ئو باش دیاره .

Ÿ له‌م حاله‌ته‌دا ده‌بلئى کارى (do) له کاتى گوگردندا گیربکړیټ .

† کارى یاریده‌دهر به‌کاربیټ بؤ داپښتنى کارى فه‌رماندان (داخوایى) له حاله‌تى نه‌ریږدا:

Don't make so much noise!

ده‌نگه ده‌نگى گه‌وره‌ی وا مه‌که !

Ÿ ده‌کړى به‌کاربیټ بؤ داپښتنى فه‌رماندان له حاله‌تى واتای تکا یا داواکردنى پیى بدریټ:

Do come and see us soon.

ئو‌ری به‌م زووانه نایه‌یت بؤ دیده‌نیمان .

Do stop that noise!

ئو‌ری ئه‌م ده‌نگه ده‌نگه ناوه‌ستینیت!

‡ کاريكى یاریده‌دهر به‌کاربیټ له‌و پستانه‌ی که به‌وشه‌ی وا ده‌ست پیږه‌کات ، واتای نه‌ری بدات ، وه‌ک (seldom , rarely) یا به‌ده‌سته‌واژه‌ی ، وه‌ک : (not only ... but , only when) له‌گه‌ل تیښنى ئه‌وه‌ی که پریزبه‌ندى له پسته‌دا پیښى بکه‌ر بیټ:

Seldom does she try to please him.

به‌ده‌گمهن هه‌ولده‌دات رازى بکات .

Not only does he speak English, but he speaks two other languages.

ئو ته‌نیا به‌ئینگلیزى نادویټ ، به‌لکو دوو زمانى دیکه‌ش ده‌دویټ .

کاریکی ئاسایی به کارده هینریت به واتای (کار دهکات ، دهکات ، ئه نجام دهکات ، دهیکات به):

He does his work well.

ئو کاری خۆی به باشی دهکات.

I shall do my best (to help you)

ئوهی پیم بکریت دهیکم . (بۆ یارمه‌تی دانت)

له م حاله‌ته‌دا نه‌ری و پرسیار به به کاره‌ینانی کاری یاریده‌دهر (do) ده‌بیت:

He does not do his work well.

Does he do his work well?

SHALL - WILL •

له رابردووو دوو ریژه‌یان هه‌یه (should , would):

له م حاله‌تانهدا به کاردین:

• بۆ داره‌شتنی کاتی داهاتوو ، به له‌به‌ر چاوگرتنی به کاره‌ینانی کاری (shall) بۆ قسه‌که‌ر (تاک و کۆ) و کاری (will) له‌گه‌ل گوێگر و نااماده له حاله‌تی ئاسایی:

I shall (go) we shall (go)

You will (go) you will (go)

He, she, it will (go) they will (go)

, (shall) له‌گه‌ل گوێگر و نااماده له م حاله‌تانهدا به کاردیت:

له واتای مكوپوون یا به‌لیندان:

It shall be done as you wish.

چۆنت ده‌ویت واده‌بیت.

له واتای هه‌په‌شه:

You shall be dismissed if you don't finish it today.

تۆ ئه‌گه‌ر ئه‌مڕۆ کاره‌که ته‌واو نه‌که‌یت ده‌رده‌کرییت.

له واتای پا به‌ندکردن:

He shall pay you the money.

ئو پاره‌که‌ت ده‌داته‌وه . (پا به‌ند ده‌بیت)

f (will) له م حاله‌تانهدا به کاردیت:

له واتای مكوپوون و به‌لین له‌گه‌ل قسه‌که‌ر:

I will give you the money tomorrow.

به‌یانی پاره‌که‌ت ده‌ده‌مه‌وه .

له واتای پرسیار یا داوا:

Will you have some tea?

هه‌ندیک چایه‌ت ده‌ویت؟

Will you telephone me tomorrow?

ئایا به‌یانی ته‌له‌فۆنم بۆ ناکه‌یت؟

له حاله‌تی فه‌رماندان له شیوه‌ی پرسیاردا:

Shut the door, will you?

ده‌رگا‌که‌ت پیوه‌دابوایه‌وه؟

// رابردوووی (shall) واته (should) له م حاله‌تانهدا به کاردیت:

له ئاخواتنی (ناپاسته‌وخۆ) بۆ ده‌ربیرینی رابردوووی له (shall):

I told him that I should see him the next day.

هه‌واڵم پیدا که‌وا له پۆژی دواتر ده‌یبینمه‌وه .

له رسته‌ی مه‌رجیدا:

If I studied I should succeed.

ئه‌گه‌ر من بخوینم سه‌رده‌که‌وم .

2- کاره تاییه‌تییه‌کان Special verbs

MAY ☞

☞ ئەم کاره له پابردووو گەردانیکی دیکه دەکریت (might):

☞ له م حاله‌تانه‌ی خواره‌وه‌دا به‌کاردیت:

• بۆ دەرپرینی ئامانج:

Write down his name, so that you **may** remember it.

وا ناوی بنووسه تا به بیرت بێته‌وه.

☞ (might) به هه‌مان واتا به‌کاردیت ئەگەر کاری رسته له پێژه‌ی پابردووو‌دا بوو:

She came so that she **might** see you.

ئەو له‌به‌رئەوه هات تۆ ببینیت.

r بۆ دەرپرینی هیوا یا داخواری:

May God help you!

خودا یارمه‌تیت بدات!

f بۆ دەرپرینی ری پێدان:

- May I come in? □

- Yes, you **may**.

- ئایا ده‌توانم بیه ژووژه‌وه؟

- به‌ئێ، ده‌توانی.

☞ ده‌شی به هه‌مان واتا (might) به‌کاربه‌ی‌نریت بۆ دەرپرینی مۆلت وه‌رگرتن

به‌شیوه‌یه‌کی رێک:

- **Might** I come in, please?

☞ بۆ گه‌یاندنی ئەرك یا ئامۆژگاری:

You **should** go at once.

پێویسته ئێستا برۆیت.

☞ بۆ دەرپرینی شیمان‌ه‌یه‌ك (ئەگه‌ریك):

He **should** come tomorrow.

به‌یانی هه‌ر دیت.

... پابردووو له (will) واته (would) له م حاله‌تانه‌دا به‌کاردیت:

☞ له ئاخواتنی (ناپارسته‌وخۆ) بۆ دەرپرینی پابردووو له (will):

He told me that he **would** see me the next day.

پێم وت كه‌وا من له پۆژی

دواتر ده‌ببینم.

☞ له رسته‌ی مه‌رجیدا:

If you studied you **would** succeed.

ئەگەر بخوینیت سه‌رده‌که‌ویت.

☞ به واتای داوایه‌کی رێک:

Would you lend me your pen?

ده‌کرێ قه‌له‌مه‌که‌تم پێ بده‌یت؟

☞ له‌گه‌ڵ هه‌ندیك ده‌سته‌واژه‌ی وه‌ك: (would better , would rather) ،

وه‌ك:

You **would better** go now.

تۆ ئێستا برۆیت باشتره‌.

I **would rather** go to the seaside.

من وا به باشتر ده‌زانم بچمه‌ که‌نار ده‌ریا.

- Yes, you **may**.

» بۆ دهرپرینی شیاوه‌کی:

This news **may** be true.

دهشی ئەم هه‌واله‌ راست بیټ. (شیاوی راستی زۆرتره)

Ÿ دهشی پرسته دابرپژریت به به‌کارهینانی (might) بۆ دهرپرینی شیاوی که‌متر:

This news **might** be true.

دهشی ئەم هه‌واله‌ راست بیټ.

Ÿ کاتی پرسته‌یه‌ک ده‌گۆردریت بۆ پرس و نه‌ری، ئەوا (can) به‌کاردیت نه‌ک

:(may)

Can this news be true?

ئایا دهشی ئەم هه‌واله‌ راست بیټ؟

This news **can** not be true.

ناشی ئەم هه‌واله‌ راست بیټ.

Ÿ له‌گه‌ڵ ئەم پرسته‌ی خواره‌وه له‌پووی واتادا به‌راوردی بکه، کاتی (may)

به‌کاردین:

This news **may** not be true.

دهشی ئەم هه‌واله‌ راست نه‌بیټ. (شیاوی راستی که‌متره)

... بۆ دهرپرینی شتیکی قه‌ده‌غه:

You **may** not smoke here.

ناتوانیت لێره جگه‌ره بکیشیت.

• CAN

Ō ئەم کاره گه‌رداننکی دیکه‌ی هه‌یه، ئەویش بۆ پابردووو (could):

μ له‌م حاله‌تانه‌دا به‌کاردیت:

• بۆ دهرپرینی توانای جه‌سته‌یی و هۆشه‌کی بۆ ئەنجامدانی کارێک:

He **can** speak English well.

ئهو ده‌توانیت باش به ئینگلیزییه‌کی باش بدویت.

Can you swim?

ئایا ده‌توانیت مه‌له بکه‌یت؟

Can I help you?

ئایا ده‌توانم یارمه‌تیت بده‌م؟

Ÿ له‌گه‌ڵ ئەم پرسته‌ی خواره‌وه به‌راوردی بکه:

May I help you?

ئایا ری ده‌ده‌یت یارمه‌تیت بده‌م؟

⊠ تیبینی: بۆ دارپشتنی داها‌توو یا ئیستای ته‌واو یا چاوگ به‌هه‌مان واتا، له‌بری

کاره‌که (to be able) به‌کاردیت:

I shall be able to do the work. (داها‌توو)

دواتر ده‌توانم کاره‌که بکه‌م.

I have been able to do the work. (ئیستای ته‌واو)

ده‌متوانی کاره‌که بکه‌م.

I hope to be able to do the work. (چاوگ)

هه‌یوادارم بتوانم کاره‌که بکه‌م.

r به‌واتای مۆله‌ت پیدان له‌گفتوگۆدا، (can) له‌بری (may) به‌کاردیت:

Can I take this book?

ئایا ده‌توانم ئەم کتێبه‌ ببه‌م؟

⊠ تیبینی: بۆ دارپشتنی داها‌توو یا ئیستای ته‌واو، (allow) یا (permit)

به‌کاردیت:

I have been **allowed** to go.

بۆم پئیدرا بۆم .

f به واتای گومان له شتیك:

Can he still be alive after that?

ئایا ده‌شی زیندوو بیت دواى ئه‌وه؟

// له‌گه‌ل ئه‌و کارانه‌ی ئه‌رکی پینج هه‌سته‌کان ده‌رده‌بێن:

I **can** hear/ see you from here.

ده‌توانم تۆ ببیستم / ببینم لێره‌وه.

... (could you) له‌بری (would you) به‌کارده‌یت بۆ داواکردنی شتیك

به‌رێزگرنتیکی که‌مه‌وه:

Could you show me the way, please?

ئایا ده‌توانیت رینگام پیشان ده‌یت، به‌یارمه‌تیت؟

MUST Ž

Ó گه‌ردانی دیکه‌ی نییه:

µ له‌م حاله‌تانه‌ی خواره‌وه به‌کارده‌یت:

• بۆ ده‌ربڕینی پئویستی:

I **must** work hard to succeed.

من پئویسته‌ باش کاربکه‌م ، بۆ ئه‌وه‌ی سه‌رکه‌وم.

, بۆ ده‌ربڕینی پابه‌ند له‌ قسه‌که‌ره‌وه:

You **must** pay the money tomorrow.

تۆ پئویسته‌ به‌یانی پاره‌که‌ ده‌یت. (ده‌بیت پابه‌ند بیت)

Ÿ بۆ ده‌ربڕینی نه‌ری به‌مجۆره‌ داده‌پێژریت:

You **are not obliged** to pay the maney tomorrow.

تۆ پئویست نییه‌ به‌یانی پاره‌که‌ ده‌یت. (پابه‌ندت ناکه‌م)

Ÿ ده‌کری (have to) له‌بری (must) به‌کارده‌یت بۆ ده‌ربڕینی واتای پابردوووه‌که‌ ، کاتی پابه‌ندکردن له‌ قسه‌که‌ره‌وه‌ نه‌بیت:

You **have to** pay the money tomorrow.

پئویسته‌ به‌یانی پاره‌که‌ ده‌یت.

(لێره‌دا پابه‌ندکردن ده‌ره‌کییه‌ ، وه‌ک ئه‌وه‌ی دواخستنی باجی زیاتری بێته‌سه‌ر بۆ

نموونه‌).

f به‌ واتای فه‌رماندان:

You **must** stay here.

تۆ ده‌بیت لێره‌ بمینیته‌وه‌. (فه‌رماندانی مانه‌وه‌یه‌)

Ÿ ده‌ربڕینی نه‌ری له‌م واتایه‌دا به‌م شیوه‌یه‌ ده‌بیت:

You **must not (mustn't)** stay here.

پئویسته‌ لێره‌ نه‌مینیت. (مانه‌وه‌ قه‌ده‌غه‌یه‌)

Ÿ واتای رسته‌ی پیشوو له‌گه‌ل واتای ئه‌م دوو رسته‌یه‌ی خواره‌وه‌ به‌راورد بکه‌:

You **need not (needn't)** stay here.

تۆ پئویست نییه‌ لێره‌ بیت. (تۆ ئازادی برۆیت)

You **are not obliged** to stay here.

تۆ پابه‌ند نی به‌ مانه‌وه‌ لێره‌. (ده‌توانیت برۆیت)

// بۆ ده‌ربڕینی ئه‌نجامی لۆجیکی یا شیمانیه‌کی دروست:

He **must** find life difficult.

ئهو ژیان به‌ دژوار ده‌زانیت.

Ÿ ده‌شی نه‌ری به‌ به‌کارهێنانی (can not) دابه‌رژریت:

He **can not** find life difficult.

ئهو ناتوانیت ژیان به‌ دژوار بزانیته‌.

Ÿ به واتای رابردووو دهرده‌بریت به به‌کارهینانی ئیستای ته‌واو بۆ کاره بنجیه‌که:
He must have found life difficult.

ئهو ژيانی به دژوار ده‌دیت.

Ź تیبینی: هه‌روه‌ها وشه‌ی (must) به واتای (پئویستی) یا (شتیکی پئویست)

دیت:

Warm clothes are a **must** in the mountains.

جلوبه‌رگی گهرم له چیا‌دا پئویسته.

• OUGHT

ئهم کاره گهردانی دیکه‌ی نییه ، که ده‌بیت ئیستا و رابردووو و داهاتوو پئ
دهرده‌برئ: دوا‌ی ئهو چاوگ دیت ، که (to) ی له پیشدا بیت و، له م حاله‌تانه‌ی
خواره‌وه به‌کار‌دیت:

• بۆ دهربرینی ئه‌رك یا پابه‌ندی ئاکاری:

You **ought to** be at home now.

ئیستا تۆ پئویسته له ماله‌وه بیت.

You **ought to** obey your parents.

تۆ پئویسته گو‌ی رایه‌لی باوانت بیت.

Ź تیبینی: واتای ئهم سئ پسته‌ی خواره‌وه به‌راورد بکه:

1- You **have to** meet the headmaster.

تۆ پئویسته به‌پئوه‌به‌ر ببینیت. (له به‌پئوه‌به‌روه‌وه دهرچوه‌وه)

2- You **must** meet the headmaster.

تۆ ده‌بیت به‌پئوه‌به‌ر ببینیت. (پابه‌ندبوونه‌که له قسه‌که‌روه‌وه هاتوه‌وه)

3- You **ought to** meet the headmaster.

ئامۆژگاری له قسه‌که‌روه‌وه بۆ ئه‌وه‌ی ئهو به‌پئوه‌به‌ره ببینیت ، چونکه وا به باش
ده‌زانیت.

f بۆ دهربرینی ئه‌گه‌ریکی نیمچه راست:

He **ought to** arrive by ten o'clock.

ده‌بی ئهو له دهربریه‌ری کاتژمیر ده‌ بگات.

f بۆ دهربرینی ئامۆژگاری یا خود‌فهرماندان:

You **ought to** fetch the doctor.

وا باشتره دکتور ئاماده‌بیت .

Ÿ بۆ دهربرینی ئامۆژگارییه‌کی به‌سه‌رچوو، ئه‌وا ده‌سته‌واژه‌ی (ought to have)

به‌کار‌دی:

I **ought to have** written that letter yesterday.

ده‌بوايه دوینی نامه‌که‌م بنوسیبایه . (به‌لام نه‌منوسیه‌وه)

Ÿ بۆ دهربرینیك له داهاتوو ، ده‌شی ده‌سته‌واژه‌یه‌ک به‌کاربه‌یتریت به‌بی

ئاماره‌کردنی (shall) یا (will):

You **ought to** visit her next week.

پئویسته هه‌فته‌ی داهاتوو سه‌ردانی بکه‌یت.

Ÿ له م حاله‌تانه‌دا ده‌شی (should) له بری (ought to) به‌کاربه‌یتریت، به‌لام

ئه‌وه‌ی دووه‌میان (ought to) زیاتر واتای ئاوه‌لناوی جه‌ختکردن هه‌لده‌گری.

• NEED

h ئهم کاره دوو به‌کارهینانی هه‌یه ، هه‌ریه‌که‌شیان واتایه‌کی جیاواز و سیفه‌تی

جیاکه‌روه‌وه هه‌لده‌گرن.

• وهك كاريكي ئاسايي به كاردههينري ، له دواي خوښي بهر كاريكي راسته وخو به واتاي (پيويستي پييه تي) ديت ، ئه م جوړه كاره تواناي گهردانكردني وهك هه ر كاريكي تر هه يه ، و به به كارهيناني كاري ياريددهري (do) بو ههردوو شيوازي نهري و پرسيازي دادهريژري:

He need / does not need a new suit.

ئو پيويستي پييه تي ، پيويستي به به دله يه كي نوئ هه يه .

Do you need any help?

ئاي پيويستيت به هه ر يارمه تيهك هه يه ؟

ژ تيبيني: ده كري له م حالته دا كاريكي ياريددهر به كاربهينري ، و له دواي خوښي چاوگيكي به (to) ده ستپكردو ديت ، ژوربه ي جاريش بو دهربريني نهري و پرسيازي بو كاري (have to) ، له گه له به به ردهوام گهردانكردني وهكو هه ر كاريكي ئاسايي ، و دارشتني نهري و پرسيازي به به كارهيناني كاري (do):

Do I need to answer him?

No, you don't need to / Yes, you have to

وهكو كاريكي تاييهت به واتاي (پابه ندبوون) به كاردههينرين ، به گويره ي ئه م مه رجانه ي خواره وه :

هه چ گهردانتيكي ديكه ي نيهه .

له حالته تي تاكي نا ئاماده دا پيتي (S) وهرناگري .

به زيادكردني (not) بو دواي خوئ نهري دادهريژري ، وشيوازي پرسيازي به داناني كاره كه له پيش بكه ره كه ده بيت .

چاوگيكي به بي (to) له پيش ديت .

بو حالته تي نهري به كار نايي ، به لكو ته نيا بو حالته تي نهري و پرسيازي به كاري ، وهكو :

You needn't answer that question.

پابه ند نيم ئه م پرسيازي وه لام بده مه وه .

Need you go so soon?

ئاي بوه راده يه پيويسته زوو برؤي ؟

بو دهربريني نهري ئه مانه به كاري (must, have to, ought to, should).

له حالته تي نهري به كارهيناني (must not) جياوازه له به كارهيناني (need

(not) ، به راوردني ئه م دوو پسته يه بكه :

You must not drive fast.

پيويسته خيرا نه كه ي . (پابه ندبووني ياسايي)

You need not drive fast.

پيويستيت به م خيرا يه نيهه . (هيشتا كاتيكي ژورت له بهر دهسته)

هه روه ها ده شي كار بو حالته تي نهري به كاردههينرين له گه له بارودوخيك كه واتاي

نهري له خووه بگري ، وهك (never , hardly , scarcely ,) ، ئه م

نمونه يه ي خواره وه ئه مه پوون ده كاته وه :

I hardly need say how much I enjoy the holiday.

پيويستيم به وه نيهه بللم پشووه كه ت چون به سه ر برد .

هه روه ها ده شي وشه ي (needless) له جياتي به كاربهينرين :

Needless to say how mush

ئه م دوو پسته يه به راورد بكه :

I needn't have gone (but I did to)

پويشتم به لام بوم دهر كه وت كه پيويست نه بوو .

I didn't need to go (so I didn't go)

نه پويشتم ، چونكه ئه مه پيويست نه بوو .

وشه ي (need) ديت ، له بهرته وه ي ناوه به واتاي (پيويست ، گره كه) ديت :

There is no **need** to do that.

چ پئویستی ده کرد ئه م کاره بکه ی .

A friend in **need** is a friend indeed.

براده ره له کاتی پئویست براده‌ری راسته‌قینه‌یه .

ده شی ئاوه‌لناوی (needy) به واتای هه‌ژاری دابریژری:

They always help **needy** families.

ئه‌وان به بهره‌وامی یارمه‌تی خیزانه هه‌ژاره‌کان ده‌ده ن .

DARE ' /

ئه م کاره دوو به‌کاره‌ینانی هه‌یه ، هه‌ریه‌که‌یان واتا و سیفه‌تی تایبه‌تی خوئی هه‌یه :

• وه‌ک کاریکی ری‌سای بی‌مه‌به‌ستی گه‌ردانکردن وه‌کو هه‌رکاریکی ئاسایی به‌کاردیت ، نه‌ری و پرسپاری لی‌ وه‌رده‌گیریت به‌به‌کاره‌ینانی کاری یاریده‌ده‌ری (do) ، و ده‌شی به‌ دوو واتای جیاواز بی:

به‌ واتای (به‌ره‌نگاری) ، به‌رکاری راسته‌وخوئی به‌ دواوه‌ دی‌ت ، دواتر چاوگیکی (to) له‌ پێشدا بی‌ت، دی‌ت:

They **dared** him to climb up the ladder.

به‌ره‌نگاری ببه‌وه‌ که به‌ په‌یژه‌که هه‌لگه‌ری‌ت.

به‌ واتای (ده‌وی‌ری‌ت) و چاوگی به‌ دواوا دی‌ت ، که (to) له‌ پێشدا هاتبی‌ت:

He **didn't dare** to say a word.

نه‌وی‌را وشه‌یه‌ک بلی‌ت.

، وه‌ک کاریکی تایبه‌ت به‌کاردی‌ت به‌ واتای (ده‌وی‌ری‌ت) دی‌ت ، به‌م مه‌رجانه‌ی خوواره‌وه :

به‌ گه‌ردانی دیکه‌ ناکری‌ت.

ی (S) له‌ حاله‌تی که‌سی سی‌یه‌می تاک نایه‌ته‌سه‌ر .

نه‌ری به‌ زیادکردنی (not) له‌ دواوه‌ی ده‌بی‌ت ، شی‌وازی پرسپاری به‌

دانانی کار له‌ پێشی بکه‌ردا ده‌بی‌ت .

چاوگی بی (to) ی به‌ دواوا دی‌ت .

نۆر به‌ی جارن له‌ حاله‌ته‌کانی نه‌ری و پرس به‌کاردی‌ت .

Dare you speak to her?

ده‌وی‌ری قسه‌ی له‌ گه‌لدا بکه‌یت؟

د **تیبینی** : کاری (daresay) ته‌نیا له‌ گه‌ل جیناوی که‌سی یه‌که‌می تاک به‌کاردی‌ت

، به‌ واتای (له‌م باوه‌په‌دام ، گریمان) یا به‌ واتای (بی‌گومان):

I **daresay** she will come and see us.

له‌و باوه‌په‌دام ئه‌و دی‌ت و بو ئه‌وه‌ی ئی‌مه‌ ببینی‌ت .

You are right, I **daresay**.

بی‌گومان تو راست ده‌که‌یت .

و شه‌ی (dare) وه‌ک ناو به‌ واتای (بو‌یری ، به‌ره‌نگاری) دی‌ت:

He did that only for a **dare**.

ئه‌و ته‌نیا وه‌ک بو‌یری ئه‌وه‌ی کرد .

USED (TO) {

ئه م کاره پابردووی کاریکی ناته‌واوه ، شی‌وازی ئی‌ستا نییه .

به‌ ده‌رپینی کاریکی دووباره‌بووه‌وه به‌کاردی‌ت ، که له‌ پابردووو روویدا بی‌ت ،

ئی‌ستا وه‌ستابی‌ت:

She **used to** smoke 40 cigarettes a day.

ئه‌و راهاتبوو پۆزانه چل جگه‌ره‌ی ده‌کیشا . (ئی‌ستا ناکیشی‌ت)

Ÿ بۆ دهربرپینی هه‌مان واتا له ده‌می ئیستادا ،بۆ پرژه‌ی ئیستای ساده به‌کار دیت: **She smokes 40 cigarettes a day.**
ئهو پۆژانه چل جگهره ده‌کشیت. (هیشتا به‌رده‌وامه)

Ÿ تیبینی:

Ÿ نه‌ری به‌دانانی (not) دواى کار ده‌بیت:

You used need not to make that mistake.

تۆ پانه‌هاتبوویت ئه‌م جۆره هه‌له‌یه بکه‌یت.

Ÿ پرسیار له ریگه‌ی دانانی کار پیش بکه‌ر ده‌بیت:

Used you to make such mistakes?

ئایا تۆ پانه‌هاتبوویت ئه‌م جۆره هه‌لانه بکه‌یت؟

Ÿ ده‌کرئ نه‌ری و پرسیار له ئاخوتندا به‌که‌هینانی کاری یاریده‌ده‌ری (do) دابڕژریت ، وه‌ک کاریکى ئاسایی.

Ÿ پیویسته ئه‌م کاره و کاری (به‌کار دئ = use) تیکه‌ل نه‌کرئ.

He used to use his time well.

وا پانه‌هاتوو هه‌کاتى خۆى به‌شپوه‌یه‌کى باش به‌کار ده‌هینئ.

Ÿ پیویسته ئه‌م کاره و ئاوه‌لناوی (used) تیکه‌ل نه‌که‌ین ، که به‌واتای (پانه‌هاتووم له‌سه‌ر) دیت. ئه‌م دوو پرسته‌یه به‌راورد بکه‌:

I used to walk every day.

من له پۆیشتنی پۆژانه پانه‌هاتووم.

He is used to hard work.

ئهو له کاری دژوار پانه‌هاتوو.

Ÿ تیبینی بکه (to) له پرسته‌ی یه‌که‌مدا به‌شیکه له چاوی دواى کار ، که‌چی (to) له پرسته‌ی دووه‌مدا پریپۆزیشنه و به‌رکاری له دواوه‌یه .

5. ناوه‌لکاره‌کان (Adverbs)

U ناوه‌لکاره‌کان ده‌کرینه هه‌شت جۆر:

U ناوه‌لکاری کاتی (adverbs of time)

V ناوه‌لکاری شوینی (adverbs of place)

W ناوه‌لکاری چۆنیه‌تی (adverbs of manner)

X ناوه‌لکاری دووباره‌کردنه‌وه (adverbs of frequency)

Y ناوه‌لکاری په‌ (adverbs of degree)

Z ناوه‌لکاری پرس (interrogative adverbs)

{ ناوه‌لکاری به‌ستنه‌وه (relative adverbs)

| ناوه‌لکاری ئه‌ری و نه‌ری (adverbs of affirmation and negation)

U ناوه‌لکاری کاتی (adverbs of time):

U ئه‌وه ناوه‌لکارانه‌ن که کاتی کار ده‌رده‌برن ، دوو به‌شن:

• ناوه‌لکاری کاتی دیارکراو (adverbs of definite time):

U ئه‌وه ناوه‌لکارانه‌ن که کاتی پروودانی کاریک به‌ته‌واوی دیاری ده‌که‌ن ، گرنگترینیان:

yesterday , today , tonight , tomorrow , now , then...

— ئه‌م نمونه‌وانه‌ی خواره‌وه به‌کاره‌یانه‌کان ده‌رده‌خه‌ن :

He came **yesterday** , and I came **today** .

ئهو دوینی هات و من ئه‌مڕۆ هاتم .

I am tired **tonight** , but I shall meet you **tomorrow** .

ئهمشه‌وه ماندووم ، به‌لام سبه‌ی ده‌تبینم .

I am busy **now** , I'll finish at 8 o'clock , and you may call me **then** .

من ئیستا کارم هه‌یه ، کاتژمێر هه‌شت ته‌واو ده‌بم ، ئه‌وکات ده‌توانیت په‌یوه‌ندیم په‌یوه‌بکه‌یت .

، ناوه‌لکاری کاتی نادیارکراو (adverbs of indefinite time):

U ئه‌وه ناوه‌لکارانه‌ن که کاتی پروودانی کار دیاری ده‌که‌ن به‌شیوه‌یه‌کی نزیککراوه ، گرنگترینیان:

soon , before , since , ago , presently , early , immediately , afterwards....

— ئه‌م نمونه‌وانه‌ی خواره‌وه ئه‌وه پروونده‌که‌نه‌وه :

He will come **soon** .

ئیستا دێت .

I think that you have met him **before** .

وابزانم تو پیشتر ئه‌وت بینیبیت .

We are expecting him **since** last week .

له هه‌فته‌ی رابردووه‌وه ئیمه چاوه‌پوانی هاتنی ئه‌وین .

He left the city ten years **ago** .

ده‌ساله‌ له‌شار چۆته‌ ده‌روه .

He is **presently** writing a book .

ئهو ئیستا کتیبیک داده‌نیت .

I came **immediately** after your call .

یه‌کسه‌ر دوا‌ی په‌یوه‌ندییه‌ ته‌له‌فۆنیه‌که‌ت گه‌یشتم .

They sat **around** the table.

له ده‌وره‌ی میز که دانیشته.

Keep the money **in** your bag.

پاره که له جانتاکهت بپاریزه.

He went **out** the door.

له ده‌رگا چوه ده‌روه.

W ئاوه‌لکاری چۆنیه‌تی (adverbs of manner):

ئو ئاوه‌لکارانه‌ن که چۆنیه‌تی پوودانی کار ده‌رده‌خه‌ن ، گرنگترینیان ئه‌مانه‌ن:

well , badly , slowly , anyhow , somehow , carefully ,
easily , quickly , simply , suddenly , wrongly , fast....

— ئه‌ نموونه‌ی خواره‌وه به‌کاره‌ینانیاں پیشان ده‌ده‌ن:

She is working **well**.

ئو به باشی کارده‌کات.

He is playing **badly**.

به‌شیوه‌یه‌کی خراب یاری ده‌کات.

Don't walk so **slowly**.

ئاوا له‌سه‌ره‌خۆ مه‌پۆ.

Her clothes were thrown down **anyhow**.

جلوبه‌رگه‌کانی هه‌روا فری درابوون.

You must finish that **somehow**.

ده‌بی تو هه‌رچۆنی بیته‌واوی بکه‌یت.

Hold the cup **carefully**.

فنجانه‌که باش بگره.

She can **easily** manage.

V ئاوه‌لکاری شوینی (adverbs of place):

ئو ئاوه‌لکاره‌یه که شوینی پوودانی کاره‌که دیاری ده‌کات ، گرنگترینیان:

above , abroad , across , along , around , away , back ,
below , down , in , on , here , there , out , through , under ,
up....

— ئو نموونه‌ی خواره‌وه به‌کاره‌ینانیاں پوون ده‌که‌نه‌وه:

The clouds **above** began to get thicker.

هه‌وره‌کانی سه‌روه چپتر ده‌بن.

He lived **abroad** for many years.

ئو بو چه‌ندان سال له ده‌روه بووه .

This river is 100 metres **across**.

ئو پووباره 100 مه‌تر پانه.

He looked **around** but could see nobody.

پوانیه ده‌وربه‌ری به‌لام نه‌یتوانی که‌س ببینیته.

Open the bag and put the money **in**.

جانتاکه بکه‌وه و پاره‌که‌ی بخه ناوه‌وه.

The wind has thrown him **out**.

با خستییه ده‌روه.

هه‌ندیك ئاوه‌لکار وه‌ک پریپۆزیشن به‌کار دین ، له‌م حاله‌ته‌دا به‌رکاره

ناراسته‌وخۆکه‌ی به‌ دوا‌دا دیت ، پروانه ئه‌م پستانه:

The plane was flying **above** the clouds.

فرۆکه‌که به‌سه‌ر هه‌وره‌وه ده‌فری.

We swam **across** the river.

له‌مبه‌ر بو ئه‌وبه‌ری پووباره‌که مه‌له‌م کرد.

ده‌توانیت به ئاسانی کاره‌که بکه‌یت.

We are learning **quickly**.

ئیمه خیرا فیئرده‌بین.

They are living **simply**.

ئوان به ساده‌یی ده‌ژین.

He **suddenly** fell ill.

ئو له نا‌کاو هه‌ست ده‌کات نه‌خۆشه.

You have pronounced the word **wrongly**.

وشه‌کات هه‌له‌ گۆکرد.

He drives very **fast**.

به‌خیراییه‌کی زۆر لید‌ه‌خوړیئ.

X ئاوه‌لکاری دووباره‌کردنه‌وه (adverbs of frequency):

U ئه‌و ئاوه‌لکارانه‌ن که پاده‌ی دووباره‌ی پوودانی کاره‌که ده‌رده‌خه‌ن

، گرنگترینیان:

generally, always, often, seldom, frequently,
sometimes, never, occasionally, rarely, hard,
hardly....

— نمونه‌کانی خواره‌وه ئه‌وه پوون ده‌که‌نه‌وه:

He is **generally** successful, and **always** does his work well.

به‌شیوه‌یه‌کی گشتی سه‌رکه‌وتووه ، کاره‌که‌ی هه‌میشه به‌باشی ده‌کات.

She **often** buys books, but **seldom** reads any of them.

زۆربه‌ی جاران کتیب ده‌کۆپیت ، به‌لام که‌م واده‌بیت بیا‌خوینیت‌ه‌وه.

She is **frequently** angry, and **sometimes** calm, but she never smiles.

زۆربه‌ی جاران توپه‌یه ، هه‌ندی جار هه‌منه ، به‌لام هه‌چ بزه‌ی نییه .

They **occasionally** go to mountains, but **rarely** to the sea.

هه‌ندی جار ده‌چنه ناو‌چیاکان ، که‌م واده‌بیت بچنه که‌نار ده‌ریا .

He works **hard**, but **hardly** succeed.

به‌باشی کارده‌کات ، به‌لام به‌کۆشش نه‌بیت سه‌رناکه‌ویئ .

Y ئاوه‌لکاری پله (adverbs of degree):

U ئه‌م ئاوه‌لکارانه‌ن که پله‌ی پوودانه‌که ده‌رده‌بێن ، گرنگترینیان:

very , nearly , quite , too , almost , much , little , about ,
only , extremely , partly , perfectly, utterly....

— ئه‌م نمونه‌کانی خواره‌وه به‌کاره‌یتانیا‌ن پوون ده‌که‌نه‌وه:

The weather is **very** bad , and the clouds are **nearly** , covering the sky.

که‌ش زۆر خراپه ، هه‌ور نزیکه هه‌موو ئاسمان داگیربکات.

Are you **quite** sure?

ئایا تۆ ته‌واو دلتیای .

He was going **too** fast , and **almost** ran into a tree.

به‌خیرایی زۆر ده‌پۆیشیت ، ئه‌وه‌نده‌ی نه‌ما‌بوو خۆی له‌ دارێک بدات .

She talks **much** and works **little**.

ئو زۆر ده‌دوێت و که‌م کار ده‌کات .

We walked **about** three hours and reached **only** half of way.

نزیکه‌ی سی کاتزمیر پویشترین ، ته‌نیا به نیوه‌ی ری گه‌یشتن.
 I'm **extremely** sorry , but what you say is **partly** true.
 من زور داوای لی‌بوردن ده‌که‌م ، به‌لام ئه‌وه‌ی تو ده‌یلئی تا پاده‌یه‌ک راسته .
 These colours match **perfectly**.
 ئه‌م په‌نگانه به ته‌واوی هاوئا‌ه‌نگن.
 She is **utterly** wrong.
 ئه‌و به ته‌واوی هه‌له‌یه .

Z ئاوه‌لکاری پرس (interrogative adverbs):

۱ به‌کاردین بۆ پرسیارکردن ، گرنگ‌ترینیان:
 أ. که‌ی؟ when?

ئه‌م ئاوه‌لکاره به‌کاردیت بۆ پرسیارکردن له کاتی پوودانی کاره‌که ، وه‌ک:

When did you arrive?

که‌ی گه‌یشتیت؟

ب. له کوی؟ where?

ئه‌م ئاوه‌لکاره به‌کاردیت بۆ پرسیارکردن له شوینی پوودانی کاره‌که ، وه‌ک:

Where do you live?

له کوی ده‌ژیت؟

ج. چۆن؟ how?

ئاوه‌لکاری پرسیاره به‌کاردیت بۆ پرسیارکردن له چۆنیه‌تی پوودانی کاره‌که ،
 وه‌ک:

How did you do that?

چۆن وات کرد؟

د. بۆ؟ why?

ئاوه‌لکاری پرسیاره به‌کاردیت بۆ پرسیارکردن له هۆی پوودانی کاره‌که ، وه‌ک:

Why did you do that?

تۆ بۆ وات کرد؟

{ ئاوه‌لکاری به‌ستنه‌وه (relative adverbs)

۱ ئه‌و ئاوه‌لکارانه‌ن بۆ به‌یه‌ک به‌ستنه‌وه‌ی دوو پرسته یا ده‌سته‌واژه به‌کاردیت ،

دوو ئه‌رکی ئاوه‌لکاری و نامرازی به‌ستنه‌وه ده‌گیریت. گرنگ‌ترینیان :

أ. when :

She forgot every thing **when** she saw him.

ئه‌و که بینی هه‌موو شتیکی له‌یاد کرد.

ب. where :

This is the factory **where** I work.

ئه‌مه ئه‌و کارگه‌یه که من کاری تیدا ده‌که‌م.

ج. how :

I want to know **how** did you do that.

ده‌مه‌وی بزانم تۆ چۆن ئه‌مه‌ت کرد.

د. why :

I want to know **why** did you do that.

ده‌مه‌وی بزانم بۆ وات کرد.

| ئاوه‌لکاری ئه‌ری و نه‌ری (affirmation and negation)

۱ که ئه‌مانه‌ن: (yes , no , perhaps , not , probably , certainly ,

possibly , never)

—نمونه‌کافی خواره‌وه به کاره‌یتانیان پورن ده‌که‌نه‌وه:

-Do you know my brother? –**Yes.**

ئایا براهه‌م ده‌ناسی؟ – به‌ئی.

-Is your father here? –**No.**

ئایا باوکت لی‌ره‌یه؟ – نه‌خیر.

-Will he come? –**Perhaps not.**

ئایا دیت؟ – ده‌شیت بیت.

-Will you come tomorrow? –**probably.**

ئایا به‌یانی دیت؟ – له‌وانه‌یه.

-Will you help me? –**Certainly I will.**

ئایا یارمه‌تیم ده‌ده‌یت؟ – به‌دلنیا‌یه‌وه به‌ئی.

-Will you come with us tomorrow? –**possibly.**

ئایا به‌یانی له‌گه‌لمان دیت؟ – ده‌شی بیم.

Will you do what she wants from you? –**never.**

ئایا نه‌وه‌ی له‌توی ده‌ویت ده‌یکه‌یت؟ – هه‌رگیز.

دراپشتنی ئاوه‌لکار:

• نۆربه‌ی ئاوه‌لکاره‌کان به‌ زیادکردنی (-ly) بۆ سه‌ر ئاوه‌لئاو دروست ده‌کریڤ ،

وه‌ک:

She is a **quick** worker. (adj.)

کرێکاریکی خیرایه . (ئاوه‌لئاو)

She works **quickly**. (adv.)

ئهو به‌ خیرایی کارده‌کات. (ئاوه‌لکار)

He gave a **brief** answer. (adj.)

کورته وه‌لامیکی دایه‌وه . (ئاوه‌لئاو)

He answered **briefly**. (adv.)

وه‌لامیکی کورتی دایه‌وه . (ئاوه‌لکار)

تێبینی: له‌ کاتی گۆرینی ئاوه‌لئاو بۆ ئاوه‌لکار، به‌ زیادکردمی (-ly) ئه‌م گۆرانا‌نه ده‌کریڤ:

—گه‌ر ئاوه‌لئاوه‌که‌ کۆتایی به‌ پیتی (y) هاتبوو، (y) ده‌بیته (i) ، وه‌ک:

They are **noisy** children. (adj.)

مندالی به‌ ده‌نگه‌ ده‌نگن. (ئاوه‌لئاو)

They play **noisily**. (adv.)

به‌ ده‌نگه‌ ده‌نگه‌وه‌ یاری ده‌که‌ن. (ئاوه‌لکار)

They live a **happy** life. (adj.)

ئه‌وان به‌ ژیا‌نیکی خۆش ده‌ژین. (ئاوه‌لئاو)

They live **happily** (adv.)

ئه‌وان ژینیکی خۆش ده‌ژین. (ئاوه‌لکار)

—گه‌ر ئاوه‌لئاو کۆتایی به‌ (ll) هاتبوو، یه‌کیکیان لاده‌ده‌ین ، وه‌ک:

He gave a **full** explanation. (adj.)

ئهو رافه‌یه‌کی درێژیدا. (ئاوه‌لئاو)

He explained it **fully**. (adv.)

ئهو به‌ درێژی رافه‌ی کرد. (ئاوه‌لکار)

، ئهو ئاوه‌لئاوه‌ی به‌ (-ly) کۆتاییان دیت ، که‌م واده‌بیت ئاوه‌لکاریان لی

وه‌رگیریت ، وه‌ک:

fatherly - برایانه : brotherly

manly - زینده‌گیانه : lively

— له‌بری ئاوه‌لکار ده‌سته‌واژه‌ی ئاوه‌لکاری به‌کار دیت بۆ هه‌مان واتا ، وه‌ک:

به‌ شێوازیکی برایانه : in a brotherly manner

به‌ خۆشه‌ویستییه‌کی باوکانه : in fatherly love

به‌ رێگایه‌کی زینده‌گیانه : in a lively way

به‌ په‌فتاریکی پیاوانه : in manly behaviour

f هه‌ندی ئاوه‌لکار له‌ پێژه‌دا وه‌ک ئاوه‌لئاو وان ، له‌م حاله‌ته‌دا ته‌نیا به‌وه‌ له‌ یه‌ک جیا ده‌کرێنته‌وه‌ که ئاوه‌لئاو ناوه‌که‌ی به‌ دوا دا دیت ، وه‌ک:

That is a **fast** train. (adj.)

ئهو شه‌مه‌نده‌فه‌ره زۆر خێرایه . (ئاوه‌لئاو)

It goes very **fast**. (adv.)

ئهو زۆر به‌ خێرایه ده‌پوات. (ئاوه‌لکار)

He has gone to the **Far East**. (adj.)

گه‌شتی بۆ پۆژه‌ه‌لاتی دوور کرد. (ئاوه‌لئاو)

We didn't walk very **far**. (adv.)

زۆر دوور نه‌پۆیشت. (ئاوه‌لکار)

He spoke in a **low** voice. (adj.)

به‌ ده‌نگی نزم دوا. (ئاوه‌لئاو)

He spoke **low** but clear. (adv.)

به‌ شێوه‌یه‌کی نزم دوا به‌لام ئاشکرا. (ئاوه‌لکار)

— وشه‌ی (lowly) وه‌ک ئاوه‌لئاو به‌کار دیت و به‌ واتای (له‌خۆبووه) (متواضع) دیت:

He lives a **lowly** life.

ژیانیکی له‌خۆبووه ده‌ژییت.

” هه‌ندی ئاوه‌لکار هه‌ن ، ده‌شی به‌ رێژه‌ی ئاوه‌لئاوی بێن ، هه‌روه‌ها ده‌شی به‌

زیادکردنی (-ly) بۆ ئاوه‌لئاو داڕێژرین ، وه‌ک:

There is a **bright** moon tonight. (adj.)

ئهمشه‌و مانگه‌شه‌وه . (ئاوه‌لئاو)

The moon shines **bright / brightly**. (adv.)

مانگ ده‌دره‌وشیته‌وه . (ئاوه‌لکار)

The goods were very **cheap**. (adj.)

که‌لوپه‌له‌کان زۆر هه‌رزان بوون. (ئاوه‌لئاو)

I bought them **cheap / cheaply**. (adv.)

به‌ هه‌رزانی کریم. (ئاوه‌لکار)

— ده‌شی هه‌ندی جار هه‌ردوو پێژه جیاوازی له‌ واتا ، وه‌ک:

I went by a **direct** route. (adj.)

پاسته‌وخۆ چووم. (ئاوه‌لئاو)

The goods will be sent **direct** to you. (adv.)

که‌لوپه‌له‌کان پاسته‌وخۆ ده‌نێردرین. (ئاوه‌لکار)

I shall return **directly**. (adv.)

یه‌کسه‌ر ده‌گه‌ریمه‌وه . (ئاوه‌لکار)

That is a very **high** building. (adj.)

ئهو باله‌خانه‌یه زۆر به‌رزه . (ئاوه‌لئاو)

The birds are flying **high**. (adv.)

بالنده‌کان به‌رز ده‌فین. (ئاوه‌لکار)

He was **highly** praised for his work. (adv.)

ئهو زۆر مه‌دحکرا به‌هۆی کاره‌که‌ی. (ئاوه‌لکار)

He is not a very **near** relation. (adj.)

ئەو لە خزمە نزیكەکان نییە . (ئاوه‌لناو)

The time is drawing **near** for my visit. (adv.)

کاتی سەردانم نزیك دەبێتەوه . (ئاوه‌لکار)

I **nearly** missed my train. (adv.)

من نزیك بوو بە شەمەندەفەرەکه‌م نەگەم . (ئاوه‌لکار)

... بە زیادکردنی (-ly) بۆ هەندێ ناو ، ئاوه‌لکار دروست دەبێت ، وه‌ك:

(day , week , month , year):

— وه‌ك:

He comes **daily / weekly / monthly / yearly....**

ئەو پۆژانه دێت / هەفتانه / مانگانه / سالانه....

شوینى ئاوه‌لکار له نێو پسته‌دا:

• ئاوه‌لکار هەندێ جار له سەرەتای پسته‌دا داده‌ندریت ، وا باشتره له کۆتایی پسته‌دا دابندریت:

He is coming **tomorrow**.

ئەو به‌یانی دێت .

— که (yet) به ئاوه‌لکاری کاتی دێت به واتای (هه‌تا کاتی ناخاوتن) ، له کۆتایی

پسته‌دا ده‌نریت و له‌گه‌ڵ پسته‌ی نه‌رێ و پرس به‌کار دیت ، و واتای سەرسوپمان و

وه‌پس بوون ده‌گه‌یه‌نیت:

He hasn't finished **yet**.

هێشتا کۆتایی نه‌هاتوه .

Aren't you ready **yet**?

هێشتا ئاماده نه‌بووی .

— کاتی وشه‌ی (still) وه‌ك ئاوه‌لکاری کاتی به واتای به‌رده‌وامی پوودانی کاره‌که

دیت ، ده‌خړیته پیش کاری به‌رته‌ی و دواى کاری بوون (to be) ، ئاسایی له‌گه‌ڵ

پسته‌ی ئه‌رێ دیت و واتای سەرسوپمان یا وه‌پس بوون ده‌دات:

She **still** dislikes him!

ئەو هێشتا ئەوی خۆش ناویت .

She is **still** in bed!

ئەو هێشتا له نێو جی دایه .

— کاتی وشه‌ی (just) وه‌ك ئاوه‌لکاری کاتی دیت ، ئەوا له‌گه‌ڵ شیوازی کاری ته‌واو

به‌کار دیت و دواى کاری یاریده‌ده‌ر دیت:

They have **just** left.

ئەوان ئێستا پۆیشتن .

، ئاوه‌لکاری شوینى به‌شیوه‌یه‌کی ئاسایی دواى کار دیت ، وه‌ك:

He looked **everywhere**.

پوانییه هه‌موو شوینیک .

— له‌گه‌ڵ بوونی به‌رکار له پسته‌دا ، ئەوا ئاوه‌لکاری شوینى دواى به‌رکار دیت:

She saw somebody **downstairs**.

ئەو که‌سیکی بینی له نهۆمی خواره‌وه .

— ئەگه‌ر دوو ئاوه‌لکاری شوینى و چۆنیه‌تی به‌یه‌که‌وه له پسته‌دا بوون ، ئەوا

ئاوه‌لکاری شوینى دواى ئاوه‌لکاری چۆنیه‌تی ده‌که‌ویت:

He walked **quickly out**...

ئەو به‌خیرایی (ئاوه‌لکاری چۆنیه‌تی) چوه ده‌روه (ئاوه‌لکاری شوینى)

، ئاوه‌لکاری چۆنیه‌تی دواى کار دیت ، وه‌ك:

He works **hard**.

ئەو بە مكوپى كار دەكات.
 — گەر بەركار لە پستەدا هەبوو، ئەوا ئاوەلكار دواى بەركار دىت و نابىت بخريته
 نىوان كار و بكەر:

She speaks English well.

ئەو بە ئینگلیزییەکی باش دەدوێت.

— لە کاتى بوونى پریپۆزیشن و بەرکاری ناراستەوخۆ لە پستەدا، دەتوانى ئاوەلكار
 یا لە پیش پریپۆزیشن بىت یا لە دواى بەرکارە ناراستەوخۆکە بىت:

He was looking suspiciously at him.

He was looking at him suspiciously.

بەگومانەوه سهیری

ئەو دەكات.

— گەر بەرکاری ناراستەوخۆ چەند وشەیهك بىت، ئەوا ئاوەلكار دەخريته پیش
 پریپۆزیشنەوه:

He looked suspiciously at everyone in the room.

بە چاوى گومان پوانییه هەموو ئەوانەى لە ژورەكەدان.

— گەر بەرکار لە شیۆه پستە یا دەستەواژە بوو، ئاوەلكار دەخريته پیش كار،
 وەك:

He secretly decided to leave the town.

ئەو بە نهيینی بپاریدا لە شار دەرچیت.

— لەگەڵ گۆرینی شویینی ئاوەلكار بپوانە واتای چۆن دەگۆریت:

He decided to leave the town secretly.

ئەو بپاریدا بە نهيینی لە شار دەرچیت.

لە پستەى یەكەمدا بپاریدانەكە بە نهيینی بوو، كەچی لە پستەى دووهمدا
 چوونەدەرەوه لە شار بە نهيینی بوو.

— ئەم دوو پستەیهی خوارەوه بەراورد بكە:

1. She foolishly answered the question.

2. She answered the question foolishly.

پستەى یەكەم واتای وایە: گیلانە وەلامى پرسیارەكەى دایەوه. پستەى دووهم واتای
 وایە: ئەو وەلامى پرسیارەكەى گیلانە دایەوه.

ئەم دوو پستەیهی خوارەوهش بەراورد بكە:

1. You know well that I can't drive.

2. You know that I can't drive well.

پستەى یەكەم: تۆ باش دەزانى من ناتوانم (تۆتۆمبیل) بەهاتۆم.

پستەى دووهم: تۆ دەزانى كە من ناتوانم باش (تۆتۆمبیل) بەهاتۆم.

» ئاوەلكارى دووبارە پیش پێژەى سادەى كارى ئاسایى دىت، وەك:

They sometimes come to visit us.

ئەوان هەندى جار بۆ سەردانمان دین.

— دواى پێژەى سادەى كارى بوون (be) دىت:

She is always angry.

ئەو هەمیشە توپەیه.

— گەر پستەكە فرەكار بوو، دواى یەكەم كارى یاریدەدەر دىت:

You have continually been told not to do that.

بەردەوام ئاگادار كرايتهوه كەوا نەكەیت.

— لەم پێسایەدا بەكارهینانى ئاوەلكارى دووبارەى لەگەڵ (to have)

هەلأوێردەبیت، بەجۆرى ئاوەلكار لە پیش ئەودا دىت:

You never have to remind me.

تۆ هیچ پئویستت به بیرخستنه‌وه‌ی من نییه .
 ...له‌باری بوونی ئاوه‌لکاری چۆنیه‌تی یا شوینی و کاتی له هه‌مان پرستهدا ،
 چۆنیه‌تی له پیشدا دیت، دواتر شوینی دواتر کاتی:

He played **well here yesterday**.

ئهو دوینی (کاتی) لیڤه‌دا (شوینی) باش (چۆنیه‌تی) یاری کرد .

‡ ئاوه‌لکاری پله واتای ئاوه‌لناویکی دیکه یا ئاوه‌لکاریکی دیکه له پرستهدا پیشان
 دهدات و ده‌خړیته پیش ئهو ئاوه‌لناوه یا ئاوه‌لکاره :

He knows her **quite well**.

ئهو زۆر باش ده‌یناسیت .

It was **too cold** to swim.

که‌ی له‌وه ساردتر بوو مه‌له‌بکه‌ین .

I am **extremely** sorry.

من زۆر داوای لیڤوردن ده‌کم .

It is **really** hot today.

ئهمپۆ که‌ش زۆر گه‌رمه .

‡ به مه‌به‌ستی دیاریکردن یا نه‌ری یا دووباره‌کردنه‌وه ، ده‌شئ هه‌ندئ ئاوه‌لکار له
 سه‌ره‌تای پرستهدا دابننن ، راسته‌وخۆ کاری به دوا‌دا دیت، دواتر بکه‌ر، هه‌روه‌ها له
 پێژه‌ی پرسپاری ، به‌رچاوترینیان :

(never , seldom , scarcely , hardly , ever , neither)

— له‌م پرستانه‌ی خواره‌وه شوینی کار و بکه‌ر تێبینی بکه :

I have never met such a person.

Never have I met such a person.

من پێشتر به که‌سیکی له‌مجۆره نه‌گه‌یشتموم .

He had hardly left when they arrived.

Hardly had he left when they arrived.

به‌ته‌مای پێشتن نه‌بوو هه‌تا که‌گه‌یشتم .

- I can't swim – Neither can I.

— من مه‌له نازانم . — هه‌روه‌ها منیش .

واتای هه‌ندئ ئاوه‌لکار و به‌کاره‌یتانیان :

• (fairly) و (rather): به‌شیوه‌یه‌کی ئاسایی له‌گه‌ل ئاوه‌لناو و ئاوه‌لکار به

واتای (به‌پله‌ی ناوه‌ندی ، تارپاده‌یه‌ک...) به‌کاردین .

‡ به‌که‌میان (fairly) به‌شیوه‌یه‌کی ئاسایی له‌گه‌ل ئاوه‌لناو و ئاوه‌لکاریک که

واتای ئه‌ری هه‌یه به‌کاردیت ، وه‌ک :

(good , well , nice , clever, rich...)

‡ دوهم (rather) به‌شیوه‌یه‌کی ئاسایی له‌گه‌ل ئاوه‌لناو و ئاوه‌لکاریک که واتای

نه‌ری و خراپی هه‌یه به‌کاردیت ، وه‌ک :

(bad , badly , ugly , stupid , poor.....)

— ئهم دوو نمونه‌یه ئهمه‌ پوون ده‌که‌نه‌وه :

Sami is **fairly clever** , but Maher is **rather stupid**.

سامی تارپاده‌یه‌ک زیره‌که ، به‌لام ماهیر تارپاده‌یه‌ک گیله .

He is **fairly rich** , but she is **rather poor**.

ئهو کورپه تارپاده‌یه‌ک ده‌وله‌مه‌نده ، به‌لام ئهو کچه تارپاده‌یه‌ک هه‌ژاره .

— ئهم دوو ئاوه‌لکاره له‌گه‌ل ئاوه‌لناو یا ئاوه‌لکاریک که دوو واتا هه‌لده‌گرن به‌کاردیت

، وه‌ک: (fast , slow , thin , thick , hot , cold.....) ، ده‌توانین

په‌زانه‌ندیمان ده‌ربزین به‌هۆی به‌کاره‌یتانی (rather) . ئهم دوو نمونه‌یه به‌راورد

بکه :

1. This soup is **fairly hot**.

2. This soup is **rather hot**.

پسته‌ی یه‌که‌م: ئەم سۆبه گه‌رمییه‌که‌ی باشه .

پسته‌ی دووه‌م: ئەم سۆبه زۆر گه‌رمه .

, (much): ئەم ئاوه‌لکاره له‌گه‌ڵ پسته‌ی ئه‌ری به‌کارده‌یت و وشه‌ی (very) له

پیشدا دیت:

I like it **very much**. Thank you **very much**.

زۆر پێی خوشحالم. زۆر سوپاس.

— له پسته‌ی نه‌ریدا وشه‌ی (very) پێویست نییه ، ده‌شی ئاوه‌لکاری (much) یا له‌پیش یا له‌کوتایی پسته‌ی دابندریت:

I don't **much** like that. / I don't like that **much**.

زۆر به‌وه خوشحالم نیم.

f (too) ئەم ئاوه‌لکاره دوو واتای هه‌یه:

أ. ده‌شی به‌ واتای (ئەویش) بیته ، له‌م باره‌دا هه‌میشه ده‌که‌وێته کوتایی پسته:

She is coming to the party , won't you come , **too**?

ئهو دیته ئاهه‌نگه‌که ، ئایا تۆش نایه‌یت؟

ب. ده‌شی به‌ واتای (زیاتر له پێویست) بیته ، له‌م حاله‌ته‌دا واتای نه‌ری هه‌یه و ، نابیته له‌بری (very) به‌کاربیته:

This box is **too big** (to carry).

ئهو سندوقه زۆر گه‌وره‌یه (هه‌لناگیریت).

That house is **too expensive** (to buy).

ئهم خانووه زۆر گرانه (ناکردیت).

” (hardly) و (barely) و (scarcely): ئەم سۆ ئاوه‌لکاره تارا‌ده‌یه‌کی زۆر

له‌ واتادا وه‌ک یه‌کن و جۆره نه‌رییه‌کی تیدا‌یه ، وه‌ک:

أ. ئاوه‌لکاری (hardly) له‌گه‌ڵ وشه‌ی وه‌ک (any , ever , at all , can)

به‌کارده‌یت:

He has **hardly** any money.

ئهو پاره‌یه‌کی زۆر که‌می هه‌یه .

She **hardly** ever goes out.

ئهو به‌ ده‌گه‌من ده‌رده‌چیت.

I am **hardly** at all interested.

من هه‌ست به‌ هه‌چ خوشبیه‌ک ناکه‌م.

I can **hardly** see the boat.

من به‌ دژواری به‌له‌مه‌که ده‌بینم . (به‌هۆی دووری یا تاریکی یا که‌مبینی)

— ده‌بیته جیاوازی له‌ نێوان (hardly) که‌ به‌ واتای (به‌دژواری ، به‌زه‌حمه‌ت) دیت،

له‌گه‌ڵ (hard) که‌ به‌ واتای (به‌مکوژی، به‌توندی ، به‌هه‌ی) دیت، بکه‌ین:

I can **hardly** wait to hear the news.

من به‌زه‌حمه‌ت ناتوانم چاوه‌پێی هه‌واله‌که‌م .

It was raining **hard** all the day.

به‌دریژایی رۆژ به‌توندی باران ده‌باری.

ب. ئاوه‌لکاری (barely) واته (له‌وه‌زیاتر نییه ... ، ته‌نیا....) هه‌ندێ جار له‌گه‌ڵ

ئاوه‌لناوی وه‌ک (enough) یا (sufficient) به‌کارده‌یت:

He had **barely enough** to eat.

ئهو زۆربه‌ی جار برسبیه .

She was **barely** sixteen.

ئهو ته‌مه‌نی شازده‌ی ته‌واونه‌کردوو .

ج. ئاوه‌لکاری (scarcely) واتایه‌کی نه‌ریتر له (barely) ی وه‌رده‌گیریت ، ئەم دوو

پسته‌یه به‌راورد بکه‌:

There were **barely** ten people.

ده کەسی زیاتر لای نییه .

There were **scarcely** ten people.

دهشی له ده کەس کەمتر له وی بن .

... (never) و (ever):

أ. ئاوه‌لکاری (never) به‌کار دیت بۆ دەربرینی نەری له پستەیی ئەریدا:

I **never** saw him after that.

من دواى ئه‌وه هه‌چ نه‌مبینییه‌وه .

ب. ئاوه‌لکاری (ever) له‌گه‌ڵ پستەیی پرسیار به‌کار دیت ، به‌واتای (هەرچۆنێک بێت ، له‌هه‌ر کاتێک بێت) ، خاوه‌ن پرسیار له‌م حاله‌تانه‌دا چاوه‌پێی وه‌لامی نەرییه‌:

- Have you **ever** been to Paris? - **No , never.**

- تۆ قه‌ت بۆ پاريس چوویت ؟ - نه‌خیر ، هه‌چ جار .

† (already) : واته (پیش ئیستا) یان (تائێستا) و ، له‌گه‌ڵ پستەیی ئەرئ یا پستەیی پرسیار به‌کار دیت ، کاتی خاوه‌ن پرسیار چاوه‌پێی وه‌لامی ئەرئیه‌:

I have **already** explained this.

من ئه‌مه‌م له‌وه‌وی پیش راڤه‌کردبوو .

Have you written that letter **already**?

تۆ ئه‌و نامه‌یه‌ت ته‌واو نووسی ؟

I've seen that film **already** and don't want to see it again.

ئه‌و فلیمه‌م له‌پیشدا بینیوه ، نامه‌وێت جارێکی دیکه‌ ببینم .

‡ (ago) : ئه‌م ئاوه‌لکاره‌ به‌کار دیت بۆ دەربرینی ماوه‌یه‌ک که له‌ ئیستاوه‌

دریژده‌بیته‌وه‌ تا کاتێک له‌ پابردوو ، و ده‌بێ هه‌میشه‌ له‌گه‌ڵ پابردووی ساده‌ به‌کار دیت :

He was here a few minutes **ago**.

پیش چه‌ند خوله‌کێک لێره بوو .

They come three hours **ago**.

ئه‌وان سێ کاتژمێر پیش ئیستا هاتن .

^ (but) : ئه‌م وشه‌یه‌ وه‌کو ئاوه‌لکار به‌کار دیت ، کاتی به‌واتای (ته‌نیا ، بێجگه‌)

دیت ، وه‌ک ئه‌م نموونه‌ی خواره‌وه‌:

He is **but** a child.

ئه‌و ته‌نیا منداڵێکه .

There is **but** one chance left.

ته‌نیا یه‌ک دهرڤه‌ت ماوه‌ و به‌س .

We can **but** try.

ته‌نیا ئه‌وه‌ ماوه‌ هه‌ولده‌ین .

— ده‌سته‌واژه‌ی ئاوه‌لکاری (all but) واتای (نزیکه‌ی) ده‌گه‌یه‌نیت ، وه‌ک ئه‌م

نموونه‌ی خواره‌وه‌:

He was **all but** killed.

ئه‌وه‌نده‌ی نه‌ما بوو بکوژی .

6- پریپۆزیشن (prepositions)

پێناسە ی پریپۆزیشن:

وشە یە کە لە گەڵ ناو یا جیناویان هاوشیۆه کانیان بە کار دێت ، پە یۆه ندی نۆوان ناو یا جیناوی و وشە ی دووهم دەردەخات ، بۆ دەریپینی ئامراز یان کات یان شوین یان ئامانج یان هۆ لەم پە یۆه ندییەدا ، وە ک ئەم نمونانە ی خوارە وە ئەمە پوون دە کە نه وە :

U ئامراز (بۆ دەرخستنی ئامرازی گەشتکردن) ، ، وە ک لەم نمونە یەدا:

She travelled **by** train.

ئەو بە شەمە نده فەر گەشتی کرد.

V کات (بۆ دەرخستنی کاتی هاتن) ، وە ک : ، وە ک لەم نمونە یەدا:

He came **after** me.

ئەو لە دوای من هات.

W شوین (بۆ دەرخستنی شوینی نیشته جی) ، ، وە ک لەم نمونە یەدا:

They lived **in** Damascus.

ئەوان لە دیمە شق دە ژین.

X ئامانج (بۆ دەرخستنی ئامانجی کار) ، ، وە ک لەم نمونە یەدا:

She works **for** her living.

بۆ ژیا نی خۆی کار دە کات.

Y هۆ (بۆ دەرخستنی هۆی توپه یی) ، وە ک لەم نمونە یەدا:

He was angry **at** her delay.

ئەو توپه بوو بە هۆی دواکە وتنی کچە کە .

❧ تێبینی:

I ناو یا جیناوی دوای پریپۆزیشن بە بەرکاری ناراسته و خۆی ئەو دە ژمێردریت ،

گەر جیناوی بوو دە بی له باری بەرکاری دابن، واته :

me , you , him , her , it , us , you , them.

I دەشی پریپۆزیشن یە ک وشە بیت ، وە ک:

about, above, across, after, against, along, among, around, at, before, behind, below, beneath, beside, between, but, by, concerning, down, during, except, for, from, in, into, like, near, of, off, on, over, past, regarding, round, since, through, till, to, towards, under, until, up, with, within, without.....

— یا لە دوو وشە ، وە ک:

apart from , away from, down to, far from, inside of, instead of, next to, out of, up to,.....

— یا سی وشە ، وە ک :

in company with, in contrast with, in front of, in order to, so as to, with regard to ...

— یا زیاتر لە سی وشە ، وە ک:

at the back of, at the beginning of ,at the bottom of, at the end of, at the front of, at the side of, at the time of, at the top of, for the sake of, in the middle of, in the midst of...

I پێویستە ئەم وشانە ی ئەرکی پریپۆزیشن دە بینن جیا بکە ی نه وە لە هە مان وشە

کە ئەرکی ئاوه لکاری دە بینن ، وە ک:

Put the book **on** the table. (preposition)

کتێبە کە بخە سەر میزە کە . (پریپۆزیشن)

Put **on** your coat. (adverb)

پالتۆکە ت لە بەرکە . (ئاوه لکار)

Kamal is **in** the garden. (preposition)

که مال له نئو باخچه که دایه . (پریپوزیشن)

He opened the door and let them **in**. (adverb)

ئو دەرگاکی کرده و هه مووانی هینایه ژوره وه . (ئاوه لکار)

I پیویسته جیاوازی بکهین له دهسته‌واژه‌ی پریپوزیشن (پریپوزیشن و بهرکاری

ناپاسته‌وخۆ یا پریپوزیشن و بهرکاره‌که‌ی) له‌گه‌ل دهسته‌واژه‌ی کاری (واته پارسته ،

که پیکهاتوه له : کار + پریپوزیشن یا ئاوه لکار).

— له رسته‌ی یه‌که‌می رسته‌کانی پیشوودا، وشه‌ی (on) پریپوزیشن ، په‌یوه‌ندی

وشه‌ی (table) و وشه‌ی (book) دیارده‌خات ، که‌واته (on the table)

دهسته‌واژه‌ی پریپوزیشن .

— له نمونه‌ی دووه‌مدا وشه‌ی (on) ئه‌م په‌یوه‌ندییه دیارناکات ، به‌لگو په‌یوه‌سته

به کاری (put) ، به‌جۆری به‌یه‌که‌وه دهسته‌واژه‌یه‌کی ته‌واو پیکدین ، واته

ده‌کریت کاریکی تر بخرینه شوینی ، وه‌ک (dress) ، هه‌روه‌ک ئه‌م دهسته‌واژه

کاریانه :

He is very ill , we must **call in** a doctor.

ژۆر نه‌خۆشه ، پیویسته یه‌کسه‌ر پزیشک بانگ بکه‌ین .

She will **find out** all his secrets.

ئو هه‌موو نه‌پینییه‌کانی دهرده‌خات .

Take off your coat , it is warm today.

پالتۆکه‌ت داکه‌نه ، ئه‌مپۆ هه‌وا گه‌رمه .

Her parents were **looking after** her baby.

باوانی منداڵه‌که‌یان بۆ به‌خپۆده‌کرد .

He couldn't **get over** his difficulties.

نه‌یتوانی له کیشه‌کانی رزگار بیت .

I am trying to **give up** smoking.

من هه‌ولده‌ده‌م واز له جگه‌ره‌کیشان بئیم .

به‌کاره‌ینانی پریپوزیشن:

1. (about):

• به واتای (له دهوره‌ی):

They put a fence **about** their house.

په‌رژینیان له دهوره‌ی ماله‌که‌یان دانا .

r به واتای (نزیکه‌ی):

She will stay there **about** a month.

نزیکه‌ی یه‌ک مانگ له‌وی ده‌میتیته‌وه .

f به واتای (له‌باره‌ی):

They were talking **about** the weather.

له‌باره‌ی که‌ش و هه‌وا ده‌دان .

// به واتای (نزیکه‌...):

She is **about** to leave.

ئو نزیکه‌ بپوات .

2. (after):

• به واتای (پشت):

He was running **after** the boy.

به‌دوای منداڵه‌که‌دا پاید کرد .

r به واتای (دوای)

I'll see you **after** dinner.

دوای نان خواردن ده‌تبینم.

f به واتای (به پیی...)

He behaves **after** his morals.

به پیی بنه‌ما ئاکارییه‌کان هه‌لسوک‌وت ده‌کات.

” به واتای (له‌دوای)

She left angry **after** what he had said to her.

له‌دوای ئه‌وه‌ی پیی وت کچه‌که به توره‌یی ده‌رچوو.

.3 (at):

• بۆ ده‌رپینی کاتیکی دیاریکراو:

I saw him **at** 9 o'clock.

له کاتژمیر تۆی ته‌واو بینیم.

” بۆ ده‌رپینی شوینیکی دیاریکراو:

He was sitting **at** the table.

ده‌ق له ته‌ک میزه‌که دانیشتوو.

f بۆ ده‌رپینی حاله‌تی خه‌ریکبوون:

He is **at** work now.

ئه‌و ئیستا له کاردایه.

” بۆ ده‌رپینی ئاراسته:

She pointed **at** him.

ئاماژه‌ی بۆ کرد.

... بۆ ده‌رپینی ریژه‌ی ژماره‌یی:

He estimated the crowd **at** about 1000 persons.

خه‌لکه‌که‌ی به هه‌زار که‌س خه‌ملاند.

t بۆ ده‌رپینی هه‌ست و نه‌ستی دیاریکراو:

She was surprised **at** his words.

ئه‌و له وشه‌کانی سه‌ری سوپما.

p بۆ ده‌رپینی شوینی بچووک (دی، مال، قوتابخانه...)

He lives **at** a small village.

له دئییه‌کی بچووک ده‌ژییت.

q بۆ ده‌رپینی بریاری دیاریکراو:

She is good **at** games.

ئه‌و کارامه‌یه له یارییه‌کاندا.

r بۆ ده‌رپینی نرخ:

I bought five books **at** 50 pounds each.

پینج کتیبم به نرخ‌ی په‌نجا پاوه‌ند بۆ هه‌ر کتیبیک کپی.

.4 (by):

• بۆ ده‌رپینی ئاراسته یا بارودۆخ:

He entered the house **by** the window.

ئه‌و له په‌نجه‌ره‌که‌وه هاته ماله‌وه.

” بۆ ده‌رپینی کات:

You must be at home **by** ten.

تۆ ده‌بی له کاتژمیر ده له ماله‌وه بیت.

f بۆ ده‌رپینی ئامراز:

They came **by** train.

به شه‌مه‌نده‌فه‌ر هاتن.

” بۆ ده‌رپینی شوین:

Come and sit **by** me.

وهره وله تهنىشت من دابنیشه .

... بۆ دهربرپىنى شىواز:

She drinks tea sip **by** sip.

كچه كه چاى چۆر چۆر ده خوارده وه .

† بۆ دهربرپىنى بكه رى بنه په تى كار:

She was reading s play written **by** Shakespeare.

كچه كه شانق نامه يه كى شكسپيرى ده خوينا ده وه .

P بۆ دهربرپىنى پيوهر و كرده يى ژميريارى:

His room is 5 **by** 6 metres.

پووبه پى ژووره كه 6 **by** 5 متره .

Divide 20 **by** 5.

بيست دابه ش پينج بكه .

.5 (for):

• به واتاى (له پيناو...)

I did that **for** your sake.

له پيناو تو ئه وه م كرد .

r بۆ دهربرپىنى تامانج:

He went **for** business.

بۆ كار چووه .

f بۆ دهربرپىنى هيووا:

They are longing **for** a picnic.

هيووا خوازن گه شتيك بكه ن .

// بۆ دهربرپىنى هو:

He was punished **for** stealing.

به هوى دزى سزادرا .

... بۆ دهربرپىنى كات:

I can wait you **for** an hour.

ده توانم بۆ كاتژميريك چاوه رپيت بكه م .

† بۆ دهربرپىنى به ها:

She bought her dress **for** five thousand pounds.

كراسه كه ي به پينج هزار پاوه ند كرى .

P بۆ دهربرپىنى به رانبه رى:

I'll give you my pen **for** yours.

من پينووسى خومت ده ده مى به رانبه ر پينووسى تو .

.6 (from):

• بۆ دهربرپىنى گواستنه وه له شوينا:

They moved **from** their house last week.

ههفته ي رابردو له خانووه كه يان گواستيانه وه .

r بۆ دهربرپىنى بنج:

She buys her clothes **from** Italy.

كچه كه جلگه كانى له ئيتاليا ده كرپيت .

f بۆ دهربرپىنى هو:

She was crying **from** fear.

كچه كه له ترسان ده گريا .

// بۆ جيا كردنه وه ي دوو شت:

I can't know her **from** her sister.

ناتوانم كچه كه له خوشكه كه ي جيا بكه مه وه .

7. (in):

• بۆ دهربرپینی ماوه‌یه‌کی دیاریکراو:

I'll meet you **in** the morning.

له به‌یانیدا ده‌تبینم.

• بۆ دهربرپینی شاری گه‌وره:

She lives **in** Damascus.

له دیمه‌شقددا ده‌ژییت.

• بۆ دهربرپینی خه‌ریکی چالاکیه‌ک بوون:

He is engaged **in** reading.

ئه‌و خه‌ریکی خویندنه‌وه‌یه.

• بۆ دهربرپین له باره‌ی جلوه‌به‌رگ:

She was dressed **in** red.

کچکه کراسیکی سووری له‌به‌ر ده‌کرد.

... بۆ دهربرپینی ئامراز:

The letter was written **in** pencil.

نامه‌که به پینووسی ره‌ساس نووسرا بوو.

• بۆ دهربرپینی باری ته‌ندروستی و ده‌روونی:

She is in a good health, but **in** a bad mood.

ئه‌و باری ته‌ندروستی باشه ، به‌لام باری ده‌روونی خراپه.

• بۆ دهربرپین له کۆبوونه‌وه‌دا بوون:

He is **in** the army now.

ئه‌و ئیستا له سوپادا به.

8. (into):

• بۆ دهربرپینی جووله به‌ره‌و ناوه‌وه:

I put the book **into** the cupboard.

کتیبه‌که‌م خسته نيو ئه‌مباره‌که.

• بۆ دهربرپینی چوونه نيو حاله‌تیکی مه‌عنه‌ویی:

He is always getting **into** troubles.

ئه‌و هه‌میشه خۆی ده‌خاته گه‌رگه‌فته‌وه.

• بۆ دهربرپینی وه‌رگه‌ران بۆ زمانی دووه‌م:

Translate this passage **into** English.

ئه‌م به‌رگه‌یه وه‌رگه‌ز بۆ ئینگلیزی.

9. (of):

• بۆ دهربرپینی بنج:

She is **of** good origin.

له بنجیکی باشه.

• بۆ دهربرپینی جیا‌بوونه‌وه و وه‌لانی شتیک:

He couldn't get rid **of** his cold.

نه‌یتوانی وابکات په‌سیوه‌که‌ی چاک بیه‌ته‌وه.

• بۆ دهربرپینی خاوه‌نیتی:

The leg **of** the chair is broken.

په‌چکه‌ی کورسییه‌که شکاوه.

• بۆ دهربرپینی تابه‌ته‌ندییه‌کی دیاریکراو:

He is a man **of** courage.

ئه‌و په‌یاویکی ئازایه.

... بۆ دهربرپینی په‌یه‌وستی شتیک به شتیکی دیکه:

He was telling her stories **of** his adventures.

ئەو چىرۆكە سەرکەشىيەكانى خۇى بۇ دەوت.

† بۇ دەربېرىنى ھۆ:

She is afraid **of** cats.

كچەكە لە پشپىلە دەترسیت.

P بۇ دەربېرىنى ماددەى لى دروستكراو:

Her dress is made **of** silk.

كراسى كچەكە لە ئاورىشم دروستكراو.

Q بۇ دەربېرىنى بەشپىك لە گشت:

Give me one **of** your books.

كتىبىكى خۆتم بدەى.

R بۇ دەربېرىنى ناوهرۆك:

The boat was full **of** people.

كەشتىيەكە (بەلەمەكە) پربوو لە خەلك.

10. (on):

• بۇ دەربېرىنى شوین:

The book **on** the table.

كتىبەكە لەسەر مېزەكەيە.

, بۇ دەربېرىنى كات:

I'll come **on** Monday.

رۆژى دووشەممە ئامادە دەيم.

f بۇ دەربېرىنى ئامانج:

She did that **on** purpose.

بە مەبەست وای کرد.

„ بۇ دەربېرىنى چۆنیه‌تى:

The house is **on** fire.

خانووەكە ئاگرى تىبەربوو.

... بۇ دەربېرىنى پەيوەندى شتىك بە شتىكى ديكە:

We talked **on** many subjects.

لە بارەى زۆر بابەت دواين.

† بە واتاى نزيكى يا ئاراستەى شتىك:

Their house is **on** the river.

مالئيان لە نزيك پروبارەكەيە.

P بە واتاى (پشت بەستن بە):

He lives **on** writing.

ئەو لەسەر نووسينه‌كانى دەژييت.

11. (to):

• بۇ دەربېرىنى ئاراستە:

He went **to** London yesterday.

دوینى چوو بۇ لەندەن.

, بۇ دەربېرىنى گواستنەوہ لە حالەتیکەوہ بۇ حالەتیکى ديكە:

He is going from bad **to** worse.

ئەو لە حالەتیکى خراپەوہ بەرەو خراپتر دەچييت.

f بۇ دەربېرىنى سەرەتای کارىك و بەردەوام بوون تيايدا:

Let us get **to** work.

با دەست بەکارين.

„ بۇ دەربېرىنى کۆتايى ماوہيەك:

We stayed from seven **to** ten.

له کاتژمیر حه‌وته‌وه تا ده ماینه‌وه .

... پیش به‌رکاری ناراسته‌وخۆ:

She sent some flowers **to** her sister.

کچه‌که هه‌ندی گۆلی بۆ خوشکه‌که‌ی نارده‌بوو .

† له کاتی کۆکردنه‌وه‌ی ژمیره:

Add five **to** ten.

پینچ و ده کۆبکه‌وه .

12. (with):

• به واتای (له‌گه‌ل):

She went for a walk **with** him.

کچه‌که بۆ گه‌شتیک له‌گه‌لی چوو .

r به واتای ریککه‌وتن:

I am not **with** you on this point.

من له‌و بۆچوونه‌دا له‌گه‌ل ئیوه‌دا نیم .

f بۆ ده‌رپینی به‌راورد:

I can't compare him **with** her.

ناتوانم له‌گه‌ل ئه‌ودا به‌راوردی بکه‌م .

// بۆ ده‌رپینی تابیه‌تمه‌ندییه‌کی دیاریکراو:

That man **with** dark hair is my brother.

ئهو پیاوه‌ی پرچی ره‌شی توخه‌برامه .

... بۆ ده‌رپینی خوو و هه‌وه‌سیکی دیاریکراو:

She was looking at him **with** anger.

کچه‌که به‌توره‌یی ده‌یروانییه‌ ئه‌و .

† بۆ ده‌رپینی هۆکار:

The flowers were wet **with** dew.

گۆله‌کان به‌خوناو ته‌رپبوون .

P بۆ ده‌رپینی ئامراز:

She was writing **with** a fountain pen.

کچه‌که به‌قه‌له‌م په‌ندان ده‌ینووسی .

Q بۆ ده‌رپینی هه‌مان ناراسته .

He was swimming with the current.

ئهو له‌گه‌ل ته‌وژمه‌کاندا مه‌له‌ ده‌کات .

تییینی گشتی سه‌باره‌ت به‌ هه‌ندی پرپیۆزیشن:

U جیاوازی نێوان (above) و (over):

1. The bird is **above** the man.

بالنده‌که له‌سه‌ر پیاوه‌که‌یه .

2. The man is **over** the fence.

پیاوه‌که له‌سه‌ر په‌رژینه‌که‌دایه .

له‌رسته‌ی یه‌که‌مدا بالنده‌که له‌سه‌ر پیاوه‌که‌دایه‌ بی‌ دیاریکردن ، به‌لام له‌رسته‌ی دووه‌مدا پیاوه‌که له‌سه‌ر په‌رژینه‌که‌یه ، واته‌ راسته‌وخۆ . و وشه‌ی (above) پیچه‌وانه‌که‌ی (below) ، وشه‌ی (over) پیچه‌وانه‌که‌ی (under) .

V جیاوازی نێوان (in) و (into):

A man is diving **into** the sea, the other is **in** it.

پیاویك خۆی ده‌خاته ده‌ریاوه ، ئه‌وه‌ی دیکه له‌نیو ده‌ریادایه .

هەندیک هەلە ی باو له به کارهێنانی پریپۆزیشن:

U هەلە ی به کارهێنانی پریپۆزیشنیک له بری یه کیکێ دیکه له شوینیکێ دیاریکراو:

She was afraid *from* the dog. (هەلە)

She was afraid of the dog. (راست)

کچه که له سهگه که ده ترسا.

He came *with* the train. (هەلە)

He came by train. (راست)

به شه مهنده فه رها ت.

Our house consists *from* the three rooms. (هەلە)

Our house consists of three rooms. (راست)

ماله که مان له سی ژوور پیکدیت.

He was cured *from* his illness. (هەلە)

He was cured of his illness. (راست)

له نه خو شیبیه که ی چاک بۆه.

She wanted to get rid *from* him. (هەلە)

She wanted to get rid of him. (راست)

کچه که ویستی وه لای بنیت.

He is good *in* mathematics. (هەلە)

He is good at mathematics. (راست)

ئهو کارامه یه له بیکاری.

She is jealous *from* her sister. (هەلە)

She is jealous of her sister. (راست)

له رسته ی یه که مدا خۆی ده خاته ده ریا ، واته له باری جو له دایه ، بۆیه پریپۆزیشن

(into) ی بۆ به کاردیت که پچه وانه که ی (out of) ، به لام له رسته ی دووه مدا

پیاوه که له نیو ده ریا یه ، واته جیگیره ، بۆیه پریپۆزیشن (in) به کاردیت.

W جیاوازی (to) و (at):

He goes **to** school every day. He is **at** school now.

ئهو هه موو رۆژیک ده چیته قوتابخانه . ئهو ئیستا له قوتابخانه یه .

له و کاته ی ده مانه ویت حاله تیکێ جو له یی ده برپین ، ئه و پریپۆزیشن (to)

به کاردین ، که پچه وانه ی (from) ه ، که چی پریپۆزیشن (at) به کاردین بۆ

حاله تی جیگیر.

X جیاوازی نیوان (between) و (among):

The dog is **between** the man and the cat.

سه گه که له نیوان پیاوه که و پشیله که دایه .

پریپۆزیشن (between) به کاردیت ، بۆ ده برپینی بوونی شتیک له نیوان دوو شتی

دیکه دا ، پریپۆزیشن (among) به کاردیت بۆ ده برپینی ئه و شته له نیوان کۆمه له

شتیک.

Y جیاوازی نیوان (since) و (for):

پریپۆزیشن (since) به کاردیت بۆ ده برپینی کاتیک دیاریکراو:

I have not seen him **since** Monday.

له دووشه ممه وه نه مبینوه .

به لام پریپۆزیشن (for) به کاردیت بۆ ده برپینی ماوه یه کی کاتی دیاریکراو:

I have not seen him **for** three days.

بۆ ماوه ی سی رۆژ نه مبینوه .

Translate this sentence *to* Arabic. (هه‌له)

Translate this sentence *into* Arabic. (پاست)

ئەم رسته‌یه وه‌رگێره بۆ عه‌ره‌بی.

Write your answers with ink. (هه‌له)

Write your answers in ink. (پاست)

وه‌لامه‌كانت به‌ په‌ندان بنووسه.

The cup is full with tea. (هه‌له)

The cup is full of tea. (پاست)

پیاڵه‌که پیره له چای.

I am sure *from* his honesty. (هه‌له)

I am sure of his honesty. (پاست)

من دانیام له ده‌ست پاکیه‌که‌ی.

▼ هه‌له له به‌کاره‌یتانی پرییۆزیشنیک که پئویست نییه به‌کاربیت:

Please answer *to* my question. (هه‌له)

Please answer my question. (پاست)

تکایه وه‌لامی پرسیاره‌که‌م بده‌وه.

We entered *into* the classroom. (هه‌له)

We entered the classroom. (پاست)

چووینه نیۆ هۆلی خویندن.

I have finished *from* my work. (هه‌له)

I have finished my work. (پاست)

من کاره‌که‌م ته‌واوکرد.

غیره‌یی(گومان) به خوشکه‌که‌ی ده‌بات.

They have left *to* Damascus. (هه‌له)

They have left for Damascus. (پاست)

بۆ دیمه‌شق چوون.

He lives *from* his brother's money. (هه‌له)

He lives on his brother's money. (پاست)

ئو له‌سه‌ر پاره‌ی براکه‌ی ده‌ژیت.

He plays *with* our team. (هه‌له)

He plays for our team. (پاست)

ئو له‌گه‌ڵ تیمه‌که‌ی ئیمه یاری ده‌کات.

The teacher was pleased *from* her. (هه‌له)

The teacher was pleased with her. (پاست)

مامۆستا له‌و خوشحال بوو.

She sat *on* the table. (هه‌له)

She sat at the table. (پاست)

کچه‌که له‌سه‌ر میزه‌که دانیش.

He took his brother *from* his hand. (هه‌له)

He took his brother by the hand. (پاست)

ئو ده‌ستی براکه‌ی له مه‌چه‌که‌وه گرت.

She was tired *from* him. (هه‌له)

She was tired of him. (پاست)

کچه‌که له‌و وه‌پس بوو.

من له کهش و هه‌وای گهرم پانه‌هاتووم.

She is **afraid of** dogs.

ئو له سه‌گان ده‌ترسیت.

They **agree with** him.

ئوان له‌سه‌ر هه‌مان پای ئه‌ودان.

He is **angry with** her.

ئو له ئوان توپه‌یه.

The matter was **apparent to** him.

شته‌که پوون بوو بۆ ئو.

He will **argue with** them.

ئو گفتوگۆیان له‌گه‌ڵ ده‌کات.

They will **arrive at** the village.

ئوان ده‌گه‌ن به‌ دێیه‌که.

He was **ashamed of** his conduct.

ئو له په‌فتاره‌که‌ی شه‌رمه‌زاربوو.

I am **astonished at** the matter.

من به‌ شته‌که سه‌رسامم.

They **believe in** God.

باوه‌پیان به‌ خودایه.

He is **careful of** his health.

ئو ئاگاداری ته‌ندروستی خۆیه‌تی.

May I **comment on** this?

ئایا ده‌توانم قسه‌ له‌سه‌ر ئه‌مه‌ بکه‌م؟

She always **complains of** the heat.

ئو هه‌میشه له‌ گه‌رما بیزاره.

He reached *to* the school early. (هه‌له)

He reached **the school early**. (پاست)

ئو زوو‌گه‌یشه قوتابخانه.

W هه‌له له به‌کارنه‌هینانی پریپۆزیشنیک که پێویسته به‌کاربیت:

Who is knocking the door? (هه‌له)

Who is knocking **at the door**? (پاست)

کێ له ده‌رگا ده‌دات؟

Please remind me his name. (هه‌له)

Please remind me **of his name**. (پاست)

تکایه ناوه‌که‌یم بخه‌روه بیر.

He can always reply her inquiries. (هه‌له)

He can always reply **to her inquiries**. (پاست)

ئو هه‌میشه ده‌توانی وه‌لامی پرسیاره‌کانی بداته‌وه.

She was waiting her son anxiously. (هه‌له)

She was waiting **for her son anxiously**. (پاست)

ئو به‌ ناآرامییه‌وه چاوه‌پوانی کورپه‌که‌ی ده‌کرد.

ده‌سته‌واژه‌کانی په‌یوه‌ست به‌ چه‌ندان پریپۆزیشن دیاریکراو:

هه‌ندی ده‌سته‌واژه هه‌ن په‌یوه‌ستن به‌ پریپۆزیشن دیاریکراو ، وا باشه به‌ یه‌که‌وه

له‌به‌رکرتین ، وه‌ک یه‌که‌یه‌کی ته‌واوکه‌ر ، وا له‌ خواره‌وه‌ گرتگرتینیان ده‌خه‌ینه‌پوو:

He was **accused of** stealing.

ئو به‌ دزی تۆمه‌تبارکراوو .

I am not **accustomed to** hot weather.

له بیرکاری باشه .

He is **incapable of** running.

ئو توانای پارکردنی نییه .

She always **insists on** her opinion.

ئو همیشه سووره له سه‌ر پایه‌که‌ی .

He is **interested in** music.

ئو حه‌زی له میوزیکه .

She is **jealous of** her sister.

ئو غیره‌یی (گومان) به خوشکه‌که‌ی ده‌بات .

She is **married to** a rich man.

ئو شووی به که‌سیکی ده‌وله‌مه‌ند کرد .

They are **pleased with** you.

ئوان به تو خوشحالن .

I **prefer tea to** coffee.

من چا به باشتر ده‌زانم له قاوه .

She is **proud of** her husband.

ئو شانازی به شووه‌که‌ی ده‌کات .

Are you **satisfied with** your marks?

ئایا تو له نمره‌کانت رازیت؟

My book is not **similar to** his.

کتیبی من وه‌ک کتیبی ئو نییه .

I am **sure of** his honesty.

من دلنایم له ده‌ستپاکیه‌که‌ی .

Are you **tired of** reading?

ئایا له خویندنه‌وه‌ی وه‌رس بوون؟

The team is **composed of** ten players.

تیمه‌که له ده یاریزان پیکدیت .

The week **consists of** seven days.

هفته له هه‌وت رۆژ پیکدیت .

The mountains are **covered with** snow.

چیا به به‌فر داپۆشراوه .

He was **cured of** his illness.

له نه‌خۆشییه‌که چاک بیۆه .

She **depends on** herself.

ئو پشت به خۆی ده‌به‌ستیت .

My book is **different from** yours.

کتیبه‌که‌م له کتیبه‌که‌ی تو جیاوازه .

She was **dressed in** black.

ئو په‌شی پۆشی بوو .

I am **engaged in** reading.

من خه‌ریکی خویندنه‌وه‌م .

She is **engaged to** her cousin.

ده‌ستگیرانی ئامۆزاکه‌یه‌تی .

He **failed in** history.

له وانه‌ی میژوو که‌وت .

They **feed on** rice.

ئوان برنج ده‌خۆن .

It is **full of** oil.

په‌ له زه‌یت .

He is **good at** mathematics.

7- ئامرازه‌کانی به‌ستنه‌وه (Conjunctions)

U ئامرازه‌کانی به‌ستنه‌وه ئه‌و وشه و ده‌ربهرینه‌ن بۆ پیکه‌وه به‌ستنی دوو وشه یان دوو رسته به‌کار دێن.

U ئامرازه‌کانی به‌ستنه‌وه ، جاری وایه یه‌ک وشه‌ن ، وه‌کو:

and , or , but , for . yet....

U جاری وایه دوو وشه یان زیاتری پیکه‌وه‌ن ، وه‌کو:

either...or , neither...nor , both...and , not only... but (also)....

U جاری وایه ، دوو وشه یان زیاترن که له قالبی وشه‌یه‌کدا تیک ترنجاون ، وه‌ک:

however , otherwise , nevertheless , notwithstanding...

ئامرازی به‌ستنه‌وه‌ش ده‌کرینه دوو جۆری سه‌ره‌کیی:

U ئه‌و ئامرازانه‌ی به‌ستنه‌وه که ئه‌و وشه و رسته‌یه‌ی که له پایه و گرنگیدا یه‌کسانن ، پیکه‌وه ده‌به‌ستن.

V ئه‌و ئامرازانه‌ی به‌ستنه‌وه که ئه‌و رسته‌یه‌ی له پایه و گرنگیدا جیاوازن ، پیکه‌وه ده‌به‌ستن.

U ئه‌و ئامرازانه‌ی به‌ستنه‌وه که ئه‌و وشه و رسته‌یه‌ی له پایه و گرنگیدا یه‌کسانن ، پیکه‌وه ده‌به‌ستن:

ئه‌م جۆره‌ش له پووی مه‌عنا و ئه‌رکه‌وه ، ده‌کرینه پینچ کۆمه‌ل:

کۆمه‌لی یه‌که‌م: ئه‌و ئامرازانه‌ی پیکه‌وه به‌ستن که مه‌عنا ی کۆکردنه‌وه و خستنه پال یه‌ک ، یان خستنه‌سه‌ری دانه‌یه‌کی دیکه بۆ ئه‌و شتانه‌ی پینچتر له رسته‌که‌دا هاتوون ، ده‌گه‌یه‌نن ، که ئه‌مانه‌ن:

And , both...and , moreover , not only ... but (also) , neither...nor , further , further more , besides , then , as well , as well as , no less than , together with .

— ئه‌و نمونانه‌ی خواره‌وه ، به‌کاره‌یتانی ئه‌و ئامرازانه پوون ده‌که‌نه‌وه:

When he saw her , he started to shout and sing.

که ئه‌وی دیت ده‌ستی به‌هاوار و گۆرانی کرد.

She is studying both English and French.

ئه‌و ئینگلیزی و فه‌ره‌نسی پیکه‌وه ده‌خوینئ.

The price is high more over the house is not suitable.

نرخه‌که به‌رزه ، سه‌ره‌پای ئه‌وه ، خانووه‌که‌ش له بار نییه.

She is not only a beautiful woman but (also) a rich one.

ئه‌و نه‌ک هه‌ر ئافه‌رتیکی جوانه ، ده‌وله‌مه‌ندیشه.

Neither she nor her sister were in the party.

نه‌خۆی و نه‌خوشکه‌که‌ی ، له ئاهه‌نگه‌که نه‌بوون.

The car was new , furthermore , it was cheap.

سه‌پاره‌که نوێ بوو ، سه‌رباری ئه‌وه هه‌رزانی بوو.

I don't want to go , besides I am tired.

من نامه‌وی بپۆم ، وی‌پری ئه‌وه ماندووشم.

You must buy new clothes , like wise , you need a hair cut.

تۆ ده‌بی به‌رگیکی نوێ بکری ، هه‌روه‌ها پنیوستت به سه‌رچاگردنه.

Meet her first , then take your decision.

یه که مجار ببینه ، نه و جار برپاری خۆت بده .
 He wants to buy the house and the furniture as well.
 نه و ده‌یه وی خانووه که بکری ، هه‌روا نیوما له‌که‌ش .
 She is kind as well as beautiful.
 نه و سه‌رباری جوانییه که ی ، میهره بانیشه .
 She , not less than you , is responsible for that.
 نه و یش هه‌روه که تو ، له‌وه به‌رپرسیاره .
 The manager , together with his assistant , is going to
 Cairo next week.
 به‌رپوه‌به‌ر ، له‌گه‌ل یاریده‌ده‌ره که ی پیکه‌وه ، هه‌فته‌ی داها‌توو ده‌چنه قاهره .

چهند تیبینییه‌ک:

• (and) ی نامرازی به‌ستنه‌وه ، ده‌کری به‌م مه‌عنايانه به‌کاربیت:
 Ž پاشان . { ئینجا ، نه‌وجار } .

She threw the ring in his face and left the room.
 نه‌نگوستیله‌که‌ی به‌دم و چاوی دادا ، پاشان ژوره‌که‌ی به‌جیه‌یشت .
 Ž پیکه‌وه به‌ستنی چهند وشه‌یه‌کی دوباره‌بووه‌وه بو‌ده‌رپینی مانای به‌رده‌وامی:
 We waited and waited for hours and hours.
 بو‌ماوه‌ی چهندان سه‌عات هه‌ر چاوه‌پوان بووین .
 Ž بو‌ده‌رپینی نه‌نجامیک یان مه‌رجیک:

Laugh , and the world. Laughs with you.
 پیکه‌نه ، دنیا له‌گه‌لت پی‌ده‌که‌نی .
 Ž له‌میانی گفتوگودا ، به‌تایبه‌تی له‌دوای کاره‌کانی { come , go , try } به‌مه‌عنا { بو‌نه‌وه‌ی }:

Come and have tea with us.
 وه‌ره بو‌نه‌وه‌ی له‌گه‌ل ئیمه‌چا بخۆیه‌وه .
 - نه‌گه‌ر دوو وشه‌ی تاک به‌ { and } پیکه‌وه به‌سترتین ، به‌م جو‌ره‌ی خواره‌وه
 په‌فتاری تاک و کۆیان له‌گه‌ل ده‌کریت:
 Ž نه‌گه‌ر دوو شه‌که یه‌ک شت بگه‌یه‌نن ، نه‌وا په‌فتاری تاکیان له‌گه‌ل ده‌کریت و ،
 { the } ی نامرازی ناسین و ، { a , an } ی نامرازی نه‌ناسین وه‌رده‌گرن ، وه‌کو:
 She was the life and soul of the party.
 نه‌و ژیان و گیانی ئاهه‌نگه‌که بوو .
 Ž به‌لام نه‌گه‌ر دوو وشه‌که ، هه‌ریه‌که‌ی شتیکی جیاواز بگه‌یه‌نیت ، نه‌وه په‌فتاری
 کۆیان له‌گه‌ل‌دا ده‌کریت و ، هه‌ریه‌که نامرازی خۆی وه‌رده‌گریت ، وه‌کو:

He bought a coat and a necktie.
 چاکه‌تیک و بو‌نیباغیکی کری .
 r له‌کاتی به‌کاره‌ینانی نامرازه‌کانی به‌ستنه‌وه
 { as well as , no less than , together with }
 بو‌پیکه‌وه به‌ستنی دوو بکه‌ر ، کاره‌که شیوازه‌که‌ی له‌گه‌ل بکه‌ری یه‌که‌مدا
 ده‌گونجی .

کۆمه‌لی دووه‌م: نه‌و نامرازانه‌ی به‌ستنه‌وه که سه‌رپشکرده‌ن له‌نیوان دوو شتدا ،
 یان دانی به‌هایه‌کی نزیکه‌راوه به‌کالیه‌که ده‌گه‌یه‌نن ، نه‌و نامرازانه‌ش نه‌مانه‌ن:
 or , either... or , or (else) , other wise
 — نه‌م نمووانه ، به‌کاره‌ینانیان پوون ده‌که‌نه‌وه:

Say some thing or leave me alone.
 یان قسه‌یه‌که بکه ، یان به‌ته‌نی به‌جیم بیله .

This will cost you 25 or 26 pounds.

ئەمە 25 یان 26 لېرەت لەسەر دەکەوێت.

I want to see either your father or you mother.

دەمەوی یان بابت ببینم ، یان دایکت.

Do what I tell you ore (else) don't ask for my advise.

ئەوێ پێت دەلێم ، بیکە ، دەنا داوای ئامۆژگاریم لێمەکە.

You must stay silent , otherwise I'll leave the room.

دەبێ بێدەنگ بن ، دەنا ژوورەکە بەجێ دێلم.

چەند تێبینییەک:

• ئەگەر دوو شت لە نرخدا زۆر لێک جیا بوون ، ناکرێ بە ئامرازی {or} پێکەوه ببەسترین.

، لە بەر ئەوێ ئامرازی {neither...nor} ی پێکەوه بەستن مەعناى کۆکردنەوه لە دۆخى نەری (نەفی)دا دەگەیهنێت ، لەگەڵ کۆمەلێ یەکەم دانراوه .

کۆمەلێ سییەم: ئەو ئامرازانەى پێکەوه بەستن که مەعناى تێهەلێنانەوه (استدراك) دەگەیهنن ، که ئەمانەن:

but , but that , but then , only , yet , how ever , still , nevertheless , none the less , though , where as , while , (but) on the other hand , although , even though , (but) in contrast , not with standing , in spite of , despite.

— ئەم نمونانەى خواری ، بەکارهێنانیان پوون دەکەنەوه:

They invited her to the party , but she didn't come.

بۆ ئاھەنگەکە لێیان گێرایەوه ، بەلام نەهات.

There is no doubt but that he is guilty.

گومان لەویدا نییە کە ئەو تاوانبارە.

He can't hear well but then what do you expect from an old man?

ئەو ناتوانی ببیستیت ، بەلام تۆ لە پیاویکی پیر بە تەمای چی؟

She wants to sleep , only she can't.

ئەو دەیهوی بنوی ، بەلام ناتوانی.

His story was strange yet true.

بە سەرھاتەکەى سەیر بوو ، بەلام راست بوو.

It is raining hard , however I should go.

باران بەخوێ دەباری ، لەگەڵ ئەوێ شدا دەبێ برۆم.

She is quarrelsome, still we like her.

ئەو چەنەبازە ، لەگەڵ ئەوێ شدا خوشمان دەوێت.

What you said was true , but nevertheless un – kind.

ئەوێ گوتت راستە ، بەلام زەر و پەقە.

I'll buy this picture though I don't understand it.

لە مەولایم وینەیه دەکرم ، هەرچەندە تیشی ناگەم.

She wants a car , where as he would rather buy a house.

ئەو سەیارەى دەوی ، لە کاتیکیدا ئەو پێی چاکە خانوویک بکری.

He likes to read , while she prefers social activities.

ئەو حەز لە خویندەنەوه دەکات ، بەلام ئەو چالاکییە کۆمەلایەتیەکانی پێی چاکترن.

He is a hard working man , (but) on the other hand not very clever.

ئەو لە ئیشەکەیدا پیاویکی شیلگیرە ، بەلام لە سەریکی دیکەوه زۆر زیرەک نییە.

You say that he'll fail , (but) in contrast I know he will succeed.

تۆ ده‌لّی ی ئه‌و تّیده‌شکّی ، به‌لام من به‌ پیچّه‌وانه‌وه ، ده‌زانم سه‌رده‌که‌وئیت.

They must do that notwithstanding/ in spite of any objection.

سه‌ره‌پای هه‌موو ناره‌زاییه‌ک ، ئه‌وان پّیویسته ئه‌وه بکه‌ن.

چهند تّیبنییه‌ک:

• ده‌بّی به‌کاره‌ینانی {but} ی ئامرازی پّیکه‌وه‌به‌ستنی به‌مه‌عنا {به‌لام} و ، به‌کاره‌ینانی وه‌کو پّریپۆزشنّیک که‌ته‌واوکه‌ری به‌دوادا دّیت و ، {بیجگه} ، له‌وه‌ده‌در {ده‌گه‌یه‌نّیت} ، لّیک جیا بکرّیته‌وه ، وه‌کو له‌م نمونه‌دا دیاره :

He may do anything but that.

ئهو ده‌کرّی هه‌موو شتّیک بکات ، بیجگه له‌وه .

، ده‌بّی به‌کاره‌ینانی {only} به‌ ئامرازی پّیکه‌وه‌به‌ستنی و ، به‌کاره‌ینانه‌کانی دیکه‌ی لّیک جیا بکرّینه‌وه ، وه‌کو له‌م نمونه‌دا دیاره :

She is the only girl in the office. (adj.)

ئهو تاقه‌کچه له‌ دائیره‌که‌دا . (ئاوه‌لئاو)

There are only two rooms in his house. (adv.)

ته‌نها دوو ژوور له‌ خانووه‌که‌ی ئه‌ودا هه‌ن . (ئاوه‌لکار)

f ده‌بّی جیاوازی بکه‌ین له‌ نّیوان {yet} دا کاتّیک ئامرازی پّیکه‌وه‌به‌ستنه و مه‌عنا {به‌لام} ده‌گه‌یه‌نّیت و ، دوو پّسته پّیکه‌وه‌ده‌به‌ستّیت و ، کاتّیک وه‌ک ئاوه‌لئاو به‌کار دّیت ، وه‌کو ئه‌م نمونه‌یه :

Keep still and fasten your eyes on me. (adj.)

بّی جووله‌ بمّینه‌وه و چاو له‌ من بېره . (ئاوه‌لئاو)

کۆمه‌لّی چواره‌م: ئه‌و ئامرازانه‌ی پّیکه‌وه‌به‌ستنی که‌مه‌عنا ی ئه‌نجامگیری ده‌گه‌یه‌نن ، که‌ ئه‌مانه‌ن :

So , for , therefore , consequently , accordingly , on that account , for that reason , hence , thus. □

— ئه‌م نمونه‌وانه‌ی خواره‌وه به‌کاره‌ینانیان پّرون ده‌که‌نه‌وه :

She had a headache , so she went to bed.

ئهو سه‌ری دّیشا ، بۆیه چووه نّیو جیگا .

He doesn't go out at night , for he is a fraid of thieves.

ئهو به‌شه و ناچپّته ده‌رّی ، چونکه له‌ دزان ده‌ترسّیت .

I didn't see her , therefore I can't give any opinion.

ئهنه‌مه‌دیوه ، بۆیه ناتوانم هه‌چ بېروپایه‌ک ده‌رېرم .

The rain was heavy , consequently we stayed at home.

باران به‌ لّیزمه بوو ، له‌ ئه‌نجامی ئه‌وه‌دا له‌ مالّی ماینه‌وه .

His work was excellent , accordingly he may gain the first prize.

ئیشه‌که‌ی نایاب بوو ، له‌به‌ر ئه‌وه له‌وانه‌یه خه‌لاتی یه‌که‌م به‌رّیته‌وه .

She will not help him , on that account he must do the work alone.

ئهو یارمه‌تیی نادات ، له‌به‌ر ئه‌وه ده‌بّی به‌ته‌نّی ئیشه‌که‌ بکات .

She is always angry , for that reason no one likes to visit her.

ئهو هه‌میشه توورپه‌یه ، له‌به‌ر ئه‌و هۆیه که‌س چه‌ز ناکات سه‌ری لّیدات .

He was born on Friday , hence he was named ((Friday)).

ئو پۆژی هه‌ینی له دایکبوو ، له‌به‌ر ئه‌وه ناوی لێ نرا ((هه‌ینی)).
 There has been no rain , thus the crops are likely to suffer.
 باران نه‌باریی ، له‌به‌ر ئه‌وه په‌نگه به‌روبووم تووشی گرفت بێت.

ژچه‌ند تێبێنییه‌ك:

• ده‌بێ {so} ی ئامرازی به‌ستنه‌وه ، که مه‌عنای {بۆیه : له‌به‌ر ئه‌وه} ده‌گه‌یه‌نی و ، {so} ی ئاوه‌لکار ، که مه‌عنای {ئاوا} ده‌گه‌یه‌نی ، لێک جیا‌بکریته‌وه ، وه‌کو ئه‌م نمونه:

You must write it like so. (adv.)
 ده‌بێ به‌م شیوه‌یه بێنووسی. (ئاوه‌لکار)
 ، ده‌بێ {for} ی ئامرازی پێکه‌وه‌به‌ستن که مه‌عنای {چونکه} ده‌گه‌یه‌نی و ، {so} ی ئامرازی لێک‌ده‌ر (حرف جر) که مه‌عنای {له‌به‌ر} ده‌گه‌یه‌نی ، لێک جیا‌بکریته‌وه ، وه‌ک ئه‌م نمونه:

She made all that for you. (prep.)
 ئه‌و ، هه‌موو ئه‌و شته‌ی له‌به‌ر تو کرد. (حرف جر)
کۆمه‌لی پێنجه‌م: ئه‌و ئامرازه‌ی پێکه‌وه‌به‌ستن ، که لێک‌دانه‌وه ده‌گه‌یه‌نن ، ده‌گرێته‌وه ، که ئه‌مانه‌ن:

as , for , or (rather) , namely , that is (to say) , i.e , viz. , for instance , for example , say , let us say.

— ئه‌م نمونه‌ی خوارێ ، به‌کارهێنانیان پوون ده‌که‌نه‌وه:

We must hurry as the plane will take off at ten.
 ده‌بێ په‌له‌ بکه‌ین ، مادام فرۆکه‌که سه‌عات ده‌هه‌له‌ده‌ستی.

They like to visit him , for he is a hospitable man.
 ئه‌وان هه‌ز ده‌که‌ن سه‌ردانی بکه‌ن ، چونکه پیاویکی میوانگه‌ر.
 He came late last night , or (rather) early this morning.
 ئه‌و شه‌وی دی دره‌نگهات ، یان چاکتر بلێن ، ئه‌م به‌یانیه زووهات.
 There is one person who should go, namely you.
 که‌سێک هه‌یه ده‌بێ بروات ، ئه‌ویش توی.
 She likes animals, that is (to say)/ i.e./ viz. cats and dogs.
 ئه‌و ئازده‌لی خو‌ش ده‌وین ، واته: پشیله و سه‌گ.
 He is fond of modern poetry, for instance / for example, Eliot's poems.
 ئه‌و شه‌یدای شیعری نوێیه ، وه‌کو شیعره‌کانی ئیلیۆت.
 His farm is not far, (let us) say, 20 kilometers or so.
 کێلگه‌ی وی دوور نییه ، با بلێن: 20 کیلۆمه‌ترێک ، شتیکی وایه.

ژچه‌ند تێبێنییه‌ك:

• ده‌بێ جیا‌وازی به {for} ی لێک‌دانه‌وه له‌م کۆمه‌له‌دا و ، {for} ی ئه‌نجامگیری له‌ کۆمه‌لی چواره‌مدا بکریت.
 ، ده‌بێ {or} ی لێک‌دانه‌وه له‌م کۆمه‌له‌دا و ، {or} ی سه‌رپه‌شکرده‌ن له‌ کۆمه‌لی دووه‌مدا لێک جیا‌بکریته‌وه.

V ئەو ئامرازانەى بەستنه‌وه که ئەو پستانه‌ى له پایه و گرنگیدا لیک

جیان ، پیکه‌وه ده‌به‌ستن:

ئەم ئامرازانە دوو پسته پیکه‌وه ده‌به‌ستن ، یه‌کیان پسته‌یه‌کی سه‌ره‌کی سه‌ره‌خۆیه ، ئەوی دیکه‌ش پسته‌یه‌کی لاوه‌کی شوینکه‌وتووی پسته سه‌ره‌کیه‌که‌یه .

پسته لاوه‌کیه‌که ، یان پسته‌یه‌کی ناوی (noun clause) ، یان پسته‌یه‌کی ئاوه‌ئناوی (adjective clause) یان پسته‌یه‌کی ئاوه‌لکاری (adverb clause) .

1- پسته‌ی ناوی (noun clause): ئەو پسته‌یه‌که جی جی ناو ده‌گرێته‌وه ، ده‌بیته:

أ. بکه‌ر (subject) و ، له‌م باره‌دا له‌ پیش پسته‌ی سه‌ره‌کی دیت:

What you do , seems very dangerous.

ئەوی تۆ ده‌که‌ی ، زۆر ترسناک دیاره .

ب. به‌رکار – ته‌واکه‌ری راسته‌وخۆ – (direct object):

I don't understand what you want to say.

من تیناگه‌م تۆ ده‌ته‌وی بلێی چی .

ج. ته‌واکه‌ری به‌یاریده (prepositional object):

They were talking about what she had done.

ئەوان ده‌ریاره‌ی ئەو شته‌ی ئەو کردبووی ، ده‌دان .

د. جیگر (apposition):

The news that she had married astonished him.

هه‌والی می‌زدکردنی وی ، سه‌رسامی کرد .

2- پسته‌ی ئاوه‌ئناوی (adjective clause) ، که ئەو پسته‌یه‌ جی جی ئاوه‌ئناو

ده‌گرێته‌وه و ، ئەم ئامرازانەى به‌ستنه‌وه‌ى له‌گه‌لدا به‌کار دێن:

who , whom , whose , which , what.

پسته‌ی ئاوه‌ئناویش دوو جۆره:

أ. پسته‌ی دیاری نه‌کراوی ئاوه‌ئناوی : ئەو پسته‌یه‌ سیفه‌تیکی زیاده‌ ده‌داته‌ پال

ئاوه‌ئناو و ، لابردنی ، نابیته‌ هۆی که‌مبونی مانای گشتی و ، اباوه‌ ئەو پسته

بخړیته‌ نیوان دوو جیاکه‌ره‌وه ، یان که‌وانه‌وه:

William Shakespeare , who wrote Hamlet , died in 1616.

وليام شكسپير ، که هاملیتی نووسیوه ، سالی 1616 مردوه .

Her brother , whom we meet in Damascus , arrived yesterday.

برایه‌که‌ی ، که له‌ دیمه‌شوق دیتما ، دوینی گه‌شته‌ جی .

﴿ئەم پسته‌ ئەوه‌ ده‌گه‌یه‌نی که‌ کچه‌که‌ هه‌ر ئەو برایه‌ی هه‌یه‌ که‌ ئیمه‌ له‌ دیمه‌شوق

دیتما﴾ .

Our neighbours , whose house was damaged , will move tomorrow .

دراوسیکانمان که‌ خانووه‌که‌یان پووخا ، سه‌به‌ینی ده‌پۆن .

The car , about which you told me , was bought yesterday.

ئەو سه‌یاره‌ی تۆ بۆت باس کردم ، دوینی کپرا .

ب. پسته‌ی دیاریکراوی ئاوه‌ئناوی: به‌شیک پیوستی بیروکه‌ی گشتی پسته‌یه‌ و ،

پشت گوئ خستنی ، واده‌کات مه‌عناکه‌ ته‌واو نه‌بیته‌ و نابی له‌ نیوان دوو جیاکه‌ره‌وه

، یان دوو که‌وانه‌دا دابنریت:

تۆ بچییه هەر کوی یهك ، ئه‌ویش ده‌چیت.

ب. بۆ ده‌رخستنی کاتی پوودانی کار ، که ئه‌م ئامرازانه‌ی به‌ستنه‌وه‌ی له‌گه‌لدا به‌کار دین:

when , while , after , before , until , since , as soon as , as
وه‌کو ئه‌م نموونه:

I'll see you when I finish my work.

کاتی ئه‌م ئه‌وه‌ی که ته‌واو بکه‌م ، ده‌تبینم.

She learned three languages while she was in Europe.

ئو که له‌ ئه‌وروپا بو ، سێ زمانان فیربووه.

I'll meet you after/ before dinner.

له‌ دوا / له‌ پاش خه‌وتنان ، ده‌تبینم.

We shall wait for you until ten o'clock.

هه‌تا سه‌عات ده‌ چاوه‌پوانت ده‌که‌ین.

He hasn't met her since they were in the university.

له‌و کاته‌وه‌ که له‌ زانستگا بو — ون ، ئه‌وی نه‌ی دیوه‌.

He got married as soon as he left university.

هه‌ر که زانستگای به‌جیه‌شت ، ژنی هینا.

She stopped still as she saw him.

هه‌ر که ئه‌وی دیت ، پاوه‌ستا.

ج. بۆ ده‌رخستنی چۆنیه‌تی پوودانی کار ، که ئه‌م ئامرازانه‌ی به‌ستنه‌وه‌ی له‌گه‌لدا به‌کار دین:

as , as if , as though ,

The man who is standing at the corner , is my brother.

ئو پیاوه‌ی له‌ سیله‌که‌ پاوه‌ستاوه ، برامه‌.

Her brother (whom) we met in Damascus , arrived yesterday.

ئو برابه‌ی وی که له‌ دیمه‌شق دیمان ، دوینی گه‌شته‌جی.

ئو پرسته‌یه ئه‌وه‌ ده‌گه‌یه‌نی که کچه‌که‌ زیاتر له‌ برابه‌کی هه‌یه‌ و ، لیره‌دا ئه‌وه‌مان مه‌به‌سته‌ که له‌ دیمه‌شق دیمان.

The house whose front is blue , was sold yesterday.

ئو خانووه‌ی پێشه‌وه‌ی شینه ، دوینی فرۆشرا.

The book (which) I bought is about the plastic arts.

ئو کتێبه‌ی من کریم ، ده‌رباره‌ی هونه‌ری شیوه‌کارییه‌.

ژ تیبینییه‌ک:

ئه‌گه‌ر ئامرازی به‌ستنه‌وه‌ ته‌واوکه‌ری نیو پرسته‌ی شوینکه‌وتوو بگه‌یه‌نیت ، ده‌کرئ ئامرازه‌که‌ لابریت ، وه‌کو له‌ پرسته‌ی دووه‌م و چواره‌می کۆمه‌لی پێشوودا ، که ئامرازه‌که‌ خراوه‌ته‌ نیو دوو که‌وانه‌وه‌.

3- پرسته‌ی ئاوه‌لکاری (adverb clause): ئه‌و پرسته‌یه‌ که جیی ئاوه‌لکار ده‌گرێته‌وه‌ و ، له‌م بارانه‌دا به‌کار دیت:

أ. بۆ ده‌رخستنی شوینی پوودانی کار ، که ئه‌م دوو ئامرازانه‌ی به‌ستنه‌وه‌ی له‌گه‌ل به‌کار دین: where , wherever وه‌کو ئه‌م دوو نموونه:

I'll meet you where we met yesterday.

له‌و جیه‌ی دوینی یه‌کدیمان لی دیت ، ده‌تبینم.

She will go wherever you go.

she will make it as you like it.

تۆ چۆنت پی خۆشه ، ئه‌و وای لیده‌کات.

She looks as if she had seen a ghost.

ئه‌و هه‌ر ده‌لئی تارماییه‌کی دیتوه.

He behaves as though he were better than you.

ئه‌و وا په‌فتار ده‌کات وه‌کو بلئی له تۆ چاکتره.

د. بۆ ده‌رخستنی هۆی پوودانی کار ، که ئه‌م ئامرازانه‌ی به‌ستنه‌وه‌ی له‌گه‌لدا به‌کار دین:

because , (that) , since , as , seeing that , now that.

ئه‌م نمونه‌ی خواره‌وه ئه‌وه پوون ده‌که‌نه‌وه:

He left the house because they were shouting.

ئه‌و مائی به‌جی هیشته چونکه ئه‌وان ده‌یانقیزاند.

I am glad (that) you have succeeded.

من به ده‌رچوونت خۆشحالم.

Since /as/ seeing that/ now that you are not coming I shall not come.

مادام تۆ نایه‌ی ئه‌منیش نایه‌م.

ژ تیبینی:

ئامرازی {because} به‌ستنه‌وه ، به‌شێوه‌یه‌کی ئاسایی له‌ دوا‌ی پسته‌ی سه‌ره‌کی دیت ، به‌لام ئامرازه‌کانی ده‌که‌ی به‌ستنه‌وه ، له‌ پیشی دین.

هه‌ر بۆ ده‌رخستنی مه‌به‌ستی پوودانی کار ، که ئه‌م ئامرازانه‌ی به‌ستنه‌وه‌ی له‌گه‌لدا به‌کار دین:

so that , in order that , lest , for fear that.

وشه‌کانی {may , might , shall , should} یان له‌ دوا دیت ، وه‌کو ئه‌م نمونه‌ی:

She came so that she might see you.

ئه‌و هات بۆ ئه‌وه‌ی بتوانی تۆ ببینی.

He traveled in order that he live better.

ئه‌و سه‌فه‌ری کرد تا بتوانی چاکتر بژیته.

He obeys her lest / for fear that she should leave him.

ئه‌و بۆیه‌ گوێپایه‌لی ده‌کات نه‌بادا به‌جی بلیته.

و. بۆ ده‌رخستنی ئه‌نجامی پوودانی کار ، که {so that} ی ئامرازی به‌ستنه‌وه‌ی له‌گه‌ل به‌کار دیت ، له‌وه‌ی پیشی جیاپه‌ که بۆ ده‌رخستنی مه‌به‌ستی پوودانی کار به‌کار ده‌هات ، چونکه هه‌چ کام له‌و کاره‌ تایبه‌تیانه‌ی باسمان کردن ، به‌ دوا‌یدا نایه‌ن ، وه‌کو:

They were speaking loudly , so that I couldn't sleep.

ئه‌وان به‌ ده‌نگی به‌رز (به‌قه‌و) قسه‌یان ده‌کرد ، تا من نه‌توانم بنووم.

ز. بۆ ده‌رخستنی مه‌رجی پوودانی کار ، که ئه‌م ئامرازانه‌ی خسته‌سه‌ری له‌گه‌لدا به‌کار دین:

if , unless (= if not) , whether , supposing that , provided that , on condition that , as long as.

ئه‌م نمونه‌ی خواره‌وه ، ئه‌وه پوون ده‌که‌نه‌وه:

I shall come if I have time.

ئه‌گه‌ر کاتمه‌ بیته ، دیم.

They will go for a walk unless /if not it rains.

ئەوان دەچنە پیاسە ، ئەگەر باران نەباریئ .
I shall go whether you come with me or not.

تۆ لە گەلم بیی ، یان نەیهی ، من دەپۆم .
Supposing that it rains , what shall we do?

با وای دابنئین دەباریئ ، چ بکەین؟
I'll go provided that /on condition that you go too.

من دەچم ، بەو مەرجە ی تۆش بچی .
You can take it as long as you promise me to return it back.

دەتوانی هەلیگری ، مادام قەولم پێدەدە ی بیهینیه‌وه .

ح . بە واتای تەسلیم بوون بە شتیك ، كە لەم حالەتەدا ئەم ئامرازانە ی بەستنه‌وه
بەكاردئین :

though , although , not with standing , whatever ,
wherever , whenever , however (ئاوه‌لناوی بەدوادا دئیت) ,
whether...or not , no matter whether...or not , even
though , even if .

ئەم نمونانە ی خوارئ ، بەکارهینیان پوون دەکاتەوه :

He didn't succeed though /although/ not with standing he worked hard.

ئەو هەرچە نەدە شیلگیرانە کاری کرد ، بەلام سەرئەكەوت .

They will agree you whatever you say.

هەرچی بلئی ، ئەوان بەقسەت دەکەن .

You will be welcomed whenever you have time.

تۆ بچیە هەر کوئیه‌ك ، بەخیرت دئین .

I'd like to see you whenever you have time.

هەرکاتێك ماوه‌ت هەبیئ ، حەز دەکەم ببینم .

He is going to swim however cold it is.

ئەو بە تەمایە مە لە بکات ، هەرچە نە ساردیشه .

Z تیبینی:

ئاگادار بە كە {however} ی نیو ئەم كۆمەڵە ، راستەوخۆ ئاوه‌لناوی بە دوادا
دئیت ، ئەو لە گەل بەکارهینانی لە گەل ئامرازەکانی بەستنه‌وه‌دا لە كۆمەڵی سییه‌مدا
بەراوردبکە كە واتای تیه‌ه‌لچوونه‌وه دەگەیه‌نئیت .

She will go no matter whether you agree or not.

تۆ قایل بی یان نا ، ئەو دەپوات .

Try this piece even though /even if you don't like pastry.

هەر چە نەدە تۆ حەزت لە هەویره مەنی نییه ، بەلام ئەم پارچە تاقی بکەوه .

ط . بە واتای بەراورد ، لەم حالەتەدا ئەم ئامرازانە ی بەستنه‌وه بەکاردئین :

Such as , than (لە باری نەئیدا) , so as (لە باری ئه‌ئیدا) , as ... as .

ئەم نمونانە بەکارهینان پوون دەکاتەوه :

She is as clever as beautiful.

ئەو بە قەدەر جوانیه‌كە ی ، زیره‌كە .

He is not so foolish as he seems to be.

ئەو بە قەدەر ئەو گئیلییه‌ ی پییه‌وه دیاره ، گئیل نییه .

She is not such a rich woman as you think.

ئەو ئافره‌تێکی وه‌ك تۆ بیری لئیده‌كەیه‌وه ، دەوله‌مەند نییه .

I'd rather stay at home than come to this restaurant.

پێم چاكا لە مائی بمینمه‌وه ، نەك بئمه ئەم چیشته‌خانه .

8. شیوازه‌کانی سه‌رسوپمان (interjections)

شیوازه‌کانی سه‌رسوپمان ، چەند دە‌رپرین و وشە‌یەکن ، کە بە‌شیۆه‌یەکی خۆکار دە‌ریان دە‌پرین بۆ دە‌رخستنی چەند هەست و هە‌لچوونێکی کتوپر ، کە سەر بە کۆنترین شیۆه‌کانی زمان و ، سەرە‌تایبترین نمونە‌ی قسە‌کردن دە‌نوینن و ناچنە نیۆ پیکهاتە‌ی شیکردنە‌وه‌ی پسته ، زۆر بە‌کارهاتووترین شیۆه‌کانی سه‌رسوپمانیش ئەمانەن:

μ (Oh!) بۆ دە‌رپرینی ئازار و سه‌رسوپمان بە‌کار‌دێت.

μ (Ah!) یان بۆ سه‌رسامیی یان بۆ قایل‌بوون بە‌کار‌دێت.

μ (Hello!) بۆ سه‌لام کردن بە‌کار‌دێت.

μ (Hey!) بۆ سه‌رنج راکێشان بە‌کار‌دێت.

μ (Alas!) بۆ په‌ژوانیی و ناو‌می‌دی بە‌کار‌دێت.

ژ تیبینی:

زۆر‌جار (Oh!) ی سه‌رسوپمان ، بە‌بێ (h) بە‌شیۆه‌ی (o!) دە‌نووسرێت و هە‌ردوو‌کیشیان راستن ، بە‌لام له شیوازی بانگ‌کردندا ، له قسە‌کردن له‌گە‌ڵ کە‌سی دووه‌مدا ، دە‌بێ (o) بە‌بێ نیشانه‌ی سه‌رسوپمان بە‌کار‌بێت ، ئەم نمونە‌ی خواره‌وش ، کە له شانۆ‌گه‌ری (جۆلیۆس قە‌یسەر) ی شکسپیر وەر‌گیراوه ، ئەوه‌ پوون دە‌کاته‌وه :

O Julius Caesar , thou art mighty yet.

جۆلیۆس قە‌یسەر ، تۆ هێشتا هەر بە‌هێزی.

— بە‌لام شیۆه‌ی نوێ و ئاسایی شیوازی بانگ‌کردن له کاتی دواندنی کە‌سی دووه‌مدا ، دە‌توانرێ وە‌کو ئەم رسته‌یه‌ بێت:

Kamal , I want to speak to you.

کە‌مال ، دە‌مه‌وێ قسە‌ت له‌گە‌ڵ بکە‌م.

وشە‌ی ((کە‌مال)) لێ‌ره نه‌ بکەرە و نه‌ ته‌واو‌کە‌ری کارە ، بە‌لکو ته‌نها کە‌سی دووه‌می دوی‌نراوه و بۆ سه‌رنج راکێشان بە‌کارهاتوه .

— هه‌روه‌ها هه‌ندێک جار (o) ی سه‌رسوپمان ده‌کرێ بۆ به‌خشینی هه‌یزێکی وشه‌یی به‌ واتای (حه‌ز ده‌کە‌م....) یان (ئاواته‌خو‌ازم) یان (بریا....) به‌کار‌بێت ، وه‌ک ئەم نمونە‌ی خواره‌وه :

O that I had done what he told me.

ئاخ ، بریا ئەو شتە‌ی دوا‌ی لێ‌ کردم ، کرد‌بام.

Ó هه‌روه‌ها هه‌ندێک شیۆه‌ی سه‌رسوپمان هەن ، له‌به‌ر نه‌بوونی پیتی پێ‌ویست بۆ دە‌رخستنیان ، ناکرێ به‌ ته‌واویی چۆن ده‌گوترێن ، بنووسرێن ، وه‌کو ئەمانه :

μ (tut!_Tut) کە ئەو دە‌نگه‌ی له ئە‌نجامی ویک‌که‌وتنی زمان و ددانە‌کانی پێ‌شه‌وه‌ پە‌یدا دە‌بێ ، دە‌نوینێ و ، بۆ دە‌رخستنی بێ‌زاری و نا‌په‌زایی بە‌کار‌دێت.

μ (pshaw!) کە بۆ بێ‌ز لێ‌ کردن و نا‌په‌زایی و باوه‌ر پێ‌ نه‌کردن بە‌کار‌دێت.

Ó جیا‌وازی‌یه‌کی زۆر‌یش له‌ نیوان ئەو شیوازه‌ی سه‌رسوپمان ، کە بریتین له‌ دە‌رپرینی چەند دە‌نگێک یان چەند وشە‌یه‌کی تاییه‌تی بە‌شیۆه‌یه‌کی خۆکار له‌ ژێر کاری‌گه‌ری هە‌لچوونێکدا و ، له‌ نیوان هاوا‌ره‌کانی سه‌رسوپمان (exclamation) دا

کە چەند وشە‌یه‌کی ئاسایی و هە‌ستێکی بە‌هێزی کت و پر‌ده‌ده‌بێن ، هه‌یه .

μ ئەو هاوا‌رانه‌ی سه‌رسوپمان ، کە له هه‌مووان پتر به‌کار‌دێن ، ئەمانه‌ن :

• ئەو ھاوارانەى بۆ سەرسامىی و بێزارى بە کاردین ، وەکو:

Good Lord! , Good Hevens! , Goodness me! , My Goodness! , For Goodness sake , Dear me! Oh dear! Gracious!

، ئەو ھاوارانەى بۆ پەزەمانەندى بە کاردین ، وەکو:

Bravo! , Splendid! , Hooray! , Hurry! , Hurrah! , Well done!

f ئەو ھاوارانەى بۆ بە خێراتن و خواحافىزى بە کاردین ، وەکو:

Welcome! , Farewell! , Good bye!

، ئەو ھاوارانەى بۆ سەرسامىی بە کاردین ، وەکو :

Fancy that!

... ئەو ھاوارانەى بۆ جێتۆدان بە کاردین ، وەکو:

Dash! , Blast! , Damn!

T ئەو ھاوارانەى بۆ دەرختنى ھەلچوونى جیا جیا بە کاردین ، وەکو:

Shame! چەند عەیبە!

Silence! وس! ، وس بە!

Non sence! قسەى قۆر!

Stop بەس!

Just my luck! ئای لە بەختى من!

Say: بەویۆنەو

O ھەندیک ھاوارى سەرسوپمانىش ھەن ، لە شێوھى پستەدان ، وەکو:

What a fool he is!

چەند گێلە!

What an awful noise!

ئەو دەنگە دەنگە چەند ناخۆشە!

What lovely weather!

ئەو ھەوايە چەند خۆشە!

How nice of you to come and see me!

چەند خۆشە بێى بمیبینی!

How heavy it is!

چەند قورسە!

Ž چەند تێبىنەك:

—دوا پستەى سەرسوپمان ، لە گەل ئەم پستە پرسىارىيەى خوارى ، بەراورد بکە:

How heavy is it?

قورسايیەكەى چەندە؟

—ئەگەر لە پستەى سەرسوپماندا بکەر جیناوى كەسى بێت ، لە پيش كار دیت ،

بەلام ئەگەر جیناوى كەسى نەبیت ، لە دواى كار دیت ، ئەم نمونانە بەراورد بکە:

Here she comes! ئەها ، ئەو ھات!

There goes the train! ئەها ، ئەو ھەندە فەرەكە پۆشت!

Here comes Sami!

ئەها ، ئەو سامى ھات!

There he is!

ئەها ئەو ھات!

□

□

قسە‌ی پاستە‌وخۆ و قسە‌ی ناراستە‌وخۆ Direct and Reported speech

1. قسە‌ی پاستە‌وخۆ (direct speech): ئەو وشانەن یەك به یەك قسە‌كەر كردوونی و دەست‌كارییان نە‌كراوه و ، واباوه بخرینه نیۆ‌كە‌وانە‌وه و ، دوو نوقته‌ی له سەر‌یه‌کیان له‌پیش‌دا‌بنری.

2. قسە‌ی گێ‌پراوه (reported speech) یان ناراستە‌وخۆ (indirect speech): بریتییه له‌دەر‌پیرینی ئە‌وه‌ی قسە‌كەر گوتوویه‌تی (به‌لام له‌كات و شوینی قسە‌كردنە‌كە‌دا نا) و ، بێ‌ به‌كاره‌ینانی ئەو خال‌به‌ندییه‌ی له‌قسە‌ی پاستە‌وخۆ‌دا به‌كاردی‌ت ، به‌جۆ‌ریك وشە‌كانی ئاوێ‌ته‌ی پێ‌كها‌ته‌ی پسته‌كە‌ بن.

جیا‌وازی نیۆ‌ان هە‌ردوو جۆ‌ره قسە‌كە ، له‌دەر‌پشتنی كارە‌كە‌ دەر‌ده‌كه‌وی‌ت ، سە‌رباری گۆ‌پران‌کاری له‌جینا‌وه‌كان و جینا‌وه‌كانی خا‌وه‌نایه‌تی و له‌هە‌ندێ‌ك وشە‌دا كه له‌قسە‌ی پاستە‌وخۆ‌دا نزی‌کی ده‌گه‌یه‌نن و ، ده‌كری‌ چە‌ند وشە‌یه‌کی دیکه‌ كه دووری كات و شوین ده‌گه‌یه‌نن ، جی‌گایان بگرنه‌وه ، هه‌روه‌ها هە‌ندێ‌ك‌جار چە‌ند گۆ‌پانێ‌ك له‌ریزی وشە‌كاندا پو‌وده‌دات ، وه‌كو ئەم نمو‌نانه:

He said: 'I shall see you in Damscus'.

گوتی: ((له‌دیمه‌ش‌ق ده‌تبینم)).

He said to his children: 'Run quickly'.

به‌مندالله‌كانی گوت: ((خیرا غارده‌ن!!)).

He said to me: 'Do you know my brother?'

پێی گوتم: ((براکه‌م ده‌ناسی؟)).

— ئەم نمو‌نانه ، له‌كاتی ناراستە‌وخۆ‌دا ئا‌ویان لێ‌دی‌ت:

He said that he would see me in Damscus.

گوتی له‌دیمه‌ش‌ق من ده‌بینی.

He ordered his children to run quickly.

فه‌رمانی به‌مندالله‌كانی كرد كه خیرا غارده‌ن.

He asked me if (whether) I know his brother.

لێی پرسیم داخوا برا‌که‌ی ده‌ناسم.

گۆ‌پینی قسە‌ی پاستە‌وخۆ بۆ قسە‌ی ناراستە‌وخۆ

1. گۆ‌پان‌کارییه‌کانی دەر‌پشتنی کار:

ئە‌گەر هاتوو کاری (گوتن) له‌قسە‌ی پاستە‌وخۆ‌دا ، بۆ‌كاتی ئێ‌ستا یان دا‌هاتوو

بوو ، له‌كاتی گۆ‌پینی پسته‌كە‌ بۆ ناراستە‌وخۆ ، هیچ گۆ‌پانێ‌ك به‌سەر دەر‌پشتنی

كارە‌كە‌دا نایه‌ت ، وه‌كو:

Rami says: 'The point is quite clear'.

رامی ده‌لی: مه‌سه‌له‌كه‌ ته‌واو پو‌ونه .

She will say: 'They don't care.'

ئە‌وه‌ له‌مه‌ودوا ده‌لی: ((ئە‌وان گوی ناده‌نی)).

— له‌دوای گۆ‌پینیان ، ئا‌ویان لێ‌دی‌ت:

Rami says that the point is quite clear.

رامی ده‌لی: مه‌سه‌له‌كه‌ ته‌واو پو‌ونه .

She will say: that they don't care.

ئە‌وه‌ له‌مه‌ودوا ده‌لی كه‌ ئە‌وان گوی ناده‌نی.

ئەگەر پسته‌که پاستییەکی مەیلەو گشتگیر دەربرپیت و لە کاتی گوتنیدا بە کاتەو نەبەستراپیت ، لە کاتی گۆرینی بۆ ناراستەوخۆ هیچ گۆرانیک بەسەر پیکهاتە ی کارەکه‌دا نایەت ، وەکو:

The teacher said: 'The sun is 150 million kilometres from the earth'.

مامۆستا گوتی: ((خۆر 150 ملیۆن کیلۆمەتر لە زەوییه‌وه دووره)).

She said: 'I get up at seven o'clock every morning'.

ئەو گوتی: من هەموو بەیانییه‌ک سەعات حەوت لە خەو هەڵدەستم.

He said: 'My brother always drinks a cup of milk at breakfast'.

ئەو گوتی: ((براکەم هەمیشە لە کاتی نانی بەیانیدا فنجانیکی شیر دەخواتەوه)).

— ئەو پستانە ، لە دواى گۆرین ئاوايان لیدیت:

The teacher said that the sun is 150 million kilometers from the earth.

مامۆستا گوتی خۆر 150 ملیۆن کیلۆمەتر لە زەوییه‌وه دووره.

She said that she gets up at seven o'clock every morning.

ئەو گوتی هەموو بەیانیان سەعات حەوت لە خەو هەڵدەستێ.

He said that his brother always drinks a cup of milk at breakfast.

گوتی براکە ی لە کاتی نانی بەیانیدا فنجانیکی شیر دەخواتەوه.

ئەگەر کاری گوتن لە پسته‌ی قسه‌ی پاستەوخۆدا لە شیوه‌ی پابردوودابوو ، لە کاتی گۆرینی پسته‌که بۆ ناراستەوخۆ ئەم گۆرانانە ی خوارێ بەسەر پیکهاتە ی کارە سەرەکیه‌که‌دا دین:

أ. پانه‌بردووی ساده (present simple):

کاره سەرەکیه‌که دەبیتە پابردووی ساده (past simple):

He said: 'I go to the mountains every Friday'.

ئەو گوتی: ((من هەموو هەینییه‌ک دەچمه شاخان)).

— لە دواى گۆرینی ، دەبیتە:

He said (that) he went to the mountains every Friday.

ئەو گوتی هەموو هەینییه‌ک چوومه شاخان.

ب. پانه‌بردووی بەرده‌وام (present continuous):

کاره سەرەکیه‌که دەبیتە پابردووی بەرده‌وام (past continuous):

He said: 'I am reading an English novel'.

ئەو گوتی: ((من پۆمانیکی ئینگلیزی دەخوینمەوه)).

— لە دواى گۆرینی ، دەبیتە:

He said (that) he was reading an English novel.

ئەو گوتی پۆمانیکی ئینگلیزیم دەخویندەوه.

ج. پانه‌بردووی تەواو (present perfect):

کاره سەرەکیه‌که دەبیتە پابردووی تەواو (past perfect):

She said: 'I have finished my work'.

ئەو گوتی: ((ئیشە‌که‌م تەواو کردووه)).

— لە دواى گۆرینی ، دەبیتە:

She said (that) she had finished her work.

ئەو گوتی ئیشە‌که‌م تەواو کردووه.

د. پانه‌بردووی ته‌واوی به‌رده‌وام (present perfect continuous):

کاره سه‌ره‌کییه‌که ده‌بیته پابردووی ته‌واوی به‌رده‌وام (past perfect continuous):

They said: 'We have been studying all day'.

ئه‌وان گوتیان: ((به دریزای رۆژ ده‌مانخویند)).

— له دواى گۆرینی ، ده‌بیته:

They said (that) they had been studying all day.

ئه‌وان گوتیان به دریزایی پۆزی ده‌یان خویند.

هـ. پابردووی ساده (past simple):

کاره سه‌ره‌کییه‌که ده‌بیته پابردووی ته‌واو (past perfect):

He said: 'I wrote a letter to my father'.

ئه‌و گوتی: ((نامه‌یه‌کم بۆ بابم نووسی)).

— له دواى گۆرینی ، ده‌بیته:

He said (that) he had written a letter to his father.

ئه‌و گوتی که نامه‌یه‌کی بۆ بابی نووسیوه.

و. پابردووی به‌رده‌وام (past continuous):

کاره سه‌ره‌کییه‌که ده‌بیته پابردووی ته‌واوی به‌رده‌وام (past perfect continuous):

He said: 'I was sleeping when they came'.

ئه‌و گوتی: ((ئه‌من نووستبووم که ئه‌وان هاتن)).

— له دواى گۆرینی ، ده‌بیته:

He said (that) he had been sleeping when they had come.

ئه‌و گوتی ئه‌من نووستبووم ، که ئه‌وان هاتن.

ز. پابردووی ته‌واو (past perfect):

کاره سه‌ره‌کییه‌که ده‌بیته پابردووی ته‌واو (past perfect):

She said: 'I had written three letters before he came'.

ئه‌و گوتی: ((من سی نامه‌م نووسیویون پیش ئه‌وه‌ی بیته)).

— له دواى گۆرینی ، ده‌بیته:

She said (that) she had written three letters before he had come.

ئه‌و گوتی: من سی نامه‌م نووسیویون ، پیش ئه‌وه‌ی ئه‌و بیته.

□

ح. داهاتوو (future):

کاره سه‌ره‌کییه‌که ده‌بیته داهاتووی نیو پابردوو (future in the past):

He said: 'I shall beat him easily'.

ئه‌و گوتی: ((له مه‌ودوا به ئاسانی به سه‌ریدا زال ده‌بم)).

— له دواى گۆرینی ، ده‌بیته:

He said (that) he would beat him easily.

ئه‌و گوتی له مه‌ودوا به ئاسانی به سه‌ریدا زال ده‌بم.

ط. کاره تاییه‌تی و یاریده‌ده‌ر (special and auxiliary verbs):

کاره تاییه‌تی و یاریده‌ده‌ر ، به‌گویره‌ی خشته‌ی خواری ده‌گۆریت:

قسه‌ی پاسته‌وخۆ	قسه‌ی ناپاسته‌وخۆ
Here	there
now	then
today	That day
Tomorrow	the next day
yesterday	the day before
last night	the night before
a go	before

— ئەم نموونانە‌ی خوارە‌وه‌ش ، ئە‌وه پوون دە‌که‌نه‌وه:

He said: ‘ I want to finish the matter here and now’.

ئە‌و گوتی: ((من دە‌مه‌وێ ئیستا لێ‌ره بابە‌ته‌که بپ‌رێ‌مه‌وه)).

He said: ‘ I am busy today and tomorrow’.

ئە‌و گوتی: ((ئە‌م‌ن ئە‌و‌پۆ و سبه‌ینی سه‌رقالم)).

She said: ‘I saw him yesterday’.

ئە‌و گوتی: ((دوینی دیتم)).

— له‌ دوا‌ی گۆ‌رپ‌نیان ، ئا‌وایان لێ‌دی:

He said (that) he was busy that day and the next day.

ئە‌و گوتی ئە‌و‌پۆ‌ژه و پۆ‌ژی دواتریش ، سه‌ری قالدووه.

He said that he wanted to finish the matter there and then.

قسه‌ی پاسته‌وخۆ	قسه‌ی ناپاسته‌وخۆ
am , is	was
are	Were
do	did
Shall	Should , would
will	would , should
have / has	had
can	Could
may	Might
must	had to

— ئە‌م نموونە‌ی خوارێ ، ئە‌وه پوون دە‌کاته‌وه:

She said: ‘I can walk, but I must hire a taxi’.

ئە‌و گوتی: ((دە‌توانم به‌ پێ‌یان بپۆم ، به‌لام دە‌بێ تاکسی بگرم)).

— له‌ دوا‌ی گۆ‌رپ‌نی ، دە‌بێ‌ته:

She said (that) she could walk, but she had to hire a taxi.

ئە‌و گوتی دە‌توانم بپۆم ، به‌لام دە‌بێ تاکسی بگرم.

2. گۆ‌رپ‌ن‌کارێ‌به‌کانی ئا‌وه‌ل‌کار و فریزی ئا‌وه‌ل‌کاری:

ئا‌وه‌ل‌کار و فریزی ئا‌وه‌ل‌کاری ، به‌گۆ‌یره‌ی ئە‌م خسته‌یه‌ ده‌گۆ‌رین:

ئەو گوتی دەیه‌وێ لەوێ ئەو کاتە بابەتەکه بپڕیشتەوه.
 She said that she had seen him the day before.
 ئەو گوتی پۆزی پیشتر دیتووێتی.

3. گۆرانکارییه‌کانی ناوه‌کانی نیشان‌دان:

ئەو ناوه‌کانی نیشان‌دان ، بە‌گۆیره‌ی ئەم خسته‌یه ده‌گۆرین:

قسه‌ی ناپاسته‌وخۆ	قسه‌ی راسته‌وخۆ
That	this
those	these

— ئەم نمونه‌ی خواره‌وه ، ئەوه پوون ده‌کاته‌وه:

He said to her: 'These are my friends, and this is my brother'.

ئەو پێی گوت: ((ئەمانه ، براده‌ره‌کانمن و ، ئەمەش برامه)).

— له‌ دوا‌ی گۆرینی ، ده‌بیته:

He said to her that those were his friends, and that was his brother.

ئەو پێی گوت ئەوانه براده‌ره‌کانمن و ، ئەوه‌ش براکه‌مه.

4. گۆرانکاری جیناوه‌کان و ئاوه‌لئاوه‌کانی خاوه‌نایه‌تی:

جیناوه‌کان و ئاوه‌لئاوه‌کانی خاوه‌نایه‌تی ، بە‌گۆیره‌ی ئەم خسته‌یه ده‌گۆرین ،
 به‌لام ده‌بێ ئاگامان له‌وه بیته‌ که ئه‌گه‌ر قسه‌که‌ر له‌ رسته‌که‌دا له‌ خۆی بدویت ، هه‌چ
 گۆرانیک پوونادات:

قسه‌ی ناپاسته‌وخۆ	قسه‌ی راسته‌وخۆ
he / she	I
him / her	me
his / her	my
his / hers	mine
They	we / you
Them	us / you
their	our / your
theirs	ours / yours

— ئەم نمونه‌ی خوارێ ئەوه پوون ده‌کاته‌وه:

She said: 'My house is larger than yours'.

ئەو گوتی: ((خانویی من له‌ ئی ئیوه‌ گه‌وره‌تره)).

— له‌ دوا‌ی گۆرینی ، ده‌بیته:

She said that her house was larger than theirs.

ئەو گوتی خانویی من له‌ ئی ئیوه‌ گه‌وره‌تره.

گۆرپینی قسه‌ی پاسته‌وخۆ بۆ قسه‌ی ناراسته‌وخۆ

گۆرپینی پسته‌ی پاسته‌وخۆ بۆ ناراسته‌وخۆ ، ده‌بێ له‌بهر پووناکایی سێ په‌وشی ده‌رپینی پسته‌دا لێی بکۆلێته‌وه ، که بریتین له په‌وشی ده‌رخستن و ده‌رپین (statement) و ، په‌وشی فه‌رمان یان داخوازی (order or request) و ، په‌وشی پرسپارکردن (question):

1. په‌وشی ده‌رخستن و ده‌رپین (statement): بریتیه له و حاله‌ته‌ی قسه‌که‌ر شتیکی تیدا ده‌رده‌خات و ده‌رده‌پێ ، وه‌کو ئه‌م نمونه‌ی خواری:

He said: 'I went to this town with my father a year ago'.

ئهو گوتی: ((سالیك له‌مه‌وبه‌ر له‌گه‌ڵ باپم چوومه ئه‌م شاره‌)).

به ئه‌نجامدانی ئه‌م ده‌ستوورانه‌ی باسمان کردن ، ئه‌م پسته‌یه به‌م جوهره ده‌کرێته ناراسته‌وخۆ:

• پیکهاته‌ی کاری سه‌ره‌کی پسته‌که ده‌گۆرپیت ، چونکه کاری گوتن (said) له شیوه‌ی پابردوودایه .

، جیناوی (I) ده‌بیته (he).

f کاری پابردووی ساده (went) ده‌بیته پابردووی ته‌واو (had gone).

، ناوی نیشاندان (this) ده‌بیته (that).

... ئاوه‌لناوی خاوه‌نایه‌تی (my) ده‌بیته (his).

† ئاوه‌لکاری کات (ago) ده‌بیته (before).

— پسته‌که له پاش گۆران ، ئاواي لێ دیت:

He said that he had gone to that town with his father a year before.

ئهو گوتی سالیك له‌مه‌وبه‌ر له‌گه‌ڵ بابی چۆته ئهو شاره .

2. حاله‌تی فه‌رمان یان داخوازی (order or request): ئهو حاله‌ته‌یه قسه‌که‌ر فه‌رمانیکی تیدا ده‌دات ، یان شتیکی داوا ده‌کات ، که ده‌بێ له کاتی گۆرانکاریدا ئه‌م خالانه‌ی تیدا په‌چاو بکړین:

• به‌گۆیره‌ی مانای ویستراو ، یه‌ک له‌م کارانه به‌کارده‌یه‌تین:

order , ask , command , tell , request , ask kindly , beg.

، ته‌واوکهری پاسته‌وخۆ (به‌رکار)یک له دواي کاره‌که داده‌نریت ، که ئهو که‌سه ده‌رده‌خات که فه‌رمانه‌که‌ی پیکراوه .

f شیوازی فه‌رماندان له قسه‌کردنی ناراسته‌وخۆدا ده‌کرێته شیوازی چاوه‌کی کاره‌که .

، وشه‌کانی ریزلینانی وه‌کو (please) ، ئه‌گه‌ر هه‌بوون ، لاده‌برین .

— ئه‌م نمونه‌ی خواری ئه‌وه پوون ده‌کاته‌وه:

He said to his sister: 'close the window, please'.

ئهو به خوشکه‌که‌ی گوت: ((بێ زه‌حمه‌ت ، په‌نجه‌ره‌که دابخه)).

— پسته‌که له دواي گۆران ده‌بیته:

He asked his sister to close the window.

ئهو دواي له خوشکه‌که‌ی کرد په‌نجه‌ره‌که داخات .

3. حاله‌تی پرسپارکردن (question): ئهو حاله‌ته‌یه قسه‌که‌ر تیدا پرسپار له

شتیک ده‌کات ، له‌گه‌ڵ په‌چاوکردنی ئه‌م خالانه‌ی خواره‌وه له کاتی گۆرینیدا:

• به‌گۆیره‌ی مه‌عناي ویستراو ، یه‌ک له‌م کارانه به‌کاردیت:

ask , enquire , wonder

r نه‌گه‌ر پرسپاره راسنه‌وخۆکه به‌م وشانه‌ی پرسپاره‌ده‌ستی پی نه‌کرد:

who , whom , which , what

نه‌وه کاری پرسپاره‌که و رسته‌ی سه‌ره‌کیی به نامرازی (if) یان (whether) پیکه‌وه ده‌به‌سترین.

— به‌لام نه‌گه‌ر نه‌و وشانه‌ی پرسپاره‌به‌کارهاتن ، نه‌وه نه‌و وشانه بو خویان کاری پرسپاره‌که و رسته‌که پیکه‌وه ده‌به‌ستن.

f له رسته‌ی ناراسنه‌وخۆدا ، پرسپاره‌ده‌بیته هه‌وال لیدان و ، بکه‌ر ده‌که‌ویته پیش کار و ، وشه‌ی پرسپاره‌لاده‌بریت:

— نه‌م دوو نمونه‌ی خواره‌وه ، نه‌و بابه‌ته روون ده‌که‌نه‌وه:

She said to him: “will you help me?”.

نه‌و پیی گوت: ((نایا له مه‌و دوا یارمه‌تیم ده‌ده‌ی؟)).

He said to her: “What did your brother say?”.

نه‌و پیی گوت: ((براکه‌ت گوتی چی؟)).

— له دوا‌ی گۆران ، ناوایان لی دیت:

She asked him if (whether) he would help her.

نه‌و لیی پرسپی داخوا یارمه‌تی بدات.

He asked her what her brother had said.

نه‌و پرسپاری دهرباره‌ی قسه‌ی براکه‌ی لی کرد.

Z وه‌لامه‌کانی وه‌کو (yes) ، (no) له قسه‌ی ناراسنه‌وخۆدا ده‌بنه کاری

(agree) ، (refuse) یه‌ک له دوا‌ی یه‌ک و ، نه‌م کورته‌گفتوگویه‌ی خواریش نه‌مه

روون ده‌کاته‌وه:

The girl (to her parents): Can I go to the party?

The mother: Yes, you can.

The father: No, you can't.

کچ (به دایک و بابی): ده‌توانم بچمه‌ناهه‌نگه‌که؟

دایک: به‌لی ، ده‌توانی.

باب: نه‌خیر ، ناتوانی.

— نه‌م گفتوگویه‌بکریته ناراسنه‌وخۆ ، ناوای لی دیت:

μ The girl asked her parents if she could go to the party and her mother agreed, but her father refused.

μ کچه‌که له دایک و باوکی پرسپی داخوا ده‌توانی بچیته‌ناهه‌نگه‌که ، دایکی قایل بوو ، به‌لام بابی نا.

بکەر دیار و بکەر نادیار

Active and Passive voice

بکەردیار (active voice): ئەو شیوازییە کە کاری بکەر و ئەو کاریگەرییە دەکەوێتە سەر بەرکار ، دەردهخات، وەکو:

The boy opened the Window.

کۆرەکە پەنجەرەکە ی کردووە.

پستەکە ئاماژە بۆ ئەو دەکات کە کۆرەکە (بکەر کە کارەکە ی کردووە) ، پەنجەرەکە (بەرکار) ی کردووە (کار).

بکەرنادیار (passive voice): ئەو شیوازییە کارەکە ی ئەو کاریگەرییە دەردهخات کە دەکەوێتە سەر بکەرەکە ی ، کە لە پیشدا لە شیوازی بکەردیارد بەرکار بوو ، وەکو:

The Window was opened (by the boy).

پەنجەرەکە کرایەو (لەلایەن کۆرەکەو).

پستەکە ئاماژە بۆ ئەو دەکات کە پەنجەرەکە (کە لێردا بۆ ئەو بکەرە ی کاریگەری کارەکە ی کەوتۆتە سەر و ، لە زمانی عەرەبی و کوردیدا جیگری بکەرە) ، کرایەو (کارە).

حاله‌ته‌کانی به‌کاره‌یتانی بکەرنادیار:

گۆرینی پسته له شیوازی بکەردیاره‌وه بۆ شیوازی بکەرنادیار ، که‌میک له‌ مه‌عناکە‌ی ده‌گۆریت ، چونکه‌ بایه‌خی چرک‌دنه‌وه له‌سه‌ر په‌ه‌گه‌زیک‌ی پسته‌که‌وه ده‌باته‌ سه‌ر په‌ه‌گه‌زیک‌ی دیکه‌ .

گرنگترین حاله‌ته‌کانی که‌ پیویست ده‌کات شیوازی بکەرنادیاریان تیدا به‌کاره‌یت ، ئەمانه‌ن:

• ئەگەر بکەردیاری نه‌کراو ، یان نه‌ناسراو بوو و ، به‌یه‌که‌ له‌م ده‌رپرپانه‌ ئاماژە ی بۆ کرابوو

they , people . every body , every one , somebody , some one , no body , no one , any body , any one

—سه‌رنج له‌م نمونه‌یه‌ ده‌:

They plant cotton in Syria.

ئەوان لۆکه‌ له‌ سوریا ده‌چینن.

Somebody has broken the window.

کەسێک پەنجەرەکە ی شکاندووە .

— له‌به‌رئەوه‌ی له‌ پسته‌ی یه‌که‌مدا بکەر دیاری نه‌کراوه‌ و ، له‌ پسته‌ی دووه‌میشدا نه‌ناسراوه‌ ، وا چاکتره‌ ئەو دوو پسته‌یه‌ به‌خرینه‌ سه‌ر شیوازی بکەرنادیار و ئاویان لێ بکریت:

Cotton is planted in Syria.

لۆکه‌ له‌ سوریا ده‌چینریت.

The window has been broken.

پەنجەرەکە شکینراوه‌ .

، ئەگەر له‌ پسته‌که‌دا بایه‌خ به‌ به‌رکار و ئەو کاریگەرییە له‌ سه‌ریه‌تی پتر له‌ بکەر و کارەکە ی کە کردوویه‌تی بدریت ، سه‌رنج له‌م دوو نمونه‌یه‌ ده‌:

They awarded Beckett the Noble prize literature in 1969.

سالی 1969 ، خه‌لاتی تۆبلیان له‌ ئەده‌بدا ، دا به‌ بیکیت.

They executed Marie Antoinette in 1793.

سالی 1793 ، ماری ئەنتوانیټیان ئیعدام کرد.
— له‌بەرئەوێ له پرستی یه‌که‌مدا به‌خشینی خه‌لاته‌که‌ گرنه‌گه ، نه‌ک ئەوێ به‌خشیویه‌تی و، له پرستی دوو‌ه‌میشدا، ئیعدام کردنی ماری ئەنتوانیټ گرنه‌گه ، نه‌ک ئیعدام که‌ره‌که ، بۆیه‌ وا چاک‌تره‌ هه‌ردوو پرسته‌که‌ بکریټنه‌ بکه‌ر نادیار و ببنه‌:

Beckett was awarded the Noble prize in literature in 1969.

سالی 1969 ، بیکیت خه‌لاتی ئۆبلی پی‌ درا.

Marie Antoinette was executed in 1793.

سالی 1793 ، ماری ئەنتوانیټ ئیعدام کرا.

f له کاتی ده‌رکردنی فه‌رمانی‌کدا ، که ئە‌نجامدانی فه‌رمانه‌که‌ گرنه‌گه‌ بیټ ، نه‌ک ئەوێ ئە‌نجامی ده‌دات. بۆ نموونه‌: که ئە‌فسه‌ریکی پۆلیس فه‌رمانی گرتنی دزی‌ک بۆ پۆلیسه‌کانی ده‌رده‌کات ، په‌نگه‌ پێیان بلێت:

You must catch the thief at once.

ده‌بێ ده‌ست به‌جی دزه‌که‌ بگرن.

— به‌لام ئە‌گه‌ر نه‌یویست ئە‌نجام‌ده‌ری فه‌رمانه‌که‌ دیاری کات ، ده‌توانی بلێ:

The thief must be caught at once.

ده‌بێ ده‌ست به‌جی دزه‌که‌ بگیریت.

” له کاتی زه‌ق کردنه‌وێ ئەو شته‌ی له‌نیو پرسته‌دا ته‌وه‌ره‌ی گرنه‌گی و بایه‌خ پێدانه ، وه‌کو:

The allies defeated Germany in 1945.

هاوپه‌یمانان ، سالی 1945 ئە‌لمانیا‌یان به‌زاند.

— له‌م پرسته‌دا گرنه‌گیه‌که‌ له (هاوپه‌یمانان)دا که توانیان ئە‌لمانیا به‌زینن ، کورت هه‌لټنراوه‌ و، له‌به‌ر ئەوێ وشه‌ی (هاوپه‌یمانان) بکه‌ره ، ئەو پرسته‌ به‌شیوه‌ی بکه‌ردیار هاتوو ، به‌لام ئە‌گه‌ر گرنه‌گیه‌که‌ له (ئە‌لمانیا)دا که به‌زینه‌که‌ی پووداویکی

میژوویی گرنه‌گ بوو ، کورت بکریټه‌وه ، ئەو پێویسته‌ پرسته‌که‌ بکریټه‌ بکه‌رنادیار ئاوا‌ی لی بکریټ:

Germany was defeated in 1945.

ئە‌لمانیا سالی 1945 به‌زینرا.

... ئە‌گه‌ر کاره‌کانی (say , think , feel , believe , know) له پرسته‌که‌دا

هه‌بوون ، ئە‌وا له‌به‌ر جوانی شیواز ، ده‌کری بکه‌ر نادیار به‌کاربه‌یئری ، وه‌کو ئە‌م نموونه‌:

They say that he is going to leave the country.

ده‌لێن ئە‌و به‌ ته‌مایه‌ ولات به‌جی بیلیت.

People thought that he is a millionaire.

خه‌لک پی‌ وابوو ئە‌و ملیۆنه‌ره‌.

Every body felt that he is going to do some thing.

هه‌موو که‌س هه‌ستی کرد که ئە‌و به‌ ته‌مایه‌ شتی‌ک بکات.

Every one believes that he will become an ambassador.

هه‌موو له‌و باوه‌ره‌دان ئە‌و له‌ مه‌ودوا ده‌بیته‌ سه‌فه‌یر(بالیۆز).

— ئە‌گه‌ر بکریټنه‌ بکه‌رنادیار ، ئاوا‌یان لی دیت:

It is said that he is going to leave the country.

ده‌گوتری ئە‌و به‌ ته‌مایه‌ ولات به‌جی بیلیت.

It was thought that he is a millionaire.

وا ده‌زانرا ئە‌و ملیۆنه‌ره‌

It was felt that he is going to do something.

هه‌ست به‌وه‌ ده‌کرا که ئە‌و به‌ ته‌مایه‌ شتی‌ک بکات.

It is believed that he will become an ambassador.

باوه‌ر ده‌کریته که ئه‌و له مه‌و دوا ده‌بیته سه‌فیر

It is not known that she is a widow.

نازانری که ئه‌و بیوه‌ژنه.

† شیوازی بکه‌رنادیار له دوا‌ی کاری (suppose : پیتی وایه) بۆ ناچار کردن به‌کاردیته ، وه‌کو ئه‌م پرسته‌یه :

They suppose (that) you are coming tomorrow.

ئه‌وان پیتیان وایه تو به‌یانی دیی.

— که‌وا چاکه به‌م شیوه‌ی خوارئ داب‌پژرئیت :

You are supposed to come tomorrow.

تو پیتیسته سبه‌ینی (به‌یانی) بیی.

تییینی:

له کاتی گورینی پرسته بۆ بکه‌رنادیار ، ده‌بی کاره‌کی تیپه‌ر بیته ، بۆ ئه‌وه‌ی به‌رکاره‌کی بیته بکه‌ر (له کوردیدا جیگری بکه‌ر) و ، و‌اچاکه لیره‌دا ئاماژه بۆ دوو خالان بکه‌ین:

U ئه‌گه‌ر کاره‌که تیینه‌په‌ر بوو ، به‌هۆی ئامرازیکی گونجای پیوه‌ندییه‌وه ده‌کری بکریته تیپه‌ر ، وه‌کو:

Every one laughed at his opinion.

هه‌موو به‌ رایه‌که‌ی پیکه‌نین.

— له‌به‌رئه‌وه‌ی (laugh) کاریکی تیینه‌په‌ره ، ده‌گونجی به‌ ئامرازی پیوه‌ندی (at) بکریته تیپه‌ر و ، به‌وه‌ پرسته‌که ده‌کریته بکه‌رنادیار و (at)ه‌که‌ش له دوا‌ی کاره‌که هه‌ر ده‌میینه‌وه ، به‌مجۆره :

His opinion was laughed at by every one.

رایه‌که‌ی مایه‌ی پیکه‌نینی هه‌مووان بوو.

V به‌لام ئه‌گه‌ر کاره‌که تیپه‌ر بوو و ، دوو ته‌واوکه‌ری ده‌ویستن ، وه‌کو ئه‌مانه :
give , tell , show , sell , teach , award

ئه‌وه‌ یه‌که له ته‌واوکه‌ره‌کان شتیکی بی‌گیان ده‌گه‌یه‌نیته ، که پیتی ده‌لین ته‌واوکه‌ری پرسته‌وخۆ ، ئه‌وه‌ی دووه‌میش که‌سیک ده‌گه‌یه‌نیته و ، پیتی ده‌لین: ته‌واوکه‌ری نارپسته‌وخۆ. جا که پرسته‌که ده‌کریته بکه‌رنادیار ، هه‌ر کام له دوو ته‌واوکه‌ره‌که ده‌گونجی ببه‌ن بکه‌ر (له کوردیدا جیگری بکه‌ر) ، به‌لام و‌اباوه به‌ زۆری ته‌واوکه‌ری نارپسته‌وخۆ (که که‌سیک ده‌گه‌یه‌نیته) ده‌کریته بکه‌ری شیوازی بکه‌ر نادیار.

— ئیستا ئه‌م پرسته‌ی خواره‌وه :

They must give us more information about the accident.

ئه‌وان ده‌بی زانیاری زیاترمان له‌سه‌ر ده‌عمه‌که به‌دنی.

ئه‌گه‌ر بکریته بکه‌رنادیار ، ده‌کری ئاوا‌ی لی بیته:

More information about the accident must be given to us.

ده‌بی زانیاری زیاتر له‌سه‌ر ده‌عمه‌که به‌دنیته ئیمه .

Z به‌لام چاکتر وایه به‌م شیوه‌ی خوارئ بکریته بکه‌رنادیار:

We must be given more information about the accident.

ئیمه ده‌بی زانیاری زیاترمان له‌سه‌ر ده‌عمه‌که به‌دنیته.

چۆنیه‌تی گورین بۆ بکه‌رنادیار:

با ئه‌م پرسته‌ی خوارئ ، که له شیوه‌ی بکه‌ردیاردایه ، وه‌رگه‌ین:

Her brother found the ring in the bath room yesterday.

ثاوه‌لکاری کات فریزی ثاوه‌لکاری شوین

کار بکر

براکه‌ی دوینئ له چه‌مام ئه‌نگوستیله‌که‌ی دیته‌وه .

له کاتی گۆرپینی ئه‌م رسته‌دا بۆ بکرنادیار ، ئه‌م هه‌نگاوانه هه‌لدینین:

• ته‌واوکه‌ره‌که (the ring) ده‌که‌ینه بکر و له سه‌ره‌تای رسته‌ی داده‌نین و ،
ئه‌گه‌ر ته‌واوکه‌ره‌که‌ش جیناوی ته‌واوکه‌ر بی ، ده‌یکه‌ینه جیناوی بکر ، وه‌کو ئه‌م
خشته‌ی خوارئ:

جیناوی بکر	جیناوی ته‌واوکه‌ر
I	me
you	you
he	him
she	her
it	it
we	us
you	you
they	them

، کاری بوون (to be) وا داده‌پژریت که کات و دارپشته‌که‌ی له‌گه‌ل کات
ودارپشته‌ی رسته بکر‌دیاره‌که‌دا بیته‌وه، که‌له نمونه‌که‌ی ئیمه‌دا (was) ه ، که

پا‌بردووی ساده‌یه، پاشان له‌دوای بکره تازه‌که داده‌نریت. ئه‌م خشته‌ی خوارئ کاری
بوون به کات وشپوه جیاوازه‌کانیه‌وه ده‌رده‌خات، به‌لام ده‌بی بزانی‌ن که شپوه‌کانی
به‌رده‌وامی ته‌واو له حاله‌ته‌کانی بکر‌نادیاردا به‌کارنایه‌ن:

tense time	simple شپوه‌ی ساده	continuous شپوه‌ی به‌رده‌وام	perfect شپوه‌ی ته‌واو
present ئیستا (پا‌نه‌بردوو)	am are is	am being are being is being	have been have been has been
Past پا‌بردوو	was were	was being were being	had been had been
future داهاتوو	will be shall be	will be being shall be being	will have been shall have been

f کاری رسته‌که ده‌که‌ینه شپوه‌ی سییه‌م ، که له نمونه‌که‌دا ده‌بیته (found) و
، له دوای کاری بوون که له خالی دووه‌مدا باس کرا دایده‌نینین.
" ئه‌وه‌ی له رسته‌که ده‌می‌نینته‌وه - ئه‌گه‌ر هیچ بمی‌نینته‌وه - ده‌ینووسینه‌وه ، که
له نمونه‌که‌دا فریزی ثاوه‌لکاری شوین (in the bath room) و ثاوه‌لکاری کاتی
(yesterday) ه .

... ده‌کری بکهری پسته بکهردیاره که له دواى (by) له کۆتایی پسته‌که‌دا بنووسریتته‌وه ، ئه‌گهر ته‌واوکردنی مه‌عنای پسته‌که داخوایی کرد ، که له نمونه‌که‌دا (Her brother) ه ، ئه‌گهر بکهره‌که‌ش جینا‌وو ، ئه‌وه له جیناوی بکهره‌وه ده‌یکه‌ینه جیناوی ته‌واوکه‌ر به‌گویره‌ی ئه‌و خشته‌یه‌ی له خالی یه‌کدا باس کراوه . به‌لام ئه‌گهر بکهره‌که ماده‌یه‌کی به‌کارهاتوی وه‌کو دووکه‌ل (smoke) یان بویاغ (paint) بیت ، ئه‌و نامزای (with) له جیاتی (by) به‌کاردینین:

The room was filled with smoke.

ژووهره‌که پر له دووکه‌ل کرابوو.

The wall was covered with paint.

دیواره‌که به بویاغ داپۆشرا‌بوو.

— به‌جی‌به‌جی کردنی ئه‌م هه‌نگا‌وانه‌ی باس‌مان کردن ، ده‌کری ئه‌و پسته‌ی درابوو ، بکه‌ینه بکهرنادیار:

U (the ring) که ته‌واوکه‌ره ، ده‌یه‌ئینه سهره‌تای پسته و ده‌بیتته بکهر.

The ring

V کاری بوون به‌شیوه‌ی گونجا‌و داده‌نین ، که لی‌ره‌دا (was) ه.

The ring was.....

W کاره‌که ده‌که‌ینه شیوه‌ی سییه‌م ، که ده‌بیتته (found):

The ring was found.....

X پاشما‌وه‌ی پسته‌که ، که فریزی ئاوه‌لکاری شوین (in the bath room) و

ئاوه‌لکاری کات (yesterday) یه ، ده‌نووسینه‌وه:

The ring was found in the bath room yesterday....

Y له کۆتاییشدا بکهری بنه‌په‌تی (her brother) ، ئه‌گهر پیویست بوو ، ده‌نووسینه‌وه ، ئه‌ویش له دواى نامزای (by) و ، سهره‌نجام سه‌رپاکی پسته‌که ده‌بیتته بکهرنادیار:

The ring was found in the bath room yesterday (by her brother).

ئه‌نگوستیله‌که دوینى له حه‌مام دۆزرایه‌وه (له‌لایه‌ن براکه‌یه‌وه).

Z به‌لام ئه‌گهر به‌په‌چه‌وانه‌وه ، داواى کردنی پسته‌ی بکهرنادیار به‌بکهردیار کرا ، ئه‌وا ئه‌م کاره‌ په‌چه‌وانه‌ی خواره‌وه ئه‌نجام ده‌ده‌ین:

• بکهری سه‌ره‌کیی ، که له کۆتایی پسته بکهرنادیاره‌که‌دایه ، له سه‌ره‌تای پسته

دایده‌نین:

Her brother.....

, کاره سه‌ره‌کییه‌که دینین و به‌شیوه‌یه‌ک که له‌گه‌ل کاری بوون (to be) بگونجیت ، دایده‌نین ، که له نمونه‌که‌دا رابردوی ساده‌یه (was) ، بویه ده‌بیتته (found):

Her brother found.....

f بکهری پسته‌که دینین ، که ده‌بیتته ته‌واوکه‌ر ، له دواى کاره‌که دایده‌نین:

Her brother found the ring.....

» پاشان پاشما‌وه‌ی پسته‌که ده‌نووسینه‌وه ، که له نمونه‌که‌دا فریزی ئاوه‌لکاری شوین (in the bath room) و ئاوه‌لکاری کات (yesterday) یه و ، ئیدی سه‌رپاکی پسته‌که ده‌بیتته بکهردیار:

Her brother found the ring in the bath room yesterday.

رېښاكانی حینجه كړدن و پښووس Spelling and Dictation

ده كړی به رچاوترین رېښاكانی حینجه كړدن و پښووس له زمانی ئینگایزیدا له م

خاله سهره کیانه كۆبكه ینه وه:

پیتی (e) له كۆتایی وشه لاده بریت ، گهر نه بیژریت له كاتی خستنه سهری
پاشگریك به پیتی بزویڼ دهست پی بكات ، وهك:

move (ده جولیتته وه) : movable

hope (هیواخوازه) : hoped , hoping

close (داده خات) : closed , closing

write (ده نووسیت) : writer , writing

love (خوشی ده ویت) : lover , loving , lovable

dispose (رېكده خات) : disposal , disposition

—گهر پاشگره كه به پیتی نه بزویڼ دهست پی بكات، نهوا (e) ده میښیت:

use (به كار دیت) : useful , useless

hope (هیواداره) : hopeful , hopeless

care (ناگادار بوون) : careful , careless

hate (رقی لیته) : hateful

move (ده جولیتته وه) : movement

extreme (كۆتایی ، لاگی) : extremely

نهمه‌ی خواره‌وه‌ش خشته‌یه‌کی پراکتیکیه بو گورینی رسته‌ی بکه‌ردیار بو
بکه‌رنادیار ، به‌گویره‌ی كات و شیوه جی‌اوازه‌كان و ، له خشته‌كه كاری
(speak) مان له‌گه‌ل كه‌سی سییه‌می تاك (third person singular)
به‌كار هیئاوه:

time كات	tense شپوه	active voice بکه‌ردیار	passive voice بکه‌رنادیار
Present	simple continuous perfect	speak is speaking has spoken	is spoken is being spoken has been spoken
Past	simple continuous perfect	spoke was speaking had spoken	was spoken was being spoken had been spoken
future	simple continuous perfect	will speak will be speaking will have spoken	will be spoken will be being spoken will have been spoken

whole (ته‌واو): wholly (ته‌واو)

wise (په‌ندیار): wisdom (په‌ند)

argue (گفتوگو): argument (گفتوگوده‌کات)

نه‌و ناوانه‌ی کۆتایان به (Y) دیت و پیتی نه‌بزوینی له پیشدایه، نه‌وا (Y) ده‌بیته (ie) له باری کۆدا به زیادکردنی (S):

lily (زنبنقه): lilies

lady (خانم): ladies

baby (منډال): babies

story (چیرۆک): stories

copy (کۆپی): copies

country (ولآت): countries

—پیتی (Y) کۆتایی وه‌ک خۆی ده‌میتیت، گهر ده‌نگی بزوینی له پیشدا بیت :

toy (بووکه‌له): toys

day (پۆن): days

guy (لاو): guys

boy (کوپ): boys

key (کلیل): keys

monkey (مه‌یمون): monkeys

—هه‌مان پێسا جیبه‌جی ده‌بیت به زیادکردنی پیتی (S) بۆ کاره‌کان له پێژه‌ی ئیستادا دوا‌ی که‌سی سییه‌می تاک (he , she , it) یا دارپشتنی رابردوو و ناوی به‌رکار به زیادکردنی (ed):

cry (هاوارده‌کات): cries, cried

—پیتی (e) ده‌میتیته‌وه له کۆتایی وشه‌یه‌ک که (e) یا (g) له پیشدا بیت، بۆ پاراستنی حینجه‌ی نه‌رمی ئەم دوو پیته ، وه‌ک:

placement (داده‌نیت): place

noticeable (تیبینی ده‌کات): notice

manageable , management (به‌پێوه‌ی ده‌بات): manage

changeable , changeover (ده‌گۆرێ ، ده‌گۆریت): change

—ئەم دوو وشه‌یه‌ی خواره‌وه ده‌کری (e) لابریت یا به‌یلدریته‌وه:

judgement , judgment (بیریار): judge

acknowledgement , acknowledgment (دان ده‌نیت به): acknowledge
acknowledgment

—له‌م کارانه‌ی خواره‌وه ده‌بی (e) بمیتیت:

dyeing (بۆیه‌ده‌کات): dye

shoeing (نالکردن): Shoe

hoeing (زه‌وی ده‌کیتیت): hoe

eyeing (چاودێری ده‌کات): eye

singeing (پوکه‌شی ده‌سووتینی): singe

tingeing (ره‌نگ ده‌کات): tinge

—(e) له‌گه‌ڵ هاتنی پاشگریک که به نه‌بزوین ده‌ست پێبکات ، لاده‌بریت ، وه‌ک:

awful (ترسینه‌ر): awe (ترس ، ده‌ترسیت)

duly (هه‌روه‌کو پێویسته): due (مافدار ، ماف)

truly (به‌پاستگویی): true (پاستگۆ)

carry (هه‌لده‌گریت) : carries, carried

marry (ژن دینیت) : marries, married

play (یاری ده‌کات) : plays, played

enjoy (خۆشی ده‌ویت) : enjoys, enjoyed

destroy (ویران ده‌کات) : destroys, destroyed

— له کاتی زیادکردنی پاشگر (suffix) بۆ وشه‌یه‌ک که له چه‌ندین برگی بی‌ژه‌یی پیکدیت و به (y) کۆتایی دیت، ئەوا ئەم پیتە ده‌کریتە (i):

happy (به‌خته‌وه‌ری) : happiness

study (ده‌خوینیت) : studious

— ئەو وشانه‌ی له برگی ده‌نگی پیکدیت و به (y) کۆتایی دیت، ئەم پیتە وه‌ک خۆی ده‌میینیت:

shy (شه‌رمن) : shyer, shyest, shyly

sly (فیلکه‌ر) : slyer, slyest, slyly

— وشه‌ی (dry) له‌م ریسایه‌ به‌ده‌ره‌:

dry (وشک) : drier, driest, drily or dryly

— هه‌ندی وشه‌ن هه‌ن به‌ پیتی (y) کۆتاییان دیت، که پیتی بزوینی له‌ پيشدا بی‌ت، که تیايدا پیتی (y) له‌ هه‌ندی دارپشته‌کانی ده‌گوریت:

say (ده‌لئیت) : saying, said

pay (ده‌دات) : paying, paid

lay (داده‌نیت) : laying, laid

— پیتی (y) له‌ کۆتایی کار به‌ زیادکردنی (ing) ناگوریت:

destroy (ویران ده‌کات) : destroying

study (ده‌خوینیت) : studying

carry (هه‌لده‌گریت) : carrying

— ئەو کارانه‌ی به (ie) کۆتاییان دیت، ئەم دوو پیتە ده‌بنه (y) له‌ کاتی زیادکردنی (ing) بۆ کاره‌که:

die (ده‌مریت) : dying

lie (درۆده‌کات، درۆده‌بی‌ت) : lying

tie (ده‌به‌ستیت) : tying

— ئەو کارانه‌ی به‌ پیتی (-i) کۆتاییان دیت یا (-ip) یا (-ap) پیتی دوایی دوو هه‌نده ده‌کریت، کاتیک پاشگر (suffix) ی بۆ زیاد ده‌کریت:

travel (گه‌شت ده‌کات) : travelled, travelling

worship (ده‌په‌رستیت) : worshipped, worshipped

kidnap (ده‌فرینیت) : kidnapped, kidnapping

— له ئینگلیزی ئەمریکیدا پیتی کۆتایی دووه‌نده ناگریت:

travel : traveled, traveling

worship : worshiped, worshiping

kidnap : kidnaped, kidnaping

— ئەو کارانه‌ی به‌ پیتی (-c) کۆتاییان دیت، ئەم پیتە ده‌کریتە (-ck) له‌ کاتی زیادکردنی پاشگر (suffix) بۆ کاره‌که:

Picnic (سه‌یران ده‌کات) : picnicked, picnicking

panic (توقیو) : panicked, panicking

هه‌و وشانه‌ی له بره‌ی بیژه‌ی پیکدین، و به پیتی نه‌بزوین (consonant) کوتابی دیت و پیتی بزوینی کورتی له پیشدایه، هه‌و پیتته نه‌بزوینه‌که دوو هه‌ند ده‌کریت که پاشگری بو زیاد ده‌کریت، گه‌ر به پیتی بزوین ده‌ستی پی کردبوو:

big (گه‌وره) : bigger

hot (گه‌رم) : hotter

thin (باریک) : thinner

sit (داده‌نیشیت) : sitting

cut (ده‌بریت) : cutting

run (غارده‌دات) : running

beg (ده‌روژه ده‌کات) : begged

stop (راده‌وه‌ستیت) : stopped

skip (ده‌ریازده‌بیت) : skipped

—هه‌م ریسیایه بو هه‌م وشانه‌ش به‌کاردی، که له چه‌ند بره‌یه‌کی بیژه‌ی پیکهاتوون و هیژ (accent = گیر) له‌سه‌ر دوابرگه‌یدا ده‌بیت:

prefer (پشت راست ده‌کات) : preferred

omit (لاده‌بات) : omitted

occur (پووده‌دات) : occurring

begin (ده‌ستی پی ده‌کات) : beginning

refer (ئاماژه ده‌کات) : referring

forbid (ری ده‌گریت) : forbidden

—گه‌ر هیژ (accent) له‌سه‌ر دوابرگه‌ نه‌بوو، پیتی دوابی نه‌بزوین دوو هه‌ند ناکریت:

credit (ده‌پراستییت) : credited

merit (مافداره) : merited

— گه‌ر دوا بره‌گه دوو پیتی بزوینی تیا بیت، یا دوو پیتی نه‌بزوین، هه‌و دوو هه‌ند ناکریتته‌وه:

toil (په‌نج ده‌دات) : toiled

select (هه‌له‌به‌بزییت) : selected

هه‌ر پیشگریک (prefix) به هه‌مان پیت کوتابی هاتی، که پیتی هه‌و وشه‌یه‌ی ده‌بخریتته‌سه‌ری، پی ده‌ستی پی ده‌کات، هیچیان لانا‌دریت:

dis + solve → dissolve (شیده‌کاته‌وه، ده‌توینیتته‌وه)

dis + satisfy → dissatisfy (ناپه‌زایی دروست ده‌کات)

mis + spell → misspell (له بیژه هه‌له‌ده‌کات)

mis + spend → misspend (به‌فیرۆ ده‌دات)

un + natural → unnatural (ناسروشتی)

un + necessary → unnecessary (ناپنیویست)

il + legal → illegal (ناپاسایی)

il + logical → illogical (نالوجیکی)

im + mobile → immobile (چه‌سپاو، نه‌گۆر)

im + moral → immoral (نائاکاری)

—کاتی پاشگری (-ness) ده‌خریته‌سه‌ر وشه‌یه‌ک به (-n) کوتابی هاتی، (n) ی هیچ کامیان لانا‌بردریت:

keen + ness → keenness (توندی)

mean + ness → meanness (سووکی)

— کاتی وشه‌ی ئاویتته ده‌نوسین ، که‌وا وشه‌گه‌لی وه‌ک ئه‌مانه‌ی خواره‌وه ده‌که‌ویتته پیکهاته:

full , fill , all , skill , well..

پئویسته ئه‌وه ئاگاداربین ، که‌وا (l) لاده‌بریت:

Careful , fulfil , altogether , skilful , welcome...

— له‌کاتی زیادکردنی پاشگری (-ly) بۆ ئاوه‌لئاویک ، که‌کۆتاییان به‌ (l) دیت بۆ

دارشتنی ئاوه‌لکار ، هه‌چی لئ لانا‌بریت واته: هه‌ردوو (l) که‌ده‌مییته‌وه:

annual + ly → annually (سالانه)

oral + ly → orally (زاره‌کی)

successful + ly → successfully (به‌سه‌رکه‌وتویی)

له‌ه‌ردوو پیتی (ie) له‌ وشه‌دا و حینچه‌کردنیان وه‌ک وشه‌ی (field) ، ئه‌وا

پیزبونیان وه‌ک (ie) ده‌بیته ، گه‌ر له‌ دوا‌ی پیتی (C) هاتن ، ئه‌وا پیزبونیان

په‌چه‌وانه‌یه (ei):

(په‌شووه‌ده‌دات) relieve ، (باوه‌پی‌وايه) believe ، (ده‌یکات) achieve

(وه‌سل) receipt ، (فیل‌ده‌کات) deceive ، (بان ، میچ) Ceiling

— هه‌ندی‌ک وشه‌له‌ یاسا ده‌رده‌چن ، وه‌کو:

Seize (به‌رتن) ، height (به‌رزی) ، foreign (بیانی) ، eight (هه‌شت) ، (گرتن)

freight (ه‌ی) ، their (هاوسی) ، neighbour (کیش) weight (کریمی بان)

ئه‌وان

له‌ده‌بی ئاگاداری ئه‌و کارانه‌بیت که‌ پیتی (S) ی تئدایه ، که‌وا ناوی به‌رانبه‌ریان

پیتی (C) ی تئدایه:

advise (ئامۆزگاری) → advice (ئامۆزگاری ده‌کات)

devise (ئامران) → device (داده‌هینیت)

license (پیدان ، مۆگه‌ت) → licence (مۆله‌تدان)

practise (ئه‌نجامدان) → practice (ئه‌نجام ده‌دات)

prophecy (پیشبینی) → prophesy (پیشبینی ده‌کات)

پئویسته ئاگاداری ئه‌وه‌بین پیتی (q) هه‌میشه (u) ی به‌دوادا دیت:

quality (چه‌ندیته) ، quantity (پرسیار) ، question (جۆره‌کی) ،

equation (هاوکیشه)

وریای بیژه‌وی سی کار بین که‌ به‌ پیته‌کانی (-ceed) کۆتاییان دیت:

succeed (به‌دوادیت) ، proceed (په‌تده‌بیته) ، exceed (سه‌رده‌که‌ویت)

پئویسته وریای ئه‌و گۆرانه‌بین که‌ به‌سه‌ر نووسینی هه‌ندی ژماره‌دا دیت:

four (چوار) → forty (چل)

five (پینچ) → fifth (پینجه‌م)

eight (هه‌شت) → eighth (هه‌شته‌م) ، eighteen (هه‌ژده)

twelve (دوازده‌هه‌م) → twelfth (دوازده‌هه‌م)

هه‌ندی ناوه‌ن کۆکردنه‌وه‌یان جیا‌یه ، واته‌له‌ زیادکردنی (S) ، ئه‌مه‌ش ده‌شی له

تاک و کۆدا ئالۆزی دروست بکه‌ن ، وه‌ک:

تاک	واتا	کۆ
analysis	شیکردنه‌وه	analyses
axis	ته‌وه‌ر	axes
basis	بنچینه	bases
crisis	ته‌نگه‌ه	crises
oasis	میترگ	oases

۱۱ ئەو زاراوانەى لە ئاویتەى دوو وشە پیکدین و واتای تازه دەبەخشن ، وەك:

☒ **everyday** : (ئاوەلناوہ بە واتای: پۆژانە ، ئاسایی)

This is my **everyday** work

ئەوہ ئیشی پۆژانەمە .

These are his **everyday** clothes.

ئەوہ جلوبەرگی پۆژانەیتە .

(ئاوەلناوہ + ناوہ بە واتای: ھەموو پۆژیک) : **every day**—

She goes to the hairdresser **every day**.

ئەو ھەموو پۆژیک دەچیت بۆ سەرتاش .

He used to play football **every day**.

ئەو پراھاتووہ پۆژانە تۆپینی دەکات .

☒ **altogether**: (ئاوەلکارە بە واتای : بە تەواوی ، بە گشتی)

This is not **altogether** true.

ئەوہ بە تەواوی راست نییە .

It is not **altogether** bad.

ئەو بە تەواوی خراپ نییە .

(جیناوە + ئاوەلکارە بە واتای: ھەموو شت ، لە یەك كاتدا) : **all together**—

His troubles came **all together**.

گپرگرفتەکانی ھەموو بە یەكەوہ دین .

Her friends arrived **all together**.

ھەموو ھاوہلانی بە یەكەوہ گەشتن .

☒ **already** : (ئاوەلکارە بە واتای : لە پێشدا ، ئیستا)

I have **already** met him.

ئىستا پىي گەيشتم .

She has **already** finished her work.

کارەکانی ئیستا تەواوکردبوو .

(جیناوە + ئاوەلناوہ بە واتای : تەواو ئامادەییە) : **all ready**—

We are **all ready** to join you.

ئیمە تەواو ئامادەین بۆ لاگریت .

The letters are **all ready** for typing.

نامەکان ھەموو بە تەواوی ئامادەن بۆ لە چاپدان .

☒ **everyone**: (جیناوە بە واتای ھەمووان)

Everyone is waiting for you.

ھەمووان لە چاوەری تۆدان .

Everyone had gone home.

ھەمووان بۆ ماڵەکانیان چوون .

(ئاوەلناوہ + ناوہ بە واتای : ھەمووان) : **every one**—

Every one is responsible for his faults.

ھەریەكە لە ھەلەکانی بەرپرسە .

I saw **every one** of them in the meeting.

یەكە یەكە ھەمووانم لە دیدارەكە بینی .

☒ **all right** : (ئاوەلکارە یا ئاوەلناوہ بە واتای: چاك ، باش)

Her health is **all right** today.

ئەمرۆ تەندروستی باشە .

He will be **all right** after the operation.

دوای نەشتەرگەرییەكە باش دەبیت .

— بە کارھێنانی وشەى (alright) بە کارھێنانی ھەلە یە و ھیچ بوونیکی نییە .

— پیوسته وریای نویسینی دوو ده‌سته‌واژه بین (in fact) و (in order) به دوو وشه‌ی سه‌ربه‌خۆ و وشه‌کانی (in spite of) و (in front of) به سیّ وشه‌ی سه‌ربه‌خۆ.

هه‌لده‌گریت ، ورچ bear پووت

تووخم ، سنوور border دانیشتوو ،
bare

ده‌شکیتیت break وه‌س‌تیتنی
boarder ریوار

بینایی ، دیمه‌ن sight بانگیشت
brake تۆتۆمبیل

شوین ، پیگه site
=

دلپازی کردن compli ment ته‌واوکار
council ئه‌نجومه‌ن

په‌وان ، پۆیین current ک‌شمیش
course ئاراس‌ته ، به‌ش‌سی
currant خویندن
(به‌ری دار)

heal	ته‌ندروستی	heel	
hear	ده‌بیستی	here	لیره
knew	زانی	new	نوئ
peace	ئاشتی	piece	پارچه
plain	ئاسان	plane	فرۆکه
principal	سه‌ره‌کی	principle	بنه‌ما ، پرسیا
sew	ده‌دوئ	sow	تۆوده‌کات ، ده‌چیتیت
stationary	جیگیر	stationery	قرتاسیه ، په‌راوگه
straight	پاستره‌و	strait	توند ، ته‌نگ
there	له‌وئ	their	هی ئه‌وان
waist	که‌مه‌ر	waste	وش‌کانی ، وشکه‌لانی
weak	لاواز	week	هه‌فته
weather	که‌ش	whether	ئه‌گه‌ر
weight	کیش ، سه‌نگ	wait	چ‌اوه‌پیه ، دواده‌خات

○ جیاوازی حینجه کردن له نیوان ئینگلیزی به‌ریتانی و ئه‌مریکی:

— جیاوازییه‌کان شه‌ش جورن:

1- ئه‌و وشانه‌ی گۆتاییان دیت به (-our / -or):

وِتان	ئەمریکی	بەریتانی
شویینی سیبەر	arbor	arbour
زری	armor	armour
په‌فتار	behavior	behaviour
په‌نگ	color	colour
هه‌ولده‌دات	endeavor	endeavour
چاکه	favor	favour
گه‌شاهه	fervor	fervour
جوانی ، ئەفسوون	glamor	glamour
به‌ندر	harbor	harbour
سه‌ربلندی	honor	honour
گالته	humor	humour
کار	Labor	labour
هاوسی	neighbor	neighbour
بۆن	odor	odour
دالان	parlor	parlour
کینه ، پق	rancor	rancour
ده‌نگۆ	rumor	rumour
پرزگارکار	savior	saviour
فره‌جوانی	splendor	splendour
هه‌لم	vapor	vapour

چالاکی	vigor	vigour
2- ئەو وشانه‌ی کۆتاییان دیت به (-re / -er):		
واتا	بەریتانی	ئەمریکی
بنکه	center	centre
پیشال	Fiber	fibre
مه‌تر	meter	metre
قرش	piaster	piastre
تاری	somber	sombre
شانق	theater	theatre
3- ئەو وشانه‌ی کۆتاییان دیت به (-logue / -log):		
واتا	بەریتانی	ئەمریکی
په‌خـشـنامه‌ی	catalog	catalogue
زانباری	dialog	dialogue
گفتوگۆ	monolog	monologue
خۆدوین (مه‌نه‌لۆگ)	Prolog	prologue
پیشه‌کی		
4- ئەو وشانه‌ی پیتی کۆتایی دوو هه‌ند ده‌کریت له پیش پاشگر:		

moustache□	mustache□	سمیل
peddler□	pedlar□	گه‌پیده
plough□	plow□	گاسن
programme□	program□	به‌رنامه
pyjamas□	pajamas□	بیجامه
sulpher□	sulfur□	کبریت
tyre□	tire□	تایه
waggon□	wagon□	باربه‌ر

	به‌ریتانی	واتا
traveller□	traveler□	گه‌شتیار ، پئیوار
counsellor□	counselor□	راویژکار
jeweller□	jeweler□	جه‌واهیرات فروش
worshipper□	worshiper□	په‌رسه‌تیار ، خوپه‌رست
kidnapper□	kidnaper□	رفین ، رفینه‌ر

5- نه‌وشانه‌ی کوتایمان دیت به (-ce / -se):

	به‌ریتانی	واتا
defence□	defense□	به‌رگری
licence□	license□	مۆله‌ت
offence□	offense□	سوکایه‌تی پیکردن / خراپه‌نواندن
pretence□	pretense□	درق‌داوا

6- وشه‌ی هه‌مه‌جۆر:

	به‌ریتانی	واتا
cheque□	check□	شیک‌ی بانک
grey□	gray□	خاکی

دهنگ و پیتهکانی زمانی ئینگلیزی

رئسای گۆکردن

Pronunciation

1- جۆرهکانی پیت: له زمانی ئینگلیزیدا پیتهکان دابهشی دوو جۆر دهکریین:
 1- پیته بزوینهکان (vowel letters)، پیتهکانی (a,e,i,o,u) دهگریتهوه.
 2- پیته نه بزوینهکان (consonant letters)، پیتهکانی دیکه، واته:
 (b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w, x, y, z).
 3- هیماکانی گۆکردن: بۆ ئاسانی لیکۆلینهوه له پیزمانی ئاخاوتنی زمانی ئینگلیزی، هیمای تابیهتی بۆ گۆکردنی پیتهکان بهکاردههینریت، که یارمهتیدهوه بۆ زانینی دهبرپینیکی راستی بۆ وشهکان، ئەم خشتهیهی خوارهوه هیماکان له خۆوه دهگری، وشه واتاییهکانیش پێگهی دهبرپینیان پووندهکاتهوه، له گهڵ تیبینی ئهوهی که ئهوه دوو خالهی له پێش هیماکه دانراوه، واتای درێژی پیته بزوینهکان دهگهیهنیت.

هیمای بزوینهکان (Vowels):

ههندی له وشهکان	هیمای	به رانبهه کوردیه که
see, tae, key	i:	ئی (دریژ)
sit, did, big	i	ئ (کورت)
bed, pen, ten	e	ئی
man, cat, bad	æ	ئا
father, dark, pass	ɑ:	ئا (دریژ)
not, hot, dog	ɒ	ئو (کورت)

port, force, north	ɔ:	ئو (دریژ)
book, put, could	ʊ	ئو (کورت)
two, you, blue	u:	ئوو (دریژ)
but, cut, cup	ʌ	ئه
girl, burn, bird	ɜ:	ئی
happen, number, after	ə	ئ (نۆر کورت) (شوا)

هیمای دهنگیهکانی دوولانه (دیفتهنگ) (diphthongs):

ههندی له وشهکان	هیمای	به رانبهه کوردیه که
name, play, wait	eɪ	ئهی
go, no, rose	aʊ	ئهو
I, by, high	aɪ	ئای
cow, out, mouse	aʊ	ئاو
boy, toy, noise	ɔɪ	ئو
here, near, dear	ɪə	ئییه
air, chair, there	eə	ئی ئی
poor, your, sure	ʊə	ئوو

W هیمای نه‌بزوینه‌کان (consonants):

هه‌ندی له وشه‌کان	هیمای	به‌رانبه‌ره کوردیییه‌که
pen, apple, cup	p	پ
bed, about, bus	b	ب
tree, put, cat	t	ت
door, dog, bread	d	د
kill, come, pick	k	ک
go, gram, big	g	گ
fat, food, off	f	ف
very, live, five	v	ڤ
three, thin, tooth	θ	ث (وه‌ک له عه‌ره‌بی)
they, this, the	ʰ	ذ (وه‌ک له عه‌ره‌بی)
sit, lesson, yes	s	س
zero, zinc, dozen	z	ز
she, ship, fish	ʃ	ش
measure, usual, vision	ʒ	ژ
chair, watch, rich	tʃ	ک (وه‌ک ده‌نگی کۆ)
edge, age, joke	dʒ	گ (وه‌ک ده‌نگی گۆ)
man, my, come	m	م
name, run, can	n	ن
sing, ring, long	ŋ	نگ (به‌یه‌که‌وه)

life, play, full	l	ل
red, bread, bring	r	ر، ڤ
we, will, week	w	و
you, yard, yes	j	ی
he, house, have	h	ه

هیمای ده‌نگییه‌کان و چۆنییه‌تی نووسینیان له نیو وشه‌دا:

U هیمای بزوینه‌کان (Vowels):

1- هیمای ده‌نگی (i:): به پیته‌کانی (ee) یا (ea) ده‌نوسریت:

(دیداری) meet (ترووکه) bleed, (میشه‌نگوین) bee (گوشت) meat, (لیده‌دات) beat, (سه‌ودا) deal,

• هه‌روه‌ها به‌هۆی به‌کارهینانی هه‌ندی پینی تره‌وه ده‌نوسری، وه‌کو:

.....(کێلگه) filed, (تامیر) machine, (هه‌تا) even

2- هیمای ده‌نگی (i): به‌شپۆه‌یه‌کی ئاسایی به‌به‌کارهینانی پیتی (i) له نیوه‌ندی وشه وه‌ک وشه‌ی (sit)، و پیتی (y) له کۆتایی وشه، وه‌ک (pity)، له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا ده‌شی پیتی (y) له ناوه‌ندی وشه‌دا بێت، وه‌ک له وشه‌ی (ده‌نگبێژیانه = lyric).

• نمونه‌ی دیکه بۆ نووسینی ئه‌م هیمایه:

foreign (بیانی), coffee (قاوه), women (ئافه‌ره‌ت), busy (خه‌ریک), private (تایبه‌تمه‌ندی), climate (که‌شوه‌وا), damage (ه‌اوسه‌ری), marriage (وێران کردن).

3- هیمای ده‌نگی (e): زۆربه‌ی جارێ به‌ (e) ده‌نوسریت، وه‌ک له وشه‌کانی:

red, bed, pen, ten, hen, set, bet.....□

• ده‌شی (ea) له زۆر وشه‌دا بنووسریت ، وهك:

dead (مردوو) , lead (ره‌ساس، گولله) , heaven (به‌هه‌شت), Feather (به‌په‌مووچه) □

• (a) ده‌نووسریت له دوو وشه‌ی (زۆر = meny) و (هیچ کام = any)، و له وشه‌کانی وهك:

says (ده‌لێت) , said (وتی) , friend (هه‌فال) , leopard (پلنگ) , bury (ده‌شارنه‌وه)

4- هیما‌ی ده‌نگی (ae) : زۆربه‌ی جاران به (a) ده‌نووسریت:

..... (پشت) back , (شوقه) flat , (خراب) bad , (دانیشته) sat

• (ai) له چه‌ند وشه‌یه‌ك ده‌نووسریت، وهك (پێچ، گرێدان = plait)

5- هیما‌ی ده‌نگی {a}: زۆربه‌ی جاران به‌کاره‌ینانی دوو پیتی (ar) ده‌نووسریت، له‌وکاته‌ی پیتی (r) گۆناکریت ، واتا که پیتی نه‌بزوینی به‌دوادیت :

توندوهره‌ق hard , (تاریکی) dark , (باسک) arm

• (a) ده‌نووسریت ، کاتی به‌دوای (f) یا (s) یا (th) یا (n) دادیت و به‌دوای ئه‌و پیتی نه‌بزوین دیت :

rather , ده‌پروات pass , (ده‌سته‌ی مامۆستایان) staff , سه‌ما ده‌کا dance

• هه‌روه‌ها له چه‌ندین وشه‌ی دیکه‌دا دیت، وهك :

دل heart , نووسه‌ر clerk , پێکه‌نی laugh , گۆك calf

اunte , ژنه‌خال, ژنه‌مام aunt

6- هیما‌ی ده‌نگی (o): زۆربه‌ی جاران به (o) ده‌نووسریت:

clock (کاتژمێر) , god (خودا) , shop (دوکان) , hot (گه‌رم)

• (a) دوای یه‌کێک له‌م پیتانه (w) و (u) ده‌نووسریت:

wander (ده‌گه‌رپیت) , wasp (زه‌رگه‌ته) , quality (جووری) , quarrel (شه‌پده‌کات)

• هه‌روه‌ها (au) وهك له‌م دوو وشه‌یه‌دا به‌ده‌نووسریت:

(because = به‌هۆی) (sausage = تنقانق)

• هه‌روه‌ها له هه‌ندی وشه‌ی دیکه‌دا دیت، وهك :

(cough = کۆخه)

(yacht = که‌شته‌ی، یه‌خت)

7- هیما‌ی ده‌نگی (oi): ئه‌م هیما‌یه‌ به‌ زۆر شیوه‌ ده‌نووسریت وهك:

• (or) وهك له (وه‌رزش = sport)

• (oar) وهك له (ده‌پ، له‌وحه = board)

• (oa) وهك له (پان = broad)

• (our) وهك له (گۆپه‌پان = court) و (په‌وگه = course) و (تێده‌کات Pour =

• (oor) وهك له (ده‌رگا = door) و (زه‌مین = floor)

• له هه‌ندی وشه‌ی دیکه‌دا دیت، که له کۆمه‌له‌ پیتی وهك (war), (alk), (all) ی تێدا‌یه، وهك:

(warm = گه‌رم) ، (walk = ده‌پروات) ، (fall = ده‌که‌وێت)

• هه‌روه‌ها له‌و وشانه‌ی ئه‌م برگانه‌یان تێدایه (augh), (ough), (au) وهك (aw) (ياسا = law), (هه‌له = fault), (كپری = bought), (نیشانی كرد = taught)

8- هیمای ده‌نگی (u): ئه‌م هیمایه به‌شیوه‌یه‌کی ئاسایی به (oo) ده‌نوسریت، وهك له‌م وشانه‌دا:

book (پێ) و foot (وه‌ریگرت) و took (دار) و wood (کتیب)

• (u) له‌ هه‌ندی وشه‌دا ده‌نوسریت، وهك:

push, pull (داده‌نیت), put (پال ده‌دات)

• (ou) له‌م وشانه‌دا ده‌نوسریت:

(could, should, would)

• له‌م وشانه‌شدا دیت، وهك:

(wolf = گورگ) و (woman = ئافره‌ت) و (bosom = سینه)

9- هیمای ده‌نگی (u): ئه‌م هیمایه زۆربه‌ی جاران به (u) وهك له‌ وشه‌ی (but) ده‌نوسریت.

10- هیمای ده‌نگی (h): ئه‌م هیمایه هه‌میشه له‌ شیوه‌ی (u) ده‌نوسریت، هه‌روه‌كو له‌ وشه‌ی (but).

• ده‌شی له‌ شیوه‌ی (o) دا بی‌ت، وهك له‌م وشانه‌دا:

some (هه‌ندی), money (پاره), month (مانگ).....

11- هیمای ده‌نگی (e): به‌گشتی له‌ شیوه‌ی (er) یا (ir) یا (ur) ده‌نوسریت:

Person (به‌زه‌یی), mercy (كه‌س), girl (كچ), berth (له‌ دایك بوون), burst (ده‌ته‌قی‌ت), burn (ده‌سووتیت), bird (بالنده), circle (بازنه), church (كلێسه).

• له‌ كۆمه‌له‌ی (wor) وهك له‌م وشانه‌دا:

word (وشه), work (كار), world (جیهان), worse (خراپترین)....

• هه‌روه‌ها له‌ كۆمه‌له‌ی (ear) وهك له‌م وشانه‌دا:

learn (زه‌وی), earth (مرواری), heard (ده‌بیستی), peal (فێرده‌بی‌ت)

• له‌ كۆمه‌له‌ی (our) وهك له‌ وشه‌کانی:

Journal (رۆژنامه), journey (گه‌شت), Courteous (به‌رین)

12- هیمای ده‌نگی (a): له‌ گرنه‌گرتین تاییه‌تمه‌ندییه‌کانی ئه‌وه‌یه‌ كه‌ له‌ برگه‌ گیره‌كاندا نایه‌ت، هه‌ندی جار له‌ دیالوگی خێرا هه‌ر ون ده‌بی‌ت، وهك له‌م وشانه‌دا:

number (ژماره), honour (سه‌ر به‌ری), colour (ره‌نگ), doctor (پزیشك)....

• هیمای ده‌نگه‌ دوو لانه‌كان (دیفته‌نگ) (diphthongs)

1- هیمای ده‌نگی (ei): زۆربه‌ی جاران به (a) ده‌نوسریت، وهك له‌م وشانه‌دا:

safe (ئهمین), same (هه‌مان), face (روو), flame (گزی).....

- له‌گه‌ل تیبینی کردنی ئه‌وه‌ی كه‌وا پیتی (e) گو ناکریت له کۆتایی ئه‌م وشانه‌ی نزیکه له ده‌نگی (a).
- ئه‌م هیمایه له وشه‌کانی وه‌ك ئه‌مانه‌ی خواره‌وه‌دا هه‌یه:
- راست) straight (ه‌زن) great, eight (هه‌شت), wait (چاوه‌پێیه) ...
day (خاکی) grey (هه‌لمه‌ت) campaign (رۆژ)
- هه‌روه‌ها له هه‌ندی وشه‌ی سه‌رچاوه‌ فه‌رهنسیدا دیت، كه کۆتاییان به (et) دیت، وه‌ك:
- ballet (ده‌سکه‌ گول) bouquet (سه‌مای بالییه)
- 2- هیما‌ی ده‌نگی (au): ئه‌م هیمایه ده‌شی به (o) بنووسریت، وه‌ك له (so) یا (go)، و زۆر وه‌ن به پیتی (e) گۆنه‌کراوه‌ کۆتاییان دیت، وه‌ك (o) گۆده‌کریت، وه‌ك:
- hole (کون)، note (دوا)، spoke (هیواخواز)، hope (گۆل)، rose (کون) ...
(تیبینی)
- ده‌شی ئه‌م هیمایه له‌م وشانه‌ش بیت، وه‌ك:
- though (گیانی)، soul (له‌سه‌رخۆ)، slow (تایبه‌ت)، own (بار)، lead ...
(له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا)
- هه‌روه‌ها له چه‌ند وشه‌یه‌کی بنجی فه‌رهنسیدا، وه‌ك:
- beau (ئهمبار) depot، mouve (شینی کراوه)، (پیاوی ریکپۆش)
- 3- هیما‌ی ده‌نگی (ai): ئه‌م هیمایه زۆریه‌ی جارێ به (i) یا (ie) یا (y) ده‌نووسریت، وه‌ك:

- wild (وشکایی)، kind (خۆشحال) (جۆر)، child (من‌دال)، try (شهرمن) shy، (پالده‌داته‌وه) lie (ده‌به‌ستیت) tie، (ده‌مریت) die ...
(سیخوڕ) spy، (هه‌ولده‌دات)
- زۆر وشه‌ هه‌ن به (e) ی گۆنه‌کراوه‌ کۆتاییان دیت، وه‌یما به (i) له ناوه‌ند ده‌که‌ن، وه‌ك:
- shine (نان ده‌خوات) dine، (ده‌خلیسکی) slide، (چاوه‌پێیه) bide ...
(ده‌دره‌وشیته‌وه)
- هه‌روه‌ها (igh) له زۆر وشه‌دا ده‌نووسریت، وه‌ك:
- tight (پته‌و)، right (راست، دروست)، sigh (هه‌نیسک)، high (به‌رن) ...
(له وشه‌ی که‌متر به‌کارهاتووش دیت، وه‌ك:
- height (ده‌کپیت) buy، (چاو) eye، (کارامه‌یی) sleight، (به‌رنی) ...
4- هیما‌ی ده‌نگی (au): گو کردنی ئه‌م هیمایه، وه‌کو (ow) یا (ou) ده‌بیت، وه‌ك:
- town (ئێستا) now، (ئه‌سمه‌ن) brown، (ئاپۆره) crowd، (شار) ...
mouse (له‌ده‌ره‌وه) out، (به‌رن) loud، (ده‌نگ) sound، (مشک) mouse ...
• له‌م وشانه‌ له شیوه‌ی (ought) دیت،:
- bough (چل)، plough (گاسن)
- 5- هیما‌ی ده‌نگی (oi): ئه‌م هیمایه به (oi) یا (oy) ده‌نووسریت، وه‌ك له‌م وشانه‌دا:
- joy، (خراپ ده‌کات) spoil، (ورده‌پاره) coin، (هه‌لبژاردن) choice ...
(به‌کارده‌خات) employ، (ویرانده‌کات) destroy، (خۆش)

6- هیمای دهنگی (ɪə): به چەندان شیۆه دەنوسریت، وەك لەم كۆمەلانی،

لەگەڵ تێبینی ئەوەی هەموویان بە پیتی (r) كۆتاییان دیت كە نابێژیت.

□... (ier): pier (چەق), brigadier, frontier (تیق)

□ (eer): deer (مامن), steer (ئاراستە دەكات), engineer (ئەندازیار)

□ (ere): here (لێرە), mere (رەها), severe (توند)

□ (ear): ear (گۆی), hear (دەبیستی), clear (پوون)

7- هیمای دهنگی (ə): گرنگترین شیۆزەکانی نووسینی ئەم هیمایە (are) و

(air):

care (بایەخدان), mare (ماین), share (بەش)

air (دادپەرۆر، پرچ سیس), fair (كورسی), chair (هەوا)

8- هیمای دهنگی (uə): بە شیۆه‌یه‌کی سەرەکی لە نیۆ ئەم شیۆانە‌ی خوارەوه

دەنوسریت:

(oor): poor (هەژار), boor (جوتیار), moor (زۆنگاو)

(our): tour (گەپان), your (ئێ خۆت), gourd (كودی زەرد)

□... (ur): plural (كۆ), rural (لادیی), sure (دائیا)

ب- هیمای نەبزۆینە‌كان (consonants):

1- هیمای دهنگی (p): هەمیشە بە (p) دەنوسریت:

* ئەم پیتە لەم وشانە‌دا گۆ ناکریت:

□ (دەروونزانی) psychology, (ستایشگویی) psalm, (سێل) pneumonia

□ (پسولە‌ی وەرگرتن) receipt: cupboard (خەزانە)

• کاتی بە دوا‌ی پیتی (m) و نەبزۆینە‌کی دیکە دیت، ئەوا گۆ ناکریت، بە‌تایبە‌تی

(t) یا (k)، وەك:

empty (بەتان), pumpkin (زەردە‌كاله‌ك)

2- هیمای دهنگی (b): ئەم هیمایە هەمیشە‌یە (b) دەنوسریت.

• ئەم پیتە كە دوا‌ی پیتی (t) دیت، گۆ ناکریت:

□ (وردە‌کاری) subtle, (گومان) doubt, (قەرن) debt

• بە‌هەمان شیۆه، كە لە كۆتایی وشە لە دوا‌ی پیتی (m) دیت، گۆ ناکریت،

وەك لەم وشانە:

□... (گۆپ) tomb, (ئەنگۆستە‌گەرە) thum, (بۆمبا) bomb, (بەرڤ) lamb

3- هیمای دهنگی [t]: ئەم هیمایە ئاسای بە [t] دەنوسریت:

* [th] لە‌هەندێ ناوی تاییبە‌تیدا دەنوسریت، وەك:

(thames, thomas, anthony....)

• ئەم پیتە كە لە نیوان [s] و [l] دیت، گۆ ناکریت، وەك لەم وشانە‌دا:

(زۆرانی‌دە‌كات) wrestle, (قەلات) castle, (فیکە‌ی‌دە‌دا) whistle

• هە‌روه‌ها كە دە‌كه‌وێتە نیوان دوو پیتی [s] و [m] گۆ ناکریت، وەك لە

وشە‌ی (جەژنی لە‌دا‌یک بووه) christmas

• هە‌روه‌ها لە‌نیوان دوو پیتی [s] و [n] گۆ ناکریت، وەك:

□ (خێرا‌دە‌كات) hasten, (گۆی‌دە‌داتی) listen, (جیگیر‌دە‌كات) fasten

• بە‌هەمان شیۆه لە‌كۆتایی ئەو وشانە‌ی لە‌بجدا فەرە‌نسین گۆ ناکریت، وەك:

□ (ئە‌مبارخانی) depot, (دە‌ستە‌گۆل) bouquet, (سە‌مای‌بالی) ballet

4- هیمای دهنگی نە‌بزۆینی [d]: لە‌كە‌م‌حاله‌‌دا گۆ ناکریت، وەك کاتی‌دە‌كه‌وێتە

نیوان پیتی [n] و نە‌بزۆینیکی دیکە، وەك:

□ (دە‌ستە‌سێ) hand kerchief, (رێ‌کپۆشی) handsome

5- هیمای دهنگی نە‌بزۆینی [k]: ئەم دە‌نگە بە‌چە‌ندین شیۆه دە‌نوسریت، وەك:

chemist (کیمیازانی), Back (پشت), kit (کهرسته), cat (پشیله), antique (کۆنینه), acquaint (ده‌ناسیڤنیت)

• پیتی [k] له‌سهرتای وشه‌دا که پیتی [n] به‌دوادا دیت نابیزیت، وه‌ک:

knight (سوار), knee (چه‌قۆ), knife (چۆک‌داده‌دات), kneel (چۆک), know (ده‌زانیت), knock (لیده‌دات), knob (گری), knit (ده‌به‌ستیت)

6- هیمای ده‌نگی نه‌بزویڤی [g]: ئەم هیمایه له‌زۆریی حاله‌ته‌کان به [g] ده‌نووسریت، و ده‌شێ له‌گه‌ڵ هه‌ندی زیده‌ی دیکه‌ش بیت، وه‌ک:

giggle (پیده‌که‌نی), league (هاوپیهمانی), guest (میوان), ghost (دیو)

• [g] له‌سهرتای وشه‌دا له‌ کۆمه‌له‌ی [gn] گۆ ناکریت:

gnash (قسه‌ی نه‌سته‌ق), gnome (ددانه‌کانی لیکه‌دات)

• هه‌روه‌ها پیتی [g] له‌ کۆمه‌له‌ی [gn] گۆ ناکریت که‌له‌سهرتای وشه‌دا دیت وه‌ک:

sign (ده‌سه‌لات), foreign (بیانی), veign (هیمّا)

• له‌ کۆتابی وشه‌کانی که به [gm] کۆتاییان دیت، گۆ ناکریت:

diaphragm (ناوپیچک)

7- هیمای ده‌نگی نه‌بزویڤی [f]:

ئەم هیمایه به [f] یا [ff] یا [pf] ده‌نووسریت له‌وشانه‌ی که له‌ بنجدا یۆنانین ، وه‌ک:

Philosophy (فه‌لسه‌فه), Photograph (وینه), Phrase (ده‌سته‌واژه)

• به (gh) ده‌نووسریت له‌ هه‌ندی وشه‌دا، وه‌ک:

laugh (پیده‌که‌نیت), cough (ده‌کۆخیت), rough (دی)

8- هیمای ده‌نگی (v): ئەم هیمایه هه‌میشه به (v) ده‌نووسریت ، ته‌نیا له وشه‌ی (of) نه‌بیت.

9-10 دوو ده‌نگی نه‌بزویڤی (th, #), ئەم دوو ده‌نگه به (th) ده‌نووسرین، ریسای له‌یه‌ک جیاکردنه‌وه‌یان نییه، به‌لام که له‌ ناوه‌پاستدا دیت، به‌جۆریک که بکه‌ویته‌نیوان نه‌بزویڤی و بزویڤیک، (th) به (h), واته (ن)ی عه‌ره‌بی ده‌خویندریته‌وه، وه‌ک: (ته‌ندروستی) (healthy) که بکه‌ویته‌وه نیوان دوو بزویڤی به (h) واته (ئ)ی عه‌ره‌بی ده‌خویندریته‌وه، وه‌ک: (که‌شووه‌وا= weather).

11- هیمای ده‌نگی نه‌بزویڤی (s): ئەم هیمایه به‌شێوه‌یه‌کی سه‌ره‌کی به (s) ده‌نووسریت، هه‌روه‌ها به‌به‌کاره‌یتانی (c) ده‌نووسریت، که له‌ دوا‌ی ئەم پیتانه دیت (e) یا (i) یا (y)، وه‌ک:

Price (نرخ), centre (ناوه‌ند), dancing (سه‌ما), city (شار), policy (سیاسه‌ت)...

• به‌لام که له‌ دوا‌ی پیتی (c) پیتی دیکه دیت جگه له (y, I, e) یا هیچ پیتی به‌دوادا نایه‌ت ئه‌وا به (k) گۆ ده‌کریت، وه‌ک له‌م وشانه‌دا:

call (زیره‌ک), clever (کوپ), come (دیت), cup (باینگ ده‌کات), music (مۆسیقا)

12- هیمای ده‌نگی نه‌بزویڤی (z): ئەم هیمایه به (z) ده‌نووسریت وه‌ک له وشه‌ی (تۆتیا = zinc), هه‌روه‌ها به (s) ده‌نووسریت وه‌ک له وشه‌ی (ده‌بیت= is)

Use (به‌کاره‌یتان), excuse (په‌تده‌کاته‌وه، پاشماوه), refuse (بووردنخوازی)

13- هیماى نه بزوینى (f): به شیوه‌یه‌کی ئاسایی به (sh) دهنوسریټ، له

سه‌ره‌تای وشه یا کوتایی دیت، وهك له م دوو وشه‌یه‌دا:

show= (پیشان د‌ه‌دات)

wash= (ده‌شوات)

● له هه‌ندی وشه‌دا به (s) دهنوسریټ، وهك:

sure = (دلنیا)

suger= (شه‌کر)

● له ناوه‌ندی وشه‌دا به شیوه‌ی جیا جیا دیت وهك:

station (ویستگه)

fission (داب‌ه‌ش بوون)

pension (ئوتیلی خیزانی)

conscience (ویژدان)

censure (لومه)

social (کومه‌لایه‌تی)

ocean (ده‌ریا)

● ئەم ده‌نگه وهك (ch) دهنوسریټ، له‌و وشانه‌ی له بنجدا فه‌ره‌ن‌سین، وهك:

moustache (سمیل)

machin (ئامیز)

14- هیماى نه بزوینى (z = ژ): ئەم ده‌نگه ته‌نیا له ناوه‌ندو کوتایی وشه‌ی

ئینگلیزیدا دیت و به‌شیوه‌ی جیا جیا: وهك:

vision (ببینین), usual (ئاسایی), measure (پیان), prestige

(شکوداری)

15- کۆمه‌له‌ی (tʃ) = (چ): وهك له‌م وشه کوردیانه (کی، کینده‌ر، کوی)،

زۆربه‌ی جارن به (ch) دهنوسریټ:

much (زۆر), chin (چه‌نه‌گه), cheek (روومه‌ت، گونا), child (مندال)

rich (ده‌وله‌مه‌ند)...

● هه‌ندی جار به (tch) له ناوه‌ندی وشه یا کوتاییه‌که‌یدا دهنوسریټ:

fatch (ده‌هینیت), catch (ده‌یگریټ), match (یاری), satchel (هه‌گبه)

● هه‌روه‌ها به‌شیوه‌ی که‌م باوتر دیت، وهك:

nature (سروش‌ت), righteous (راست), question (پرسیار)

16- کۆمه‌له‌ی (dʒ): ئەم کۆمه‌له‌یه وهك ده‌نگی (گ) له وشه‌ی (گی‌ره)

(گیل) دیت، به‌زۆری به (j) یا (g) دهنوسریټ له سه‌ره‌تای وشه‌دا، وهك:

gentle (نه‌رمگۆ), gem (گه‌وه‌ر), joy (خۆش), joke (نوخته)

● له ناوه‌راستی وشه و کوتاییه‌که‌ی زۆربه‌ی جارن (dge) دهنوسریټ، وهك له

وشه‌ی:

judge (دادوهر), bridge (پرد), cudgell (دارده‌ست), fidget (ناپه‌زا)

● له کوتایی وشه‌دا دیت له شیوه (ge)، وهك:

marriage (هاوسه‌ری), rage (توره), age (ته‌مه‌ن), large (فراوان)

17- هیماى نه بزوینى (m): ئەم هیمايه به‌شیوه‌یه‌کی ئاسایی به (m) یا (mm)

ده‌هنوسریټ وهك له:

summer (هاوین), seem (وهك), man (پیاو)

18- هیماى نه بزوینى (n): ئەم هیمايه ئاسایی به (n) یا (nn) دهنوسریټ وهك

له:

new (نوی), win (قازانج ده‌کات), dinner (نانی نیوه‌پو), manner (ریبان)....

• پیتی (n) گۆ ناکریت، که له دواى (m) دیت، وهك له :

hymn (بپیار ده‌دات), solemn (مه‌ند), autumn (پایز) (ستاپیش نامه)

19- هیماى نه‌بزوینى (n) (=نگ): ژۆربه‌ی جاران به (ng) ده‌نوسریت، وهك له وشه‌کانی:

bring (دریژ), long (پادشا), king (گۆرانی ده‌لیت), sing (شت) thing (ئاماده‌ده‌کات)

• به‌لام که کۆمه‌له‌ی (ng) له ناوه‌پاستی وشه‌دا دیت، ده‌نگه‌که‌ی ده‌بیته (نگ) به‌یه‌که‌وه (ng) وهك له :

language (زمان), mingle (تووپه), anger (ئه‌نگوست), finger (تیکه‌ل ده‌کات)...

• ئەم هیمايه هه‌ندىجار به‌شیوه‌ی دیکه دیت له کۆمه‌له‌ی (nc) و (nk) و (nx) وهك له :

anxious (بانك), bank (قه‌نه‌فر), pink (تۆتیا), zinc

20- هیماى نه‌بزوینى (l): به‌شیوه‌یه‌کی ئاسایی به (l) یا (ll) ده‌نوسریت، وهك له وشه‌کانی:

well (باش، بیر), fill (پرده‌کات), blue (ده‌ریاچه), lake

• پیتی (l) که له پیشی هه‌ندى پیتی نه‌بزوین دیت، به‌تایبه‌تى (f) و (k) و (m) وهك له وشه‌کانی:

halt (نیو), calf (گۆلك), talk (ده‌دوی), walk (ده‌پوات), yolk (ده‌ردینه), folk (نه‌ته‌وه), palm (دارخورما), almond (بادی)

• پیتی (l) له‌م وشانه‌شدا گۆ ناکریت، وهك:

(could, should, would)

21- هیماى نه‌بزوینى (r): ئەم هیمايه به‌شیوه‌یه‌کی ئاسایی به (r) یا (rr) ده‌نوسریت، وهك له :

worry (نا‌ئارام), very (زۆر), bring (ئاماده‌ده‌کات), rapid (خپرا), marry (ژن دینیت)

• ده‌بیته ئاگادار بیت (r) زۆرجاران گۆ ناکریت له ده‌برینی به‌ریتانی گه‌ر له کۆتایی وشه‌دا بیت و دواى پیتیکی بزۆین بیت، وهك له وشه‌کانی:

car (ترس), fear (باشه), better (هه‌یج), never

• هه‌روه‌ها کاتى ده‌که‌ویته ناوه‌پاستی و پیتیکی نه‌بزوینى به‌دوادا هات، ئەوا گۆناکریت، وهك:

start (ئه‌سپ), horse (به‌یانی), morning (توند), hard (ده‌ستپیده‌کات)...

• گه‌ر پیتیکی نه‌بزوینى به‌دوادا هات، چى له هه‌مان وشه‌دا بیت یا له وشه‌ی دواتردا بیت، گۆ ده‌کریت، وهك:

far easa (بۆ ئیمه), for us (ده‌خواته‌وه), drink (کتبخانه), library (پۆژه‌لاتی دوور)

22- هیماى نه‌بزوینى (w): ئەم هیمايه به‌شیوه‌یه‌کی ئاسایی به (w) ده‌نوسریت:

● له دوو کۆمه‌له‌ی (gu) و (qu) دا ده‌نگی (u) هه‌ندی جار وهک (w) گۆ ده‌کریت، وهک له:

anguish (ملکه چکردن), question (پرسیار), conquest (نه‌هامه‌تی) □
 ● هه‌ندی جار گۆ ناکریت، وهک له م وشانه‌دا

guard (ولاتیك ده‌گریت), guest (میوان), conquer (پاسه‌وان),
 cheque (چه‌کی بانک)

● کاتی پیتی (r) بێت، پیتی (w) گۆ ناکریت، وهک:

wrong (مه‌چه‌ک), wrist (ده‌گوشیت), wring (ده‌نووسیت), write (ده‌نووسیت)
 ... (هه‌له)

● هه‌ندی جار که دوا به دوا (s) دیت گۆ ناکریت، وهک:

answer (وه‌لام), sword (شمشیر)...

● هه‌ندی جار که دوا پیتی (h) دیت گۆ ناکریت، وهک له م وشانه‌دا:

... (بو کوی) whose (هه‌مووی), whole (ئه‌وه‌ی), whom (کی) who

23- هیمای نه‌بزویی (j): ئه‌م هیمایه زۆریه‌ی جارن به (y) ده‌نووسریت که له سه‌ره‌تای وشه‌دا دیت وهک:

yell (تا ئیستا), yet (لاو), young (تو), you (به‌لی) yes
 □ (هاوارده‌کات)

● ئه‌م هیمایه له شیوه‌ی (i) له ناوه‌راستی وشه‌دا دیت، وهک له م وشانه‌دا:

odious (هاوپی), companion (په‌فتار), behaviour (خراب),
 onion (پیان)

● له زۆر حاله‌تاندا ئه‌م هیمایه پیتیکی جیای نییه له نووسیندا به ئاویتیه‌ی و لیک‌راوی له‌گه‌ڵ هیمای ده‌نگی (u) یا (u:) یا (uo) وهک له م نمونانه‌ی

خواره‌وه:

education (تاوانبارکردن), accusation (ریسای), regular (ju):
 (په‌روه‌رده، فێرکردن)

dew (نوی), new (ئاوان), tune (گفتوگۆ ده‌کات), argue (ju):
 □... (خوناو)

Cure (ئه‌وروپا), Europe (پاک), pure (له‌نیو), during (ju):
 □... (چاره‌ ده‌کات)

24- هیمای نه‌بزویی (h): ئه‌م هیمایه به‌شیوه‌یه‌کی ئاسایی به (h)
 ده‌نووسریت، ئه‌م هیمایه ده‌شی به‌کاربیت بو پیشکه‌شکردنی هیمای دیکه، وهک
 کۆمه‌له‌ی (ch, sh, ph, gh, th)

* پیتی (h) له زۆر وشه‌دا گۆ ناکریت، وهک:

□ (سه‌ربلندی) honour, (کاتژمیر) hour, (پاشمال گن) heir

● ئه‌م هیمایه له دوا پيشگری (ex) دیت، وهک له م وشانه‌دا:

... (هاندده‌دات) exhort, (پیشان ده‌دات) exhibit, (به‌فیرۆدان) exhaust

● ئه‌م هیمایه (wh) له هه‌ندی وشه‌دا دیت، وهک:

whole (هه‌موو), who (ئی کی), whose (ئه‌وه‌ی), whom (کی) who

ریسای گۆکردنی تایبته:

● که (S) ده‌خړیته سه‌ر ناو بو کۆکردن، یان ده‌خړیته سه‌ر کار له ریزه‌ی که‌سی
 سڤیه‌می تاک، ئه‌وا گۆکردنی ئه‌م پیته ده‌گۆریت به‌م شیوه‌ی خواره‌وه:

1) به (z) گۆده کریت که ناوه که یا کاره که کۆتایی به بزویڤن دیت، یا یه کیک

له م نه بزویڤنانه:

(b, d, g, v, ð, m, n, ŋ, l) وهك:

□

trees (tri:z)□

laws (l: z)

beds (bedz)

bags (baegz)

rooms (ru: mz)

pays (peiz)

feeds (fi: dz)

gives (givz)

comes (kamz)

sells (selz).

• (s) گۆ ده کریت، کاتی ناو یا کار به یه کیک له هیما نه بزویڤنه کان کۆتایی

دیت (p, t, k, f, θ)

caps (keeps)

hats (haets)

lakes (leiks)

roofs (ru: fs)....

sleep (sli : ps), sits (sits)

takes (takes)

proofs (pru: fs)

2) وهك (-iz) گۆ ده کریت، کاتی وشه که به یه کیک له م هیما نه بزویڤنانه کۆتایی

دیت:

(s, z, s, ʒ, ts, dʒ)

dresses (dresiz)

matches (maetsiz)

edges (edʒiz)

wishes (wisiz)

rises (raiziz)

reaches (ri:tsiz)....

• له و کاته‌یدا که پیتی (d) یا (ed) ده خریتته سه‌ر کار بو داپشتنی رابردوو و

ناوی به‌رکار، به م شیوه‌ی خواره‌وه گۆ ده کریت:

1) (-d) کاتی کار کۆتایی به هیما بزویڤن، یا هیما نه بزویڤنی خواره‌وه دیت:

(b, g, v, ʒ, z, ʒ, m, n, ŋ, l) وهك:

hurried (harid)□

begged (begd)

sared (eivd)

sneezed (sni: zd)

seemed (si: md)

gained (geind)

failed (field)

2) (-t) له و کاته‌ی کار کۆتایی به هیما نه بزویڤن دیت، له م جورانه: (p, k,

f, θ, s, s) وهك:

gaped (geipt), lacked (laekt), laughed (la: ft), missed

(mist).□

3) (-id) کار کاتی کۆتایی دیت به یه کیک له م دوو هیما بزویڤنانه (t,d):

Painted (peintid), added (aeded).□

- وشه‌ی (مال= house) که کۆده‌کریتته‌وه هه‌ندی گۆرپان به‌سه‌ر بیژه‌ویدا دیت.

hous (haus) : houses (hauziz)

- به‌هه‌مان شیوه هه‌ندی گۆرپان له گۆکردنی کار دیت (ده‌لین= say) که (S) ی دیتته سه‌ر:

say (sei): says (sez)

- له زمانی ئینگلیزیدا گۆکردنی گیر (مشدد) نییه ، هه‌تا گهر دووباره‌شی بییت ، وه‌ک یه‌ک پیت گۆ ده‌کریت:

(دوا به‌ دوا‌ی دادیت) follow (گران), difficult (ناونیشان), address
bitter (نانی نیوه‌رۆ) dinner (ده‌شی), possible (هه‌یه‌تی), posses,
summer (هاوین), (تاج)

□

خالبه‌ندی

Punctuation

⌘ خالبه‌ندی شیوازیکه بۆ ئاسان خویندنه‌وه و تیگه‌یشتن له ده‌ق ، ئه‌وه‌ش به‌رانبه‌ر وه‌ستانی کورتی نیوان پسته و ده‌سته‌واژه‌کان دیت له گفتوگۆدا ، یا ئاماژه و گیرکردنی هه‌ندی وشه له ده‌رپریندا و ، ده‌نگ به‌رز و نزم کردنه‌وه له ئاخوتندا .

نیشانه‌کانی خالبه‌ندی و به‌کاره‌ینانیان به‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه‌یه :

⌘ خال (the full stop) (.) :

- له کۆتایی هه‌موو پسته‌یه‌کدا داده‌نریت جگه له پسته‌ی پرسپاری و

سه‌رسوپمانی :

He wins the cup every time.

ئهو هه‌موو جارێک جام ده‌باته‌وه .

r دوابه‌دوا‌ی کورتکراوه‌کان دیت ، وه‌ک:

Mr. , Mrs. Dr. , M.A. (=master of Arts) , Co. (company) ,
Ltd. (limited) , U.S.A. (United Ststes of America) , Nov.
(November) , Fri. (Friday) , e.g. (foe example)

— گهر کورتکراوه‌که دوا پیتی وشه‌که‌ی تیدا بوو، خاله‌که نانوسریت:

Mr , Dr , Ltd

⌘ جوت خال (the colon) (:):

- بۆ جیاکردنه‌وه‌ی دوو پسته به‌کار دیت ، له و کاته‌دا پسته‌ی دووهه‌م واتای

پسته‌ی یه‌که‌م پوون ده‌کاته‌وه :

His life is wonderful: his work is successful , he is healthy
, and he has a good wife and two pretty children.

ژیانی خوشه: له کاردا سه‌رکه‌وتوو و تهن‌دروستی باشه ، هه‌روه‌ها ژنیکی باش و دوو مندالی جوان هه‌یه .

، بۆ پیشاندانی ژماره‌یه‌ک بپگه له لیستی‌کدا به‌کاردییت ، وه‌ک:

He offered her the choice of these presents: a ring , a new dress or a bottle of perfume.

ئهو پیشنیاری هه‌لبژاردنی یه‌کیک له‌م دیاریانی هه‌ی بۆ ئهو کرد: ئه‌نگوستیله ، کراسیکی نوی ، شووشه‌بۆنیک .

f هه‌روه‌ها له پیشی پرسته‌ی پرسته‌وخۆ له ئاخوتندا داده‌نریت ، وه‌ک:

He said: 'where is your father?'

وتی: کوا باوکت ؟

W کۆمای خالدار (ویژگولی خالدار) (the semi-colon) (;):

له‌وکاته‌دا به‌کاردییت ، که پیویست به وه‌ستانیکی ژۆر هه‌یه ، له وه‌ستانی (کۆما) دا

بی برینی زنجیره‌ی هزره‌که یا به‌کۆتاهینانی پرسته وه‌ک له پرسته‌دا:

Her appearance pleased him; it delighted his parents; she was really the star of the party.

پواله‌تی گه‌شاوه‌ی به‌خته‌وه‌ری کردبوو ؛ باوانی خوشحال کردبوو ؛ به راستی

ئه‌ستیره‌ی ئاهه‌نگه‌که‌بوو .

، هه‌روه‌ها له‌گه‌ل ئامرازه‌کانی به‌ستنه‌وه به‌کاردییت ، وه‌ک:

therefore , however , nevertheless , besides , also , otherwise....

— وه‌ک له‌م نمونه‌یه دیاره:

You have done the work well ; therefore I'll pay you well.

کاره‌که‌ت باش ئه‌جامدا ؛ له‌به‌رئه‌وه‌ی پاداشتی باشت ده‌ده‌م .

• کۆما (ویژگول) (the comma) (,)

• بۆ خستنه‌ پرووی لیستی شتی‌ک به‌کاردی:

She bought a hat ,a coat, a dress , and a gold watch.

ئهو کلاویک و کراسیک و کاتژمی‌ریکی زی‌پی کپی .

، بۆ دیاری کردنی پرسته‌ی پرسته‌وخۆی ئاخوتن به‌کاردییت:

'Tell me, 'she said , 'how did you know that?'

ئهو وتی ، پیم بلای تو چون ئه‌وه ده‌زانیت؟

f بۆ دیاری کردنی پرسته یا ده‌سته‌واژه به‌کاردی، که پیویستی به وه‌ستان هه‌بییت

له‌خویندنه‌وه‌دا:

He explained every thing to her , but she didn't understand.

ئهو هه‌موو شتیکی بۆ ئهو پاشه‌کرد ، به‌لام ئهو هه‌چی لی تینه‌گه‌یشت .

” بۆ دیاری کردنی وشه‌کانی به‌کارهاتوو له دواندنی که‌سان:

Sami , I hope you can visit us.

سامی ، هیوادرام سه‌ردانمان بکه‌یت .

... هه‌روه‌ها له‌گه‌ل پرسته‌ی مه‌رجی:

If I were married , my life would be better.

گه‌ر من ژنم هه‌ینابا ، ژیانم باشت‌تر ده‌بوو .

† له‌گه‌ل ئامرازه‌کانی به‌ستنه‌وه به‌کاردییت ، وه‌ک:

however , of course , for instance

— وه‌ک له‌م نمونه‌ی داهاتوو‌دا:

You know , of course , how to go there.

تو ده‌زانیت ، هه‌روایه ، چون بۆ ئه‌وی ده‌چین .

‡ بۆ دیاری کردنی دهسته‌واژه‌ی گه‌یاندن به‌کار دیت، که زانیاری زیاتر ده‌دهن ،
لابردنیان زیان به‌پسته‌که ناگه‌یه‌نیت ، به‌لام گهر لابرندی کاری له‌پسته‌که کرد ،
ئه‌وا به‌کارنایه‌ت ، وه‌ک:

His father , who lives in Cairo , came yesterday.

باوکی ، که له‌قاهره‌ ده‌ژیت ، دوینئ‌هات.

• نیشانه‌ی پرسپیار (Question mark) (?):

— دوا‌ی پسته‌ی پرسپیار دیت:

Where are you going?

بۆ کوئ‌ ده‌چیت؟

' نیشانه‌ی سه‌رسوپمان (the exclamation mark) (!):

— دوا‌ی پسته‌ی سه‌رسوپمان و ئه‌وانی هه‌ست و نه‌ست ده‌رده‌بهرن به‌کار دیت ، وه‌ک:

What a wonderful day!

چ پوژیک‌ی خو‌شه‌!

' داش (the dash) (—):

• بۆ ده‌رپرینی پاستکردنه‌وه یا هزریک‌ به‌کار دیت:

I saw Rami – you know , Sami's brother – and told him
what to do.

رامیم بینی — وه‌ک ده‌زانیت برایی سامیه‌ — پیم وت چی بکات.

هه‌روه‌ها بۆ ده‌رپرینی گۆران له‌ په‌وتی پسته‌دا:

There is only one thing wrong with it – it is never correct.

یه‌ک شتی هه‌له‌ی تیدا‌یه — که هه‌چ پاست ناکریت‌ه‌وه.

" نیشانه‌ی وه‌رگرتن (quotation marks) (' '):

— بۆ ده‌ست خستنی ئاخاوتنی پاسته‌وخۆ به‌کار دیت:

She shouted: 'What are you doing here?'

ئه‌و پرسى: چ ده‌که‌ی؟

✎ تیبینی بکه‌ که‌وا خال و کۆما و دوو نیشانه‌ی سه‌رسوپمان و پرسپیار، ده‌که‌ونه
نئو نیشانه‌کانی ده‌ق وه‌رگرتن.

" کۆمای سه‌ره‌وه (the apostrophe) ('): "

• بۆ دیاری کردنی حاله‌تی خاوه‌نداریتی به‌کار دیت:

She met Kamal's wife.

ئه‌و چاوی به‌ خیزانی که‌مال که‌وت.

, بۆ ده‌رپرینی پیتیک‌ یان زیاتر:

I've = I have , don't = do not , it's = it is , o'clock = of the
clock...

f بۆ دارپشتنی کۆی پسته‌کان:

There are four s's in the word possessive.

چار پیتی (s) له‌ وشه‌ی (possessive) دا.

• که‌وانه‌ی چوارگۆشه‌یی (brackets) ([]):

— بۆ وشه‌یه‌ک یان زیاتر که‌ بخریته‌ نئو ده‌قیکی وه‌رگه‌راو به‌کار دیت:

"There is nothing either good or bad but thinking makes it
so. [good or bad]" (Shakespeare, Hamlet.)

⌘ حاله‌ته‌کانی به‌کاره‌ینانی پیتی گه‌وره (capitalization):

Œ سه‌ره‌تای پسته‌ به‌ پیتی گه‌وره (capital letter) ده‌ست پی‌ ده‌کات، له‌م
حاله‌تانه‌دا:

• له‌ سه‌ره‌تای پسته‌:

You are acting against the rules.

تو دژ به پرسیا کار ده کهیت.

له‌گه‌ل ناوی کهس ، ناوی مانگ ، پوژ ، جه‌ژنه‌کان ، هه‌روه‌ها ناوی کهشتی و
کهشتی ئاسمانی و چیا ...

Marwan , Cairo , July , Monday , Bairam , Easter ,
Apollo...

— به‌لام له‌گه‌ل هه‌موو ناوی وه‌رزه‌کان به‌کار نایی:

winter , spring , summer , autumn

— چوار لایه‌که‌ش ناگریتته‌وه ، مه‌گه‌ر مه‌به‌ست شوینیکی دیاریکراو بیټ:

east , west , north , south
the Middle East , the West....

f ئاوه‌لئاوه‌کانی له ناوی تاییه‌تی داریژراون:

Arabic , English , Elizabethan

m ناوی خودا و جیناوی په‌یوه‌ست به‌و و ناوی کتیبه‌ پیرۆزه‌کان:

God , Koran , Bible ...

n وشه‌ سه‌ره‌کییه‌کان له ناوینیشانی کتیب ، نازناوی که‌سان ، جگه‌ له ئامرازه‌کان
و ئامرازی به‌ستنه‌وه و پریپۆزیشن:

The Merchant of Venice , A Tale of Two Cities
Elizabeth the Second , Alfred the Great...

O سه‌ره‌تای نامه :

Dear Sir, - Dear Mr,

P نازناوی کورتکراوه :

Mr. , Mrs. , Dr.

Q سه‌ره‌تای پسته له ئاخاوتنی راسته‌وخۆ:

He said: 'She is coming tomorrow.'

وتی: "به‌یانی دیت".

— له به‌شی دووه‌می ئاخاوتنی که‌رتکراودا به‌کارنایه‌ت:

'she is coming , 'he said , 'order to see you.'

ئه‌وتی: "دیم تا بتبینم".

I سه‌ره‌تای هه‌موو دیره‌ شیعریک ، و له کاتی سیفه‌تی مرویی دانه پال که‌سی ناژیر:

O Wild West Wind , thou breath of Autumn's being.

If Winter comes , can Spring be far behind? (Shelley)

S جیناوی که‌سی په‌که‌م له حاله‌تی بکه‌ریدا(I):

— له‌گه‌ل ته‌واوی جیناو و ئاوه‌لئاوه‌کانی دیکه‌ی قسه‌که‌ر به‌کار ناییت، وه‌ک (, me
.my , mine ...

ئەوان كۆر و كچىكىان هەيه ، كۆرپە كە 14 و كچە كە 12 ساڵە .

4- پيش ئەو ناوہى پرىپۆزىشنى بە دوادا دىت:

The house with blue door.

خانۆه دەرگا شىنەكە .

The letter from France.

ئەو نامەيەى لە فەرەنساوہ هاتوہ .

The woman in black.

ئافرەتە كراس رەشەكە .

The road to Lattakia.

رێى لازقىيە .

5- پيش ژمارەى رىكخستن لە نازناوہا:

Queen Elizabeth the second : دووہم ئىليزابىسى شاژن :

King Edward the Third: سىتيەم شا ئىدوارد .

6- پيش ناوى نەناسراوى كە ناوى ناسراوى بە دوادا دىت:

the planet Mercury : هەسارەى عەتارد :

the writer Dickens : دىكىترى نووسەر :

the play 'Hamlet' : شاتۆنامەى ((ھاملەت)) :

7- پيش ناوى دەولەتان ، كەوا يەكيتىيەك پىكدىنن ، يا ناوہكەى پىژەى كۆيان

هەيه :

The United kingdom : شانشىنى يەكگرتوہ :

The United States of America : وڵاتە يەكگرتوہەكانى ئەمريكا :

8- پيش ناوى كۆمەلە دوورگەيەك :

The West Indies : دوورگەكانى هيندى پۆژئاوا :

نامرازەكانى ناسراو و نەناسراو

The Articles

U نامرازى ناسراو (the definite article) برىتييە لە (the).

V نامرازى نەناسراو (the indefinite articles) برىتييە لە (a , an).

U نامرازى ناسراوى (the):

U نامرازى ناسراوى (the) لەگەڵ تەك و كۆ و ، نىر و مى بەكارديت .

U پىويستە لەم حالەتانەدا بەكارديت:

1- پيش ناويكى سنووردار بە دەستەواژەيەكى گەيەنەر:

This is the book that I told you about.

ئەوہ ئەو كتيبەيە كە باسم بۆ كردى .

2- كاتى ناويكى تەك لە جۆرى خۆى دەگەيەنيت:

The sun rises in the east and sets in the west.

خۆر لە پۆژەلەت هەلدەيت و لە پۆژئاوا ئاوا دەبيت .

3- كاتى بە واتاى (ئەوہى پيش كەمىك لە بارەيەوہ دواين):

They have a boy and a girl ; the boy is 14 and the girl is 12.

The Bahamas : دورگه‌کانی به‌هاما

9- پیش‌ناوی زنجیره چیا و ده‌ریا :

The Nile : زئی نیل

The Thames : زئی تایمسی

The Alps : چیای ئه‌لب

The Andes : چیای ئندیز

The Atlantic : زه‌ریای ئه‌تله‌سی

10- پیش‌ناوی که‌شتی و شه‌مهنده‌فر و فرۆکه و ناوی ئوتیل و شوینی بازرگانی و داموده‌زگاگان کاتی که ناوی که‌سی نییه :

The Queen Mary : که‌شتی شاژنه ماری

The Royal Hotel : (ئوتیلی پؤیال) ئوتیلی پاشایی

The Seaside Supermarket : سوپه‌رمارکیته که‌نارده‌ریا

11- پیش‌ناوه تاکه‌کانی شایانی ژماردنن بۆ هه‌مه‌کی کردن:

The ox has been replaced the tractor.

له‌بری گا ئیستا تراکتور له کاردایه .

12- پیش‌ناوی ئامیری موسیقی که به‌گشتی به‌کاردیت:

She plays the piano and her brother plays the violin.

ئهو پیاو لیده‌دات و براهه‌که‌ی که‌مان .

13- پیش‌ناوه‌لناوی به‌راوردی بالا:

He is the tallest boy in his class.

ئهو دریزترین منداله له پۆلدا .

14- پیش‌ئهو ئاوه‌لناوانه‌ی وه‌ک ناو بۆ ده‌سته‌یه‌کی دیاریکراو به‌کاردین:

the rich : ده‌وله‌مهندان

the poor : هه‌ژاران

the French : فه‌ره‌نسییه‌کان

the English : ئینگلیزه‌کان

15- له‌گه‌ل هه‌ندی ده‌سته‌واژه‌ی ئیدیومی:

The harder you work, the more you will be paid.

چه‌ند مکوپتر کار بکات پارهی زۆتر و هه‌رده‌گریت .

The sooner you come, the better.

چه‌ند زووتر بییت ، باشتره .

ئامرازی ناسراوی له‌م حاله‌تانه‌دا به‌کارنایه‌ت:

1- پیش‌ناوی واتایی (مه‌عنه‌وی) ، کاتی به‌شیوه‌یه‌کی گشتی له‌باره‌یا نه‌وه ده‌دویت:

Life is very hard for some people.

ژیان بۆ هه‌ندی که‌س زۆر سه‌خته .

— پیش‌ناوی واتایی (مه‌عنه‌وی) به‌کاردیت ، کاتی به‌شیوه‌یه‌کی تایبه‌تی له‌باره‌یان

ده‌دویت:

The life they is very hard.

ئهو ژیانه‌ی ئه‌وان ده‌ژین زۆر سه‌خته .

2- پیش‌ناوی مادیی که به‌گشتی له‌باره‌یه‌وه بدویت:

Butter is made of milk.

که‌ره له شیر دروست ده‌کریت .

3- پیش‌ناوی وه‌رزه‌کان و جه‌ژنه‌کان:

He is going to the seaside in summer.

له‌هاویندا ده‌چیته‌که‌نار ده‌ریا .

4- پیش ناو له ریژه‌ی کۆدا که به گشتی له باره‌یه‌وه بدوئیت:

Books are his best friends.

کتیب‌باشترین هاوپییه‌تی.

— به‌لام پیش ئه‌م ناوانه به‌کاردییت که به تایبه‌تی له‌باره‌یان بدوئیت:

The books that are on the table are mine.

ئهو کتیبانه‌ی له‌سه‌ر میزه‌که‌ن ئی منن.

5- پیش ناوی جه‌مه‌خۆراک که به‌گشتی له‌باره‌یان بدوئیت:

Come to dinner with me.

له‌گه‌ڵ من وهره‌ بۆ چیشت خواردن

— گهر به‌ تایبه‌تی باسکران ، ئه‌وا به‌کاردییت:

Are you coming to the dinner that we are having tonight?

ئایا دییت بۆ چیشت خواردن که ئه‌مشه‌وه‌مانه‌؟

6- پیش ناوی کۆک:

She went to Rome last week.

ئهو له‌ هه‌فته‌ی پابردوو بۆ رۆما چوو.

7- پیش نازناویک که ناوی تایبه‌تی به‌دوادا دییت:

He is reading a book about the life of president Washington.

ئهو کتیبیک له‌ باره‌ی ژیا‌نی سه‌رۆک واشنتۆن ده‌خوینیته‌وه.

8- پیش ناوی زمانه‌کان:

She speaks English and French.

ئهو به‌ ئینگلیزی و فه‌ره‌نسی ده‌دوئیت.

9- له‌گه‌ڵ هه‌ندی ده‌سته‌واژه‌ی ئیدیۆمی ، وه‌ک:

in face of danger : له‌ رووبه‌رووبوونه‌وه‌ی مه‌ترسی .

beyond reach of them : دوور له‌ به‌ر ده‌ستی ئه‌وان :

under cover of darkness : له‌ ژێر په‌رده‌ی تاریکیدا :

in case of fire : له‌ باری ئاگرکه‌وتنه‌وه :

shake hands with.... : ده‌ست له‌ ناو ده‌ست.... :

to stay at home : له‌ ماله‌وه‌ مانه‌وه :

U ئامرازی نه‌ناسراوی (a , an) :

دوو ئامرازی نه‌ناسراوی (a , an) له‌گه‌ڵ نێر و می به‌کاردین ، (a) پیش ئهو ناوانه

به‌کاردییت که به‌ نه‌بزوین ده‌ست پیده‌که‌ن ، که‌چی (an) ده‌که‌وێته‌ پیشی ئه‌وانه‌ی

به‌ بزوین ده‌ست پیده‌که‌ن ، یاخود پیش (h) ی گۆنه‌کراو یاخود هه‌ندیچار له‌

پیش (h) ی گۆکراودی ، کاتی هێز ناکه‌وێته‌ سه‌ر برگه‌ی یه‌که‌م ، وه‌ک:

a boy , a man , a day ...

an apple , an aeroplane ...

an hour , an honest man ...

an hotel , an historical novel ...

U دوو ئامرازی (a , an) ی نه‌ناسراو له‌م حاله‌تانه‌ به‌کاردین:

1- پیش ناوی ژمێردراوی تاک ، که مه‌به‌ست یه‌ک یا هه‌ریه‌کیان بییت:

I have a spoon, please pass me a knife.

که‌وچکم هه‌یه‌ تکایه‌ چه‌قۆم ده‌ی.

2- له‌گه‌ڵ هه‌ندی ده‌سته‌واژه‌ بۆ پێوانه‌ به‌کاردین:

He drives his car at 160 kilometres an hour.

ئهو ئۆتۆمبیله‌که‌ی به‌ خێرای 160کم/ له‌ کاتژمێرێکدا ده‌هاژوئیت.

She earns ten thousand pounds a month.

ئهو ده‌ هه‌زار پاوه‌ند له‌ مانگیکدا به‌ده‌ست ده‌هینی.

3- پیش ئەو ناوانه دیت، که پیشه یا بازرگانی یا دهسته دهگه‌یه نیت:

He wants to be an engineer.

ده‌یه‌وئیت ببیت به ئەندازیار.

— دواى (turn) به کارنايهت، که به واتای (بوو) بیت:

He worked in a company till he turned writer.

ئەو له کۆمپانیایه‌ک کاری کرد تا بوو به نووسەر.

4- بۆ ئاماژە کردن بۆ که سیک که ته‌نیا ناوی دياره:

A Mr. Sameer called to see you yesterday.

به‌ریز سه‌میریک دوینی داواى دیتنى تۆی ده‌کرد.

5- له دهسته‌واژه‌ی سه‌رسوپمانی که به وشه‌ی (what) ده‌ست پیده‌کات، کاتی

ناوه‌که تاک بی و بژمێردی:

What a pretty girl!

ئای چ ئافره‌تیکی جوانه!

6- له هه‌ندی دهسته‌واژه‌ی ئیدیومی، وه‌ک:

جیی داخه : it's a pity that ...

له‌ناکاو : all of a sudden ...

جیی شه‌رمه‌زارییه : it's a shame to

زۆر به‌په‌له‌یه : to be in a hurry

په‌سیویه‌تی /ژان/ سه‌ریه‌شه : to have a cold /a pain/ a headache

— له‌گه‌ڵ ئەمانه‌ی خواره‌وه به‌کارنايهت:

دووچارى ژانه‌ددان / ئەنفلونزا/ بوون : to have toothache /influenza

7- له‌گه‌ڵ دهسته‌واژه‌ی، وه‌ک:

such a ... , quite a , many a , rather a

له رسته‌وه بۆ وتار

From Sentence to Essay

ئێستا دواى ئەوه‌ی شاره‌زای ریزمانی بنچینه‌یی زمانی ئنگلیزی بووین، پێویسته

بزانین چۆن رسته‌ی دروست پیکبینین، دواتر په‌ره‌گراف و، دواى ئەویش وتار، یا بابەتی دارپشتن به‌هه‌موو جۆره‌کانییه‌وه.

رسته (the sentence):

رسته کۆمه‌له‌ وشه‌یه‌کن کاریکیان تیدایه، بیرۆکه‌یه‌کی ته‌واو ده‌گه‌یه‌نیت. رسته‌ی

ئینگلیزی له‌ بنجدا له‌ بکه‌ر (subject) و دواى ئەو کار (verb) دروست ده‌بیت،

وه‌ک: I speak.

رسته‌ی کاره‌که تێپه‌ربوو، په‌کسه‌ر دواى کاره‌که، به‌رکاری (object) دیته‌سه‌ر:

He enjoys working in his garden.

ئەو خۆش‌حاله‌ به‌ کارکردن له‌ باخچه‌دا.

ده‌شی‌کاری تێپه‌ر دوو به‌رکاری هه‌بیت، په‌که‌م راسته‌وخۆ دواى کاره‌که دیت و

که‌سیک ده‌گه‌یه‌نیت و ناوده‌نریت به‌رکاری ناراسته‌وخۆ (indirect object)،

دووهم ئاماژه‌ به‌ شتی‌ک ده‌کات و ناوده‌نریت به‌رکاری راسته‌وخۆ (direct

object):

He bought her all the cards.

ئەو گشت کارته‌کانی (پسووله) بۆ ئەو (کچه) کړی.

ده‌شیت به‌رکاری ناراسته‌وخۆ بخړیته‌ پاش راسته‌وخۆ، به‌لام ده‌بی‌پریپۆزیشن

له‌ پێشدا بیت، وه‌ک:

He bought all the cards to her.

ئەو ھەموو کارتەکانی بۆ ئەو (کچە) کڕی.

۱ دەشی ھەریەک لە بکەر و بەرکار ناو یا جیناوبن:

• بکەر و بەرکار دوو ناو بن:

The boy saw the accident.

مندالە که پووداوەکە ی بینی.

۱ بکەر جیناوب و بەرکار ناو بی:

He saw the accident.

ئەو پووداوەکە ی بینی.

۲ بکەر ناو و بەرکار جیناوب بی:

The boy saw it.

مندالە که بینی.

۳ بکەر و بەرکار جیناوب بن:

He saw it.

ئەو بینی.

۱ جۆرەکانی پستە:

۱ پستە سادە (the simple sentence): پستە یەکە بیرۆکە یەک دەگە یە نیت

، بکەر (subject) یەک تێدایە و پالداو یا گوزارە (خەبەر) (predicate) یەک بە

دوا دیت:

He is eager for success.

گوزارە کار بکەر

۱ پستە ی لیکدراو (the compound sentence): ئەو پستە یەکە و دوو

بیرۆکە (یا زیاتری تێدایە ، لە بەھادا یە کسانن ، ئامرازی بەستنه‌و بە یەکە وەیان

دەبەستیتە وە ، وەك:

and , but , yes , so , both ... and ., either ... or... , neither ... nor , not only ... but , as , because , now that , since

نموونه:

We were coming to visit you , but it rained.

بۆ لاتان دەھاتین بە لام باران باری.

۱ پستە ئالۆز (ئاویتە) (the complex sentence): پستە یەکە لە

بیرۆکە یەکە بنەرەتی پیکدیت ، که دەستە واژە یەکە بنچینە ی دەریدە بریت ،

ناودە نریت شارپستە (main clause) ، لە گەڵ بیرۆکە یەکە لاوەکی (یا زیاتری

دەستە واژە یەکە لاوەکی دەریدە بریت ، ناو دە نریت (پارپستە) (subordinate

clause) ، ھەردوو دەستە واژە ی ئامرازی پە یوہندی بە یەکە وەیان دەبەستیتە وە ،

وەك:

(who . which , whom , whose)

Are you the man whose house is burning?

ئایا تۆ ئەو پیاوہە ی که ماله‌کە یان دەسووتینیت؟

۱ چۆن پستە یەکە دروست پۆدە نیت:

۱ که داوامان لیدە کریت پستە یەک پیک بینین لە وشە یەکە کی دراو ئەم ھەنگاوانە

دەگرینە بەر:

۱ دلنیا بوون لە واتای وشە که ، زانیینی جۆری وشە که (ناو ، کار ، ئاوە لئاو ،

ئاوە لکار...).

V دارپشتنی بیرى پسته‌که له هزرده یا له‌سه‌ر په‌شنووسیک ، له‌گه‌ل دیاری کردنی شوینی وشه له رسته‌که‌دا.

W ده‌ستکردن به نووسینی بکه‌ر ، نه‌گه‌ر پسته‌که نه‌ری (affirmative) بوو ، ده‌بى ناگاداربین یه‌که‌م وشه به پیتی گه‌وره بیټ.

X به‌کارهینانی کاری دروست ، به ریژه‌ی له‌بار و گونجاو له‌گه‌ل واتاکه‌ی.

Y دانانی جیناو و ئاو‌لناو و ئاو‌لکار و پریپوزیشن و ئامرازه‌کانی په‌یوه‌ندی به دروستی.

ژیتینیه‌کان:

• ده‌بى رسته به پیتی گه‌وره ده‌ست پی بکات ، نیشانه‌ی خالبه‌ندی له‌باری له کۆتایی دابنریت.

ده‌بى ناگاداربین کار نه‌خه‌ینه پیش بکه‌ر ، یا هه‌له‌ی دیکه له ئاکامی وه‌رگیزانی پیت به پیت وشه به وشه له زمانی دیکه (کوردی ، عه‌ره‌بی).

f نابى کار فه‌رامۆش بکه‌ین که بنچینه و کۆله‌که‌ی رسته‌یه له زمانی ئینگلیزیدا.

m ده‌بى ناگاداری دانانی پیتی (S) بین له کۆتایی کاری ناسایی ، گه‌ر به ریژه‌ی ئیستای ساده بیټ ، بکه‌ری تاک و که‌سی سبیه‌م بیټ.

... دلنیا بین له به‌کارهینانی کار به ریژه‌ی گونجاو له‌گه‌ل واتادا ، نابیت هه‌له‌ی پرزمانی بکه‌ین، له‌به‌ر هاوشیوه‌یی هه‌ندى کار له پووی بیژه‌و واتادا ، هه‌روه‌ها ده‌بیټ دلنیا بین له به‌کارهینانی ئاو‌لناو و جیناو و ئامرازه‌کانی ناسراو و نه‌ناسراو به‌شیوه‌یه‌کی دروست.

T پیوسته له نووسینی رینووسی وشه‌کان به دروستی دلنیا بین ، خالبه‌ندی به چاکى له‌به‌رچاو بگرین ، ناوی تایبه‌تی به پیتی گه‌وره بیټ.

په‌ره‌گراف (the paragraph):

P په‌ره‌گراف: کۆمه‌له‌ پسته‌یه‌کی تیک به‌ستراوه ، سه‌باره‌ت به بابته‌تیکى باسلیکراو ده‌نوسریت ، ئه‌م رستانه‌ سى کاری بنچینه‌یی ده‌که‌ن به پى ریزه‌ندیان له نیو په‌ره‌گرافه‌که‌دا:

U پیشه‌کی (the introduction): له رسته‌یه‌ک (یا زیاتر) پیکدیت ، خالی بنه‌رته‌ی بابته‌که‌یه ، ئه‌و بابته‌ته ده‌خاته‌پوو که باس ده‌کریت.

V ناوه‌رۆک یا (فراوانکردنی بیروکه‌که) (development): له رسته‌یه‌ک (یا زیاتر) پیکدیت، که دوا به دواى پیشه‌کی دیت و هه‌ندى ورده‌کاری تیدایه پشتگیری بیروکه‌کان ده‌کات، که له پیشه‌کیدا هاتوو و ریخۆش ده‌کات بو گواستنه‌وه بو بیروکه‌ی دیکه و پیشاندانی بیروکه‌ی پیشه‌کیه‌که به‌شیوازیکى به‌پیز.

W کۆتایی (the conclusion): رسته‌یه‌ک (یا زیاتره‌)، خوینەر ده‌گه‌یه‌نیته کۆتایی بابته‌که‌ ، به پیشاندانی ئاکامی بابته‌تی په‌ره‌گرافه‌که‌ و به‌شیوازیکى لۆجیکیانه.

P دوو جۆری بنچینه‌یی هه‌یه بو نووسینی بابته‌تی په‌ره‌گرافی دارپشتنه‌که ، ئه‌مانه‌ن:

- نووسینی گیزانه‌وه‌یی (narrative composition): ئه‌م جۆریه ، نووسه‌ر چیرۆکه‌که ده‌گیزیته‌وه ، یا ورده‌کاری پووداویکی دیاریکراو ده‌گیزیته‌وه . له‌م جۆرده‌دا پووداوه‌کان به ریژه‌ی رابردوو و ریزه‌ندی پوودانیان ده‌گیزدیته‌وه ، گه‌ر گفتوگوى تیدا بوو، ده‌بى خالبه‌ندی له‌به‌ر چاو بگریت ، به تایبه‌تی ده‌قکاری.

• نووسینی باسخوازی (descriptive composition) له‌م جۆرده‌دا نووسه‌ر باس له خه‌لك ، شت ، دیمه‌نه‌کان ده‌کات ، یا ئه‌وه‌تا هه‌ست و نه‌ستی خۆی به‌رانبه‌ر

ئەوان دەردەبریت ، یا چی بە خەیاڵدا بیئت دەنووسیت. لە هەردوو باردا دەبیئت بابەتیکی بەپێز یا خۆش پێشکەشی خۆینەر بکات ،هانی بدات بۆ بەدواداچوونی خۆینەر تا کۆتایی دەق.

Z چەند تێبینیهك:

U بۆ نووسینی پەرەگراف پێویستە نووسەر ئەو بابەتە هەلبژێریت کە جێی بایەخی بیئت. دواتر باش بیرى لى بکاتەوه، کە چی دەنووسیت و لە بابەتەکە نەچیتە دەرەوه ، واباشە لە یەکەم رسته‌وه سەرنجی خۆینەر بۆ خۆی رابکێشیت ، کە پێویستە بپۆکەیه‌کی گشتی لە بارەى بابەتەکە پى بدات.

V ئاگاداربوون لە نووسینی رسته‌ى تەواو و کورت ، بە ئامرازى بەستنه‌وه لیکدراى ، تا وەك لیستی (شتى كراوى) لى نەیت. تا دوا رسته‌ى پەرەگرافەكە واباشە رسته‌ى جوان هەلبژێریت.

W پێویستە بە دەست‌نووسیکی جوان و دیار بنوسیت، هەلەى رینووسى یا ریزمانى نەکات ، خالبەندى پەپره‌و بکات.

X پەرپاویز بە راده‌ى (3)سم لە لای چەپ ، (2)سم لە لای راستى لاپەرەكە جیپیلێت.

Y كورت‌كراوه‌ى وەك (don't , haven't ...)كەم بەكاربێنیت ، وشەكان بە تەواوى بنوسیت (do not , have not ...).

Z سەرەتا بە (كوردی یا عەرەبى) رسته‌كە نەنووسیت، دواتر بیکاتە ئینگلیزى. فەرەنگ بەكار مەهینه بۆ گەران بە دواى وشەى نوێ ، تەنیا وشەکانى خۆت بەكاربێنە و خۆت بە وشەى نوێ دەولەمەند بکە.

{ دواى نووسینه‌وه‌ى پەرەگرافەكە ، پێیدا بچۆوه ، هەلەكان راست بکەوه ، رینووسى بوون یا ریزمانى ، کە هەلەى تیا کردووه .

Ó وتار (the essay):

Z هەرچەندە لە درژیدا وتار لە پەرەگراف جیاپە ، بەلام لە پووی نووسینه‌وه لە زۆر خالدا وەك یەکن ، پووی لە یەكچوون ئەمانەن:

U پەرەگراف بە وشەى پێشەكى دەست پێدەكات کە بابەتەكە دەخاتەپوو ، وتاریش بە هەمان شێوه بە پەرەگرافی پێشەكى دەست پێدەكات ، کە بپۆکەیه‌ك لە بارەى بابەتەكە دەداتە خۆینەر کە وتارەكە باسى لێوه‌دەكات.

U وەك چۆن رسته‌ پەرە بە بابەتەكان دەدات لە ناوه‌رۆكى پەرەگرافدا و ، لە بپۆکەیه‌ك بۆ بپۆکەیه‌كى دیکە دەچیت ، وتاریش چەندان پەرەگرافی تێدایە ، بپۆکەكان پەرە پێدەدەن ، لە پەرەگرافی پێشەكییەوه و بە شێوازیکی لیکدراو پەرەپێدەدات.

U لە کۆتاییدا، رسته‌ى کۆتایی لە پەرەگراف ، ئاکامى بپۆکەكان پێشکەش دەكات ، بە هەمان شێواز ، پەرەگرافی کۆتایی لە وتاردا بپۆکەكان دەگەیه‌نیتە کۆتایی لۆجیکی بەرپاوه‌په‌وه .

U جۆره‌كانى وتار:

U وتارى گێرانه‌وه‌ى (the narrative essay):

U کە وتار چپۆکێك دەگێریتەوه ، رپوداوه‌كان دەبیئت بە ریزیه‌ندى رپودانه‌كە بیئت، پێویستە پەرەگرافی یەكەم بپۆکەیه‌كى گشتى لە بارەى كات و شوینی رپوداوه‌كان باس بکات. وا باشە رپوداوه‌ وروژینه‌كان بۆ کۆتایی بهێلدريتەوه بۆ سەرنج راکیشانى خۆینەر و خۆشى چپۆکەكە لە دەست نەدات.

¶ هیله گشتیه‌کانی وتاری گیرانه‌وه‌یی سی به‌شن:

• پیش‌پووداوه‌که (before the event)

, پووداوه‌که (the event)

f دواى پووداوه‌که (after the event)

¶ له کاتی دانانی هیلکاری چیرۆکه‌که، پیویسته پووداوی سهره‌کی دیاری بکریت بو

ئاسان پۆنانی. پیویسته هه‌ندیکی بیره‌که بنوسریت به‌گشتی وینه‌یه‌کی پووداوه‌کان

بدات. وه‌ک ریه‌ری کار، گهر بیره‌که‌یه‌کی وروژین له کاتی نووسیندا هاته‌پیشی،

ئه‌وه تۆمار ده‌کریت.

v وتاری باسخوازی (the descriptive essay):

ئه‌م جوړه هیلکاری پووداوه‌کانی نییه، له‌به‌ر ئه‌وه بیره‌که‌یه‌کی ناوه‌ندی هه‌یه،

بابه‌ته‌که‌ی له باره‌وه‌یه. به‌هۆی ئه‌وه‌ی پووداوی سهره‌کی نییه، ده‌بییت له

ناوه‌رۆکدا پشت به ورده‌کاری سهرنج راکیش ببه‌ستریت. یه‌که‌م په‌ره‌گراف پیویسته

به‌گشتی باسی بابته‌که بکات، دواتر له په‌ره‌گرافه‌کانی دیکه باسی ورده‌کارییه‌کان

بکات.

¶ هیلکاری گشتی وتاری باسخوازی سی به‌شه:

• پیشه‌کی (the introduction)

, ناوه‌رۆک یا فراوانکردنی بیره‌که (the development)

f کۆتایی (the conclusion)

¶ پیویسته هه‌ندیکی بیره‌که‌ی سهره‌کی له هیلکارییه‌که‌دا هه‌بییت و دووباره‌کردنه‌وه‌ی

تیدا نه‌بییت، وه‌ک چیرۆک، هیلکاری ته‌نیا ریه‌ری کاره، ده‌کری باشتر بکریت.

o نامه نووسین (letter – writing):

¶ له نامه نووسیندا ده‌بییت پابه‌ندی ئه‌م خالانه‌ بین:

• هیلکاری نامه‌که (the lay-out): پیش نووسینی نامه‌که، هیلکاری گشتی

داده‌نریت که بیره‌که سهره‌کییه‌کانی تیدا‌یه.

, ناونیشان (the heading): له گوشه‌ی سهره‌وه‌ی لای راستی نامه‌که

ده‌نووسریت (ناونیشانی نامه نووسه‌که) دواتر ریکه‌وت دییت.

دوو شیوازی نووسینی هه‌یه:

1- شیوازی په‌یزه‌یی (the indented style) به‌م شیوه‌یه:

1. ژماره‌ی خانووی خۆت.

2. ناوی شه‌قام.

3. شار یا شارۆچکه

4. هه‌ریم

5. ولات

6. ریکه‌وت (میژوو)

24 Damascus st.,

Homes,

Syria.

January 15th, 1995

2- شیوازی بلۆکی (قالب) (the block style) به‌م شیوه‌یه:

24 Damascus st.,

Homes,

Syria.

January 15th, 1995

z تیبینی:

أ. ناونیشانه‌که: ژماره‌ی مال، ژماره‌ی شه‌قام، شار، ده‌ولت، ده‌بییت.

ب. نیشانه‌کانی خالبه‌ندی ده‌بی دابندریټ ، کۆما له کۆتایی دپړ و خال له کۆتایی پسته‌که .

ج. کورتکراوه باش به‌کاردیټ.

Rd. = Road , St. = Street , Sq. = Square , Ave. = Avenue
....

د. پیکه‌وت (میژوو) به‌ته‌واوی ده‌نووسریټ ، ده‌شی پوژ پیش مانگ یا دواي ئه‌و بنووسریټ ، واته (15th January) یا (January 15th). کورتکراوه‌ی مانگه‌کان:

Jan = January	Jul = July
Feb = February	Aug = August
Mar = March	Sep = September
Apr = April	Oct = October
May = May	Nov = November
Jun = June	Dec = December

ه. ده‌شی گهر نامه‌که بو هه‌مان ولات بوو، ناوی ده‌وله‌ته‌که نه‌نووسریټ ، به‌لام بو دهره‌وه بیټ، ده‌بی بنووسریټ.

f په‌راویز (the margin): پښووسته له‌لای چه‌یی نامه 3 سم و له‌لای راستی 2 سم به‌جی به‌یلریټ.

g دواندن له‌گه‌ل نامه بو نووسراو (the salutation): به‌پیی شوین و پایه‌ی نامه بو نیردراو ده‌نووسریټ، پښووسته به‌ وشه‌ی (به‌پیز) (ئازیزم) Dear.. ده‌ست پی بکریټ.

... ناوهرۆکی نامه (the body): له‌سه‌ره‌تای په‌ره‌گرافه‌که ماوه‌ی وشه‌یه‌ک به‌جی ده‌هیلدريټ و ناوهرۆکی نامه‌که و مه‌به‌سته‌که ده‌نووسریټ.

† دواډپ (the subscription): ئه‌و ده‌سته‌واژه‌یه پیش ئیمزاکردن دین، به‌وشه‌ی (Yours ...) ده‌ست پی ده‌کات.

‡ ئیمزاکردن (the signature): له‌خواره‌وه‌ی دوا دپړ ده‌نووسریټ و پښووسته دیاریټ.

^ په‌راویز (the postscript) ده‌کری چه‌ند دپړیک له‌خوار ئیمزا زیاد بکریټ و به‌(P.S.) ده‌ست پی ده‌کات ، که کورتکراوه‌ی (postscript).

‖ دوو جوړ نامه هه‌ن ، که‌سی و نامه‌ی کار:

• نامه‌ی که‌سی (the personal letter): تیايدا ئه‌م خالانه په‌چاوده‌کریټ:

أ. پښووسته ناوی براده‌ره‌که‌ت به‌ینیت دوور له‌ وشه‌ی قه‌به .

ب. به‌ناوی په‌که‌می ده‌نووسین (Dear Sami,) نه‌ک (Dear friend) یا گهر خزم بوو (Dear uncle Farid,) یا (Dear Aunt Salwa,) ، گهر که‌سه‌که پایه‌ی فه‌رمی هه‌بوو (Dear Mr. Salem,) ده‌بی له‌کۆتایی ده‌سته‌واژه‌که کۆما دابنټیټ.

ج. نامه‌که ده‌کریټه سی به‌ش:

— پیشه‌کی (the introduction): ده‌شی ئاماژه به‌نامه‌ی پیشوو ، یا پروداویکی هانده‌ری نامه‌که بکریټ.

— مه‌به‌ست (the purpose): گرنه‌ترین به‌شی نامه‌که‌یه ، هۆی نامه‌که

ده‌نووسیت ، هه‌ندیک ورده‌کاری که‌سی تیدا ده‌نووسریټ و په‌یوه‌ست بیټ به‌پیشه‌کیه‌که‌ش.

— کۆتایی (the conclusion): هیواي به‌خته‌وه‌ری و دیداری نزیک و سللو بو خزم و هاوړپییانی تیدا بیټ.

د. دوا دپیری نامه‌که (the subscription) (کلکی نامه‌که): پشت به پله‌ی په‌یوه‌ندی ه‌ردوویان ده‌به‌ستیت نام‌نیر و بۆنیردراو. ده‌سته‌واژه‌ی ه‌ره‌باو) Yours sincerely) به‌کاردیت و (Yours) به‌پیتی گ‌وره بنووسریت و (sincerely) به‌پیتی بچووک و کوما‌ی له‌کوتایی بیټ.

ه. ئیمزا (the signature): ده‌شی به‌ناوی ته‌واو بیټ ، یا ناوی یه‌که‌م ده‌بیټ دیار بیټ.

ر. نامه‌ی کار (the business letter): ده‌بی ئه‌م خالانه‌ی خواره‌وه له‌به‌ر چاو بگرین:

أ. دوورکه‌وتنه‌وه له‌ده‌سته‌واژه‌ی گ‌وره‌گ‌وره ، یا وشه‌ی ئه‌ده‌بی و شاعیرانه ، ده‌بی زمانیکی ساده‌ی دیاربیټ.

ب. ناونیشان (the heading): جیاوازه له‌نامه‌ی که‌سی. ناونیشانی بۆ نیردراو له‌خوار ناونیشانی نیرهر ده‌نووسریت و له‌لای چه‌یی نامه‌که و ریک بیټ له‌گه‌ل ناوی بۆ نیردراو ده‌نووسریت (Mr... / Mrs... / Miss...) گ‌هر بۆ کۆمپانیا بوو ، ده‌شی ته‌نیا ناوی کۆمپانیا بنووسریت. شیوازی قالب به‌کاربیټ (the block style) بۆ نووسینی ناونیشان.

ج. دواندن له‌گه‌ل بۆنیردراو (the salutation): ده‌کرئ به‌ (Dear Mr...) ده‌ست پی بکه‌ین، گ‌هر ناوه‌که‌مان زانی ، یا (Dear sir) گ‌هر ناوه‌که‌مان نه‌زانی ، یا (Dear Madam) یا (Dear Madam) یا (Gentlemen) به‌پیی حاله‌ته‌که. د. ناوه‌روکی نامه‌که (the body): پیکهاته‌ی نامه‌ی کار دابه‌ش ده‌بیټه سه‌ر چوار به‌ش:

— سه‌رچاوه (the refrence): یه‌که‌م په‌په‌گرافی نامه‌که‌یه ، ئاماژه به‌نامه‌ی پیتشوو ، یا هانده‌ری نامه‌که ده‌دریت ، وه‌ک ریکلام یا دروستکردنی په‌یوه‌ندی بازرگانی که ده‌شی به‌م شیوه‌یه بیټ:

— Thank you for your letter of May 25th
— I read your advertisement in... and I want to....
— I learned from ... that you ...

— زانیاری (the information): که دووه‌م په‌په‌گرافی نامه‌که‌یه ، زانیاری زیاتر ، ورده‌کاری زیاتری تیدایه له‌په‌په‌گرافی یه‌که‌م.

— ئامانج (the purpose): سییه‌م په‌په‌گرافی نامه‌که‌یه ، تیایدا هۆیه‌کانی نووسینی نامه‌که پوون ده‌کاته‌وه ، له‌گه‌ل پوونکردنه‌وه‌ی ئه‌وه‌ی نیرهر ده‌یه‌ویټ به‌وردی بیکات. ده‌شی ئه‌م به‌شه زیاتر له‌یه‌ک په‌په‌گرافی تیدا بیټ ، گ‌هر بابه‌تی ژوره‌ه‌بوو نیرهر ده‌یویست باسیان بکات.

— کۆتایی (the conclusion) دوا په‌په‌گرافی نامه‌که‌یه ، هه‌ندیک ده‌سته‌واژه‌ی جوان له‌خۆده‌گریت ، وه‌ک :

— I shall be glad to hear from you soon.
— I look forward to receiving more information from you very soon.

ه. خۆناساندن (the subscription): که نامه‌ده‌ست پی ده‌که‌یت به‌

ده‌سته‌واژه‌ی (Dear sir) ، یا (Madam / sirs/) بۆ نمونه ، ئه‌وا ده‌بیټ به‌ (Your faithfully) کۆتایی به‌نامه‌که بیټیت. به‌لام گ‌هر نامه‌که‌ت به‌ناوی که‌سیک ده‌ست پیکرد (بۆ نمونه) (Dear Tom) ، ئه‌وا ده‌بیټ به‌ (Your sincerely) کۆتایی پی به‌ئینیت.

و. ئیمزاکردن (the signature) به ریکوپیک و خه‌تیکی خویندراوه ناوی خۆت بنووسه (ته‌واوی ناوت)، وه‌ک چۆن چاوه‌پوانی وه‌لامت بده‌نه‌وه.

~ چه‌ند تیبینییه‌ک:

له‌ نووسینی وتاریکدا پیویسته نووسه‌ر ئاگاداری چه‌ندین خالی بئه‌په‌تی بیته ، بۆ ئه‌وه‌ی نووسینه‌که‌ی باش بیته ، خوینه‌ر قه‌ناعت پی‌بیتیت و هه‌ست به‌ رازی بوون بکه‌ن ، گرنگترینیان :

• پیویسته له‌وه‌ بگه‌یت که‌ چی پیویسته پیش دانانی پلانی وتاریک. پیویسته نووسه‌ر وتاره‌که‌ به‌ زمانی خۆی (کوردی یا عه‌ره‌بی) نه‌نووسیت و دواتر بیکاته ئینگلیزی.

r پیویسته وتاره‌که‌ لای خوینه‌ر سه‌رنج پاکیش بیته، هه‌ر له‌ پسته‌ی یه‌که‌مه‌وه‌ جل‌وی بداته ده‌ست و دوا به‌ دوایدا بچیت تا کوتایی. له‌ ریگای به‌کاره‌ینانی پروداو و ورده‌کاری ژبانی پۆژانه ، یا ئه‌ندیشه‌ی نووسه‌ر خۆی ئه‌مه‌ ده‌کریت بیته‌دی.

f له‌ بابه‌ته‌ دورنه‌که‌وتنه‌وه ، له‌وه‌ دلنیا بوون که‌وا پسته‌کان په‌ره‌گراف پیکدین و په‌ره‌گرافه‌کان وتار پیکدین و به‌شپه‌یه‌کی سروشتی و لوجیکیان به‌یه‌که‌وه‌ په‌یوه‌ستن ، هه‌ریه‌که‌یان توخمیکی نوێ ده‌خه‌نه‌ سه‌ر وتاره‌که‌ ، بی‌که‌وتنه‌ هه‌له‌ی دووباره‌کردنه‌وه‌ی هزر و بیرۆکه‌کان.

|| درێژداری نه‌کردن ، به‌ نووسینی ورده‌کاری ناپیویست ، که‌ ده‌شی بابه‌ته‌که‌ ناهاوسه‌نگ بکات ، وتاره‌که‌ وایته‌ نه‌کریت هیچی لی‌لابه‌یت یا بخته‌سه‌ر.

هه‌ولبدریت وتاره‌که‌ هه‌موو له‌یه‌که‌ په‌ره‌گراف نه‌نووسیت ، به‌لکو هه‌ر بیرۆکه‌یه‌که‌ له‌ په‌ره‌گرافیکدا چاره‌بکریت.

... پیویسته گۆشه‌نیگای نووسه‌ر – گه‌ر پیویست نه‌بوو – نه‌ئاخندریته وتاره‌که‌ ، پیویسته بریاری گشتی نه‌دات ، له‌گه‌ل خوینه‌ر نه‌دویت ، یا پلار له‌ بابه‌ته‌که‌ بدات، وه‌ک: (ئهم بابه‌ته‌م به‌ دل نییه‌ و نازانم چۆن ده‌ست پی‌بکه‌م ...) یان (ئیستا ده‌بیت وتاره‌که‌م کوتایی پی‌به‌ینم...).

† نووسه‌ر پیویسته ساده‌ بنووسیت ، پسته‌ی درێژ به‌کارنه‌هینیت، که‌ بکریت پسته‌ی کورت بنووسیت ، بابه‌ته‌که‌ی پیویسته به‌ سه‌رنج پاکیشترین پسته‌ کوتایی پی‌به‌ینیت.

‡ که‌ نووسه‌ر ده‌گاته ژماردنی وشه‌کان تا وتاره‌که‌ بگه‌یه‌نیته‌ راده‌ی پیویست - ئه‌وا نیشانه‌ی بوونی هه‌له‌یه‌که‌ له‌ چاره‌کردنی بابه‌ته‌که‌ ، که‌ نووسه‌ر له‌ نووسیندا تووشی وه‌ره‌زبوون دیت ، بیگومان خوینه‌ریش تووشی وه‌ره‌زی ده‌کات، به‌لام که‌ به‌ هه‌ستیگی گه‌شبینی و خۆشی ده‌نووسیت، بیگومان ده‌بیته‌ سه‌رچاوه‌ی خۆشی بۆ خوینه‌ر.

^ دوا کوتایی نووسینه‌که‌ زۆر پیویسته به‌ وردی به‌ ده‌قه‌که‌دا بچیته‌وه ، له‌م پیداجوونه‌وه‌یه‌دا ، ده‌بی له‌ هه‌له‌ رینووسیه‌کان و ریزمانیه‌کان بگه‌ریت و هه‌ولی سوود وه‌رگرتن له‌م هه‌لانه‌ بدات و دووباره‌ نه‌بنه‌وه .

100% دوا کوتایی هاتنی هه‌موو ئه‌وانه ، ناوینشانیکی کورت و ریک و سه‌رنج پاکیش داده‌نریت بۆ وتاره‌که‌ ، پیویسته هیچ بۆ خوینه‌ر ئاشکرا نه‌کات ، واته‌ هیچ زانیارییه‌که‌ پیشان نه‌دات ، نه‌وه‌ک خۆشی خویندنه‌وه‌ی وتاره‌که‌ی له‌ ده‌ست بدات.

μ I walked as far as the tree. (پراست)

تا داره که پویشتم.

μ تیبینی: وشه ی (until) بو ده‌رپرینی کات به‌کار دیت:

— I opened the radio. (هه‌له)

μ I turned on the radio. (پراست)

پادیوم کرده وه (پیکرد).

— I closed the radio. (هه‌له)

μ I turned off the radio. (پراست)

پادیوم داخست (کوژانده وه).

— She sees herself very much. (هه‌له)

μ She is very proud. (پراست)

ئه و ژور خوی خوش ده‌ویت.

— She was making herself ill. (هه‌له)

μ She was pretending to be ill. (پراست)

ئه و خوی واپیشانده‌دا که نه‌خوشه.

— His father shouted on him. (هه‌له)

μ His father scolded him. (پراست)

باوکی سه‌رزه‌نشتی کرد.

— I took permission. (هه‌له)

μ I got permission. (پراست)

مۆله‌تم وه‌رگرت.

— She visited him from three days. (هه‌له)

هه‌له باوه‌کان

Common Mistakes

ō له به‌کاره‌ینانی زمانی ئینگلیزی ژور هه‌له پووده‌دات ، ژور هو هه‌یه ، ده‌کرئ

گرنگ‌ترینان باس بکه‌ین:

u هه‌له‌کانی وه‌رگێرانی پیت به‌ پیت (وشه به وشه) له زمانی کوردییه‌وه:

به‌ناوبانگ‌ترین هه‌له له نووسین یا دواندن پووده‌ده‌ن ، وه‌ک:

— My age is twenty years. (هه‌له)

μ I am twenty years old. (پراست)

من ته‌مه‌نم بیست ساله.

— It is seven and half. (هه‌له)

μ It is half past seven. (پراست)

کاتژمێر حه‌وت و نیوه.

— This book is to me. (هه‌له)

μ This book is mine. (پراست)

ئه‌م کتێبه ئی منه.

— The right is with you. (هه‌له)

μ You are right. (پراست)

پراست ده‌که‌ی.

— Your book is with me. (هه‌له)

μ I have your book. (پراست)

کتێبه‌که‌ی تو لای منه.

— I walked until the tree. (هه‌له)

چوومه گه‌شت.

—She waited him a long time. (هه‌له)

μShe waited for him a long time. (پاست)

زۆر چاوه‌پیم کرد.

—He is knocking the door. (هه‌له)

μHe is knocking at the door. (پاست)

له ده‌رگا ده‌دات.

—He is sitting on the table. (هه‌له)

μHe is sitting at the table. (پاست)

له‌سه‌ر میزه‌که دانیشتوووه.

—Look to that picture. (هه‌له)

μLook at that picture. (پاست)

بروانه ئه‌م وینه‌یه.

—I am angry from him. (هه‌له)

μI am angry with him. (پاست)

من له و تو‌په‌م.

—She is afraid from the dog. (هه‌له)

μShe is afraid of the dog. (پاست)

ئه‌و له سه‌گه‌که ده‌ترسیت.

—He threw a stone on the cat. (هه‌له)

μHe threw a stone at the cat. (پاست)

ئه‌و به‌ردیکی گرته پشیله‌که.

μShe visited him three days ago. (پاست)

ئه‌و پیشی سی‌رۆژ سه‌ردانی کرد.

—How do you see our city? (هه‌له)

μHow do you like our city? (پاست)

چۆن ده‌پوانیته‌ شاره‌که‌مان.

—She was happy from him. (هه‌له)

μShe was pleased with him. (پاست)

ئه‌و له و خوشحال بوو.

—Let us go from here. (هه‌له)

μLet us go this way. (پاست)

با برۆین بو ئه‌م لایه.

—He went to cut his hair. (هه‌له)

μHe went to have his hair cut. (پاست)

بو چاک کردنی پرچی چوو.

—I saw her onetime or two times. (هه‌له)

μI saw her once or twice. (پاست)

من یه‌ک یا دووجار ئه‌وم بینوووه.

—Take care from that man. (هه‌له)

μBe careful of that man. (پاست)

وریای ئه‌م پیاوه‌به.

—I went a walk. (هه‌له)

μI went on a walk. (پاست)

—She was laughing on him. (هه‌له)

μ She was laughing at him. (راست)

ئەو بە ئەو پێدەکه‌نی.

—She reached to school before him. (هه‌له)

μ She reached school before him. (راست)

ئەو پێش ئەو گەیشته قوتابخانه.

—They entered to the room. (هه‌له)

μ They entered the room. (راست)

چوونه ژووره‌که.

—We visited him in the next day. (هه‌له)

μ We visited him the next day. (راست)

ئیمه له رۆژی دواتر سەردانیمان کرد.

—He finished from his work. (هه‌له)

μ He finished his work. (راست)

ئەو کاره‌که‌ی ته‌واکرد.

• هه‌له به‌هۆی دوو وشه‌ی وه‌ك يه‌ك:

μ ده‌شێ هه‌ندی وشه به پواڵته وه‌ك يه‌ك بن له واتا و بێژه ، ئەوه‌ش ده‌بیته هۆی

هه‌له‌کردن و دوورکه‌وتنه‌وه له واتای راسته‌قینه .

• ئەو هه‌لانه‌ی به‌هۆی هاوشیوه‌بی له واتادا پرووده‌ده‌ن:

agreeŽ : رازیه به پێشنیاری یا بۆچوونه‌که .

accept— : رازیه به پێشنیاری دیارییه‌که .

skinŽ : پێستی سروشتی مرۆف یا ئاژه‌ل .

—leather : پێستی غارای بۆ پیشه‌سازی .

fetchŽ : کاره به واتای شتیك که ئاماده ده‌کات .

—bring : کاره به واتای شتیك دینیت .

—look for : کاره به واتای به دواي شتیك ده‌گه‌ریت .

—leaveŽ : جی دینیت ، ده‌پوات .

—let go : ره‌ها ده‌کات ، به‌ریده‌دات .

—to fishŽ : ماسی ده‌گریت

—to hunt : ئاژه‌ل یا بالنده راوده‌کات .

—weatherŽ : که‌ش و هه‌وا ، ئاووه‌ه‌وا .

—climate : دۆخی که‌ش و هه‌وا .

—besideŽ : له‌ته‌ك ، له‌گه‌ل .

—besides : سه‌ره‌پای ، سه‌ریار .

—discoverŽ : دۆزینه‌وه .

—invent : داهینان ، داده‌هینیت .

—makeŽ : کاره به واتای شتیك ده‌کات ، دروست ده‌کات .

—do : کار ، به واتای کاریك ده‌کات .

—hearŽ : کاره به واتای ده‌بیستیت .

—listen : کاره به واتای گوئ ده‌دات به .

—streetŽ : شه‌قام .

—road : ریگا .

—customerŽ : کریار ، پارهدان ، باج .

—client : خوازیار ، داواکار .

- fingers Ǟ : ئه‌نگوستی ده‌ست.
 toes— : ئه‌نگوستی پی.
 soundǞ : ده‌نگ (گشتی).
 voice— : ده‌نگ (مروقه).
 smallǞ : (بچووک).
 young— : تولاز ، لاو ، بچووک.
 bigǞ : گه‌وره (له‌قه‌باره).
 old— : گه‌وره (له‌ته‌مه‌ن).
 tallǞ : دریز (کس و ستون).
 long— : دریز (شت و ئه‌ندام).
 stationǞ : ویستگه‌ی شه‌مه‌نده‌فه‌ر.
 stop— : وه‌ستان (بو پاس).
 parentsǞ : باوان (دایک و باوک)ز
 relatives— : خزمه‌کان.
 betweenǞ : نیوان دووان (پریپوزیشن).
 among— : نیوان زورشت (پریپوزیشن).
 studyǞ : ده‌خوینیت (بابه‌ت یا وانه).
 learn— : ده‌خوینیت (فیرده‌بیئت).
 strangerǞ : نامۆ (غهریب).
 foreigner— : بیانیز
 winǞ : ده‌بیاته‌وه‌له‌یاریه‌که .
 beat— : به‌دوراندن (تیمیکی دیکه).

- beautiful, prettyǞ : جوان ، قه‌شه‌نگ(بو ئافره‌تان).
 good looking, handsome— : پیکپوشی (بو پیاوان)..
 houseǞ : خانو ، مال.
 home— : مال.
 customǞ : داب و نه‌ریت ، باو.
 habit— : خو .
 wellǞ : باش (ئاوه‌لکار).
 good— : باش (ئاوه‌لئان).
 centreǞ : ناوه‌ند ، چه‌ق.
 middle— : ناوه‌ند ، ناوه‌راست.
 bookshopǞ : کتیبخانه ، کتیبفروش.
 library— : کتیبخانه‌ی گشتی.
 watchǞ : کاتزمیر.
 clock— : کاتزمیری دیوار.
 floorǞ : زه‌مین له‌ناوه‌وه‌ی ژوور یا خانوو.
 ground— : زه‌وی له‌ده‌ره‌وه‌(وه‌کو گوره‌پان).
 ceilingǞ : میچ ، بان.
 roof— : سه‌ریان.
 armǞ : باسک.
 hand— : ده‌ست ، له‌پی ده‌ست.
 legǞ : لاق
 foot— : پی

- lie down ژی : پالده‌که‌ویت (له‌سه‌رلا ته‌ختی نووستن).
- go to sleep— : ده‌نویت ، ده‌خه‌ویت.
- sink ژی : ژیرئاوده‌بیټ ، بن‌ئاوده‌که‌ویت.
- drown— : ده‌خنکیټ (له‌نیو ئاودا).
- steal ژی : ده‌دزیټ و پاده‌کات.
- rob— : زهوت ده‌کات (ده‌دزیټ).
- to steal a car ژی : ئوتۆمبیله‌که‌ده‌دزیټ.
- to rob a car— : ئوتۆمبیله‌که‌هه‌ندیټ شتی لیده‌دزیټ.
- ، هه‌له‌کانی له‌یه‌کچوونی پوآله‌تی له‌بیژهو و به‌کارهینانی وشه :
- canal ژی : که‌نال بۆ تیپه‌پوونی که‌شتی (وه‌کو که‌نالی سوئس)
- channel— : که‌نال: ده‌رزازه‌بییه‌کی ئاوییه‌له‌نیوان دوو پوووار، یاخود که‌نالی پادیویی یا ته‌له‌فزیونی.
- specially ژی : ئاوه‌لکاره‌به‌واتای تایبه‌ت.
- especially— : ئاوه‌لکاره‌به‌واتای تایبه‌ت ، تایبه‌تی.
- affect ژی : کارده‌کات ، کاریگه‌ره ، واپیشان ده‌دات.
- effect— : ده‌کات ، ده‌بیته‌هۆی ، ئاکام ، کاریگه‌ری.
- council ژی : ئه‌نجومه‌ن (وه‌زیران.....هتد).
- counsel— : ئامۆژگاری ، پاوێژ.
- stationery ژی : کولوپه‌لی په‌راوگه‌.
- stationary— : ئاوه‌لئاوه‌به‌واتای جیگیر ، چه‌سپاو.
- morale ژی : واتاییه‌کان (مه‌عنه‌وییه‌کان).
- moral— : ئیتیک ، ئاکار ، په‌وشت.

- suit ژی : به‌دله ، قات (جلك).
- suite— : قوڵ (بال) ، شوقه (کۆمه‌له‌ژووریک له‌هوتیل).
- ingenious ژی : بلیمه‌ت ، لیهاتوو ، زۆرزان.
- ingenuous— : ساده ، ساکار.
- human ژی : مرۆڤ .
- humane— : مرۆیی ، سۆزدار.
- lie ژی : کاری تیپه‌په‌به‌واتای پالده‌داته‌وه‌.
- lay— : کاری تیپه‌په‌به‌واتای شتیټک داده‌نیټ.
- sit ژی : کاری تیپه‌په‌به‌واتای داده‌نیشیت.
- seat— : کاری تیپه‌په‌به‌واتای داده‌نیشریټ.
- rise ژی : کاری تیپه‌په‌په‌به‌واتای پاده‌په‌ریټ ، هه‌له‌سه‌ستیټ.
- raise— : کاری تیپه‌په‌به‌واتای شتیټک به‌رز ده‌کاته‌وه‌.
- lose ژی : کار به‌واتای زیان ده‌کات ، نامینیت.
- loose— : ئاوه‌لئاو ، به‌واتای فشه‌ل ، په‌ها ، ناجیگیر.
- interested ژی : چه‌زی له‌شتیکه‌.
- interesting— : خو‌شی .
- later ژی : دوآتر .
- latter— : دووه‌م له‌ریزه‌ندی.
- ژی خراب به‌کارهینانی پریپۆزیشن:
- به‌کارهینانی کار له‌گه‌ل پریپۆزیشن واتای ده‌گۆریټ ، که‌ده‌بیته‌هه‌له‌له‌به‌کارهینانی:

argue with her : گفتوگویی له‌گه‌ل ده‌کات
arrive at the village : ده‌گاته دئییه‌که‌ی
arrive at the city : ده‌گاته شاره‌که
ashamed of his conduct : له‌په‌فتاری شه‌رمه‌زاره
astonished at that : بۆ‌ئمه‌سه‌رسامه
believe in God : باوه‌ری به‌خواه‌یه
benefit by his position : سوود له‌فه‌رمانه‌که‌ی وهرده‌گریت
boast of/ about his riches : شانازی به‌سامانی ده‌کات
careful of his health : تهن‌دروستی خۆی ده‌پاریزیت
come by train : به‌شه‌مه‌نده‌فه‌ر دیت
comment on that : قسه‌ی له‌سه‌ر ده‌کات
complain of the heat : له‌گه‌رما وهره‌زه
composed of three elements : له‌سیّ توخم پیکهاتووو
confidence in others : له‌که‌سانی دیکه دلنیا‌بوون
conform to the rules : ملکه‌چی یاساکان بیت
congratulation on success : پیروزیایی سه‌رکه‌وتن
consists of two parts : له‌دوو‌به‌ش پیکهاتووو
covered with snow : به‌به‌فر داپۆشراوه
cure of illness : له‌نه‌خۆشی چاک بۆته‌وه
depend on himself : پشت به‌خۆی ده‌به‌ستیت
deprived of money : له‌پاره‌بیه‌شه
different from his brother : له‌براکه‌ی جیاوازه

throw : هه‌لداویت.
throw away : فیری ده‌دات.
cheer : هاندهدات (تیمی یاری).
cheer up : دل‌دانه‌وه (که‌سیکی غه‌مبار).
cut : ده‌بریت.
cut off : ده‌بریت (یه‌کجاری).
pick : ده‌چینیت (لیده‌کاته‌وه) (وه‌ک: گول).
pick up : هه‌لده‌گریته‌وه ، به‌رزده‌کاته‌وه.
باشترین ریگا بۆ‌هه‌له‌نه‌کردن له‌به‌کاره‌ینانی پریپۆزیشن ئه‌وه‌یه، وشه‌که‌به
 پریپۆزیشن‌ه‌وه‌ئه‌زیه‌ر بکه‌یت:
absorbed in his work : خه‌ریکی کاره‌که‌یه‌تی.
accused of stealing : به‌دزی تاوان‌باره
accustomed to hot weather : له‌هه‌وای گه‌رم پاهاتووو.
afraid of dogs : له‌سه‌گان ده‌ترسیت
agree with him : ریکه‌له‌گه‌ل ئه‌و
aim at the bird : نیشانه‌له‌بالنده‌ده‌گریت
angry at the weather : له‌که‌ش و هه‌وا توپه‌یه
angry with his friend : له‌هه‌واله‌که‌توپه‌یه
anxious about his health : نا‌ئارامه‌به‌هۆی تهن‌دروستییه‌که‌ی
apparent to him : لای ئه‌و پوونه

disappointed in his work : له کاره‌که‌ی نائومیده
divided into parts : دابه‌شی چه‌ند که‌رتیک کراوه
doubt of his ability : گومانی له توانای هه‌یه .
dressed in black : ره‌شپۆشه
engaged in something : خه‌ریکی شتی‌که
engaged to someone : ده‌ستگیرانی که‌سی‌که
exception to the rule : له رێسا به‌ده‌ر
fail in grammar : له ریزمان ده‌که‌وێت
feed on something : شتی‌ک ده‌خوات
full of water : پڕ له ئاو
get rid of her : فرپیی ده‌دات
good at languages : زیره‌که له زمانه‌کان
guard against errors : له هه‌له‌ وریایه
guilty of murder : به کوشتن تاوانباره
incapable of walking : توانای رۆیشتنی نییه
independent of his family : له خێزانی جیابۆته‌وه
insist on his opinion : مكوپه له‌سه‌ر رای خۆی
interested in his work : بایه‌خ به کاره‌که‌ی ده‌دات
jealous of her sister : له خوشکه‌که‌ی ئیره‌یی ده‌کات
live on his salary : به مووچه‌که‌ی ده‌ژییت
look after her child : ئاگای له منداڵه‌که‌یه‌تی
look at this picture : بڕوانه ئه‌م وێنه‌یه

look for something : به‌دوای شتی‌کدا ده‌گه‌رپیت
married to someone : شووی به‌که‌سی‌ک کرد
opposite to his opinion : دژی رای ئه‌وه
pleased with her : به‌وخۆشحاله
prefer tea to coffee : چا به‌باشتر داده‌نیت له قاوه
proud of his son : شانازی به‌كوپه‌که‌ی ده‌کات
repent of lying : تۆبه له درۆ ده‌کات
satisfied with his marks : له نمره‌کانی رازییه
similar to his idea : وه‌ک بیره‌که‌که‌ی ئه‌و
succeed in his work : له کاره‌که‌ی سه‌رکه‌وتوه
sure of her honesty : له ده‌ستپاکی دلنیايه
surprised at her words : له وشه‌کانی سه‌ری سوپما
tired of his stupidity : له گیلی ئه‌و بیزاره
translate into English : وه‌ربگێره بو ئینگلیزی
write in ink : به مه‌ره‌که‌ب ده‌نووسیت

• وشه به هه‌له به‌کاره‌ینان:

U له زمانی ئینگلیزیدا ژۆرباوه ، وه‌ک:

She makes her homework at night. (هه‌له)
She does her homework at night. (پاست)
 ئه‌و کاری ماله‌وه‌ی له شه‌ودا ده‌کات.
 You always do mistakes in spelling. (هه‌له)

You always make mistakes in spelling. (پاست)

تۆ هه‌میشه له بیژه‌وه‌هه‌له ده‌کات.

He is going to make an examination. (هه‌له)

He is going to take an examination. (پاست)

ده‌چیت بۆ ئه‌زموون.

He studies hardly. (هه‌له)

He studies hard. (پاست)

ئهو باش ده‌خوینیت.

She has a golden watch. (هه‌له)

She has a gold watch. (پاست)

ئهو کاتژمیریکی زیری هه‌یه.

This day is too hot. (هه‌له)

This day is very hot. (پاست)

ئهمرۆ زۆر گهرمه.

She is coming tomorrow. – I don't think. (هه‌له)

She is coming tomorrow. – I don't think so. (پاست)

ئهو به‌یانی دیت ، باوه‌پناکه‌م.

Ž هه‌له که له پسته‌ی یه‌که‌م واتای من بیر ناکه‌مه‌وه ، که ئه‌وه مه‌به‌ست نییه .

مه‌به‌ست ئه‌وه‌یه باوه‌پناکه‌م ، یا رای جیاوازم هه‌یه .

⌘ زۆر وشه‌هه‌یه خراب (به‌هه‌له) به‌کاردین ، وه‌ک:

• (too): بۆ دهربرینی زیاده‌پۆیی له کاردا به‌کاردیت ، وه‌ک:

This day is too hot to walk.

ئهمرۆ زۆر گهرمه ناتوانین گه‌شت بکه‌ین.

He is too lazy to work.

ئهو زۆر ته‌مه‌به‌له ، تا کار بکات.

, (worth): پریپۆزیشنه ، نابیت وه‌ک کار به‌کاربیت:

My pen worth 10 pounds. (هه‌له)

قه‌له‌که‌م ده‌کاته ده‌پاوه‌ند.

My pen is worth 10 pounds. (پاست)

f (bear): کارنکه دوو ناوی به‌رکاری هه‌یه: (born) و (borne) ، ئه‌م دوو

نموونه‌ی خواره‌وه به‌کاره‌یتانی دیار ده‌که‌ن:

He was born in 1960.

له سالی 1960 له دایکبوو.

She has born tow children.

ژنه‌که دوو مندالی بوو.

// (country): ئه‌م وشه‌یه دوو واتای هه‌یه، (لادی) و (ده‌وله‌ت ، ولات) ، ئه‌م

دوو نمونه‌یه به‌راورد بکه:

He likes to live in the country.

حه‌ز له ژیانای لادی ده‌کات.

Chile is country in South America.

شیلی ده‌وله‌تیکه له ئه‌مریکای خواروو.

• پیزکردنی وشه‌کان به‌هه‌له:

⌘ ئه‌م پستانه‌ی خواره‌وه ئه‌م هه‌لانه پوون ده‌که‌نه‌وه:

I asked him where is his brother. (هه‌له)

خشته‌کان

1-کاره شازه‌کان(ناوازه‌کان)

2-دژییه‌که‌کان

3-داتا‌شراوه‌کان

4-کور‌تکراوه‌کان

I asked him where his brother is. (پاست)

من له‌وم پرسى برات له کوئییه .

I should have not gone. (هه‌ئه)

I should not have gone. (پاست)

ده‌بووا نه‌پۆم .

She told him to not come. (هه‌ئه)

She told him not to come. (پاست)

ئه‌و پیی گوت مه‌یه .

I and my brother were there. (هه‌ئه)

My brother and I were there. (پاست)

من و براكه‌م له‌وی بووین .

1. کاره شازه‌کان (ناوازه‌کان)

1. Irregular Verbs

A

نئستا یا

چاوگ

ناوی کردار پابردوه واتا

abide*	ده‌مئینتیه‌وه ، نیشته‌جی	abode	abode
arise	ده‌بی	arose	arisen
awake*	هه‌لده‌ستی ، بلندده‌بی	awoke	awoken
	له‌خه‌وه‌لده‌ستی ، له‌خه‌وه‌لیده‌ستینی		

B

be (am , is are)	ده‌بی	was , were	been
bear	هه‌لده‌گری ، ده‌زنی	bore	borne
Beat	لیده‌دات ، لیده‌دات (دل)	beat	beaten
become	ده‌بیته	became	become
befall	پووده‌دات	befell	befallen
beget	ده‌بیته‌هوی	begot	begotten
begin	ده‌ستپیده‌کات	began	begun

behold	ته‌ماشای ده‌کات ، ده‌ببینی	beheld	beheld
bend	ده‌یچه‌مئینتیه‌وه ، ده‌چه‌مئیه‌وه	bent	bent
beseech	لپی ده‌پارپتیه‌وه ، تکای لیده‌کات	besought	besought
beset	بی‌زاری ده‌کان ، ده‌وره‌ی ده‌دات	beset	beset
bet*	گره‌وده‌کات	bet	bet
betake	ده‌پوات ، ده‌چیتیه‌سه‌ر ..	betook	betaken
bethink	پاده‌مئینتی ، دیتیه‌وه‌بیری	bethought	bethought
bid	فه‌رمان ده‌کات ، داوا ده‌کات	bade , bid	bade , bid , bidden
bide*	ده‌مئینتیه‌وه ، به‌رگری ده‌کات	bode	bide
bind	ده‌بپی‌چیت ، ده‌بیه‌ستی	bound	bound
bite	ده‌یگه‌زیت ، پیوه‌ده‌دات	bit	bitten
bleed	خوینی لی دیت ،	bled	bled

chide	سه‌رزه‌نشتی ده‌کات	Chid
choose	هه‌لده‌بژیریت	chose
cleave	ده‌بپریت ، له‌ت ده‌کات	cleft , clove
cling	پی‌ک‌ه‌وه‌ده‌لکیست ، یه‌کده‌گریت	clung
come	دی‌ت	came
cost	تیی‌ده‌چی‌ت (مه‌سره‌ف)	cost
creep	ده‌خشیت	crept
cut	ده‌یپریت ، برینداری ده‌کات	cut

D

deal	ره‌فتارده‌کات	dealt	dealt
dig	هه‌لده‌که‌نیت	dug	dug
do	ده‌کات ، کارده‌کات	did	done
draw	وینه‌ده‌کیشیت، راده‌کیشیت	drew	drawn
dream*	خه‌ون‌ده‌بینیت	dreamt	dreamt
drink	ده‌خواته‌وه	drank	drunk
drive	لی‌ده‌خوریت	drove	driven
dwell	نیشته‌جی‌ده‌بیت	dwelt	dwelt

E

Eat	ده‌خوات	ate	eaten
-----	---------	-----	-------

chid	خوینی‌به‌رده‌بیت		
chos	Bless*	سالوی‌بو‌ده‌نیری	blest blest
cleft	Blow	هه‌لده‌کات با ، فووی‌ده‌دات	blew blown
clung	break	ده‌شکی‌نیت ، ده‌شکی‌ت	broke broken
came	breed	ده‌زیت ، له‌دایک ده‌بیت	bred bred
cost	bring	ده‌هینیت	brought brought
crept	broadcast	په‌خشی‌ده‌کات (رادیو)	broadcast broadcast
cut	build	دروستی‌ده‌کات	built built
	burn*	ده‌سووتینیت ، ده‌سووتیت	burnt burnt
	burst	ده‌ته‌قینیت‌ه‌وه ، ده‌ته‌قینته‌وه	burst burst
	buy	ده‌کریت	bought bought

C

can	ده‌توانیت	could	c
cast	فری‌ده‌دات ، ده‌هاویت	cast	c
catch	ده‌گریت	caught	c

freeze ده‌یبه‌سنیتت (سه‌هۆل) froze

G

get وه‌رده‌گریت ، په‌یداده‌کات got
 give ده‌یداتئ gave
 go ده‌روات went
 grind ده‌یهاریت ground
 grow ده‌رویت ، شین ده‌بیت grew

H

hang هه‌لیده‌واسیت hung
 have هه‌یه‌تی had
 hear ده‌بیسیت heard
 hide ده‌شاریتته‌وه hid
 hit لیده‌دات hit
 hold هه‌لیده‌گریت ، ده‌بیاریتت held
 hurt برینداری ده‌کات ، ئازاری ده‌دات hurt

I

Inlay ده‌رخ‌واردی ده‌دات ، ده‌پارزینیتته‌وه inlaid

froz

F

fall به‌رده‌بیتته‌وه ، ده‌که‌ویتته‌خواری fell
 feed خوړاکی ده‌داتئ fed
 feel ده‌گریت ، هه‌ست پیده‌کات felt
 fight شه‌رده‌کات ، ده‌جه‌نگیت fought
 find ده‌دۆزیتته‌وه ، ده‌بینیتته‌وه found
 flee هه‌لدیت ، راده‌کات fled
 fling توند ده‌یهاویت flung
 fly ده‌فریت ، هه‌لدیت flew
 forbid حه‌رامی ده‌کا ، قه‌ده‌غهی ده‌کات forbade
 foreknow پیش‌وه‌خت ده‌زانیت foreknew
 foresee پیش‌بینی ده‌کات foresaw
 foretell نوفلانسه‌ لیده‌دات ، تئیراده‌بینیت foretold
 forget له‌بیری ده‌چیت forgot
 forgive لئی‌خوش‌ده‌بیت ، ده‌بجووریت forgave
 forsake ده‌ستی لیه‌لده‌گریت ، وازی لی دینیت forsook

دهدات

M

make	دروست دهکات ، وای	made	made
may	له‌وانه‌یه ، په‌نگبئ	might	might
mean	واتا	meant	meant
meet	تووشی ده‌بیت	met	met
mislay	ونی دهکات ، له‌دهستی دهدات	mis-laid	mis-laid
mislead	سه‌ری لیّ تیکده‌دات ، فیّلی لیّ دهکات	mis-led	mis-led
misspell*	حینه‌جی غه‌له‌ت دهکات	miss-pelt	miss-pelt
misspend	به‌فیروی دهدات (سامان)	miss-pent	miss-pent
mistake	هه‌له‌دهکات	mistook	mistook
misunderstand	تیناگات	misunderstood	misunderstood
mow*	ده‌درویت (دروینه)	mowed	mowed

O

outdo	ده‌بیه‌زینی ، به سه‌ریدازالّ ده‌بیت	outdid	outdone
overbear	مله‌وری دهکات	overborne	overborne

K

keep	ده‌پارزینت ، ده‌مینته‌وه	kept	kept
kneel	ده‌چه‌میته‌وه	knelt	knelt
knit	گرژده‌بیّت ، برۆیان تیکده‌نیت	knit	knit
know	ده‌زانئ ، ده‌ناسیت	knew	knew

L

lay	داده‌نیت ، هیلکه‌دهکات	laid	laid
lead	رابه‌رایه‌تی دهکات ، ریئوینی دهکات	led	led
lean*	پشتی پیّ ده‌به‌ستی ، لارده‌بیّت	leant	leant
leap*	بازده‌دات	leapt	leapt
learn*	فیرده‌کات ، فیرده‌بیّت	learnt	learnt
leave	ده‌پوات ، به‌جیی دیلیت	left	left
lend	قه‌رزی ده‌داتئ	lent	lent
let	وازی لیّ دینیت	let	let
lie	ده‌کشیت ، درۆده‌کات	lay	lay
light	هه‌لیده‌کات ، داده‌گیرسیت	lit	lit
lose	ونی دهکات ، له‌دهستی	lost	lost

Q

quit*	به جیی دیلیت ، دهست هه‌لده‌گریت	quit	quit
-------	------------------------------------	------	------

R

read	ده‌خوینیته‌وه	read	read
rebuild	دروستی ده‌کاته‌وه	rebuilt	rebuilt
redo	دووباره کاریک ده‌کاته‌وه	redid	redone
relay	دایده‌نیته‌وه	relaid	relaid
remake	دروستی ده‌کاته‌وه	remade	remade
rend	به توندی لیی داده‌نیته ، ده‌درینی	rent	rent
repay	به جیی دینی ، به‌ریه‌رچی ده‌داته‌وه	repaid	repaid
retell	سه‌رله‌نوی ده‌یگی‌ریته‌وه	retold	retold
rewrite	ده‌ینووسیتته‌وه	rewrote	rewritten
rid*	پزگاری ده‌کات ، قوتاری ده‌کات	rid	rid
ride	سوارده‌بیته	rode	ridden

overcast	تاریکی ده‌کات	overcast	overcast
overcome	به‌سه‌ریدازال ده‌بیته	overcame	overcome
overdo	زیده‌رۆیی ده‌کات	overdid	overdid
overfeed	زیده‌خۆراکی ده‌داتی	overfed	overfed
overrun	دایده‌گری ، لیی هه‌تله‌ ده‌بیته	overran	overrun
oversee	چاودیری ده‌کات ، ده‌پیشکنیت	oversaw	overseen
oversleep	قوول ده‌نویت لیی تیده‌په‌پیت ،	overslept	overslept
overtake	تووشی کتوپیری ده‌کات	overtook	overtaken
overthrow	ده‌یی‌ه‌زینی ، تیکی ده‌شکینی	overthrew	overthrown

P

partake	دابه‌ش‌سیده‌کات ، به‌شداریی ده‌کات	partook	partaken
pay	ده‌یدات (پاره)	paid	paid
put	داده‌نیته	put	put

shed	هه‌لده‌وه‌رینیت ، خوین ده‌پرینیت	shed	shed
shine*	ده‌دره‌وش‌شیتته‌وه ، ده‌گه‌شیتته‌وه	shone	shone
shoot	ته‌قه‌ده‌کات	shot	shot
show*	پیشانی ده‌دات	showed	shown
shrink	دیتته‌وه‌یه‌ک	shrank	shrunk
shut	داده‌خات	shut	shut
sing	گۆرانی ده‌لایت ، ده‌خوینیت (مه‌ل)	sang	sung
sink	قم ده‌بیست ، ده‌خنکیت	sank	sunk
sit	داده‌نیشیت	sat	sat
slay	سه‌ری ده‌پریت	slew	slain
sleep	ده‌نویت	slept	slept
slide	هه‌لده‌خلیسکیت	slid	slid
slit	له‌ت ده‌کات ، ده‌یپریت	slit	slit
smell*	بۆنی ده‌کات	smelt	smelt
smite	به‌قه‌ولیده‌دات	smote	smitten
sow	ده‌چینی (توو)	sowed	sown
speak	قسه‌ده‌کات	spoke	spoken

ring	زه‌نگ لیده‌دات	rang	rung
rise	هه‌لده‌سه‌ستیت ، هه‌لده‌ت (خور و ...)	rose	risen
run	غارده‌دات ، ئیشی پیده‌کات	ran	run
S			
saw	له‌تی ده‌کات (به مشار)	sawed	sawn
say	ده‌لایت	said	said
see	ده‌بینیت	saw	seen
seek	به‌دوایدا ده‌گه‌ریت	sought	sought
sell	ده‌فرۆش‌شیت ، خیانه‌تی ده‌کات	sold	sold
send	ده‌نیریت	sent	sent
	داده‌نی‌شیت ،		
set	داده‌نی‌ست ، بپیارده‌دات	set	set
sew*	ده‌درویت (درومان)	sewed	sewn
shake	پاده‌وه‌ش‌شیت ، ده‌له‌رزیت	shook	shaken
shall	له‌مه‌ودوا	should	should

stride	به شه‌قاوی گه‌وره ده‌پوات	strode	stridden
strike	مان ده‌گریټ	struck	struck
strive*	خه‌بات ده‌کات	strove	striven
swear	سویند ده‌خوات	swore	sworn
sweep	ده‌مالټیت ، گه‌سک ده‌دات	swept	swept
swell	ئه‌ستور ده‌بیټ ، ده‌ئاوسیټ	swelled	swollen
swim	مه‌له ده‌کات	swam	swum
swing	ده‌یلاژینټه‌وه ، ده‌لاژینټه‌وه	swung	swung
T			
take	وهرده‌گریټ ، ده‌خوازینټ	took	taken
teach	فیرده‌کات	taught	taught
tear	ده‌درینټی ، هه‌لده‌که‌نی	tore	torn
tell	ده‌لټیت ، ده‌گیټیټه‌وه	told	told
think	پیټی وایه ،	thought	thought

speed*	خیراده‌بیټ	sped	sped
spell*	حینجه‌ده‌کات	spelt	spelt
spend	سهرف ده‌کات ، به سهرده‌بات	spent	spent
spin	ده‌پټسیټ ، خیرا ده‌سوورپیټه‌وه	span, spun	spun
spit	تفی پیټده‌کات	spat	spat
split	له‌تی ده‌کات	split	split
spoil*	خه‌رای ده‌کات ، تیکی ده‌دات	spoilt	spoilt
spread	بلاوده‌کات‌ه‌وه ، بلاوده‌بیټه‌وه	spread	spread
spring	بازده‌دات ، هه‌لمه‌ت ده‌بات	sprang	sprung
stand	راده‌وه‌سستی ، خټ‌راده‌گریټ	stood	stood
steal	ده‌درینټ	stole	stolen
stick	پیټه‌ی ده‌لکینټی	stuck	stuck
sting	ده‌لیټسیټه‌وه ، پیټیه‌وه‌ده‌دات	stung	stung
stink	بوگه‌ن ده‌کات ، ده‌پرژینټ	stank	stunk

	خه‌و) ، هه‌لده‌ستئ		
waylay	ده‌چئته‌که‌مین (بو‌سه)	waylaid	waylaid
wear	له‌به‌رده‌کات (جل)	wore	worn
weave	ده‌چئئ) ، ده‌ته‌ئئ هاوسه‌رگیری	wove	woven
wed*	پئ‌ده‌کات ، هاوسه‌رگیری ده‌کات	wed	wed
weep	ده‌گریت	wept	wept
wet*	ته‌رده‌کات ، ته‌رده‌بئت	wet	wet
will	له‌مه‌ودوا	would	would
win	سه‌رده‌که‌وئت ، ده‌باته‌وه	won	won
wind	فووی لئ‌ده‌کات ، ده‌پئ‌چئت ، ده‌پئ‌چرئت	wound	wound
withdraw	راده‌کئ‌شئت ، ده‌کشئته‌وه	withdrew	withdrawn
withhold	خه‌فه‌ده‌کات ،	withheld	withheld

	بیرده‌کاته‌وه		
thrive*	گه‌شه‌ده‌کات ، په‌رده‌ده‌ستئئ	throve	thriven
throw	فرئ‌ده‌دات ، ده‌هاوئت	threw	thrown
thrust	پالی پئ‌وه‌ده‌نئت ، ده‌یخاته‌ئئو ، تانه‌ی لئ‌ده‌دات	thrust	thrust
tread	پئ‌ی لئ‌ده‌نئت ، ده‌یهارئت	trod	trodden
U			
	ته‌حه‌موول		
undergo	ده‌که‌کات ، ده‌چئزئت	underwent	undergone
understand	تئ‌ده‌گات	understood	understood
undertake	ده‌یگریته‌ئستو	undertook	undertaken
upset	نئ‌گه‌رانی ده‌کات ، خه‌رای ده‌کات	upset	upset
W			
wake	هه‌لئ‌ده‌ده‌ستئئ (له)	woke	woken

afraid	ترسه‌تۆك	bold	ئازا
agree	قبوولّ ده‌كات	disagree, refuse	په‌فzده‌كات
allow	ده‌هيايّيّت	forbid	ناهيايّيّت
alone	به‌ته‌نها	together	پيڭكه‌وه
always	هه‌ميشه	never, sometimes	قه‌ت ، جاروبار
ancient	كۆن	new, recent	نويّ
angle	فريشته	devil	شه‌يتان
angry	تورپه	happy	به‌خته‌وه‌ر
answer	وه‌لام ، وه‌لام ده‌داته‌وه	question, ask	پرسيار ، پرسيار ده‌كات
appear	ده‌رده‌كه‌ويّت	disappear	ون ده‌بيّيّت
arrive	ده‌گاته‌جئ	leave	ده‌پوات
ascend	هه‌لده‌گه‌رپيّت	descent	داده‌گه‌رپيّت
ask	ده‌پرسپيّت	answer	وه‌لام ده‌داته‌وه
asleep	نووستوو	awake	بيدار
awake	له‌خه‌وه‌ه‌ستاو	asleep	نووستوو
B			
backward	بۆ دواوه	forward	بۆ پيشه‌وه
bad	خراب	good	باش
bare	پووت	dressed	پوشته

	خۆي ده‌گرئ له		
	...		
withstand	به‌رگري ده‌كات ، خۆپاده‌گرپيّت	withstood	withstood
wring	ده‌گوشپيّت ، لايده‌دات	wrung	wrung
write	ده‌نووسپيّت ، داده‌نيّيّت (كتيّب)	wrote	written
.2. دژيه‌كه‌كان			
2. Opposites			
A			
abandon	ليّي داده‌برپيّت	join, retain	پييه‌وه ده‌لكيّيّت
able	توانا	unable	ناتوانا
above	له‌سه‌ر	below, under	له‌بن ، له‌ژيّر
abroad	به‌ئاشكرا	secretly	به‌نهيني
absent	ون	present	ديار (ئاماده)
accept	قبوولّ ده‌كات	refuse	په‌فzده‌كات
active	چالاک	lazy	ته‌مبه‌ل
admit	قبوولّ ده‌كات	deny	په‌فzده‌كات
advantage	سوود	disadvantage	زيان

C

calm	هیمن	stormy	نالۆز
careful	وریا	careless	که‌مه‌رخه‌م
careless	که‌مه‌رخه‌م	careful	وریا
centre	نیوه‌پاست	edge	که‌نار ، پۆخ
certain	دانییا	doubtful, uncertain	دوودل
change	ده‌گۆرپیت	remain	ده‌مینیتیه‌وه
cheap	هه‌رزان	expensive	گران
cheerful	دانشاد	sad	خه‌مناک
child	مندال	adult	مروۆفی کامل
clean	خاوین	dirty	پیس
clever	زیره‌ک	stupid	ته‌مبه‌ل
climb	پیه‌ه‌ل‌ده‌گه‌رپیت	go down	داده‌به‌زیت
close	داده‌خات	open	ده‌کاته‌وه
cloudy	هه‌ور	sunny, cloudless	ساو ، سامال
cold	سارد	hot	گه‌رم
come	دیت	go	ده‌روات
comfortable	خۆش	uncomfortable	ناخۆش
complete	ته‌واو	incomplete	ناته‌واو
conceal	داده‌پۆشینت	reveal	داده‌مالیت

base	بناغه	top	لووتکه
beautiful	جوان	ugly	دزیو
beauty	جوانیی	ugliness	دزیویی
before	پیش (کات)	later, afterwards	پاش (کات)
begin	ده‌ست پیده‌کات	finish	لیده‌بیته‌وه
behind	له‌پشت (شوین) ، له‌پاش	in front of	له‌پیش (شوین)
best	هه‌ره‌باش	worse	هه‌ره‌خراب
better	باشتر	worse	خراپتر
big	گه‌وره	small, little	بچووک
birth	له‌دایکبوون	death	مردن
bitter	تال	sweet	شیرین
black	ره‌ش	white	سپی
blind	کویر	sighted, seeing	بینا (چاوساغ)
bold	نازا	afraid	ترسه‌توک
borrow	وه‌رده‌گرئ	lend	ده‌یداتی
bottom	بنکه	top	لووتکه
boy	کوپ	girl	کچ
brave	نازا	coward	ترسه‌توک
brother	برا	sister	خوشک
buy	ده‌کریپت	sell	ده‌فروشینت

	که‌میی	زیادیی	
deep	قوول	shallow	ته‌نک
defend	به‌رگری ده‌کات	attack	هی‌رش ده‌کات
definite	دی‌اریکراو	indefinite	دی‌ارینه‌کراو
deny	په‌فزی ده‌کات	admit	قبوولی ده‌کات
depart	ده‌پوات	arrive	ده‌گاته‌جئ
despair	نا‌ئومیدی	hope	هیوا
different	جیاواز	similar, alike	لی‌کچوو
difficult	گران	easy, simple	ئاسان ، ساده
dim	تاریک	bright	پووناک
direct	راسته‌وخۆ	indirect	ناراسته‌وخۆ
dirty	پیس	Clean , pure	خاوین ، پوون
disadvantage	زیان ، زهره‌ر	advantage	سوود ، قازانج
disagree	په‌فزی ده‌کات	agree	قبوولی ده‌کات
disappear	ون ده‌بی‌ت	appear	ده‌رده‌که‌وی‌ت
dishonest	درۆزن	honest	راستگۆ
disobey	سه‌ری‌چی	obey	گویی رایه‌لیی
	ده‌کات		ده‌کات
disorder	نا‌ژاوه	order	پیکوپیکی
distant	دور	near, close	نزیک
distrust	گومان ده‌کات	trust	متمان‌ه‌ن ده‌کات
divide	دابه‌شی ده‌کات	gather, unite	کۆی ده‌کاته‌وه ،

content	قایل	discontent	نه‌قایل
continue	به‌رده‌وام ده‌بی‌ت	stop	را‌ده‌وه‌س‌تی‌ت
cool	سارد	warm	گه‌رم
correct	راست	incorrect, wrong	هه‌له
courage	ئازایه‌تی	fear, weakness	ترسه‌تۆکیی ، لاوازیی
cover	دا‌ده‌پۆشی‌ت	uncover	پووتسی ده‌کاته‌وه
coward	ترسه‌تۆک	hero	قاره‌مان
cruelty	دل‌ره‌قیی	kindness	دلنه‌رمیی
cry	ده‌گری	laugh	پیده‌که‌نی
curious	خۆتی‌هه‌لقورتین	indifferent	گویی پینه‌ده‌ر
D			
danger	مه‌ترسی	safety	ئاسایش
dangerous	ترسناک	safe	ئه‌مین
dark	تاریک	light	پووناک
dawn	به‌ره‌به‌یان	sunset	پۆژئا‌وابوون
dead	مردوو	alive	زیندوو
death	مردن	life	ژیان
decrease	که‌م ده‌کات ،	increase	زیاد ده‌کات ،

eternal	همیشه‌یی	temporary	کاتی
ever	همیشه	never	قته
evil	به‌دکار	moral	به‌په‌وشت
exciting	سه‌رنج‌پاکیش	boring	بیزارکه‌ر
exclude	هه‌لداویریت	include	تئیدایه ، ده‌یگریته‌خوی
exist	جیی‌چوونه‌ده‌ر	entrance	جیی‌چوونه‌ژوور
expensive	گران (به‌نرخ)	cheap	هه‌رزان
export	ده‌نی‌ریته‌ده‌ری	import	له‌ده‌ره‌وه‌دینیت
exterior	ده‌ره‌کیی	interior	ناوه‌کیی
external	ده‌ره‌کیی	internal	ناوه‌کیی
extraordinary	شاز ، نا‌ناسایی	ordinary	ناسایی
F			
facility	ناسایی	difficulty	گرانیی
fail	تئید‌ه‌شکیت	succeed	سه‌رده‌که‌ویت
failure	تئیشکان	success	سه‌رکه‌وتن
faint	لاواز ، کز	strong, loud	به‌هیز
fair	دادپه‌روه‌ر ، به‌داد	unfair	بی‌داد
fall	به‌رده‌بیته‌وه	rise	به‌رزده‌بیته‌وه ، هه‌لده‌ستیت‌وه
false	درؤزن	true	پاستگو

divorce	ته‌لاق دان	marriage	یه‌کی‌پئیده‌گریت هاوسه‌رگیری
doubt	گومان‌ده‌کات	trust, believe	متمان‌ده‌کات ، باوه‌رده‌کات
down	خواری	up	سه‌ری
dress	له‌به‌رده‌کات	undress	داد‌ه‌که‌نیت
dry	وشک ، ئیشک	wet	ت‌ر
E			
early	زوو	late	دره‌نگ
earthly	زه‌مینیی	heavenly	ناسمانی
easy	ئاسان	difficult	گران
edge	که‌نار ، پوخ	middle, centre	نیوه‌پاست
empty	به‌تال ، به‌تالیده‌کات	full, fill	پر ، پری‌ده‌کات
end	کوتایی	binging, start	سه‌ره‌تا
enemy	دوژمن	friend	دوست
enter	ده‌چینه‌نیوی	leave	به‌جی‌ی‌دیلت
entrance	جیی‌چوونه‌ژوور	exit	جیی‌چوونه‌ده‌ر
especially	به‌ش‌ئوه‌یه‌کی تاییه‌تی	generally	به‌ش‌ئوه‌یه‌کی گشتی

forget	له‌بیری ده‌چیٚت	remember	دیتته‌وه‌بیری
forgive	لئی خوش ده‌بیٚت	blame	لومه‌ی ده‌کات
former	پیشوو	present	ئیستا
fortunate	به‌خته‌وه‌ر	unfortunate	به‌دبه‌خت
forward	بو پیشه‌وه	backward	بو پاشه‌وه
frank	راشکاو	tricky	فیلاویسی ، خواروخیچ
free	پزگاری ده‌کات	enslave	ده‌یکاته‌کویله
freedom	ئازادی	slavery	کویله‌تی
fresh	تازه	old, date	کۆن ، په‌پپووت
friend	دۆست	enemy	دوژمن
front	پیشه‌وه	back, rear	پشته‌وه
fruitful	به‌پیت ، به‌ردار	fruitless	بی‌پیت ، بیبه‌ر
full	پر	empty	به‌تال
funny	زیف ، هزه‌لیی ، دلخۆش	serious, sad	شیلگیر ، خه‌مناک
future	پاشه‌پۆژ، داهاتوو	past	پابردوو
G			
gain	ده‌باته‌وه	lose	ده‌دۆپری
gay	دلخۆش	sad	خه‌مناک
generally	به‌گشتی	especially	به‌تایبه‌تی

famed	به‌ناوبانگ	unknown	نه‌ناسراو ، بیٚ
famous	به‌ناوبانگ	unknown	نه‌ناسراو ، بیٚ
far	دوور	close, near	نزیك
fast	خیرا	slow	هیٚواش ، له‌سه‌رخۆ
fat	قه‌له‌و	thin	کز ، لاواز
fearful	ترساو	fearless	نه‌ترساو
feeble	لاواز ، بی‌هیز	strong	به‌هیز
female	می	male	نیر
fill	پرده‌کاته‌وه	empty	به‌تال ده‌کات
final	کۆتایی	first	سه‌ره‌تا
fine	چاک	poor	په‌پپووت
finish	لیده‌بیٚته‌وه	begin, start	ده‌ست پیده‌کات
float	سه‌رئاوده‌که‌ویٚت	sink	قم ده‌بیٚت ، نوقوم
follow	شوینی ده‌که‌ویٚت	lead	پابه‌رایه‌تی ده‌کات
foolish	گیل	sensible	ژیر ، ئاقل
forbid	ناهیٚلیٚت	let, allow, permit	وازی لیٚدیٚنیٚت ، پیی پیٚ ده‌دات
foreign	بیگانه ، نامۆ	familiar	ناسیاو ، دۆست

happy	دلخوش	sad	خه‌مبار
hard	سه‌خت ، گران	soft, easy	نه‌رم و نیان ، ناسان
harmful	نازاربه‌خش	harmless	بی‌نازار
hasty	خیرا	slow	سست ، هیواش
hate	رقی لیّ ده‌بیته‌وه	like, love	خوشی ده‌ویّت
healthy	ساغ	unhealthy, ill, sick	نه‌خوش
heat	گه‌رمیی	coolness, coldness	ساردیی
heaven	به‌ه‌شت	hell	دۆزه‌خ
heavy	قورس ، گران	light	سووک
helpful	به‌سوود	useless	بی‌سوود
helpless	بی‌توانا ، لاواز	strong	به‌هیّز
heroism	قاره‌مانه‌تی ، نازایه‌تی	cowardice	ترسه‌توکی
hide	ده‌شاریته‌وه	show	پیشانی‌ده‌دات
high	به‌رز ، بلند	low	نه‌وی ، نزم
hollow	به‌تال	full	پر
honest	پاستگو	dishonest	درۆزن
hope	هیوا	despair	ناؤمییدی
hopeful	هیوادار ، به‌ئومید	hopeless	بی‌هیوا ، ناؤمید
horizon	ئاسویی	vertical	ستوویی

gentle	دلنه‌رم ، ناسک	rough	په‌ق
giant	زه‌به‌لاح ، که‌ته	midget	گرگن ، گرگل
girl	کچ	boy	کوپر
give	ده‌داتی	take	وه‌رده‌گریّت
glad	دلخوش	sad	خه‌مناک
go	ده‌پروات	come	دیّت
good	چاک	bad, evil, ill	خراب
good- looking	جوان	ugly	دزیو
graceful	له‌ش‌ریک	awkward	ناقولّا
gradual	ورده‌ورده	sudden	کتوپر
grateful	به‌ئه‌مه‌گ ، پیزان	ungrateful	بی‌ئه‌مه‌گ ، سپله
great	مه‌زن ، گرنگ	small, minor	بچوگ ، لاوه‌کیی
grow	گه‌وره‌ده‌بیّت ، زیاده‌کات	shrink, decrease	ویکدیته‌وه ، که‌م ده‌کات
gust	میوان	host	خانه‌خوی
guide	پیبه‌ر ، چاوساغ	follower	شوینکه‌وتوو
guilty	تاوانبار	innocent	بی‌تاوان
gulf	که‌نداو	cape	قووتکه ، لووتکه
H			
handsome	ریک و له‌بار	ugly	دزیو و ناله‌بار

incomplete	ناته‌واو	complete	ته‌واو
incorrect	هه‌له	correct	پاست
increase	زیاده ، زیادده‌کات	decrease	که‌می ، که‌م ده‌کات
indefinite	دیاری نه‌کراو	definite	دیاری کراو
independent	سه‌ربه‌خۆ	dependent	مل که‌چ
innocent	بی‌تاوان	guilty	تاوان‌بار
insane	گیل ، شیت	sane	ئاقل ، ژیر
inside	له‌نیوه‌وه	outside	له‌ده‌روه‌وه
intelligent	زیره‌ک	dumb, stupid	ته‌مبه‌ل ، گیل
interesting	خۆش	boring	ناخۆش
interior	نیوه‌کی	exterior	ده‌ره‌کی
internal	نیوه‌کی	external	ده‌ره‌کی
international	جیهانی	national	نه‌ته‌وایه‌تی ، خۆمالی
irregular	نایاسایی	regular	یاسایی
J			
join	ده‌چیته‌پال	separate, divide	جیاده‌کات‌ه‌وه ، دابەش‌ده‌کات
jolly	به‌خت‌ه‌وه ، دلخۆش	sad	خه‌مناک

hot	گه‌رم	cold	سارد
huge	زل (گه‌وره)	small	بچوک
humane	مرۆڤه‌روه‌ر	cruel	دل‌ره‌ق
humorous	زیف ، هه‌زه‌لی	serious	شیلگیر (جیدی)
hungry	برسی	sated	تیر
I			
idle	سست ، خاو	active	چالاک ، گورج
ignorant	نه‌زان	educated, learned	پۆشنبیر ، زانا
ill	نه‌خۆش	healthy	ساع
illegal	نایاسایی	legal	یاسایی
imaginary	خه‌یالی	real, actual	پاس‌ته‌قینه ، واقیعی
impatient	نیگه‌ران	patient	ئارام
impolite	بی‌ئهدەب	polite	به‌ئهدەب
important	گرنگ	unimportant	ناگرنگ
impossible	مه‌حال ، موسته‌حیل	possible	گونجاو
improbable	نه‌شیاو	probable	شیاو
include	تێیدا‌یه ، ده‌گرێته‌خۆ	exclude	هه‌لداوێریت

lend	ده‌یداتی	borrow	لیی وەرده‌گریت
light	پووناک ، کراوه ، پووناکیی	dark	تاریک ، تۆخ ، تاریکیی
light	سووک	heavy	قورس ، گران
like	خۆشی ده‌وئیت	hate	پقی لی ده‌بیته‌وه
like	هاوشیوه	different	جیاواز
literate	پووناکبیر	illiterate	نه‌زان
little	بچوک	large, big, long	فره‌وان ، گه‌وره ، دریز
live	زیندوو ، ده‌ژیت	dead, die	مردوو ، ده‌مریت
long	دریز	short	کورت
lose	ونی ده‌کات	find, discover	ده‌یدۆزیتته‌وه
love	خۆشی ده‌وئیت	hate	پقی لی ده‌بیته‌وه
luck	به‌ختیاریی	misfortunate	به‌دبه‌ختی
lucky	به‌خته‌وهر	unlucky	به‌دبه‌خت
M			
mad	شینت	sane	ئاقل ، ژیر
main	سه‌ره‌کیی	secondary	لاوه‌کیی
major	سه‌ره‌کیی ، گه‌وره ، گرنگ	minor	لاوه‌کیی ، ناگرنگ
male	نیر	female	می

joy	به‌خته‌وه‌ریی ، دلخۆشیی	sadness	خه‌مناکیی
just	دادپه‌روه‌ر	unjust	سته‌مکار ، زۆردار
K			
kind	دلنه‌رم	cruel, hardhearted	دلپه‌ق
king	پاشا	queen	شاژن
known	ناسراو	unknown	نه‌ناسراو
L			
large	گه‌وره ، فره‌وان	small, little	بچوک ، گچکه
last	دوامین ، ئاخ‌ر	first	یه‌که‌م
late	دواکه‌وتوو (کات)	early	پیشکه‌وتوو (کات)
laugh	پیده‌که‌نیت	cry	ده‌گریت
lazy	ته‌مبه‌ل	active	چالاک
lead	رئیه‌رایه‌تی ده‌کات	follow	دوای ده‌که‌وئیت
leader	رپه‌ر	follower	شوئینکه‌وتوو
learned	پۆشنبیر	ignorant	نه‌زان
least	هه‌ره‌که‌م	most	هه‌ره‌زۆر
leave	ده‌پوات	arrive, come	دئیت ، ده‌گاته‌جئ
legal	یاسایی	illegal	نایاسایی

noisy		quiet	به ژاوه ژاو
O			
obey	به قسه‌ی ده کات	disobey	سه‌رپیچی ده کات
object	پازیبی نابیت	agree	پازیبی ده بیت
often	نۆرجار	Rarely, seldom	به ده گمن
old	پیر ، کۆن	young, new	لاو ، نوئ
open	ده کاته‌وه	close	داده‌خات
opposite	دژ ، پیچه‌وانه	same, similar	هه‌مان شت
ordinary	ئاسایی	extraordinary	ئاناسایی
organic	ئه‌ندامیی	inorganic	ئانه‌ندامیی
outside	ده‌ره‌وه	inside	نیوه‌وه
	ده‌به‌زینی ،		
overcome	به‌سه‌ریدازال	yield	ته‌سلیم ده‌بیت
	ده‌بیت		
P			
pale	په‌نگ زهره‌د	bright	په‌نگ گه‌ش
part	به‌ش ، که‌رت	whole	هه‌موو
past	پا‌بردوو	future	داهاتوو
patient	ئارام	impatient	نیگه‌ران

man	پیاو	woman	ئافره‌ت ، ژن
many	نۆر	few	که‌م
marriage	هاوسه‌رگیری	divorce	ته‌لاقدان
masculine	نیر	feminine	مئ
master	سه‌ردار (گه‌وره)	servant	خزمه‌تکار
maximum	ئه‌وپه‌پی نۆر	minimum	ئه‌وپه‌پی که‌م
melt	قال ده‌بیت ، ده‌تویته‌وه	freeze	ده‌بیه‌ستی
mercy	به‌زه‌بی	cruelty	دل‌په‌قیی
middle	نیوه‌راست	end, beginning	کۆتایی ، سه‌ره‌تا
mister	سه‌قیل	generous	سه‌خی
moral	به‌په‌وشت	immoral	بی‌په‌وشت
more	زیاتر	less, fewer	که‌متر
N			
narrow		wide	ته‌نگ
national	نه‌ته‌وايه‌تی ، خو‌مالیی	international	
near		far	نزیك
necessary		unnecessary	پئویست
new		old	نوئ
night		day	شه‌و

Q

question	پرسسـیاری ، ده‌پرسی	answer	وه‌لام ، وه‌لام ده‌داته‌وه
quick	خیرا	slow	سسست ، هیواش
quiet	هیمن	noisy	به‌ژاوه‌ژاو

R

rapid	خیرا	slow	هیولش ، سسسست
rare	ده‌گمهن	common	باو
rational	عـه‌قلانی (ماقوول)	irrational	ناعـه‌قلانی (ناماقوول)
real	راسته‌قینه	false	ساخته
rear	پشته‌وه	front	پیشه‌وه
reasonable	ماقوول	unreasonable	ناماقوول
refuse	ره‌فزی ده‌کات	accept	قبوولی ده‌کات
regular	یاسایی	irregular	نایاسایی
remember	دیته‌وه‌بیری	forget	له‌بیری ده‌چیت
resist	به‌رگریی ده‌کات	yield	ته‌سلیم ده‌بیت
responsible	به‌رپرسیار	irresponsible	نابه‌رپرسیار
restful	دلنیا ، هیمن	restless	نیگه‌ران ، دوودل
result	ئه‌نجام	cause	هۆ
rich	ده‌وله‌مه‌ند	poor	هه‌ژار

Permit	ده‌هیلاست ، ری	forbid	ناهیلست ، ری
personal	تاکه‌که‌سیی	general, public	گشتیی
pity	به‌زه‌یی	cruelty	دل‌ره‌قیی
pleasant	خۆش	nasty	ناخۆش
pleasure	خۆشیی	pain	نازار
polite	به‌ئه‌ده‌ب	impolite, rude	بی‌ئه‌ده‌ب
poor	هه‌ژار	rich	ده‌وله‌مه‌ند
positive	چاک	negative	خراب
possible	گونجاو	impossible	مه‌حال
poverty	هه‌ژاریی	wealth, richness	ده‌وله‌مه‌ندیی
powerful	به‌هیز	weak, powerless	لاواز ، بی‌هیز
precede	پیشده‌که‌ویت	succeed	دوای ده‌که‌ویت
Presence	ئاماده‌بوون	absence	ئاماده‌نه‌بوون
pretty	جوان	ugly	دزیو
primary	سه‌ره‌کیی	secondary	لاوه‌کیی
private	تاییه‌تی ، تاکه‌که‌سیی	general	گشتیی
probable	گونجاو	improbable	نه‌گونجاو

shut	داده‌خات	open	ده‌کاته‌وه
sick	نه‌خوشی	healthy	ساغ
silent	بی‌ده‌نگ	noisy	به‌ده‌نگه‌ده‌نگ
similar	هاوشیوه	different	جیاواز
similarity	ویکچون	difference	جیاوازیی
simple	ساده ، ئاسان	difficult	گران
singular	تاک	plural	کۆ
sleep	ده‌نوئیت	wake	هه‌لده‌ستیت
slow	هیواش ، سست	fast	خیرا ، توند
small	چوک ، گچکه	large, big	گه‌وره ، فره‌وان
smooth	نهرم	rough	په‌ق
soft	شلك ، ناسك	hard	سه‌خت ، په‌ق
sometimes	هه‌ندیك جار	always	هه‌میشه
sour	ترش	sweet	شیرین
special	تایبه‌تیی	common	گشتیی
spend	خه‌رج ده‌کات	save	پاشه‌که‌وت ده‌کات
start	ده‌ست پیی ده‌کات	finish	لیی ده‌بیته‌وه
strange	سه‌یر	normal, usual	ئاسایی
strong	به‌هیز	weak	لاواز
stupid	گیل	intelligent	زیره‌ک

right	به‌پاستی زانی ، راست	wrong	به‌هه‌له‌ی زانی ، هه‌له
right	پاست	left	چه‌پ
ripe	گه‌یشتوو ، پینگه‌یشتوو	immature	کال ، کړک
rough	په‌ق	smooth	نهرم
rude	بی‌ئه‌ده‌ب	polite	به‌ئه‌ده‌ب
rural	لادیی	urban	شارستانیی
S			
sad	خه‌مناک	happy	دلخوش
sane	ئاقل ، ژیر	insane	شپیت
satisfactory	قایلکه‌ر (دلخوان)	unsatisfactory	قایل نه‌که‌ر (دلنه‌خوان)
secondary	لاوه‌کیی	primary	سه‌ره‌کیی
secret	نه‌ینیی	public	ئاشکرا
sensible	ئاقل ، ژیر	foolish	گیل ، که‌وده‌ن
shallow	ته‌نک	deep	قوول
sharp	تیز	blunt	کول ، کۆل
short	کورت ، قوله	long, tall	دریژ ، قووچ
shrink	ویکدیته‌وه	swell	ده‌ئاوسیی ، ئه‌ستوو‌ده‌بییت

under	له بن ، له ژیر	above, over
unite	یه کی ده خات ، ده یکاته یه ک	divide, separate
useful	به سوود ، سوود به خش	useless

V

valuable	به نرخ	worthless	بی نرخ
very	زور	little	که م
vice	خرابه	virtue	چاکه
visible	دیار ، به رچاو	invisible	نادیار ، ون

W

wake	هه لده ستیت	sleep	ده نویت
war	شهر ، جهنگ	peace	ناشتی
warm	گرم	cool	سارد
weak	بی هیز	strong	به هیز
wealthy	ده وله مه ند	poor	هه ژار
wet	تهر	dry	وشک ، نیشک
whole	هموو	part	به شیک ، هه ندیک
wide	فره وان	narrow	تنگ
wild	کیوی	tame	مالی ، که ویی
win	ده باته وه	lose	ده دورینیت

succeed	سه رده که ویت	fail	تی ده شکیت
success	سه رکه وتن	failure	تیشکان
sweet	شیرین	sour, bitter	ترش ، تال

T

take	وه رده گریت	give	ده یداتی
tall	دریژ	short	کورت
tame	که وی ، مالی	wild	کیوی
temporary	کاتیی	eternal	هه میسه یی
tender	دلنه رم ، نه رم	tough	دلره ق ، ره ق
thick	ئه ستور ، زور	thin	ته نک ، ناسک
tidy	پیک و پیک ، له بار	untidy	نارپک ، ناله بار
tight	توندد اخراو	loose	شل
tired	ماندوو	relieved	ناسوده
top	لووتکه ، ترۆپک ، دوند	bottom , base	بن ، بنکه
tough	به هیز ، سهخت	weak	لاواز ، کز
tragic	خه ماوی	comic	به زماوی
true	راستگو	false	دروژن

U

ugly	دزیو ، ناشیرین	beautiful, pretty	ژیکه له
------	----------------	-------------------	---------

wise	لیزان ، ناقلاً	foolish	گیل
wrong	هه‌له ، مروقی به هه‌له چوو	right	پاست ، مروقی له‌سه‌ر پاستیی
Y			
young	لاو ، گه‌نج	old	پیر ، به سالداچوو

3. داتا‌شراوه‌کان

3. Derivations

داتاشینی ناو

أ. له کار

absorb	ده‌مزیت	absorption	مزین ، مزتن
accuse	تاوانبارده‌کات	accusation	تاوانبارکردن
admire	به دلّیه‌تی	admiration	به‌دلّیوون
adopt	وه‌خو‌ده‌گریت	adoption	وه‌خو‌گرتن
affect	کاری تیده‌کات	affection	کارتیکردن
agree	قابل ده‌بیّت	agreement	قابل بوون
alternate	جیی ده‌گریته‌وه	alternation	جی‌گرتنه‌وه
annoy	بی‌زاری ده‌کات	annoyance	بی‌زارکردن
appear	ده‌رده‌که‌ویّت	appearance	ده‌رکه‌وتن ، دیمن

appoint	مه‌وعید داده‌نیّت	appointment	مه‌وعید
approve	پیی چاکه	approval	پچا‌کبوون
argue	گفتو‌گوده‌کات	argument	گفتو‌گو
arrange	ریزی ده‌کات	arrangement	پیزکردن
arrive	ده‌گاته‌جی	arrival	گه‌یشتنه‌جی
assist	یارمه‌تی ده‌دات	assistance	یارمه‌تی دان
assure	جه‌خت ده‌کات	assurance	جه‌خت کردن
astonish	سه‌رسام ده‌بیّت	astonishment	سه‌رسام بوون
attract	سه‌رنجی راده‌کیشیّت	attraction	سه‌رنج پاکیشان
behave	ره‌فتار ده‌کات	behavior	ره‌فتار
betray	فیّل ده‌کات	betrayal	فیّل کردن
bewilder	سه‌رسامی ده‌کات	bewilderment	سه‌رسامیی
breathe	هه‌ناسه ده‌دات	breath	هه‌ناسه
bury	ده‌نیژنیّت	burial	ناژتن
calculate	ده‌ژمی‌ریّت	calculation	ژماردن
capture	ده‌سه‌ستگیر ده‌کات	captive	ده‌سه‌ستگیرکردن
carry	هه‌لده‌گریّت ، ده‌گوازنیته‌وه	carriage	عه‌ره‌بانه
choose	هه‌لده‌بژنیّت	choice	هه‌ل‌بژاردن

detect	ده‌دۆزیتته‌وه	detective	پۆلیسی نهینی
determine	بپیارده‌دات	determination	بپیار
differ	جیاوازه	difference	جیاوازی
direct	ئاراسته‌ده‌کات	direction	ئاراسته
disappear	ون ده‌بیّت	disappearance	ون بوون
disappoint	بی هی‌وای ده‌کات	disappointment	بی هی‌وابوون
discover	ده‌دۆزیتته‌وه	discovery	دۆزینه‌وه
disobey	یاخی ده‌بیّت	disobedience	یاخی بوون
distinguish	جیا‌ده‌کاته‌وه	distinction	جیا‌کردنه‌وه
distribute	بی‌زارده‌کات	distribution	بی‌زارکردن
divide	دابه‌ش ده‌کات	divisions	دابه‌ش کردن
donate	ده‌به‌خشیت	donation	به‌خشین
drive	لی‌ده‌خوریّت	driver	لی‌خوری
educate	رۆشن‌بیرده‌کات	education	رۆشن‌بیری
effect	په‌ی‌داده‌کات ، وه‌دی دینیت	effect	ئـــه‌نجام ، شوین‌ه‌وار
employ	به‌کارده‌هینیت	employment	به‌کارهینان
endure	را‌ده‌گریّت ، جی‌گیرده‌کات	endurance	خۆ‌را‌گرتن
engage	په‌یمان ده‌دات ، وتارده‌دات	engagement	په‌یمان دان ، وتار

civilize	ده‌یکاته‌ه	civilization	شارستانی‌ه‌تی
	شارستانی		
coincide	پیکدیّت	coincidence	پیکهاتن
collect	کۆ‌ده‌کاته‌وه	collection	کۆ‌کراوه
communicate	پی‌وه‌ندی	communication	پی‌وه‌ندی
	پی‌وه‌ده‌کات		پی‌وه‌کردن
compare	به‌راودر ده‌کات	comparison	به‌راودرکردن
compel	ناچارده‌کات	compelled	ناچارکراو
conclude	ئـــه‌نجامگیری	conclusion	ئـــه‌نجامگیری
	ده‌کات		
conduct	ده‌گه‌یه‌نیّت	conduction	گه‌یاندن
confuse	تیکی ده‌دات	confusion	تی‌کچوون
contribute	به‌شدارده‌بیّت	contribution	به‌شداریی
converse	قسه‌ده‌کات	conversation	گفتوگو
cultivate	ده‌کی‌لیّت	cultivation	کی‌لان
decide	بپیارده‌دات	decision	بپیار
defy	مه‌ی‌دانخوایی	defiance	مه‌ی‌دانخوایی
	ده‌کات		
deny	ره‌فزه‌ده‌کات ، نکو‌لی ده‌کات	denial	ره‌فزه‌کردن ، نکو‌لی
depart	کۆچ ده‌کات	departure	کۆچ کردن
descend	ده‌نیشیت	descent	نیشتن

		زمانه‌وانی	
forge	ئاسن ده کوتیت	forgery	ئاسنگه
forgive	لیسی خوَش ده بییت	forgiveness	لیخو شبوون
give	دهیداتی	giver	بدهر
govern	حوکم ده کات	government	حکومهت
grieve	خه مبار ده بییت	grief	خه مباریی
hate	رقی لیبه تی	hatred	رق
heal	چاره سه ری ده کات	health	ته ندروستی
hesitate	دوودل ده بییت ، گومان ده بات	hesitation	دوودالیسی ، در دۆنگیی
imagine	خه یال ده کات	imagination	خه یال ، ئه ندیشه
impress	چاپی ده کات (له بیریدا)	impression	تیروانین (انطباع)
improve	چاکده بییت	improvement	چاکبوون
inform	پیسی را ده گه یه نیت	information	راگه یانندن
inhabit	نیشته جی ده بییت	inhabitant	نیشته جی
inhale	هه وا هه لده مرئیت	inhalation	هه واهه لمزین
injure	ئازار ده دات	injury	ئازار

		زمانه‌وانی	
enjoy	چیژ وهرده گریت	enjoyment	چیژ
enter	ده چیته نیو	entrance	شوینی چوونه نیو
entertain	دلی ده داته وه	entertainment	دلدانه وه
establish	بنیات ده نیت ، داده مه زریینی	establishment	ده زگه ، دامه زراوه
examine	تاقی ده کاته وه	examination	تاقیکردنه وه
except	هه لداویریت	exception	هه لاواردن
excite	ده ورووژینییت	excitement	ورووژاندن
exhibit	ده خاته پروو	exhibition	پیشانگه
exist	ده یهینیتته دی	existence	بوون
expand	ده کشیت	expansion	کشان
expect	پی شیبینی ده کات	expectation	پیشیبینی
explain	لیک ده داته وه	explanation	لیکدانه وه
explode	ده ته قیتته وه	explosion	ته قینه وه
explore	ده دۆزیتته وه	exploration	دۆزینه وه
expose	پیشان ده دات	exposition	پیشانگه
express	ده رده بریت	expression	ده بریرین
extend	دریزده بیته وه	extension	دریزبوونه وه
fail	تیده شکیت	failure	تیشکان
fly	ده فریت	flight	فرین

mix	تیکه‌ل ده‌کات	mixture	تیکه‌ل
move	ده‌جوولیت	movement	جووله
murder	ده‌کوژیت	murderer	بکوژ
observe	چاودیری ده‌کات	observation	چاودیر
occupy	داگیرده‌کات	occupation	داگیرکردن
oppose	به‌ره‌لستی ده‌کات	opposition	به‌ره‌لستی
oscillate	له‌ره‌له‌ر ده‌کات	oscillation	له‌ره‌له‌ر
pave	ته‌ختی ده‌کات	pavement	شوخته
penetrate	ده‌سمیت	penetration	سمین
permit	مؤله‌تی ده‌دات	permission	مؤله‌ت
photograph	وینه‌ده‌گریت	photographer	وینه‌گر
plead	به‌رگری ده‌کات	pleasure	به‌رگری
please	دلخوش ده‌بیت	pleasure	دلخوشی
posses	هه‌یه‌تی	possession	هه‌بوون
pray	نوژ ده‌کات	prayer	نوژ
prepare	ئاماده‌ ده‌کات	preparation	ئاماده‌کردن
preserve	ده‌پاریزیت	preservation	پارازتن
press	ده‌په‌ستیت ، فشاری ده‌خاته‌سه‌ر	pressure	په‌ستان ، فشار

instruct	فه‌رمان ده‌دات	instruction	فه‌رمان
introduce	پیش‌شکه‌ش ده‌کات	introduction	پیش‌شکه‌شی ، پیش‌شکه‌شکردن
invent	داده‌هینی	invention	داهینان
invite	بانگه‌پشت ده‌کات	invitation	بانگه‌پشتن
judge	داوه‌ریی ده‌کات	judgment	حوکم کردن ، داوه‌ریکردن
know	ده‌زاناسیت ، ده‌ناسیت	knowledge	زانین ، ناسین
laugh	پیده‌که‌نیت	laughter	پیکه‌نین
lodge	ده‌بیتته‌کریچی	lodger	کریچی
lose	ون ده‌کات	loss	ون بوون
manage	به‌پروه‌ی ده‌بات ، مشوری ده‌خوات	management	به‌پروه‌بردن ، مشوورخواردن
marry	هاوسه‌رگیری ده‌کات ، لئی ماره‌ده‌کات	marriage	هاوسه‌رگیری
measure	ده‌پیوت	measurement	پیوان
migrate	کوچ ده‌کات	migration	کوچ

		زمانه‌وایی	
			وِچوون
resist	بهره‌نگاری	resistance	بهره‌نگاری
	ده‌کات		
restrain	ده‌یبه‌ستینه‌وه	restraint	به‌ستنه‌وه
retire	خانه‌نشین	retirement	خانه‌نشینی ،
	(گوشه‌گیری)		گوشه‌گیری
	ده‌بیئت		
reveal	ناشکرا ده‌کات	revelation	ناشکراکردن
revere	ریزی ده‌گریئت	reverence	ریزگی‌رتن ،
			حورمه‌ت
revise	پیدا ده‌چیته‌وه	revision	پیداچوونه‌وه
see	ده‌بینیئت	sight	دیتن
select	هه‌لده‌بژیئریئت	selection	هه‌لباردن
separate	جیاده‌کاته‌وه	separation	جیاکردنه‌وه
serve	خزمه‌ت ده‌کات	servant	خزمه‌تکار
settle	جیگیرده‌بیئت	settlement	جیگیربوون
shut	داده‌خات	shutter	ده‌رگا
solve	چاره‌سه‌رده‌کات	solution	گیراوه ،
	، ده‌توینیئه‌وه		چاره‌سه‌ر
starve	له‌برسان	starvation	برسیه‌تی
	ده‌مریئت		
succeed	ده‌رده‌چیئت ،	success	ده‌رچیوون ،

		زمانه‌وایی	
prevent	قه‌ده‌غه‌ده‌کات	prevention	قه‌ده‌غه‌کردن
proclaim	ناشکرا ده‌کات	proclamation	ناشکراکردن
produce	دینییته‌به‌ره‌م	production	هینانه‌به‌ره‌م
propose	پیشنیا زده‌کات	proposal	پیشنیا ز
protect	ده‌پاریئیت	protection	پارازتن
pursue	راوده‌نیئت	pursuit	پاوانان
quarrel	مشتومرده‌کات	quarrelsome	ناژاوه‌گیپ
radiate	تیشکده‌داته‌وه	radiation	تیشکدانه‌وه
react	کارلیکده‌که‌ن	reaction	کاردانه‌وه
realize	تیده‌گات	realization	تیگه‌یشتن
receive	وه‌رده‌گریئت	receptient	وه‌رگر
recognize	ده‌ناسیئه‌وه	recognition	ناسینه‌وه
recollect	دیته‌وه‌بیری	recollection	وه‌بیره‌اتنه‌وه
recommend	به‌پاکی	recommendation	به‌پاک‌زانیان
	ده‌زانیئت		
reduce	که‌می ده‌کات	reduction	که‌م‌کردن
reflect	ره‌نگ ده‌داته‌وه	reflection	ره‌نگدانه‌وه
refuse	ره‌فرزده‌کات	refusal	ره‌فرزکردن
relieve	ناسووده‌ده‌کات	relief	ناسووده‌یی
remember	دیته‌وه‌بیری	remembrance	وه‌بیره‌اتنه‌وه ،
			بیره‌وه‌ریی
resemble	لیی ده‌چیئت	resemblance	لیی‌چیوون ،

	ده کات		
will	ده کات	willing	ئاره زومهند
win	ده باته وه	winner	براه
wreck	تیکده شکینیت (که شتی)	wreckage	له تک و پارچه‌ی (که شتی)
ب. له ئاوه‌لئاو			
able	به توانا	ability	توانا
artificial	ده سترکد	artificiality	زور له خوکردن
attentive	وریا ، به ناگا	attentiveness	وریایی ، به ئاگایی
awkward	به دکار	awkwardness	به دکاری
biological	سه‌ریه زینده وه‌رزانی	biology	زینده‌ورزانی
blind	کویر	blindness	کویری
brave	نازا	bravery	نازایه‌تی
busy	سه‌رقال	business	ئیش
central	مه‌رکه‌زیی	centre	نیوه‌ند ، مه‌رکه‌ز

	سه‌رده‌که‌وئیت		سه‌رکه‌وتن
suggest	پیشنیا زده کات	suggestion	پیشنیا ز
suppose	وای داده‌نیت	supposition	وادانان
tend	ئاره زوو ده کات	tendency	ئاره زوو
think	بیرده کاته وه	thinker	بیرمهند
transfuse	خوین	transfusion	خوین گوازتنه وه
travel	ده گوینتته وه سه‌فهرده کات	traveller	سه‌فه‌ریی ، پنبوار
treat	ره‌فتارده کات	treatment	ره‌فتار
try	هه‌ولده دات ، مه‌حکه‌مه‌ی ده کات	trial	هه‌ول ، مه‌حکه‌مه
vary	جؤراوجـؤر ده بیئت	variety	جؤراوجؤریی
vex	تووره‌ده کات	vexation	تووره‌کردن
vibrate	ده‌هه‌ژیت - ده‌له‌ریتته وه	vibration	هه‌ژان ، له‌رینه وه
wed	هاوسه‌رگیری پئی ده کات ، هاوسه‌رگیری	wedding	بـووک گواستنه وه

impossible	مه‌حال	impossibility	مه‌حالیی
indifferent	گوئی پی نه‌دهر	indifference	گوئی پی نه‌دان
just	دادپه‌روه‌ر	justice	دادپه‌روه‌ریی
legal	یاسایی ، په‌وا	legality	په‌واییسی ، په‌وابوون
long	دریژ ، قووج	length	دریژی ، قووجیی
magnetic	موگناتیسیی	magnetism	موگناتیسیی بوون
moist	شیدار ، ته‌ر	moisture	شی
neighbour	دراوسی	neighbourhood	دراوسییه‌تی
peculiar	تاییه‌تی	peculiarity	تاییه‌تی بوون
possible	شیاو	possibility	شیان
radioactive	ئه‌وه‌ی چالاکیی تیشکدانه‌وه‌ی هه‌یه	radioactivity	چالاکیی تیشکدانه‌وه
rapid	خیرا ، توند	rapidity	خیریی
regular	ده‌س‌تووریی ، یاسایی	regularity	ده‌ستوور ، یاسا
responsible	به‌رپرسیار	responsibility	به‌رپرسیاریی
sacred	پیروژ	sacredness	پیروژیی
safe	سه‌لامه‌ت	safety	سه‌لامه‌تی

(نیوه‌ندیی)			
chilly	سارد	chill	ساردیی ، سه‌رما
conscious	هوشیار	consciousness	هوشیاریی
complex	ئاوژ	complexity	ئاوژیی
cruel	دل‌په‌ق	cruelty	دل‌په‌قیی
curious	خوتیه‌لقورتین	curiosity	خوتیه‌لقورتاندن
difficult	گران	difficulty	گرانیی
distant	دوور	distance	ماوه ، دووریی
eager	دلگه‌رم	eagerness	دلگه‌رمیی
empty	به‌تا	emptiness	به‌تالیی
equal	یه‌کسان	equality	یه‌کسانیی
familiar	هۆگر	familiarity	هۆگریی
generous	به‌خشنده ، سه‌خی	generosity	به‌خشنده‌یی
gentle	نه‌رم و نیان ، سه‌نگین	gentleness	نه‌رم و نیانیی ، سه‌نگینیی
high	به‌رز ، بلند	height	به‌رزیی ، بلندیی
hot	گه‌رم	heat	گه‌رمیی ، گه‌رما
ill	نه‌خوش ، نه‌ساغ	illness	نه‌خوشیی ، نه‌ساغیی
immense	فره‌وان	immensity	فره‌وانیی
impatient	ئارام نه‌ماو	impatently	ئارام نه‌مان

زمانه‌وانی	
Antarctica	جه‌سه‌ری
Antarctic	سه‌ر به
	جه‌سه‌ری
	باشوور
anxiety	نیگه‌رانیی
anxious	نیگه‌ران
atom	گه‌ردیله
atomic	گه‌ردیله‌یی
automation	ئیش پیکردنی
	خۆک‌سار
	(ئۆتوماتیکی)
axis	ته‌وره
axial	ته‌وره‌یی
beauty	جوانیی
beautiful	جوان
brilliance	دره‌وشانه‌وه
brilliant	دره‌وشاوه
brown	په‌نگی قاوه‌یی
brownish	په‌نگ قاوه‌یی
brute	ئازله‌ل
brutish	ئازله‌لی ، ئازله‌لانه
business	ئیش
busy	سه‌رقال
centre	نیوه‌ند ، مه‌رکه‌ز
central	نیوه‌ندی ، مه‌رکه‌زیی
cheer	گه‌شبوونه‌وه
cheerful	گه‌ش
chemistry	کیمییا
chemical	کیمیایی
chill	سه‌رما
chilly	سارد
coincidence	پیکهاتن
coincident	پیکهاتوو
colour	په‌نگ
colourful	په‌نگین
comfort	ئاس‌ووده‌یی ، خۆش
comfortable	

زمانه‌وانی	
serious	شینگیی ، جدیی
seriousness	شینگییری
splendid	شاکار
splendour	شاکاری
strange	نامۆ
stranger	نامۆیه‌که
stupid	گیل
stupidity	گیلی
sudden	کتوپ
suddenness	کتوپیری
swift	خیرا
swiftness	خیرایی
thick	ئه‌ستور
thickness	ئه‌ستوری
true	پاستگۆ
truth	پاستگویی ، پاستی
victorious	سه‌رکه‌وتوو
victory	سه‌رکه‌وتن
violent	توندوتیژ
violence	توندوتیژی
visible	بینراو
visibility	دیتن
wise	ئاقل ، لیزان
wisdom	لیزانی ، ژیری
wonderful	سه‌یر
wonder	شتی سه‌یر

2- داتاشینی ئاوه‌لناو

أ. له ناو

ability	توانا	able	به توانا
activity	چالاکیی	active	چالاک
anger	تووپه‌یی	angry	توپه

evolution	په‌ره‌ستاندن	evolutionary	ســـــــــــــــه
			به‌په‌ره‌ستاندن
expense	نه‌فه‌قه ، سه‌رف	expensive	به‌نرخ ، گران
	کردن		
explosion	ته‌قینه‌وه	explosive	شایانی ته‌قینه‌وه
faith	دلسۆزیی	faithful	دلسۆز
fashion	پۆشاک ، چلك	fashionable	نوی پۆش
fear	ترس	fearful	ترسناک
flower	گول	flowery	گولانه ، وهک گول ، گه‌شاوه
fortune	به‌خت	fortunate	به‌خته‌وه‌ر
friend	دۆست	friendly	دۆستانه
fright	سام	Frightful	سامناک
giant	زه‌به‌لاح	gigantic	زه‌به‌لاحانه
greed	چاوچنۆکیی	greedy	چاوچنۆک
haste	خیرایی	hasty	خیرا
history	میژوو	historical	میژوویی
home	مال	homeless	بی مال ، ئاواره
honour	ئابوو	honourable	ئابرومه‌ند ، به ئابوو
horror	سام	horrible	سامناک

	خۆشی		
companion	دۆست	companionable	دۆستایه‌تیی
compassion	سۆز ، به‌زه‌یی	compassionate	به‌سۆز ، دلنه‌رم
conception	چه‌مک	conceptual	سه‌ر به‌چه‌مک
continent	کیشوه‌ر	continental	کیشوه‌ریی
convenience	گونجان	convenient	گونجاو
courage	ئازایه‌تی	courageous	ئازا
danger	مه‌ترسیی	dangerous	ترسناک
delight	گه‌شانه‌وه	delightful	گه‌ش
depth	قوولیی	deep	قوول
disaster	کاره‌سات	disastrous	شووم ، نه‌گه‌ت ، کاره‌ساتاویی
drama	دراما	dramatic	درامایی
earth	زه‌ویی ، زه‌مین	earthly	زه‌مینیی
ease	ئاسانی	easy	ئاسان
effect	کاریگه‌ریی	effective	کاریگه‌ر
efficiency	هه‌لــــــــــــــــسوپان ،	efficient	هه‌لــــــــــــــــسوپراو ،
	چالاک		چالاک
electricity	کاره‌با	electric	کاره‌بایی
enthusiasm	دلگه‌رمیی	enthusiastic	دلگه‌رم
eternity	نه‌میری	eternal	نه‌مر
evidence	به‌لگه	evident	پوون ، به‌لگه‌دار

passion	سۆز ، هه‌لچوون	passionate	سۆزناک
patience	سه‌بر ، ئارام	patient	ئارامگر ، به‌سه‌بر
peace	ئاشتی ، هیمنی	peaceful	لاشه‌پر ، هیمن
pebble	چه‌و	pebbly	په‌له‌چه‌و
perfection	ته‌واویی	perfect	کامل ، ته‌واو
period	ماوه (کات)	periodical	خولی
plenty	زۆری	plentiful	زۆر
poison	ژار ، ژه‌هر	poisonous	ژه‌هراوی ، ژاراویی
pole	چه‌مه‌سه‌ر	polar	چه‌مه‌سه‌ری
power	هیز	powerful	به‌هیز
practice	مه‌شق ، راهینان	practical	کرده‌یی
pride	شانازی	proud	شانازیکه‌ر
proportion	پێژه	proportional	گه‌وه‌یه‌یی ، پێژه‌یی
psychology	ده‌روونزانی	psychological	سه‌ر به‌ ده‌روونزانی
reason	هۆ	reasonable	ماقوول ، به‌جۆ
repulsion	پق	repulsive	خوینتال
revolution	شۆرش	revolutionary	شۆرشگێڕ
rock	به‌رد	rocky	به‌رده‌لێن ،

hunger	برسیه‌تی	hungry	برسی
instinct	غه‌ریزه (حه‌زی)	instinctive	غه‌ریزه‌یی
intellect	هۆش	intellectual	هۆشه‌کی
intensity	تونیدی	intense	توند
joy	گه‌شه‌بوونه‌وه ، گه‌شیی	joyful	گه‌ش
king	پاشا	kingly	پاشایانه
law	یاسا	lawful	یاسایی
machine	ئامێر	mechanical	ئامێری
magic	سیحر	magical	سیحری
majority	زۆرینه ، زۆربه	major	گه‌نگ ، سه‌ره‌کی
mentality	تیگه‌یشتن	mental	عه‌قلی
misery	کۆلۆی ، دامایی	miserable	کۆلۆ ، داماو
monotony	پێکوپێکی	monotonous	پێکوپێک
mountain	شاخ	mountainous	شاخاویی
music	مۆسیقا	musical	مۆسیقای
mystery	نادیاری	mysterious	نادیار
nature	سروشته	natural	سروشته‌یی
necessity	پێویستی	necessary	پێویست
origin	بنه‌په‌ت	original	بنه‌په‌تی

thirst	تینویتی	thirsty	تینوو
trouble	چارپس کردن ،	troublesome	چارپس‌کەر ،
	بیزارکردن		بیزارکەر
truth	پاستیی	truthful	پاستگۆ
universe	گەردوون	universal	گەردوونیی ،
			جیهانیی
urgency	پیداگریی	urgent	پیداگر
value	نرخ	valuable	بەنرخ ، گرانبه‌ها
variety	جۆراوجۆریی	various	جۆراوجۆر
violence	توندوتیژیی	violent	توندوتیژ
vision	دیتن	visible	بینراو
volcano	گپرکان ، بوپرکان	volcanic	بورکانیی
warmth	گەرمیی	warm	گەرم
wealth	سامان	wealthy	دەوله‌مه‌نسد ،
			ساماندار
weight	کیش	weighty	قورس
width	پانیی	wide	پان
wonder	سه‌یریی	Wonderful	سه‌یر
youth	لاویی	youthful	لاو

□.ب. له کار

			به‌رداویی
science	زانست	scientific	زانستیی
self	خۆ	selfish	خۆپه‌رست
shade	نيسی ، سببه‌ر	shady	به‌رس-سببه‌ر ،
			شوینی سببه‌ر
similarity	ویک-چوون ،	similar	ویکچوو ، لیکچوو
	لیکچوون		
society	کۆمه‌ل	social	کۆمه‌لایه‌تی
solitude	گۆشه‌گیریی	solitary	گۆشه‌گیر
sorrow	حه‌سه‌رت ، خه‌م	sorry	خه‌مناک
spirit	گیان ، پووح	spiritual	پووحیی
star	ئه‌ستیره	starry	ئه‌ستیره‌وایی ،
			پازاوه به‌
			ئه‌ستیران
success	سه‌ره‌که‌وتن ،	successful	سه‌ره‌که‌وتوو ،
	ده‌رچوون		ده‌رچوو
sun	خۆر ، پۆژ	solar	خۆریی
sun	خۆر ، پۆژ	sunny	تاو ، خۆره‌تاو
sympathy	هاوسۆزیی	sympathetic	هاوسۆز
system	پژیم ، سیسته‌م	systematic	سیسته‌میی
terror	په‌شه‌کوژیی ،	terrorist	په‌شه‌کوژ ،
	تیرۆر		تیرۆریست

help	یارمه‌تیی ده‌دات	helpful	یاریده‌ده‌ر
intend	نیازی وایه	intended	به‌نیاز
live	ده‌ژیت	lively	گورج و گول
photograph	وینه‌ده‌گریت	photographic	تیی‌شکی ، فوتوگرافی
please	دلخوش ده‌بیٚت	pleasant	دلخوش‌که‌ر
practice	ئه‌نجام ده‌دات ، راهیتان ده‌کات	practical	کرده‌یی
prove	ده‌سه‌لمینی	provable	شیاوی سه‌لماندن
rapture	دلخوش ده‌کات	rapturous	خوشیی و به‌زم
regard	پیزی ده‌گریت	regardless	که‌مته‌رخه‌م
separate	داده‌بریٚت ، جیاده‌کاته‌وه	separate	لیک جیا
thank	سوپاس ده‌کات	thankful	سوپاس‌گوزار
trust	باوه‌پ ده‌کات	trustworthy	جیی باوه‌پ
vary	جی‌اوازه ، جیاده‌بیٚته‌وه	various	جیاواز
wonder	سه‌رسام ده‌بیٚت	wonderful	سه‌یر

3- داپشتنی کار

أ. له‌ئاوه‌لئاو

act	کارده‌کات	actual	پاسته‌قینه
appear	وه‌ده‌رده‌که‌ویٚت	apparent	دیار ، ئاشکرا
attract	پاده‌کیشیت	attractive	پاکیشهر
care	وریاده‌بیٚت	careful	وریا
centre	له‌نیوه‌ند	central	نیوه‌ندی ، مه‌رکه‌زیی
cheer	ده‌گه‌شیتته‌وه	cheerless	خه‌مناک
compare	به‌راوردده‌کات	comparable	شایانی به‌راورد
consist	قایل ده‌بیٚت	consistent	قایل
cost	تیی‌ده‌چیٚت (پاره)	costly	به‌نرخ ، گران
detect	ده‌دۆزیتته‌وه	detective	پۆلیسی
disgrace	عه‌بیداری ده‌کات	disgraceful	عه‌بیدارکه‌ر
doubt	گومان ده‌کات	doubtful	دردۆنگ ، گوماندار
excel	سه‌رده‌که‌ویٚت	excellent	نایاب
extinguish	ده‌کوژینیتته‌وه ، داده‌مرکینیتته‌وه	extinct	کوژاوه ، دامرکاو
fill	پرده‌کاته‌وه	full	پپ
forget	له‌بیری ده‌چیٚته‌وه	forgetful	ئه‌وه‌ی زوو‌شت له‌بیر ده‌کات

short	کورت	shorten	کورتی ده کات
silent	بی‌ده‌نگ	Silence	بی‌ده‌نگی ده کات
simple	ساده , ساکار	simplify	ساده‌ی ده کات
special	نایبه‌تی	specialize	ته‌رخان ده کات , تایبه‌تمه‌ند ده بی‌ت
strong	به‌هیز	strengthen	به‌هیزی ده کات
suitable	له‌بار , گونجاو	Suit	ده‌گونجی‌ت , ده‌گونجی‌تی
tight	ته‌نگ	Tighten	ته‌نگ ده کات
terrible	سامناک	Terrify	ده‌ترسی‌تی
visual	بینراو	visualize	ده‌ریده‌خات
wide	پان , فره‌وان	Widen	فره‌وانی ده کات , پانی ده کات

ب.له ناو

apology	داوای لی‌بوردن	apologize	داوای لی‌بوردن ده کات
courage	نازایه‌تی	encourage	هانی ده‌دات
dinner	نانی ئی‌واره	dine	نانی ئی‌واره ده‌خوات

able	توانا	enable	وای لی‌ده‌کات بتوانی‌ت
bright	گه‌ش , دره‌وشاوه	brighten	ده‌دره‌وشی‌ته‌وه , ده‌گه‌شی‌ته‌وه
broad	فره‌وان	broaden	فره‌وانی ده کات
dark	تاریک	Darken	تاریکی ده کات
deep	قوول	deepen	قوولی ده کات
excellent	نایاب	Excel	سه‌رده‌که‌وی‌ت
fast	جیگیر	Fasten	جیگیری ده کات
flat	ته‌خت	Flatten	ته‌ختی ده کات
high	به‌رز	heighten	به‌رزی ده‌کاته‌وه , به‌رزده‌بی‌ته‌وه
loose	نه‌رم	Loosen	نه‌رمی ده کات
modern	هاوچه‌رخ	modernize	ده‌یکاته‌هاوچه‌رخ
moist	ته‌پ , شیدار	moisten	ته‌پی ده کات , شیداری ده کات
pure	پاک , ساف	Purify	پاکی ده‌کاته‌وه
quick	خی‌را	quicken	خی‌رای ده کات
sad	خه‌مبار	sadden	خه‌مباری ده کات

speech	قسه	speak	قسه‌ده‌کات
sympathy	هاوسۆزیی	sympathize	هاوسۆزیی ده‌کات
threat	هه‌په‌شه , گه‌ف	threaten	هه‌په‌شه ده‌کات
unity	یه‌کیه‌تی	unite	یه‌کده‌خات , ده‌کات به‌یه‌ک

4. کورتکراوه‌کان

4. Abbreviations

زمانی ئینگلیزی چه‌ندان کورتکراوه‌ی تێدان که بۆ چه‌ند وشه‌یه‌ک ، یان چه‌ند ده‌ربرپێنیک یان چه‌ند ناویکی دیاریکراو هێمان ، ئه‌مانه‌ی خواره‌وه گرنگترین ئه‌و کورتکراوانه‌ن که له هه‌موویان پتر به کاردێن:

ABC	American Broadcasting Company	کۆمپانیای ئیزگه‌ی ئه‌مریکا
a/c	Account	حیساب , ژماردن
AD	after the birth of Christ	دوای زایین
am	Before noon	پێش نیوه‌پۆ
asap	as soon as possible	ئه‌وه‌نده‌ی بکریه‌ت خێرا
Av	Avenue	شه‌قام , جاده
BA	Bachelor of Arts	خاوه‌نی مۆله‌تی ئه‌ده‌ب
BBC	British Broadcasting	ده‌سته‌ی ئیزگه‌ی به‌ریتانیا

economy	ئابووریی	economize	لێی ده‌گرێته‌وه
flame	بلیسه	enflame	داده‌گیرسێ
			(له‌توره‌بیان)
force	هێز	enforce	به‌هێزی ده‌کات , ناچاره‌ ده‌کات
fright	ترس , سام	frighten	ده‌پترسێنێت
furniture	نێوماڵ	furnish	راپه‌ده‌خات
half	نیو	halve	ده‌یکاته‌نیوه
height	به‌رزیه‌ی	heighten	به‌رزیه‌ی ده‌کاته‌وه
horror	تۆقاندن , ترس , سام	horrify	ده‌تۆقێنێت , ده‌ترسێنێت
identity	وه‌ک یه‌کیی , ناسنامه	identify	له‌به‌ریه‌کیان راده‌گرێت
joy	چێژو‌خۆشیه‌ی	enjoy	چێژو‌ه‌رده‌گرێت
length	دریژیی	lengthen	دریژی ده‌کات
mystery	مه‌ته‌ل , شتی شارراوه	mystify	سه‌رسامی ده‌کات
philosophy	فه‌لسه‌فه	philosophize	فه‌لسه‌فه‌ده‌کات , خۆی به‌فه‌یله‌س‌ووف پێشان ده‌دات

Esq	Esquire	به‌پرز
et al	and others	ئی دېکه‌ش
etc	and all the rest	هه‌تادوایی (هتد)
et seq	and the following	ئوه‌ی له‌دواشی دیت
ext	exterior; external	ده‌روهه , ده‌ره‌کیی
F	Fahrenheit	فیه‌ره‌نهایت
f	foot, feet, female	پی , می
FAO	Food and Agriculture Organization	پیک‌خراوی خوراک پیدان و کشتوکال
FBI	Federal Bureau of Investigation	ده‌فته‌ر (نوسینگه‌ی نویتزینه‌وه‌ی فیدرالئی
ff	following	به‌دوایدا دیت
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade	پیک‌که‌وتنی ناساندن و بازگانئی
GMT	Greenwich Mean Time	کاتی گرینچ
h	hour	سه‌عات
hp	horsepower (of engines)	هیزی ئه‌سپ (ئی وزه)
ibid	in the same place	له‌هه‌مان شوین
ie	that is	واتا:
ILO	International Labour Organization	پیک‌خراوی جیهانیی کار
IMF	International Monetary Fund	سندووقی نیوده‌ول‌ه‌تیی

BC	Corporation before Christ	پیش زابین
BSe	Bachelor of Science	هه‌لگری مؤله‌تی زانست
C	Centigrade	پله‌ی سه‌دی
ca	about, approximately	نزیکه‌ی , ده‌وروپه‌ری
cc	cubic centimeter	سه‌نتیمه‌تر سیجا (سم ³)
CD	Diplomatic service	ده‌سته‌ی سیاسی
cert	Certificate	شاهیدی دان
cf	Compare with	به‌راوردی که له‌گه‌ل
CIA	Central Intelligence Agency	ده‌زگای نیوه‌ندی سیخوری
Co	Company	کومپانیا , شه‌ریکه
c/o	care of; at the address of	چاودیری , بوناونیشانی
	
dbl	Double	ده‌بل , دووئه‌وه‌نده
dept	Department	به‌ش
diff	difference, different	جیاوازی , جیاواز
Dip	Diploma	دپلوم
doz	Dozen	ده‌رزن , ده‌سته
DSc	Doctor of science	دوکتور له‌زانست
ed	editor, edition	نوسه‌ر , نوسین , چاپ
eg	for example	بو نمونه

		باکووری ئەتلەسی
no	number	ژماره
ob	died	مردوو
op cit	In the work mentioned	له ئیشی گۆرین (ناوبراو)
OPEC	Organization of Petroleum Exporting Countries	پێکخراوی دهولەتانی هه ناردەکه ری نهوت
opp	opposite	دژ , پێچهوانه
oz	ounce (= 28.35 grams)	ئونس (28.35 گرام)
p	page	لاپه په
PhD	Doctor of Philosophy	دوکتۆر له فهلسه فه
pm	after noon	پاشنیوه پۆ
POBox	Post Office Box	سندووقی به رید
PR	Public Relation	پێوه ندیه گشتیه کان
Prof	Professor	پروفیسۆر
PS	postscript	په راویز
qv	referred to at another place	ده رباره ی ئه و , سه ردانی جینگایه کی دیکه ده کات
RD	Road	رێگا
ref	Reference	سه رچاوه
Resp	Respectively	یه له دوای یه ک , به دوای یه کدا

		دراو
kg	kilogram	کیلۆگرام
km	kilometre	کیلۆمه تر
kph	kilometres per hour	کیلۆمه تر له سه عاتی کدا
lb	pound (= 454 grams)	په تل (= 454 گرام)
LLB	Bachelor of Laws	هه لگری مۆله ت له یاسادا
loc cit	in the place mentioned	له شوینی گۆرین (ناوبراو)
Ltd	Limited	سنووردار
m	metre; male; mile; million	مه تر , نیر , میل , ملیۆن
MA	Master of Art	ماجستیر له ئەده ب
MB	Bachelor of Medicine	خاوه نی به کالۆریۆسی
		پزیشکی
MD	Doctor of Medicine	دوکتۆر له پزیشکی
misc	miscellaneous	جۆراوجۆر
MP	1- Member of Parliament 2- Military Police	1. ئەندامی په رله مان . 2. پۆلیسی سه ربازی
mph	miles per hour	میل له سه عاتی کدا
MSc	Master of Science	ماجستیر له زانستدا
NASA	National Aeronautics and Space Administration	ئاژانسی ئەمریکی ئاسمان
NATO	North Atlantic Treaty Organization	پێکخراوی هاوپه یمانی

UNRAW	United Nations Relief and Works Agency	ئاژانسى جيهاننى فرياکه‌وتن (يونروا)
USA	United States of America	ولاتيه يه کگرتووه کانى ئه مه ريکا
VAT	Value Added tax	باجى زيده بابى
VHF	very high frequency	له ره له رى زور به رز
VIP	very important person	که سئىكى زور گرنگ
viz	namely	واتا
VS	Veterinary Surgeon	پزىشكى به يتالىي
wc	toilet	ئاوده ست
WHO	Wealth Health Organization	پيکخ راوى جيهاننى ته ندروستيى
wpm	words per minute	وشه له ده قيقه يه کدا
yr	year	سال

Rpm	revolutions per minute	خولئک له ده قيقه يه کدا
Sec	section; second	به ش , سانیه (چرکه)
Sq	Square	چوارگوشه , دووجا
St	Street	شه قام , جاده
tel	telephone	ته له فون
trans	translated; translator	وه رگي پراو , وه رگي پ (ديلمانچ)
TV	television	ته له فزيون
UAE	United Arab Emirates	ميرنشينه يه کگرتووه کانى عه ره ب
UHF	ultra high frequency	له ره له رى يه کجار سه رووى بالا
UK	United Kingdom	شان شينى يه کگرتوو (به ريتانيا)
UN	United Nations	نه ته وه يه کگرتووه کان
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization	پيکخ راوى نه ته وه يه کگرتووه کان بو فيرکردن و زانست و پوئشن بيريى (يونسکو)
UNICEF	United Nations Children's Fund	پيکخ راوى نه ته وه يه کگرتووه کان بو مندالان (يونيسيف)

- 13-Laurence Urdang and Martin Mnsen, *An Easy Directory of Synonyms and Antonyms*, Librarie du Liban, 1980.
- 14-Leslie W. Leavitt, *Say it This Way*, Longman Group Limited, 1971.
- 15-L. G. Alexander, *A first Book in Comprehension Précis and Composition*, Longman Group Limited, 1979.
- 16-L. G. Alexander, *Essay and Letter Writing*, Longman Group Limited, 1977.
- 17-Maurice Imhoop and Herman Hudson, *From Paragraph to Essay*, Longman Group Limited, 1975.
- 18-Paul Christophersen, *An English Phonetics Course*, Longman Group Limited, 1979.
- 19-Paul Roberts, *Understanding English*, Harper & Row, 1958.
- 20-Randolph Quirk & Sidney Greenbaum, *A University Grammar of English*, Longman Group Limited 1981.
- 21-T. J. Fitikides, *Common Mistakes in English*, Longman Group Limited, 1981.
- 22- Tom MeArthur and Beryl Atkins, *Dictionary of English Phrasal Verbs and Their Idioms*, Librarie du Liban, 1982.
- 23-William Freeman, *A Concise Dictionary English Idioms*, Librairie du Liban, 1982.
- 24-Longman Dictionary of Contemporary English, Longman Group Limited.

سه‌چاوه‌کان

- 1- A. j. Thomason and A. V. Martinet, *A Practical English Grammar*, Oxford University Press, 1980.
- 2- Andrew Jenkins- Murphy, *How to Prepare to the TOEFL*, Harcourt Brace Jovanovich, 1981.
- 3- B. D. Graver, *Advances English Practice*, Oxford University Press, 1986.
- 4- B. Mendelssohn and J.W. Palmer, *Correct Your English*, Longman Group Limited, 1981.
- 5- C. E. Eckersley and J. M. Eckersley, *Comprehensive English Grammar*, Longman Group Limited, 1981.
- 6- Cyril Miller, *A Grammar of Modern English Language for Foreign Students*, Longman Group Limited, 1981.
- 7- David Crystal, *Linguistics*, Penguin Book Ltd. 1981.
- 8- G. F. Arnold and Olive M. Tooley, *Say it with Rhythm*, Longman Group Limited, 1981.
- 9- J. D. O'Connor, *Phonetics*, penguin Books Ltd. 1981.
- 10-Jennifer Seidl and W. McMordie, *English Idioms and How to Use them*, Oxford University Press, 1978.
- 11-John Arnold and Jeremy Harmer, *Advanced Writing Skills*, Longman Group Limited, 1981.
- 12-John Millington Ward, *Practice in the Use of English*, Longman Group Limited, 1981.

25- *Longman Lexicon of contemporary English*, Longman Group Limited.

26- *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English*, Oxford University Press.

27- *Webster's New Collegiate Dictionary*. G. & C. Merriam Co.

□